

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI ve KADINA KARŞI
ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN ve TEDBİR
KARARLARININ UYGULANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökçesu ÖZGÜL KALAFAT

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet ERDEM

EYLÜL 2019

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması; bir görevin yerine getirilmesi, borcun ödenmesi hissi ile, hala bitmemiş bir yolun herhangi bir noktasında filizlenmiştir. Başta, aile meclisi kararı ile öldürülen Güldünya Tören'in, kocası ve ailesi tarafından işkenceye maruz bırakılıp otuz kiloya düşerek yaşama veda eden Melek Karaaslan'ın, Pippa Bacca'nın, cansız bedeni bir gazetenin manşetinde teşhir edilen Şefika Etik'in hikayelerini ve anılarını diri tutma ihtiyacı beni bu göreve sevk etmiştir. Bu satırlar, kız kardeşliğin sadece kan bağı ile kurulmayacağını öğreten tüm 'kız kardeşler'in ama en çok da benimkilerin kazandırdığı dayanışma ruhu sayesinde ortaya çıkmıştır.

Bu tez için öncelikle tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Mehmet ERDEM'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Bana her zaman kol kanat geren sevgili annem Av. Güven ÖZGÜL'e tüm kalbimle şükran duyuyorum. Yol göstericim, 'en eski arkadaşım', sevgili ablam Dr. Ceren ÖZGÜL ARTUÇ'a da bu çalışmanın görünen ve görünmeyen tüm aşamaları için teşekkür etmem gerekir. Tökezlemem için, kendinizden yana umut beslemeyi kestiğinizde bunu sizin yerinize devam ettirecek birinin olması elzemdir. Bana olan inancı, sunduğu tüm katkılar ama, en çok da her zaman hissettirdiği dostluğu ve sevgisi için ümidini hayatıma taşıyan sevgili eşim Ar. Gör. Ahmet KALAFAT'a en içten teşekkürlerimi sunarım; tüm bunlar olmasa yolumu tamamlayamazdım. Bu tez hukuk alemindeki sonuçlarının yanında, ayrıca her zaman bir kedi ile aynı masayı paylaşmanın çalışmayı daha eğlenceli ve kolay hale getirdiğinin de ispatıdır.

Gökçesu ÖZGÜL KALAFAT
İstanbul, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
KISALTMALAR	ix
RESUME	xi
ABSTRACT	xvi
ÖZET	xxi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**GENEL OLARAK KADINA KARŞI ŞİDDET ve İLGİLİ HUKUKİ DÜZENLEMELER**

1.1. Kadına Karşı Şiddet	4
1.1.1. Genel olarak Kadına Karşı Şiddet.....	4
1.1.2. Kadına Karşı Şiddet Türleri.....	6
1.1.2.1. Fiziksel Şiddet.....	7
1.1.2.2. Cinsel Şiddet.....	8
1.1.2.3. Psikolojik Şiddet.....	10
1.1.2.4. Ekonomik Şiddet.....	11
1.1.3. Kadına Karşı Şiddetin Neden ve Faktörleri.....	12
1.1.3.1. Biyolojik Nedenler.....	13
1.1.3.2. Psikolojik ve Sosyal Nedenler.....	13
1.1.3.3. Ekonomik Nedenler.....	13
1.1.3.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	14
1.1.3.5. Aile İçinde Kadına Karşı Şiddet.....	15
1.1.4. Kadına Karşı Şiddetin Sonuçları.....	16
1.1.5. Kadına Karşı Şiddetin Güncel Durumu.....	18

1.1.5.1. Dünyada Kadına Karşı Şiddet.....	18
1.1.5.2. Türkiye’de Kadına Karşı Şiddet.....	19
1.2. Uluslararası Hukukta Kadına Karşı Şiddet.....	21
1.2.1. Uluslararası Belgelerde Kadına Karşı Şiddet.....	21
1.2.1.1. Genel Olarak	21
1.2.1.2. Kadının İnsan Hakları İle İlgili Gelişmeler.....	22
1.2.1.3.Kadına Karşı Şiddetin Uluslararası Belgelere Girme Süreci.....	23
1.2.1.4.Birleşmiş Milletler Tarafından Kabul Edilen Uluslararası Sözleşmeler ve Diğer Belgeler.....	23
1.2.1.4.1. Uluslararası Sözleşmeler.....	23
1.2.1.4.1.1.Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi/CEDAW (1979).....	23
1.2.1.4.1.2.CEDAW Ek İhtiyari Protokol (1999).....	26
1.2.1.4.2.Politika Araçları, İlke Kararları ve Tavsiye Kararları.....	27
1.2.1.4.2.1. CEDAW Komitesi’nin 19 ve 35 No’lu Sayılı Genel Tavsiye Kararı.....	27
1.2.1.4.2.2. BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge (1993).....	29
1.2.1.4.2.3. Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı (1995) Pekin Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi (2000).....	30
1.2.1.4.2.4.Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararları /İlke Kararları.....	32
1.2.1.5. Avrupa Konseyi Tarafından Kabul Edilen Belgeler ve İstanbul Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi).....	34
1.2.1.6. Avrupa Birliği Ülke Raporları.....	41
1.2.1.7. Uluslararası Sözleşmeler ve Bu Sözleşmelere İlişkin Denetim Mekanizmalarının İç Hukuka Etkisi.....	43
1.3. İç Hukukta Kadına Karşı Şiddet.....	45
1.3.1.Genel Olarak.....	45
1.3.2.Anayasa.....	46
1.3.3 Türk Medeni Kanunu.....	49
1.3.3.1. Genel Olarak.....	49
1.3.3.2. Kadına Karşı Şiddet Bağlamında Evlilik Birliğinin Korunmasına Yönelik Düzenlemeler	50
1.3.3.2.1. Evlilik Birliğinde Hakimin Önlem Alması	53
1.3.3.2.1.1. Önlem Almaya İlişkin Şartlar.....	55
1.3.3.2.1.1.1.Şekli Şartlar.....	55
1.3.3.2.1.1.2. Maddi Şartlar.....	55

1. Evlilik Birliğine İlişkin Önemli Bir Konuda Uyuşmazlığa Düşülmesi.....	56
2. Evlilik Birliğinden Doğan Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi	56
1.3.3.2.2. Hakim Tarafından Alınabilecek Önlemler.....	60
1.3.3.2.2.1. Genel Olarak.....	61
1.3.3.2.2.2. Dar ve Geniş Anlamda Önlemler	61
1.3.3.2.2.3. Eşler Birlikte Yaşarken Alınabilecek Önlemler.....	61
1.Eşlerin Evlilik Birliğine Yapacağı Parasal Katkının Belirlenmesi.....	62
2. Borçlulara Emir Verilmesi.....	62
3. Eşlerden Birinin Belirli Bir Malvarlığı Değeri Üzerinde Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması.....	63
4.Eşlerden Birinin Evlilik Birliğini Temsil Yetkisinin Tamamen veya Kısmen Kaldırılması	64
5. Aile Konutuna İlişkin Tasarruflarda Diğer Eşin Rızasını Sağlayamayan Eşin Yetkili Kılınması.....	65
6. Diğer Eş ya da Üçüncü Kişilerden Bilgi Alınması	66
1.3.3.2.2.4.Eşlerin Birlikte Yaşamaya Ara Vermesi Halinde Alınabilecek Önlemler	66
1.Eşlerin Ayrı Yaşamalarının Şartları	67
2. Hakim Tarafından Alınabilecek Önlemler.....	69
2.1. Eşlerden Birinin Diğerine Yapacağı Parasal Katkının Belirlenmesi.....	70
2.2. Eşlerin Konut ve Ev Eşyasından Yararlanma Tarzının Belirlenmesi.....	70
2.3 Eşler ile Çocuklar Arasındaki İlişkilerin Düzenlenmesi.....	70
2.4.Eşlerin Ortaklık Mallarını Ne Şekilde Yöneteceğinin Belirlenmesi	70
1.3.3.2.3. Önlemlerin Süresi Değiştirilmesi ve Kaldırılması.....	71
1.3.4. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun.....	72
1.3.5. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Mülga Kanun.....	73

İKİNCİ BÖLÜM

6284 SAYILI KANUNUN AMACI, KAPSAMI ve İŞLEYİŞİ

2.1. Kanunun Esas Aldığı Temel İlkeler.....	75
2.2. Kanunun Temel Amacı ve Kapsamı	75
2.2.1. İsim Sorunu.....	75
2.2.2. Kanunun Temel Amacı.....	77
2.2.3. Kanunun Kapsamı.....	78
2.3. Kanunda Yer Alan Tanımlar.....	79
2.3.1. Şiddet.....	79
2.3.2. Kadına Yönelik Şiddet.....	81
2.3.3. Ev İçi Şiddet.....	83
2.3.4. Şiddete Uğrayan.....	89
2.3.5. Şiddet Uygulayan.....	90
2.3.6. (Tek taraflı) Israrlı Takip (<i>Stalking</i>).....	91
2.4. Kanunun İşleyişi.....	95
2.4.1. Genel Olarak	95
2.4.2. Başvuru Mekanizmaları: İhbar ve Şikayet.....	97
2.4.3. Gizlilik	101
2.4.4. Tedbir Kararının Tebliği	102
2.4.5. Tedbir Kararlarına İtiraz.....	103
2.4.6. Tedbir Kararlarının Bildirimi.....	104
2.4.7. Kolluğun Görevleri.....	104
2.4.8. Teknik Yöntemlerle Takip.....	105
2.4.9. Tedbir Kararının Sona Ermesi.....	108
2.4.10. Tedbir Kararlarına Aykırılık Hali ve Zorlama Hapsi.....	124

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6284 SAYILI KANUNA GÖRE VERİLECEK TEDBİR KARARLARI ve UYGULAMAYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

3.1. Tedbir Kararlarının Hukuki Niteliği ve Düzenlenme Şekli.....	113
3.2. Tedbir Kararının Uygulanması.....	119
3.3. 6284 Sayılı Kanun'a Göre Verilebilecek Tedbir Kararları.....	121
3.3.1. Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları.....	121
3.3.1.1. Kendisine ve Beraberindeki Çocuklara Uygun Barınma Yeri Sağlanması.....	121

3.3.1.2. Geçici Maddi Yardım Yapılması.....	123
3.3.1.3. Psikolojik, Mesleki, Hukuki ve Sosyal Bakımdan Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi.....	125
3.3.1.4. Hayati Tehlikesinin Bulunması Halinde Geçici Koruma Altına Alınması.....	126
3.3.1.5. Çocukları İçin Kreş İmkanının Sağlanması	129
3.3.1.6. Benzer Koruyucu Tedbirler	130
3.3.2. Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları.....	131
3.3.2.1. İşyerinin Değiştirilmesi.....	132
3.3.2.2. Evli Olması Halinde Müşterek Yerleşim Yerinden Ayrı Yerleşim Yeri Belirlenmesi	132
3.3.2.3. Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması.....	133
3.3.2.4. 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu Hükümlerine Göre Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerinin Değiştirilmesi.....	135
3.3.2.5. Benzer Koruyucu Tedbirler	136
3.3.3. Hakimin Vereceği Önleyici Tedbir Kararları.....	137
3.3.3.1. Şiddet Tehdidi, Hakaret, Aşağılama veya Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunmaması.....	139
3.3.3.2. Müşterek Konuttan veya Bulunduğu Yerden Derhal Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsis Edilmesi.....	140
3.3.3.3. Korunan Kişilere, Buldukları Konuta, Okula ve İşyerine Yaklaşmaması.....	143
3.3.3.4. Çocuklarla İlgili Daha Önce Verilmiş Bir Kişisel İlişki Kurma Kararı Varsa, Kişisel İlişkinin Refakatçi Eşliğinde Yapılması, Sınırlanması ya da Kaldırılması	145
3.3.3.5. Korunan Kişinin Yakınlarına, Tanıklarına ve Çocuklarına Yaklaşmaması.....	146
3.3.3.6. Şahsi Eşyalarına ve Ev Eşyalarına Zarar Vermemesi.....	147
3.3.3.7. İletişim Araçlarıyla veya Sair Surette Rahatsız Etmemesi.....	148
3.3.3.8. Silahları Kolluğa Teslim Etmesi.....	149
3.3.3.9. Kamu Görevi Nedeniyle Zimmetinde Bulunan Silahı Teslim Etmesi.....	150
3.3.3.10. Korunan Kişilerin Buldukları Yerlerde Alkol ya da Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanmaması ya da Bu Maddelerin Etkisinde İken Yaklaşmaması, Muayene ve Tedavisinin Sağlanması	151
3.3.3.11. Muayene ve Tedavi İçin Başvurması ve Tedavisinin Sağlanması.....	152
3.3.3.12. Çocuk Koruma Kanununda Yer Alan Tedbirlerin Uygulanması	153
3.3.3.13. Benzer Önleyici Tedbirler	154

3.3.4. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Kolluk Amirinin Yetkileri.....	155
3.3.5.Tedbir Nafakası.....	156
3.4. Kadın Konukevleri	157
3.5. Davalara Katılım.....	162
3.6. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri.....	163
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	167
KAYNAKÇA	171
EKLER.....	185
ÖZGEÇMİŞ	190

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e	: Adı Geçen Eser
a.k.t	: Aktaran
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AY	: Anayasa
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
CEDAW	: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (The Convention on the Elimination of All Forms Of Discrimination Against Women)
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
f.	: Fıkra
GREVIO	: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Uzmanlar Grubu (The Group of Experts on Action Against Violence Against Women and Domestic Violence)
HSK	: Hakimler ve Savcılar Kurulu
HSYK	: Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu
İstanbul Sözleşmesi	: Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Convention on Preventing and Combating Violence Against Woman and Domestic Violence)
KADAV	: Kadın Dayanışma Vakfı
KEFEK	: Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
m.	: madde
Mor Çatı	: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı

ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TEPAV	: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNFPA	: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UN WOMEN	: Birleşmiş Milletler Kadın Birimi
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Projesi
Uyg. Yön.	: 6284 Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulama Yönetmeliği
4320 Sayılı Kanun	: 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun
6284 Sayılı Kanun	: 6284 Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

RESUME

Cette thèse porte sur 'La Loi numéro 6284, sur La Protection de La Famille et la Prévention de La Violence à L'Egard des Femmes' et sur le rôle des décisions de précaution dans la prévention de la violence à l'égard des femmes. La loi numéro 6284 est entrée en vigueur en 2012. Les politiques développées en matière de prévention de la violence à l'égard des femmes, de prévention de la violence avant qu'elle ne se produise et des mesures juridiques qu'elle prévoit comme moyen de protection après l'émergence de la violence, en particulier l'échec de la mise en œuvre de mesures de protection dans le cas concret, seront examinées des conséquences des problèmes de mise en œuvre.

Cette thèse est composée de quatre chapitres y compris la dernière partie. Dans la première partie, le concept de violence à l'égard des femmes sera discuté avec les types de violence, et le processus du développement et la considération dans seront expliqués. Dans la deuxième partie, l'objet, le champ d'application et l'application de la loi numéro 6284; dans la troisième partie, les mesures prises, leur mode d'application et leur application seront évaluées. Dans la dernière partie, qui constitue la quatrième et la conclusion, des solutions seront présentées en termes à la fois de pratique et de cessation de la violence à l'égard des femmes dans le cadre de tous les récits.

Avant l'entrée en vigueur de la loi numéro 6284, La loi numéro 4320 sur la protection de la famille de 1998 était en vigueur. La loi numéro 4320 était insuffisante pour la protection des femmes et faisait l'objet de critiques à de nombreux aspects. L'entrée en vigueur du règlement d'application a été dix ans après de l'entrée en vigueur de la loi; celui-ci a laissé de nombreux points ambigus dans l'application de la Loi 4320. La loi 4320 était incomplète que parce que seulement les femmes mariées bénéficient d'une protection de La Loi. Malgré l'existence de la loi numéro '4320 sur la protection de la famille' et des réglementations internationales, la violence et les femicides, qui sont les points les plus importants, n'ont pu être évités. Cette situation a lancé le processus de préparation de la loi no 6284. Pendant le processus de préparation de la loi, environ 242 organisations féminines ont soutenu le travail. La loi numéro 6284 est entrée en vigueur le 08.03.2012. Avec cette changement de la législation de cette manière, un nouveau système a été établi grace auquel e les femmes peuvent avoir des moyens légaux pour le recours à la violence. Après l'entrée de la violence contre les femmes dans l'agenda du mouvement des femmes en Turquie, les changements constitutionnels et législatifs faites dans le cadre des engagements internationaux pris, le problème de violence contre les femmes devenu plus visible et parlé .

À la suite du développement du concept des droits humains des femmes, des réglementation juridiques sur les droits des femmes ont commencé à être préparés dans le monde. La violence domestique et la violence à l'égard des femmes sont des problèmes fréquentes, communes dans le monde entier. Les États membres du Conseil de l'Europe et d'autres représentants des autres États se sont réunis le 11.05.2011 à Istanbul pour adopter 'La Convention du Conseil de l'Europe sur la

prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique' (ci-après dénommée «Convention d'Istanbul»). La Turquie a jugé d'approuver l'accord cette Convention avec la loi numéro 6251. Après l'entrée en vigueur de la Convention d'Istanbul, un nouveau règlement était nécessaire pour le system de droit de La Turquie.

Il est possible de dire que des progrès juridiques ont été accomplis grâce à cette nouvelle loi. Tout d'abord, les mesures de protection sont divisées en deux parties: la protection et la prévention. Les autorités qui peuvent imposer des mesures de protection ont été diversifiés et le nombre de mesures de protection a été augmenté. Afin de bénéficier de mesures de protection, il n'est pas nécessaire de recourir à la violence conformément à l'objectif de la loi et le danger de violence est devenu suffisant. La loi numéro 6284 protège non seulement les femmes mariées, mais également toutes les femmes victimes de violence ou qui risquent d'affronter, ou même de subir des victimes d'harcellement ('stalking'). La loi établit une coordination et coopération effective entre les agences et des ŞÖNİM ont été créés pour suivre les affaires liées aux décisions de protection et fournir des services de soutien aux victimes de violence. Dans le cadre du système de protection, s'ils sont mis en œuvre correctement, les ŞÖNİM seront effectifs pour éliminer la violence. La Turquie a fait des progrès afin de résoudre ces problèmes dans le temps. En plus de tout cela, à partir de son nom, La loi apporte des discussions. Vraiment, il est difficile de comprendre pourquoi une loi adoptée afin de combattre, d'éliminer et de prévenir des victimes potentielles de violence ou des victimes de violence à l'égard des femmes, nommé 'la protection de la famille et la prévention de la violence contre des femmes'.

Bien que la nouvelle loi comporte des aspects positifs, elle présente également des défauts et il est particulièrement important que les femmes juristes n'aient pas tenu compte de leurs suggestions concernant des questions qu'elles considèrent comme des perturbations pratiques. En outre, le fait qu'ils considèrent le problème non seulement comme une question technique, mais aussi comme un problème social, et qu'ils développent sur cette question, constitue le fondement du droit de la violence. Bien que la loi apporte les réglementations détaillées; en générale en Turquie les problèmes se montrent pendant l'application. Tant dans La Loi numéro 4320 que dans La Loi numéro 6284, il y avait des cas où la loi était clairement violée et n'avait jamais été appliquée.

Dans le premier chapitre, la définition de la violence à l'égard des femmes est donnée et les types de violence à l'égard des femmes sont examinés. Ensuite, les facteurs qui causent la violence à l'égard des femmes et les conséquences de la violence à l'égard des femmes sont discutés. Après cette partie, le texte pose comment la violence à l'égard des femmes régit le droit international et national. Aujourd'hui, les droits fondamentaux des femmes apparaissent comme l'une des composantes des droits fondamentaux. Les conventions internationales constituent la participation des femmes à la vie publique et la base internationale de l'égalité globale. Étant donné que la loi n ° 6284 précise explicitement que les conventions internationales constitueront la base de la mise en œuvre de la loi (dans la partie des principes fondamentaux); il est nécessaire d'examiner les conventions figurant dans cette section. Dans cette partie, on a accentué les développements relatifs aux droits

humains des femmes et au processus de violence à l'égard des femmes dans les documents législatifs internationaux. Parmi les textes internationaux examinés dans cette section; Convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes, CEDEF (CEDAW), Protocole facultatif additionnel, recommandations générales numéro 19 et 35 du Comité pour l'élimination de la discrimination contre des femmes, Déclaration des Nations Unies sur la prévention de la violence à l'égard des femmes (1993), Quatrième Conférence mondiale des femmes (1995), Beijing Document de déclaration et de conclusion (2000), résolutions de l'Assemblée générale des Nations Unies et décisions de principe, documents du Conseil de l'Europe et Convention d'Istanbul. Aussi dans cette section, les rapports que L'Union Européenne a donnée pour la Turquie ('Les Rapports des Pays') ont été discutés, liée à la question de la violence contre les femmes.

Jusqu'à l'entrée en vigueur de la loi numéro 6284, on voit que certains rapports de l'Assemblée Nationale (TBMM) ont été publiés et des circulaires ont été préparées. L'article 41 de La Constitution de la République Turque, réaffirmant l'importance sociale de la famille, tout en soulignant que la protection de la famille, des femmes et des enfants est un devoir de l'État; L'article 10 de La Constitution de la République Turque énonce l'interdiction de la discrimination entre les sexes dans le premier paragraphe et confirme cette situation dans le deuxième paragraphe. En tant que condition de la protection constitutionnelle, un certain nombre de réglementations ont été adoptées à la fois sur la scène internationale et dans le droit interne. La base de cette réglementation est le Code Civil Turque numéro 4721, le Code Pénal Turc numéro 765, la loi sur la protection de la famille numéro 4320, suivie de la loi numéro 6284. Le code civil protège le mariage. Cette loi impose certains pouvoirs et devoirs aux deux époux, et beaucoup d'entre eux ont des caractéristiques morales. Ce principe est basé sur le principe fondamental d'égalité. L'établissement d'une union matrimoniale signifie également que les époux doivent assumer certaines obligations découlant de l'union. Obligé par l'article 195/1 de MK si les obligations provenant de l'unité du mariage ne sont pas remplies ou s'il existe un différend sur une question importante concernant l'unité du mariage, les époux peuvent demander l'intervention du juge séparément ou ensemble. Si les époux ne remplissent pas leurs obligations; violent le bonheur de l'union, ne pas s'occupent pas des soins de l'éducation et de la surveillance des enfants, évitent de vivre ensemble, agissent contrairement à l'obligation de loyauté et d'assistance, ne choisissent pas la maison pour vivre, ne gèrent pas l'union ensemble, ne participent pas aux dépenses de l'union (MK. m.186), évite de porter le nom de famille de son mari; s'il évite ou est empêché de représenter l'union; L'article 195 peut être appliqué. En cas d'ingérence, la violation d'une obligation doit être grave. La doctrine ne s'entend pas sur l'existence d'être conscient des manquement à leurs obligations familiales. Les mesures à prendre doivent être choisies en compte que si les époux vivent ensemble. Dans cette section, une évaluation des tribunaux de la famille est également effectuée.

Dans la deuxième partie de la thèse, l'objectif, le champ d'application et l'application de la loi numéro 6284 sont discutés. Premièrement, l'objectif fondamental et le champ d'application de la loi ont été examinés et la partie innovatrice de la loi a été soulignée. La loi numéro 6284 repose sur La Constitution de La République Turque, et des conventions internationales auxquelles la Turquie

est partie, notamment La Convention d'Istanbul. Ici, la violence, la violence domestique et les termes similaires définis par le texte de loi sont mis en exergue et les points similaires ou séparés de la Convention d'Istanbul sont pris en compte. La loi numéro 6284, adoptée le 8 mars 2012, a été publiée au Journal officiel du 20 mars 2012 et les procédures et principes concernant les mesures à prendre pour prévenir la violence à l'égard de ces personnes ont été régis par une nouvelle loi. Environ 10 mois après l'entrée en vigueur de la loi no 6284, son règlement est entré en vigueur. Ainsi, les questions sur la manière dont la loi sera appliquée ont été résolues dans une certaine mesure.

La loi prévoit que s'il existe un risque de violence ou de violence, tout le monde peut le signaler aux autorités ou aux autorités. Il a mis en place une réglementation claire en matière de notification et de plainte. Madde notification de l'incident par écrit, oralement ou non, par des tiers aux autorités compétentes ou aux autorités »; il est allégué que la victime de violence s'adresse aux autorités compétentes ou aux autorités compétentes en cas de violence ou de danger de violence ».

La décision relative à la mesure peut être prise à la demande de la personne concernée, du ministère, des agents de la force publique ou du procureur. La décision peut être prise pour un maximum de 6 mois. La loi numéro 6284 ne demande pas l'application de ceux qui sont soumis à la violence. Lorsqu'il est examiné dans le cadre de la systématique de la loi, il est clair que la mise en œuvre de la décision de précaution est très importante. Une défaillance dans la mise en œuvre de la décision peut avoir des conséquences irréversibles sur la vie de la personne protégée. De nombreux meurtres de femmes sont dus à des problèmes de mise en œuvre. Le devoir des agents de la force publique est très important pour la mise en œuvre des mesures de protection. Parce que la décision doit être mise en œuvre efficacement. Le non-respect de la décision entraîne des conséquences indésirables. Il est réglementé que des outils et méthodes techniques peuvent être utilisés avec la décision du juge dans la mise en œuvre des décisions de précaution rendues par la loi numéro 6284. Il y a une réponse à ce comportement du contrefacteur de l'injonction. La loi numéro 6284 réglemente cela en tant que contrainte. Il n'aurait pas été utile d'attendre les mesures à prendre si un arrangement, tel que l'emprisonnement pour contrainte, n'avait pas été prévu, dans la mesure où presque toutes étaient des avertissements.

Dans la troisième partie de l'étude, les mesures de prévention et de protection à prendre dans le cadre de la loi sont examinées. Dans le même temps, on a essayé d'expliquer les problèmes et le cas échéant rencontrés dans la pratique. Les décisions relatives aux mesures de protection et aux mesures préventives diffèrent les unes des autres. Il est réglementé que des outils et méthodes techniques puissent être utilisés avec la décision du juge dans la mise en œuvre des décisions de précaution données. Dans cette section, les maisons d'hôtes pour femmes qui sont essentielles à la prévention de la violence sont examinées.

Les chambres d'hôtes (les refuges) permettent aux femmes de rester dans un endroit sûr après avoir été soumises à la violence ou dans des situations où elles risquent d'être affectées par le fait de s'éloigner de l'environnement dans lequel la violence se produira. L'hébergement des femmes après la violence sera résolu, un environnement sûr, la réhabilitation, une nouvelle vie en participant à la vie

économique en leur fournissant une nouvelle vie seront fournies par des maisons d'hôtes. Les centres de prévention et de surveillance de la violence ont adhéré à la loi numéro 6284 pour la première fois. Les ŞÖNİM ont chargé d'assurer la coordination dans le nouveau mécanisme. Celles-ci sont présentées comme le mécanisme de service fondamentale.

Malgré la Convention, et de l'entrée en vigueur de la loi numéro 6284 sur la violence contre les femmes, et nous voyons que la violence et 'fémicide' continuait encore. La Convention revêt une grande importance en tant que premier texte contraignant en Europe en matière de violence à l'égard des femmes. La Turquie, la Convention est de remplir ses obligations envers la Convention dans vigueur depuis Août 2014. Malgré l'existence de la loi et de sanctions pénales, le fait que la violence se poursuive suggère que la loi est insuffisante pour prévenir la violence à l'égard des femmes. Notamment Opuz-Turquie et les plusieurs cas, en particulier dans la façon dont les décisions sont mises en œuvre que nous considérons comment comprendre la législation importante. Il est clair que la violence à l'égard des femmes n'est pas perçue par beaucoup comme un problème important et un problème social à résoudre. Dans certains cas, il serait approprié de dire que la loi doit transcender le système à domination masculine pour sa mise en œuvre. Cela empêche la création de réserves quant à sa mise en œuvre effective. Les exemples les plus concrets qui ont du sens à faire est de signer un contrat ou la loi sur la violence contre les femmes est la Turquie. La chose la plus importante à faire à cet égard est peut-être l'adoption par l'État d'une politique anti-violence visant à réaliser la pleine égalité entre hommes et femmes. L'existence du droit ne suffit pas pour résoudre ce problème. Chaque sujet autorisé et assigné par l'État doit avoir suivi une formation et une éducation pour l'égalité des sexes afin de démontrer le fonctionnement du mécanisme. En outre, la non-application de la loi et les traitements arbitraires ne devraient pas être sanctionnés. Bien qu'il soit d'une importance vitale que les mesures soient effectivement appliquées par l'administration et le système judiciaire, la violence ne peut être empêchée sans éliminer les obstacles sociaux et économiques auxquels les femmes sont confrontées. L'élimination de ces obstacles peut être obtenue par une transformation de la mentalité en matière d'égalité entre hommes et femmes.

ABSTRACT

This thesis deals with the Law No. 6284 on the Protection of the Family and the Prevention of Violence against Women and the role of precautionary decisions in the prevention of violence against women. Law No. 6284 entered into force in 2012. The policies developed in terms of the prevention of violence against women, the prevention of violence before it has occurred and the legal measures it provides as a means of protection after the occurrence of violence, especially the failure of the implementation of protection measures in the concrete case will be examined on the consequences of implementation problems.

This thesis consists of four chapters including the conclusion. In the first part, the concept of violence against women will be discussed together with the types of violence against women, and the course of the development process will be explained. In the second part, the purpose, scope and application of the Law No 6284, in the third part, what the measure decisions consist of, how they are implemented and the application will be evaluated. In the final part, which is the fourth and last part, solutions will be presented in terms of both the practice and the termination of violence against women within the scope of all the narrations.

Prior to the Law No. 6284, the Law No. 4320 on the Protection of the Family of 1998 was in force. The Law No. 4320 was insufficient for the protection of women and was subject to criticism in many respects. Ten years after the entry into force of this law, its regulation entered into force but till that time, so many ambiguous points has appeared in termes of the implementation. Law 4320 used to protect only married women. Despite the existence of the 'Law No. 4320 on the Protection of the Family' and international regulations, violence and domestic murders, which are the highest level, have not been prevented. It has started the preparation process of the Law no 6284. During the preparation process of the law, approximately 242 women's organizations supported the preparation . Law No. 6284 was adopted on 08.03.2012. With this change of the legislation in this way, a new system has been established in terms of legal ways that women can apply when they face violence. The constitutional and legal changes made in the framework of the international commitments undertaken after entering the women's movement agenda of violence against women in Turkey have led to a more visible and talked about the problem of violence against women.

As a result of the development of the concept of women's human rights, agreements on women's rights have started to be established in the world. Domestic violence and violence against women are common problems all over the world. The Council of Europe member state and other state representatives gathered in Istanbul on 11.05.2011 to adopt the Avrupa European Convention on the Prevention and

Combating Violence against Women and Domestic Violence (“Istanbul Convention”). Turkey has approved the Agreement with Law No. 6251. After the entry into force of the Istanbul Convention, there was a need for a new regulation.

It is possible to say that legal progress has been made thanks to this law. First of all, protection measures are divided into two as protective and preventive. The authorities that can issue protection measures have been expanded and the number of protection measures has been increased. In order to benefit from protection measures, there is no requirement for violence in accordance with the purpose of the law, and the danger of violence has become sufficient. The Law No. 6284 protects not only married women, but also all women who are subjected to violence or who are in danger of seeing or even persistent follow-up victims. The law brought inter-institutional coordination, and ŞÖNİMs were established to monitor cases related to protection decisions and to provide support services to victims of violence. Within the protection system, if implemented properly as intended, ŞÖNİMs will be effective in eliminating violence. Turkey has made progress in the solution of these problems in time. In addition to all these, starting from the name of the Law, it brings some discussions. It is difficult to understand why the name of a law designed to combat, eliminate, and prevent more victims of violence or violence against women is the protection of the family and the prevention of violence against women.

Although the new law has positive aspects, it has shortcomings, and it is an important shortcoming that female lawyers have not taken into consideration their suggestions on issues that they consider practical disruption. Furthermore, the sensitivity that they consider the problem not only as a technical issue but as a social problem, and which they develop on this issue, is the basis for the law of violence.

Although the law although detailed regulations have brought women's issues in Turkey shows itself most applications. During both the Law no. 4320 and Law no. 6284, there were cases where the law was clearly violated and never applied.

In the first chapter, the definition of violence against women is given and the types of violence against women are examined. Then the factors that cause violence against women and the consequences of violence against women are discussed. After that, how violence against women regulates in international and domestic law is examined. Today, human rights of women emerge as one of the components of human rights. International conventions constitute women's participation in public life and the international basis of equality. Since the Law No. 6284 explicitly states that international conventions will be the basis for the implementation of the law, there is a need to examine the conventions in this section. Here, the developments related to women's human rights and the process of violence against women into international documents are emphasized. Among the international texts examined in this section; Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women CEDAW, Additional Optional Protocol, CEDAW Committee's General Recommendation No. 19 and 35, UN Declaration on the Prevention of Violence Against Women (1993), United Nations Fourth World Women's Conference (1995) Beijing Declaration and Conclusion Document (2000), United Nations General Assembly Resolutions and Principle Decisions, Council of Europe Documents and Istanbul Convention. Again, this section Avrap Union's assessment related to the issue of violence against women in the country report for Turkey were discussed.

Until the Law No 6284 came into force, some reports were issued by the Assembly (TBMM) and circulars were prepared. Turkey's Constitution sets m. 41, affirming the social importance of the family, while pointing out that the protection of families, women and children is a duty of the state; According to the article 10 sets forth the prohibition of discrimination between the sexes in the first paragraph and confirms this situation in the second paragraph. As a requirement of constitutional protection, a number of regulations have been made both in the international arena and in domestic law. The basis of these regulations is the Turkish Civil Code No. 4721, the Turkish Penal Code No. 765, the Law on the Protection of the Family No. 4320, followed by the Law No. 6284. The Civil Code protects the unity of marriage. The union of marriage imposes certain powers and duties for both spouses, and many of them have moral characteristics. This principle is based on the basic principle of equality. The establishment of a marriage union also means that spouses have to undertake certain obligations arising from the union. MK m. 195/1 sets that, if the obligations arising from the unity of marriage are not fulfilled or if there is a dispute on an important issue concerning the unity of marriage, the spouses may request the judge's intervention separately or together. Article 195 may be applied if spouses' failure to meet their obligations; ensuring the happiness of the union, not caring for the care, education and supervision of the children, avoiding living together, acting contrary to the obligation of loyalty and assistance, choosing the house to live in, managing the union together, participating in the expenses of the union (MK. m.186), avoiding carrying the husband's surname by the woman; or is prevented from representing. In the event of an interference, a breach of obligation must be serious. There is a disagreement in the doctrine about whether the spouses will be sought for failing to fulfill their family obligations. The measures to be taken should be taken into consideration whether the spouses live together. In this section, an evaluation of the family courts is also made.

In the second part of the thesis, the aim, scope and application of Law No 6284 are discussed. Firstly, the basic purpose and scope of the law has been examined and the change has been created in our law has been underlined. Law No. 6284 is based on the Constitution, international conventions to which Turkey is party, particularly in Istanbul Convention . In this part, violence, domestic violence and similar terms defined by the text of the law are emphasized and the points that are similar or separated with the Istanbul Convention are taken into consideration. Law no. 6284, adopted on 8 March 2012, was published in the Official Gazette on 20 March 2012 and the procedures and principles regarding the measures to be taken to prevent violence against these persons have been regulated by a new law. Ten months after the entry into force of Law no. 6284, the regulation on the implementation of the law came into force. In this way, the questions about how the law will be implemented have been answered to some extent.

The law provides that if there is a danger of violence or violence, everyone can report this to the authorities. It has introduced clear regulations on the notification and complaint. This article determines notification as “the incident in writing, orally or otherwise by third parties to the relevant authorities or authorities ”; the complaint is that the victim of violence applies to the relevant authorities or authorities in case of violence or danger of violence ”.

The decision of the measure may be made upon the application of the person concerned, the Ministry, law enforcement officers or the public prosecutor. The decision can be taken for a maximum of 6 months. Law no. 6284 does not seek the demand of those who are subjected to violence. When it is examined within the scope of the systematic of the law, it is clear that the implementation of the precautionary decision is very important. A deficiency in the implementation of the decision may lead to irreversible consequences for the life of the protected person. There are many female murders due to implementation problems. The duty of law enforcement officers is very important for the implementation of protection measures. Because the decision needs to be implemented effectively. Failure to enforce the decision effectively results in undesirable consequences. It is regulated that technical tools and methods can be used with the decision of the judge in the implementation of the precautionary decisions given by Law No. 6284. There is a response to this behavior of the infringer of the injunction. Law No. 6284 regulates this as coercion. It would not have been meaningful to wait for the measures to be followed if no regulation, such as coercion imprisonment, was foreseen as almost all of them, except for some measures, were warning.

In the third part of the study, the preventive and protective measures to be made within the scope of the law are examined. At the same time, the problems encountered in practice, as appropriate. Protective measure decisions and preventive measure decisions differ from each other. It is regulated that technical tools and methods can be used with the decision of the judge in the implementation of the precautionary decisions given. In this section, women's guesthouses which are vital for the prevention of violence are examined. The guesthouses allow women to stay in a safe place after they have been subjected to violence or in situations where it is likely to be affected by moving away from the environment in which violence will occur. The accommodation of women after the violence will be solved, a safe environment, rehabilitation, a new life by participating in the economic life by providing them with a new life will be ensured by the shelters. Violence Prevention and Monitoring Centers (ŞÖNİM) entered into our law with Law No. 6284 for the first time. ŞÖNİMs seeks to ensure coordination in the new mechanism. These are presented as the basic service mechanism.

Despite the entry into force of the Law No. 6284 on violence against women and the force of the Istanbul Convention, the hardest and latest level of violence is still existing. The Convention is of great importance as the first binding text in Europe in terms of violence against women. Turkey doesn't fulfill its obligations, originated from the Convention which is in force since August of 2014. Despite the existence of the law and criminal sanctions, the fact that violence continues, suggests that the law is insufficient to prevent violence against women. Especially Opuz-Turkey and the other several cases show that , the implementation of the legislation is important such as the legislation itself. It is clear that violence against women is not considered by many as an important problem and a social issue to be solved. In some cases, it would be appropriate to say that the law must transcend the male-dominated system for its implementation.

It prevents the creation of reservations in terms of its effective implementation. The most concrete examples that make sense to do is sign a contract or the law on violence against women is Turkey. Perhaps the most important thing to be done in

this regard is the state's adoption of an anti-violence policy aimed at achieving full equality between men and women. The existence of law is not enough to solve this problem. Each subject authorized and assigned by the state must have undergone training and gender education to demonstrate how the mechanism works. In addition, non-enforcement of the law and arbitrary treatment should not be sanctioned. Although it is vitally important whether the measures are effectively implemented by both the administration and the judiciary, the violence cannot be prevented without eliminating the social and economic barriers to women. The elimination of these barriers can be achieved through a transformation of mentality on equality between men and women.

ÖZET

Bu tez çalışması 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve bu kapsamda verilen tedbir kararlarının kadına karşı şiddetin önlenmesindeki rolünü ele almaktadır. 6284 Sayılı Kanun 2012 yılında yürürlüğe girmiştir. Kadına karşı şiddetin önlenmesi süreci bakımından geliştirdiği politikalar, şiddetin henüz meydana gelmeden engellenmesi ve şiddet ortaya çıktıktan sonra korunma yolu olarak sunduğu hukuki tedbirler bakımından 6284 Sayılı Kanun bilhassa koruma tedbirlerinin somut olayda uygulanamaması, uygulama sorunlarına bağlı olarak ortaya çıkan sonuçlar üzerinden incelenecektir.

Bu tez çalışması sonuç kısmı ile birlikte dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kadına yönelik şiddet kavramı türleri ile birlikte ele alınacak, uluslararası düzenlemelerde nasıl ele alındığı ve gelişim sürecinin seyri ortaya konmaya çalışılacaktır. İkinci bölümde 6284 Sayılı Kanunun amacı, kapsamı ve uygulanması , üçüncü bölümde ise tedbir kararlarının nelerden ibaret olduğu, ne şekilde uygulandığı ve uygulama değerlendirilecektir. Dördüncü ve son bölüm olan sonuç kısmında ise tüm anlatılanlar kapsamında hem uygulama hem de kadına karşı şiddetin sonlandırılması bakımından çözüm önerileri getirilecektir.

6284 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, 1998 tarihli 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlükte idi. 4320 Sayılı Kanunun kadınların korunması bakımından yetersiz kalmış, pek çok açıdan eleştirilere maruz kalmıştır. Kanunun yürürlüğe girmesinden on yıl sonra uygulama yönetmeliğinin yürürlüğe girmesi kanunun uygulanmasında pek çok muğlak nokta kalmasına sebep olmuştur. 4320 sayılı kanun yalnızca evli kadınların korumadan yararlanması sebebiyle eksiktir. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un ve uluslararası düzenlemelerin varlığına rağmen aile içinde ve dışında şiddet ve en üst noktası olan kadın cinayetlerinin önüne geçilememiştir. Bu durum 6284 Sayılı Kanunun hazırlık sürecini başlatmıştır. Kanunun hazırlık sürecinde yaklaşık 242 kadın örgütü çalışmalara destek vermiştir. 6284 Sayılı Kanun kadınlar için önemli bir gün olan 8 Mart'ta (2012 tarihinde kabul edilmiştir. Mevzuatın bu şekilde genişlemesiyle kadınların şiddete karşı başvurabileceği hukuksal yollar bakımından yeni bir sistem oluşturulmuştur. Türkiye'de kadına karşı şiddet kadın hareketinin gündemine girdikten sonra üstlenilen uluslararası taahhütler çerçevesinde yapılan anayasal ve kanuni değişiklikler kadına karşı şiddet sorununun daha görünür ve konuşulur olmasına yol açmıştır.

Kadının insan hakları kavramının gelişmesi sonucu dünyada kadın hakları ile ilgili anlaşmalar oluşturulmaya başlamıştır. Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet tüm dünyada yaygın şekilde görülen sorunlardandır. Avrupa Konseyi üye devlet ve

diğer devlet temsilcileri 11.05.2011 tarihinde İstanbul'da toplanarak “Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Sözleşmesi”ni (“İstanbul Sözleşmesi”) kabul etmişlerdir. Türkiye bu Sözleşmeyi 6251 Sayılı Kanunla onaylamayı uygun bulmuştur. İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesinden sonra yeni bir düzenleme ihtiyacı doğmuştur.

Bu kanun sayesinde hukuken bir ilerleme kaydedildiğini söylemek mümkündür. Öncelikle koruma tedbirleri koruyucu ve önleyici nitelikte olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Koruma tedbirini verebilecek makamlar genişletilmiş olup, koruma tedbirlerinin sayısı artırılmıştır. Koruma tedbirlerinden yararlanmak için kanunun amacına uygun düşecek şekilde şiddet görme şartı aranmamaktadır, şiddet görme tehlikesinin olması yeterli hale gelmiştir. Zira 6284 Sayılı Kanun sadece evli kadını korumaz, şiddet gören ya da görme tehlikesi bulunan hatta ısrarlı takip mağduru olan tüm kadınları korumaktadır. Kanun kurumlararası koordinasyon getirmiş, koruma kararları ile ilgili durumların takip edilmesi ve şiddet mağdurlarına destek hizmetleri verilmesi için ŞÖNİM'ler kurulmuştur. Koruma sistemi içinde de, düzenlendiği şekilde amacına uygun olarak uygulanması halinde ŞÖNİM'ler şiddetin ortadan kaldırılması konusunda etkili olacaktır. Türkiye zaman içinde bu sorunun çözümü konusunda ilerleme kaydetmiştir. Tüm bunlarla beraber Kanun adından başlayarak bir takım tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Kadına karşı şiddet ile mücadele etmek, ortadan kaldırmak, şiddet gören ya da görme tehlikesi olan kadının daha fazla mağdur olmasının önüne geçmek için düzenlenmiş bir kanunun adının neden ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesi olduğunu anlamak güçtür.

Yeni yasanın olumlu tarafları olmakla beraber eksiklikleri vardır ve özellikle kadın hukukçuların uygulamaya yönelik aksaklık olarak değerlendirdikleri konular hakkındaki önerileri dikkate alınmamış olması önemli bir eksikliktir. Ayrıca sorunu sadece teknik bir mesele değil, toplumsal bir sorun olarak değerlendirdikleri, bu konuda geliştirdikleri hassasiyet de şiddet yasası anlamında temel teşkil eder.

Kanun her ne kadar detaylı düzenlemeler getirmiş olsa da Türkiye'de kadın sorunu kendisini en çok uygulamada göstermektedir. Gerek 4320 Sayılı Kanun gerek 6284 Sayılı Kanun döneminde kanunun açıkça ihlal edildiği, hiç uygulanmadığı durumlarla karşılaşmıştır.

Birinci bölümde kadına karşı şiddetin tanımı yapılmış ve kadına karşı şiddet türleri incelenmiştir. Daha sonra kadına karşı şiddete neden olan faktörler ve kadına karşı şiddetin sonuçları üzerinde durulmuştur. Bundan sonra uluslararası hukukta ve iç hukukta kadına karşı şiddetin nasıl düzenlediği incelenmiştir. Bugün kadının insan hakları, insan hakları bütününe oluşturan unsurlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası sözleşmeler kadının kamusal hayata katılımını ve eşitliğin uluslararası temelini oluşturur. 6284 Sayılı Kanun giriş kısmında açık bir şekilde, kanunun uygulanmasında uluslararası sözleşmelerin esas alınacağını belirttiğinden bu bölümde sözleşmelerin incelenmesi ihtiyacı doğmuştur. Burada kadının insan hakları ile ilgili gelişmeler ve kadına karşı şiddetin uluslararası belgelere girme süreci üzerinde durulmuştur. Bu bölümde incelenen uluslararası metinler arasında ; Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi CEDAW, Ek İhtiyari Protokol, CEDAW Komitesi'nin 19 ve 35 No'lu Sayılı Genel Tavsiye Kararı, BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge (1993), Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı (1995) Pekin Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi (2000), Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararları ve İlke kararları ile Avrupa

Konseyi Tarafından Kabul Edilen Belgeler ve İstanbul Sözleşmesi olmuştur. Gene bu bölümde Avrupa Birliği'nin Türkiye için hazırladığı ülke raporlarında kadına karşı şiddet konusu ile ilgili değerlendirmeler ele alınmıştır.

6284 Sayılı Kanun yürürlüğe girene kadar bazı Meclis raporlarının yayımlandığını ve genelgelerin hazırlandığı görülmektedir. AY m. 41 ailenin toplumsal önemini teyid ederken, aile, kadın ve çocukların korunması konusunun devletin bir görevi olduğuna da işaret etmekte; AY m. 10 ise 1. fıkrasında cinsler arası ayrımcılık yasağını ortaya koymakta, 2. fıkrada da bu durumu teyid etmektedir. Anayasal korumanın da bir gereği olarak hem uluslararası alanda hem de iç hukukta birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin temelinde de 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve akabinde 6284 Sayılı Kanun yer almaktadır. Medeni Kanun evlilik birliğini korumaktadır. Evlilik birliği her iki eş için de birtakım yetki ve görevler getirir ve bunların pek çoğu ahlaki özellikler taşımaktadır. Bu ilke temel kural niteliğindeki “eşitlik ilkesi”ni esas alır. Evlilik birliğinin kurulması eşlerin birlikten kaynaklanan bazı yükümlülüklerin altına girmek zorunda olmaları anlamına da gelmektedir. MK m. 195/1 gereği, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hakimin müdahalesini isteyebilirler. Eşlerin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri; birliğin mutluluğunu sağlama, çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine özen göstermeme, birlikte yaşamaktan kaçınma, sadakat ve yardım yükümlülüğüne aykırı davranma, oturacakları konutu seçme, birliği birlikte yönetme, birliğin giderlerine katılma (MK. m.186), kadının kocasının soyadını taşımaktan kaçınması, birliği temsil görevinden kaçınması ya da engellenmesi hallerinde 195. maddenin uygulanması söz konusu olabilir. Müdahalenin söz konusu olması bakımından yükümlülük ihlalinin ciddi olması gerekmektedir. Eşlerin ailevi yükümlülüklerini yerine getirmemelerinde kusur aranıp aranmayacağı hususunda doktrinde bir görüş ayrılığı söz konusudur. Alınacak önlemler bakımından eşlerin birlikte yaşayıp yaşamadığı dikkate alınmalıdır. Bu bölümde aile mahkemeleri hakkında bir değerlendirme de yapılmıştır.

Tezin İkinci bölümünde ise 6284 Sayılı Kanunun amacı, kapsamı ve uygulanması ele alınmıştır. Öncelikle kanunun temel amacı ve kapsamı incelenmiş, hukukumza getirdiği yeniliğin altı çizilmiştir. 6284 Sayılı Kanun T.C Anayasası'nı, başta İstanbul Sözleşmesi olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri esas almaktadır. Burada kanun metni ile tanımlanan şiddet, ev içi şiddet ve benzeri terimler üzerinde durulmuş, İstanbul Sözleşmesi ile benzediği ya da ayrıldığı noktalar dikkate alınmıştır. 8 Mart 2012 tarihinde kabul edilen 6284 Sayılı Kanun 20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanması ile korunacak kişiler ve bu kişilere yönelen şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere dair usul ve esaslar yeni bir kanun ile düzenlenmiştir. 6284 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden on ay kadar sonra da kanunun uygulanmasına dair yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Bu şekilde kanunun nasıl uygulanacağına dair sorunlar da bir ölçüde cevaplanmış bulunmaktadır.

Kanun şiddet ya da şiddet uygulama tehlikesinin olması durumunda herkesin bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebileceğini hükme bağlamıştır . İhbar ve şikayet konusunda açık düzenleme getirmiştir. Bu madde ihbarı “üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir suretle bildirilmesi”; şikâyeti, “şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet

tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesi” biçiminde düzenlenmektedir.

Tedbir kararı ilgili kişi, Bakanlık, kolluk görevlileri veya Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilebilir. Tedbir kararı ilk defasında en çok 6 ay için verilebilir. 6284 Sayılı Kanun uygulanmak açısından şiddet görenin talebini aramaz. Kanun sistematığı kapsamında işlevine bakıldığında tedbir kararının uygulanmasının çok önemli olduğu açıktır. Kararın uygulanmasındaki bir eksiklik, hata korunan kişinin hayatıyla ilgili geri dönülemez sonuçların doğmasına sebep olabilir. Uygulama sorunlarına bağlı olarak yaşanan pek çok kadın cinayeti bulunmaktadır. Koruma tedbirlerinin uygulanması konusunda kolluk kuvvetlerinin görevi oldukça önemlidir. Zira kararın etkin bir şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir. Kararın etkin şekilde yerine getirilmemesi istenmeyen sonuçların doğmasına sebep olmaktadır. 6284 Sayılı Kanun verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabileceği düzenlenmiştir. Tedbir kararını ihlal edenin bu davranışının bir karşılığı bulunmaktadır. 6284 Sayılı Kanun bunu zorlama hapsi olarak düzenlemiştir. Bazı tedbirler hariç neredeyse tümü uyarı niteliğinde olduğundan zorlama hapsi gibi bir düzenleme öngörülmemiş olsaydı tedbir kararlarına uyulmasını beklemek de çok anlamlı olmazdı.

Çalışmanın 3. bölümünde ise kanun kapsamında verilecek önleyici ve koruyucu tedbir kararlarının nelerden ibaret olduğu incelenmiştir. Aynı zamanda, yeri geldikçe uygulamada karşılaşılan sorunların üzerinde durulmuştur. Koruyucu tedbir kararları ve önleyici tedbir kararları birbirlerinden farklılık göstermektedirler. verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabileceği düzenlenmiştir. Gene bu bölümde şiddetin önlenmesi bakımından kadınlar için hayati önem taşıyan kadın konukevleri incelenmiştir. Konukevleri kadınların şiddete uğradıktan sonra ya da uğrama ihtimali bulunduğu durumlarda şiddetin meydana geleceği ortamdan uzaklaşarak güvenli bir yerde kalmalarını sağlar. Kadınların şiddet sonrasında barınma sorunlarının giderilmesi, güvenli bir ortama kavuşmaları, rehabilite edilmeleri, kendilerine yeni bir hayat kurarak ekonomik hayata katılımları sağlanarak adeta yeni bir yaşama kavuşmaları konuk evleri ile sağlanacaktır. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ilk kez 6284 Sayılı Kanun ile hukukumuzda giriş yapmıştır. ŞÖNİM’ler oluşturulan yeni mekanizmada koordinasyonu sağlamak üzere görev yapmaktadırlar. Bunlar temel hizmet mekanizması olarak sunulmuştur.

Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’ni imzalamasına, 6284 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesine rağmen kadına karşı şiddetin ve onun en üst boyutu olan kadın cinayetlerinin de hala devam ettiğini görmekteyiz. Sözleşme Avrupa’da kadına yönelik şiddet anlamında bağlayıcılığı olan ilk metin olma itibariyle büyük önemi haizdir. Türkiye, Sözleşme 2014 yılının Ağustos ayından bu yana yürürlükte olan Sözleşmeye dair yükümlülüklerini de yerine getirmemektedir. Kanunun ve cezai yaptırımların varlığına rağmen şiddet vakalarının sürmekte oluşu hukukun kadına karşı şiddeti önlemede yetersiz olduğunu düşündürmektedir. Opuz v. Türkiye kararı başta olmak üzere çeşitli vakaları göz önünde bulundurduğumuzda kanuni düzenlemelerin nasıl olduğu kadar nasıl uygulandığının da önemli olduğu anlaşılmaktadır. Zira kadına karşı şiddetin pek çok kişi tarafından önemli bir sorun, çözülmesi gereken toplumsal bir mesele olarak görülmediği aşıkardır. Bazı durumlarda Kanun’un uygulanması için erkek egemen sistemi aşması gerektiğini

söylemek yerinde olacaktır. Etkin uygulamanın bu hukuki düzenlemeye sahip çıkmaktan geçtiğini, uygulanması bakımından çekinceler yaratılmasının önüne geçer. Sözleşme imzalamanın ya da kanun yapmanın bir anlam ifade etmediğinin en somut örneği kadına yönelik şiddet konusunda Türkiye'dir. Bu konuda yapılacak belki de en önemli şey kadınlar ve erkekler arasında tam bir eşitliğin sağlanmasını hedefleyen bir şiddetle mücadele politikasının devlet tarafından benimsenmesi gerekmektedir. Hukukun varlığı bu sorunu çözmek anlamında yeterli olamamaktadır. Devlet tarafından yetki ve görev verilen her öznenin mekanizmanın nasıl işlediğini gösteren bir eğitimden ve toplumsal cinsiyet eğitiminden geçmiş olması gerekir. Ayrıca hukukun uygulanmaması, keyfi muamelelerde bulunulması yaptırımsız kalmamalıdır. Her ne kadar önlemlerin gerek idare gerekse yargı tarafından ne kadar etkin uygulandığı önlemlerin amacına ulaşp ulaşmadığı konusunda hayati önem taşısa da kadınların önündeki sosyal ve ekonomik engeller ortadan kaldırılmadan şiddet de engellenemez. Bu engellerin kaldırılması ise kadın-erkek eşitliği konusunda bir zihniyet dönüşümü ile sağlanabilir.

GİRİŞ

Aile içi şiddet ve kadına karşı şiddet tüm dünyada yaygın şekilde görülen sorunlardandır. Dönemin Adalet Bakanı 2009 yılında yöneltilen soru önergesine¹ cevaben; 2002-2009 yılları arasında kadın cinayeti rakamlarının yüzde bin dört yüz arttığını açıklamış ancak daha sonra muhtelif Bakanlıklarca beyanın doğru anlaşılmadığı ifade edilmiş², kadın cinayeti rakamları cevap kısmından çıkarılmıştır³. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un (bundan sonra "4320 Sayılı Kanun" olarak anılacaktır) ve uluslararası düzenlemelerin varlığına rağmen aile içinde ve dışında şiddet ve en üst noktası olan kadın cinayetlerinin önüne geçilememiştir. Gerek rakamlar gerek vakaların yoğunluğu daha kapsamlı düzenlemelere ihtiyaç olduğunu, kanunun kadın cinayetlerini, kadına karşı şiddeti önlemede yetersiz kaldığını göstermekte idi⁴. Gelen eleştiriler üzerine uzun bir hazırlık çalışmasını takiben eski kanun ilga edilerek, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (bundan sonra "6284 Sayılı Kanun" olarak anılacaktır) 08.03.2012 tarihinde kabul edilmiştir⁵. Mevzuatın bu

---

¹ <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-8533s.pdf> (Erişim Tarihi: 25.12.2017).

² Dönemin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin kadın cinayeti rakamlarında yüzde bin dört yüzlük bir artış olmadığını ifade etmiş, rakamlar arasındaki farkın 2006 yılına kadar herşeyin kayıt dışı olmasına bağlamıştır. Bkz. "Kadın Cinayetleri Bir Yılda 177'den 155'e Düştü" <http://www.haberturk.com/yazarlar/serpil-yilmaz-2155/825830-kadin-cinayetleri-bir-yilda-177den-155e-dustu> (Erişim Tarihi: 25.12.2017).

³ <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-8533c.pdf> Metnin 6 sayfadana oluştuğu bununla birlikte son sayfasının yayımlanmadığı görülmektedir. Ancak ilgili doküman Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin arşivinden çıkarılmamıştır <http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c051/b012/tbmm230510120839.pdf>. (Erişim Tarihi: 25.12.2017).

⁴ Mehmet Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler," **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Temmuz 2012, Sayı 10, Yıl 3, s. 650.

⁵ 20.03.2012 Tarihli ve 28239 Sayılı Resmi Gazete <https://resmigazete.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

şekilde genişlemesiyle kadınların şiddete karşı başvurabileceği hukuksal yollar bakımından yeni bir sistem oluşturulmuştur. Kanun pek çok grubun fikri alınarak hazırlansa da kanun yürürlüğe girdikten sonra kadın örgütlerinin taleplerinin metne dahil edilmediğini görmekteyiz⁶. Avrupa Konseyi üye devlet ve diğer devlet temsilcileri 11.05.2011 tarihinde İstanbul’da toplanarak “Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Sözleşmesi”ni (bundan sonra “İstanbul Sözleşmesi” olarak anılacaktır) kabul etmişlerdir. 6251 Sayılı Kanun ise Sözleşmenin onay kanunudur⁷.

Her ne kadar uluslararası sözleşmeler imzalanmış, iç hukukta bir takım düzenlemeler yapılmış ve bu surette ilerleme kat edilmiş olsa da bu durum yaşanan şiddet vakalarının önüne geçmekte etkili olamamıştır. Kanuni düzenlemeler çok önemli olmalarına rağmen tek başlarına yeterli olduklarını söylemek mümkün değildir. Öncelikle siyasal iktidar tarafından kadına karşı şiddetin toplumsal bir mesele olduğunun ve bu sorun ile mücadelede tüm mekanizmanın seferber edileceğinin ortaya konması gerekmektedir. Ancak mevcut durum gerekliliklerden uzaktır. İlk akla gelen şiddet uygulayanın arkasında bir güç olarak siyasal otoriteyi hissedecek olmasıdır ki bu durum da toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesine engel olmaktadır. Kadın hakkındaki algının aynı kalması kadına karşı şiddet ve onun en üst boyutu olan kadın cinayetlerinin sona ermesinin önünde en büyük engeldir. Son yıllarda Türkiye’de kadına karşı şiddet ve bunun en üst boyutu olan kadın cinayetlerinde oldukça önemli bir artış görülmektedir. 6284 Sayılı Kanunun İstanbul Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Biçimiyle Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)⁸ gibi metinler temelinde oluşturulup yürürlüğe girmesi sonucunda ailenin korunması ve kadına karşı şiddetle mücadele edilmesi konusunda ortaya çıkan yeni sistem, kanunun öngördüğü hukuksal tedbirlerin toplumsal alışkanlıklar, hukuki düzenlemedeki alt yapı eksikliği gibi sorunlar sebebiyle gereği

---

⁶ Günay, **a.g.e.**, s. 360.

⁷ 29.11.2011 Tarihli ve 28127 Sayılı Resmi Gazete. <https://resmigazete.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

⁸Kadınlara Karşı Her Biçimiyle Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) BM Genel Kurulunca 18.12.1979 tarih ve 34/180 Sayılı Kararıyla kabulünün ardından 3 Eylül 1981 itibariyle uygulanmaya başlamasının ardından Sözleşme, Türkiye’de de 19 Ocak 1986 itibariyle yürürlüğe girmiştir (Erişim Tarihi: 25.12.2017).

gibi yerine getirilememesi sonucunu doğurmuş, zaman zaman kağıt üzerinde kalan bir düzenleme olmasına yol açmıştır. Kanunun uygulanmasına dair yönetmeliğin kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren on ay sonra yürürlüğe girmesi uygulamaya ilişkin sorunlara yenilerini eklemiştir.

6284 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinin üzerinden yedi yıl gibi bir süre geçmiş olmasına karşın kanunun ve uygulamasının etraflıca tartışıldığı eser sayısının yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Üstelik çalışmaların bir kısmı kadına karşı şiddet sorununu objektif bir biçimde değerlendirmekten uzaktır. Bununla birlikte kanunun amacının yeterince anlaşılması, hizmet ettiklerinin görmezden gelinmeye çalışılması kanun hakkında olumsuz bir kanaatin uyanmasına da yol açmaktadır. Türkiye gibi kadına karşı şiddet ve kadın cinayeti rakamlarının çok yüksek olduğu bir ülkede bu açığı tamamlama çabasına girmek, bilhassa uygulamaya ilişkin sorunların tartışılması, yeni yaklaşımlar geliştirilmesi, bazı noktaların tartışılması ve hataların tekrarlanmaması açısından gereklidir. Kadın erkek eşitliğinin sadece hukuksal metinlerde kalmayarak toplumsal alanda da sağlanmasının, hayata geçirilmesinin yollarından biri de bu alandaki çalışmaların sayısının artmasına, kapsamının genişletilmesine bağlıdır.

Tez çalışmamızda kadına karşı şiddetin önlenmesi süreci bakımından geliştirdiği politikalar, şiddetin henüz meydana gelmeden engellenmesi ve şiddet ortaya çıktıktan sonra korunma yolu olarak sunduğu hukuki tedbirler bakımından 6284 Sayılı Kanun bilhassa koruma tedbirlerinin somut olayda uygulanamaması, uygulama sorunlarına bağlı olarak ortaya çıkan sonuçlar üzerinden incelenecektir. Bu itibarla çalışma sonuç kısmı ile birlikte dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kadına yönelik şiddet kavramı türleri ile birlikte ele alınacak, uluslararası düzenlemelerde nasıl ele alındığı ve gelişim sürecinin seyri ortaya konmaya çalışılacaktır. İkinci bölümde 6284 Sayılı Kanunun amacı, kapsamı ve uygulanması, üçüncü bölümde ise tedbir kararlarının nelerden ibaret olduğu, ne şekilde uygulandığı ve uygulama değerlendirilecektir. Dördüncü ve son bölüm olan sonuç kısmında ise tüm anlatılanlar kapsamında hem uygulama hem de kadına yönelik şiddetin sonlandırılması bakımından çözüm önerileri getirilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK KADINA KARŞI ŞİDDET ve İLGİLİ HUKUKİ DÜZENLEMELER

1.1. Kadına Karşı Şiddet

1.1.1. Genel Olarak Kadına Karşı Şiddet

Şiddet, Türk Dil Kurumu tarafından; “bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik” olarak tarif edilmektedir⁹. Kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılık tarihsel süreç içinde toplumsal farklılığa dönüştürülmüş, cinsler arası eşitsizlik meşru gerekçe olarak gösterilmiş ve erkeğin kadına üstün olduğu fikri hakim hale gelmiştir¹⁰. Bunun sonucu olarak kadınlarda okuma yazma bilme oranı erkeklere göre daha düşüktür. Kadınlar afetlerden erkeklere göre daha fazla etkilenirler. Bu olumsuz durumlardaki sayısal fazlalık; çalışma hayatına katılma, siyasette yer alma ve benzeri durumlar açısından ise tersine döner. Bu anlamda, kadınlara erkekler arasında çok dikkat çekici bir fark söz konusudur.

Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre şiddet; bir yaralanma ya da yaralanma tehlikesi, ölüm, psikolojik hasar, gelişim bozukluğu ya da yoksunlukla sonuçlanan, bir kişiye, kişinin kendi kendine, bir grup ya da topluma kasıtlı olarak

⁹ Türk Dil Kurumu Resmi internet sitesi <http://sozluk.gov.tr/>

¹⁰Nazan Moroğlu, “Kadınların İnsan Hakları Bildirisi ve Ek İhtiyari Protokol” (İnsan Hakları), **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, 1999, s. 883.

fiziksel ya da duygusal zor kullanması, güç uygulaması veya tehdididir¹¹. Kadına karşı şiddet tüm dünya kadınlarının karşı karşıya kaldığı bir insan hakkı ihlali olarak kendini gösterir¹². Erkekler, şiddet uygulaması da ataerkil düzenin beslediği cinsiyetçi dile, şiddete destek olur ya da şiddet karşısında sessizliklerini kalırlar¹³.

Erkek egemen sistem kadına yönelik şiddeti ortaya çıkarmakta olsa da sosyal politikalar, hukuksal ve ekonomik düzenlemeler şiddeti beslemektedir¹⁴. Aile içi şiddet de kadına karşı şiddetin bir şekli olarak sadece ülkemizde değil tüm dünyada yoğun şekilde karşılaşılan sorunlardan biridir. Kadına karşı şiddetin sadece kadın olmak, yoksulluk, yetersiz ekonomik durum, eğitim düzeyinin düşük olması, toplumdaki egemen kültürel faktörler, psikolojik problemler, alkol, uyuşturucu, kumar gibi bağımlılık yapan maddeler ve alışkanlıklar şeklinde bir tek sebebi bulunmayan kadına karşı şiddet, kadını gerek ev içinde gerek ev dışında etkisi altında tutmaktadır¹⁵. Avrupa Birliği'nde yaşayan kadınların yaklaşık beşte biri şiddetten zarar görmektedir¹⁶. Aile içi şiddetin sebepleri sosyal, psikolojik ve yapısal, çevresel, ekonomik ve benzeri faktörler ile açıklanmaya çalışılmıştır¹⁷. Şiddet tek tek bireyler üzerinde olduğu gibi örneğin sağlık, güvenlik, üretim, kamu giderleri gibi harcama kalemlerine de yansiyarak toplumun tamamını etkilediği anlaşılmaktadır¹⁸. Aile içi şiddet kadınları ve çocukları daha fazla etkilenmekte olup¹⁹ kadınların şiddete maruz

¹¹ WHO, World Report on Violence and Health, 2002

https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

¹² Moroğlu Nazan, "Kadına Yönelik Şiddet ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun" (Kanun), s.1, www.tukd.org.tr/dosya/KadinaYonelikSiddet.doc. (Erişim Tarihi: 08.10.2018).

¹³ Nikki Van Der Gaag, **Feminizm**, Sel Yayınları, İstanbul, 2018, s. 105.

¹⁴ Veda Bilican Gökkaya, "Türkiye'de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet", **Cumhuriyet Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 12, Sayı 2, 2011, s.110.

¹⁵ Gökkaya, s. 103.

¹⁶ Canan Yılmaz, **Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarına Göre Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi**, Ankara, 2016, s. 361.

¹⁷ Münevver Mertoğlu, "Aile İçinde Şiddet Uygulayan Erkeklerin Mağduriyetleri" (Mağduriyet), Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi, **Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Cilt:8, Yıl: 2012, Sayı: 97-98, s.53-55.

¹⁸ Canan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 361.

¹⁹ Nazan Moroğlu, Kanun, s.6; Gülay Öncü Arslan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Yaklaşımları, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması, **Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Mayıs 2013, Editör: Prof. Dr. Nur CENTEL, s.39. Kadına karşı şiddet konusunda yapılan araştırmaların büyük bir kısmı, evli olan kadınların şiddete uğrama tehlikesinin daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır (Hacettepe

kaldığı tek yer aile değildir²⁰. Kadına karşı şiddet devlet kaynaklı ve toplum içi şiddet olarak da ortaya çıkabilir²¹. Kadına karşı şiddet ağır yaralama, sakatlama, öldürme gibi çok ağır sonuçlar meydana getirebilir²². Kadınlar ayrılmaya çalıştıkları dönemde %70 oranında daha fazla şiddete maruz kalmaktadırlar²³. Bu durum erkeklerin kadınların kendi hayatlarına dair karar almalarını kabullenemedikleri, kadınlar üzerinde hakimiyet kurmaya çalıştıklarının da bir göstergesidir. Hukuku, din, gelenek, örf ve adetle daha da yerleşen ataerkil sistemi²⁴ devam ettirmenin bir aracı olan şiddet şiddet kadınları sindirmek amacı taşımaktadır²⁵.

1.1.2. Kadına Karşı Şiddet Türleri

Kadına yönelik şiddetin bir tek görünümü yoktur. Zaman içinde yapılan sınıflandırmaların da çeşitlendiği görülmektedir. Şiddetin fiziksel hali şiddetin sadece bir boyutunu ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte şiddet türlerinin zaman zaman iç içe geçerek meydana geldiği de olmaktadır²⁶. Bu bölümde sayılan şiddet türlerinin dışında, gelişen ve değişen koşullara, çağın ortaya çıkardığı yeniliklere göre, örneğin 'siber şiddet' gibi yeni şiddet sınıflandırmalarına gidildiği görülmektedir²⁷.

Üniversitesi Nüfus Araştırmaları Enstitüsü, **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, Ankara, 2015, s. 82).

²⁰ Berrin Akbulut, “6284 Sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesi’nin Türk Ceza Kanunu Açısından Değerlendirilmesi”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 16, Ocak 2014, s. 148. Akbulut’a göre İstanbul Sözleşmesi de cinsiyete dayalı şiddet ile, kadınların erkeklere nazaran daha fazla karşı karşıya kaldığı ön kabulü ile başlar (Akbulut, s. 148).

²¹ Öncü, **a.g.e.**, s. 43.

²² Akbulut, **a.g.e.**, s. 142-143; İzzet Doğan, “Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, s.2 www.turkhukuksitesi.com/makale_930.htm (Erişim Tarihi: 20.11.2018)

²³ Mor Çatı, **Erkek Şiddetine Karşı Kadın Dayanışması**, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s. 23.

²⁴ Nazan Moroğlu, **İnsan Hakları**, s. 883.

²⁵ Ayşe Aydın Şafak, **Feminist Bir Bakışla Türk Hukukunda Kadın Bedeni**, 1. Baskı, İstanbul, Nisan 2014, s. 13.

²⁶ Mehmet Ali Uçar, **Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası**, Yetkin Yayınevi, 1. Bası, 2003, s. 77. Örneğin Meral Erdoğan fiziksel şiddet türlerini sayarken cinsel şiddet örneklerini de bu gruba dahil etmiştir.

²⁷ http://esitlikadaletkadin.org/siber-siddet-arastirmasi-10-kadından-7si-guvende-hissetmiyor/?fbclid=IwAR3VAupxXD7TNNblp23tu7ef4LgcSfRRoAnfIBGG36wh8pA1_BEFoNScf7g Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Başka Bir Biçimi: Siber Şiddet çalışması kapsamında, Facebook üzerinden 18.000 kadına gönderilen elektronik anketin sonuçları 10 kadından yaklaşık 6’sı siber şiddete maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Pew Research’in yaptığı çalışma, kadınların yüzde 73’ü internette taciz edildiğini göstermektedir. SMS ve Whatsapp gibi kanallar üzerinden sürdürülen ısrarlı takipler, konum bilgisi isteme, zorla fotoğraf çekme veya var olan fotoğrafları tehdit unsuru olarak sunma, sosyal medya kullanım alanlarını denetleme, cinsel içerikli mesaj veya görüntüye

1.1.2.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet şiddetin en yoğun şekilde gerçekleştiği ve sonuçlarını vasitasız görülebildiği halidir²⁸. Fiziksel şiddette kaba kuvvet söz konusudur ve bu birini cezalandırmak, istemediği bir şeyi yaptırmak, baskı altında tutmak, itaat etmesini sağlamak gibi amaçlarla yapılır²⁹. Hem psikolojik hem de fiziksel olarak olağan durumların dışında bir hal olduğundan fiziksel şiddetin hamilelikte arttığına dair bir takım bulgular söz konusudur. Fiziksel şiddet, kadına karşı şiddet türleri arasında sonuçları somut olarak görülebilen tek örnek olduğundan diğer şiddet türlerinden daha fazla önemsenmektedir³⁰. Dövmek, tokat atmak, yaralamak, kilitlemek, yüzüne asit atmak³¹, yumruklama, vurma, ısırma, çimdikleme, tekmeleme, saç çekme, itip kakma, yakma, boğazını sıkma, bir aletle vurma³², kemiğini kırmak, duvara vurmak, bıçak çekmek, sarsmak, öldürmeye kalkışmak³³ gibi fiiller bu kapsama girer³⁴.

Kadınların yüzde 36'sının, (her on kadından 4'ü) kocasından ya da partnerinden fiziksel şiddet gördüğü anlamına gelmekte³⁵. Birleşmiş Milletler tarafından açıklanan rakamlara göre dünya üzerinde 15-49 yaş arasındaki her beş kadından biri eski ya da şimdiki partnerinden fiziksel (ya da cinsel) şiddet görmektedir³⁶. ABD'de her on beş saniyede bir kadın eşi ya da partneri tarafından

---

zorlanma, kişilerin rızaları dahilinde paylaşmış oldukları mesajların veya görüntülerin kişilerin rızası olmadan paylaşılıp dağıtılması ya da cinsel içerikli mesajlar ve görüntüler konusunda baskılanması, tanıdığı ya da tanımadığı kişiler tarafından devamlı olarak kontrol edilmesini ve denetlenmesini ifade eden şiddet biçimi arasında yer almaktadır.

²⁸ Canan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 357.

²⁹ Uçar, **a.g.e.**, s. 85.

³⁰ Uçar, s. 77.

³¹ İngiltere merkezli, asit saldırılarından kurtulanlarla çalışan uluslararası bir kurum olan Acid Attacks Survivors International'ın araştırmasına göre her yıl 1,500'den fazla asit saldırısı kayda geçmektedir ve bunların yüzde 80'i de kadınları hedef almaktadır https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-48423192?ocid=socialflow_facebook&fbclid=IwAR16in9vPiEYSF75p2PmwIUK6Un7EWU_ApPmGjdG3Y2W-gV68ttPtobixuY (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

³² Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, "Şiddet Nedir?" <https://www.morcati.org.tr/tr/8-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/1-siddet-nedir> (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

³³ Fidan Korkut Owen/ Dean W. Owen, T.C. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", Ekim 2008, s. 16.

³⁴ Bu eylemler Gençan tarafından evlilik birliği kapsamında sadakat yükümlülüğünün bir türü olan fiziksel sadakat yükümlülüğüne aykırılık sayılmıştır. Gençan, **Aile**, s. 340.

³⁵ Hacettepe Üniversitesi, **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, s. 83.

³⁶ UN WOMEN Report, **Progress of the World's Women 2019-2020, Families in a Changing World**, <http://www.unwomen.org/>

şiddete maruz bırakılmaktadır³⁷. Aşağıda da görüleceği gibi fiziksel şiddetin ölümlerle sonuçlanması olasılık dahilindedir³⁸.

2004 Yılından İtibaren İstanbul ve Bakırköy Adliyesi'ne İntikal Eden Aile İçi Şiddet Olaylarında Sanık, Mağdur ve Şiddet Olaylarının Profili Çalışması kapsamında incelenen 1211 olayın 1002'sinde şiddet eylemleri TCK anlamında müessir fiil teşkil etmektedir^{39 40}.

1.1.2.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet Seksüel motivasyona bağlı şiddet türüdür⁴¹. UN Women tarafından yapılan tanıma göre cinsel şiddet, herhangi bir ortamda (kurbanla olan ilişkisine bakılmaksızın) herhangi bir kişi (çoğunlukla erkekler) tarafından cinsel tacizde bulunma teşebbüsünde bulunma, cinsel eylemde bulunma teşebbüsünde bulunma, cinsel yorumlarda bulunma, cinsel tacizde ilerleme veya diğer cinsel taciz eylemleridir⁴².

Cinsel şiddette, cinsellik üzerinden bir baskı kurma, denetim sağlama ve tehdit etme söz konusudur⁴³. Rızası dışında cinsel organına cisim sokmak, ters ilişkiye zorlamak, tecavüz etmek⁴⁴, evlilik içinde de olsa istemediği zamanda ve istemediği bir şekilde cinsel ilişkiye zorlamak, biriyle cinsel ilişkiye girmesi için

[/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2019/progress-of-the-worlds-women-2019-2020-en.pdf?la=en&vs=3512](#). (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

³⁷ Fidan Korkut Owen/ Dean W. Owen, **a.g.e.**, s. 8.

³⁸ Bkz. "1.1.3. Kadına Karşı Şiddetin Sonuçları"

³⁹ Münevver Mertoğlu, "2004 Yılından İtibaren İstanbul ve Bakırköy Adliyesi'ne İntikal Eden Aile İçi Şiddet Olaylarında Sanık, Mağdur ve Şiddet Olaylarının Profili", (Profil), **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, C. 16, Özel Sayı 2014, s. 4338. Çalışmada dayanak alınan aile içi şiddet verileri İstanbul ve Bakırköy Adliyesi'ne gelen dosyalar olup bunlardan sadece Sulh Ceza, Aile ve Asliye Hukuk Mahkemelerinde olanlar incelenmiştir. <http://openaccess.iku.edu.tr/handle/11413/4656> (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

⁴⁰ Bununla birlikte, bu olayların %27,5'inde hakaret ve tehdit, %13,0'ında da darp eklenen fiiller olarak dikkat çekmektedir (Mertoğlu, **Profil**, s. 4347).

⁴¹ Gülseren Ünal, "Aile İçi Şiddet", **Aile ve Toplum** Y:7, C:2,S:9, Ocak-Mart 2005.

⁴² <http://interactive.unwomen.org/multimedia/infographic/violenceagainstwomen/en/index.html#intimate-2> Erişim 16.08.2018

⁴³ Uçar, **a.g.e.**, s. 82

⁴⁴ Aysel Ekşi, "Kadına Karşı Şiddet", İnsan Hakları Hukuku ve Kadın'ın İçinde, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını**, 2003, s. 61.

zorlamak, kadınların genital sakatlanması (“genital mutilation”)⁴⁵, kürtaj, fuhuşa zorlamak, enseste zorlamak, zorla evlendirmek⁴⁶, cinsel içerikli sözcükler söylemek, el atmak, çimdiklemek, parmak atmak⁴⁷ cinsel şiddete örnek olarak sayılabilir. Zorla evlendirmeler konusunda kız çocuklarının zorla evlendirilmesi ülkemizde ve özellikle az gelişmiş ülkelerde ciddi boyutlara ulaşan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte kız çocuklarının doğmadan veya doğar doğmaz öldürülmeleri, erken gebelik ve korunmanın önlenmesi, namus bahanesiyle kadına yönelik suç işlenmesi de bu kapsamdadır⁴⁸. Cinsel şiddet Yargıtay tarafından, evlilik içinde bir sadakat yükümlüğü ihlali olarak sayılmış, porno film izletmek, bakire olmamakla suçlamak, kürtaja zorlamak gibi eylemler cinsel şiddet kapsamına alınmıştır⁴⁹.

Cinsel şiddet de pek çok kez fiziksel, duygusal, sözel şiddet ile birlikte ortaya çıkmaktadır⁵⁰. Cinsel şiddet ile birlikte korku, öfke, çaresizlik gibi duygular açığa çıkar ve bunların bir araya gelmesi oldukça ağır sonuçların ortaya çıkmasına sebep olur⁵¹. “*Kan bağı olan kişiler arasında cinsel ilişki ve temas dışında cinsel amaçlı davranışlar*” ensest kapsamında değerlendirilmektedir⁵². Ensest de cinsel şiddetin içinde yer almaktadır.

Avrupa Birliği ülkelerinde yaşayan kadınlar yüzde kırk beş ile elli beş arasında bir oranla, on beş yaşında cinsel tacizle karşı karşıya kalmıştır⁵³. Gene Avrupa Birliği’nde, üst düzey işlerde çalışan kadınların yüzde 75’i iş hayatlarında en

⁴⁵ Her ne kadar metinlerin Türkçe çevirilerinde ‘kadın sünneti’ terimi kullanılsa da biz de içerik bakımından ‘kadınların genital sakatlanması’ ifadesini daha uygun buluyoruz. Bkz. Feride Acar, “CEDAW’dan İstanbul Sözleşmesi’ne: Kadınların İnsan Hakları ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi” (Uluslararası Standartlar), **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**’in içinde, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara 2014, s. 70.

⁴⁶ Canan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 358.

⁴⁷ Fidan Kokut Owen/ Dean W. Owen, **a.g.e.**, s. 18.

Fidan Kokut Owen/ Dean W. Owen, **a.g.e.**, s. 18.

⁴⁹ Ömer Uğur Gençcan, **Aile Mahkemesi Davaları** (Aile), 3. Baskı, Ankara, Mart 2019, s. 312 vd.

⁵⁰ Uçar, **a.g.e.**, s. 82; Hacettepe Üniversitesi, **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, s. 83.

⁵¹ Uçar, **a.g.e.**, s. 82

⁵² Tanım ve detaylı bilgi için bkz. Ersan Şen/ Tuğçe Başarır, “Ensest Mağdurlarından Birisi: Kadın”, **TBB Dergisi**, Yıl: 2012, Sayı: 99, s. 317.

⁵³ UN WOMEN, Interactive Multimedia Infographic

<http://interactive.unwomen.org/multimedia/infographic/violenceagainstwomen/en/index.html#sexual-5> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

az bir kez cinsel tacize uğramıştır⁵⁴. UNICEF'in verdiği rakamlara göre cinsel saldırıların yüzde 50'si kadarı 16 yaş altındaki kız çocuklarına karşı işlenmektedir⁵⁵. Ülkemizde de sıkça, çocuğa karşı işlenen cinsel suç haberleri ile gerçek tablo ortaya çıkmaktadır⁵⁶. Ancak bazı araştırmalar cinsel şiddet vakalarında bildirimde bulunma oranının düşük olduğunu, bu sebeple de rakamların tahmin edilenden daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır⁵⁷.

İş yerindeki cinsel taciz otoriteyi zayıflatır, cinsiyet klişelerini güçlendirir ve kadınları cinsel nesnelere indirger. ABD'de iş yerinde cinsel taciz yaşayan kadınlarla yapılan bir araştırma, cinsel tacizin finansal stresi artırdığını ve bir kadının kariyer yörüngesini önemli ölçüde değiştirebileceğini tespit etmiştir⁵⁸.

1.1.2.3. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet sonuçları gözle de görülmediğinden çoğu zaman önemsenmese de oldukça yaygındır. Psikolojik şiddet, kişinin kendilik algısını yok etmeye ya da en azından buna zarar vermeye yönelik tüm saldırılar şeklinde tanımlanabilir.⁵⁹ Psikolojik şiddet teşkil eden davranışların özellikle bazıları şiddetin diğer görünüş biçimleriyle neredeyse iç içe geçmiştir. Bekaret kontrolü yapmak,

⁵⁴University of Copenhagen, "Against Women and the EU Accession to the Istanbul Convention", 2017[https://staticcuris.ku.dk/portal/files/190630616Violence against women and the EU accession to the Istanbul Convention.pdf](https://staticcuris.ku.dk/portal/files/190630616Violence%20against%20women%20and%20the%20EU%20accession%20to%20the%20Istanbul%20Convention.pdf) (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

⁵⁵ Sözümlerimiz söz: Kadına karşı şiddeti sona erdirmek için harekete geçme zamanı <http://www.unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=2303> (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

⁵⁶ Edirne'de tespit edilen 186 Hamile Çocukla hakkında Valilik, bu rakamlara aile rızası sonucu meydana gelen evliliklerden kaynaklanan bir artış olduğunu ifade etmiştir. <https://t24.com.tr/haber/edirne-valiliginden-186-hamile-cocukla-ilgili-aciklama,577634> (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

⁵⁷ Araştırmalar tecavüz ve cinsel şiddetin bilinenden daha sık yaşandığını ancak yaşanan olayların bildirilmediğini ortaya çıkarmıştır. Uluslararası Af Örgütü, İsviçre'de ankete katılan her beş kadından birinin cinsel şiddete, yüzde 10'undan fazlasının ise tecavüze uğradığını gösterse de mağdurların sadece yüzde 8'i ihbarda bulunmuştur. https://amnesty.org.tr/icerik/isvicre-her9b7k0xZf8U_7tLuDFITjWJy1cbv8rmVpmFKMNu-nGKy8 (Erişim Tarihi: 21.05.2019).

⁵⁸ World Bank Women Business and The Law Indicators and Related Research 2018, s. 4 <http://documents.worldbank.org/curated/en/926401524803880673/pdf/125804-PUB-REPLACEMENT-PUBLIC.pdf> (Erişim Tarihi: 24.05.2019)

⁵⁹ Tijen Harcar/Özlem Çakır/ Olca Sürgevil/ Gönül Budak, "Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu", **Tematik Yazılar, Toplum ve Demokrasi**, 2 (4), Nisan-Aralık, 2008, s. 54.

fuhuşa zorlamak⁶⁰, küçümsemek, değer yargıları ile alay etmek, aşağılamak, hakaret etmek, küfür etmek, sahip olduğu değerlere aykırı davranmaya zorlamak, korkutmak, tehdit etmek, arkadaşlarına ya da aile bireylerine hakaret etmek ya da onları küçümsemek, bu kimselerle görüşmesine müsaade etmemek, kıskançlık, eve kapatmak, sokağa çıkartmamak, kuma getirmek, evden kovmak, terk etmek ile tehdit etmek, çocukları üzerinden cezalandırmak, başkalarının önünde söz ya da davranışlarla küçük düşürmek⁶¹ psikolojik şiddet kapsamında sayılan fiillerdendir⁶². Psikolojik şiddetin sonuçları uzun vadede ortaya çıkan oldukça ağır durumlardır. Son zamanlarda dijital şiddet kavramının da şiddet türleri arasına eklendiği kabul edilmiştir.

1.1.2.4. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet; “*ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Ekonomik şiddet davranışları kadının çalışmasına izin vermeme, istemediği işte zorla çalıştırma, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirme, sık sık işyerinde olay çıkartarak çeşitli bahanelerle işe girmesine engel olma, çalışma yaşamında ilerlemesine engel olma, kişinin maaşına, gelirine, mal varlıklarına el koyma, az para verme, para harcama özgürlüğünü elinden alma, çok az para verip yapılması mümkün olmayan şeyleri talep etme, yiyecek / giyecek gibi ihtiyaçlarını almasına izin vermeme, sağlık hizmetlerinden yararlanmasını engelleme, ailenin tasarrufları, gelir ve giderleri konusunda bilgi vermeme, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda kadının fikrini almadan tek başına karar verme, kadının ev ekonomisine katkısını kabul etmeme, ortak miras, mal-mülk konusunda ayrımcı davranışlar sergileme ve bu davranışları boşandıktan sonra da devam ettirme, çalışmayı reddedip, kişinin (kadının) gelirini harcama*” olarak tarif edilmiştir⁶³.

⁶⁰Ekşi, **a.g.e.**, s. 61.

⁶¹ Canan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 358-359 .

⁶²Eşiyle evlendiğine pişman olduğunu söylemek, eşini sevmediğini söylemek , sürekli olarak eşini terslemek, başkalarının yanında yüksek sesle bağırarak, ailesi ile görüşmesini engellemek Yargıtay tarafından duygusal şiddet sayılmıştır; Gençcan, **Aile**, s.249 vd.

⁶³(Casiq ve Furegato 2006; Çivi ve ark. 2008; Fawole 2008; Köse ve Beşer 2007; Riger ve Krieglstein 2000; Xu ve ark. 2005, Akt. Özlem Can Gürkan/ Fatma Coşar, Ekonomik Şiddetin Kadın

Parasını alıp geri vermemek, gelirine el koymak, zorla çalıştırmak istemediği işlerde çalışmaya mecbur etmek, çalıştırmasına izin vermemek⁶⁴, ekonomik hürriyetini sınırlandırma, hiç para vermeme ya da çok az para verme, düzenli olarak denetleme, para aracılığı ile tenzil etme ekonomik şiddet kapsamında sayılmaktadır⁶⁵. Bunlarla birlikte kadınların ekonomik kaynaklara herhangi bir şekilde ulaşamamaları olarak gözüken ekonomik şiddet; aynı zamanda bilhassa yaşadıkları fiziksel şiddet döngüsünü terk edememelerinin en önemli sebeplerinden biridir^{66 67}.

1.1.3. Kadına Karşı Şiddetin Neden ve Faktörleri

Kadına karşı şiddet temelde kadın erkek eşitsizliğinden kaynaklansa da şiddeti etkileyen başka faktörler de bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar çeşitli gruplandırmalar ile kadına yönelik şiddetin neye bağlı olarak arttığını ortaya koymaya çalışmaktadır⁶⁸. Aşağıda da görüleceği gibi, başta işsizlik olmak üzere ekonomik sorunlar, alkol ya da uyuşturucu gibi madde bağımlılıkları vb. genel kabulün aksine şiddetin başlı başına sebebi değildir⁶⁹.

---

yaşamındaki Yeri, <http://hemsirelik.maltepe.edu.tr/dergiler/cilt2sayi3/cilt2sayi3/124-129.pdf> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁶⁴ Hürriyet Gazetesi Resmi Web Sitesi, Aile İçi Şiddete Son Kampanyası, <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileicisiddet.asp> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁶⁵ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, "Şiddet Nedir?" <https://www.morcati.org.tr/tr/8-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/1-siddet-nedir> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁶⁶ Emine Öztürk, **Aile İçi Şiddet**, Ankara, 2017, s. 63.

⁶⁷ Pendik Aile Mahkemesi, şiddet uygulamaya dayalı hakkında uzaklaştırma tedbiri uygulanan kişinin evin elektrik, su ve doğal gaz aboneliklerini sonlandırmasını "ekonomik şiddet" saymıştır. Mahkeme, uzaklaştırma tedbirine ek olarak su, doğalgaz ve elektrik vb abonelikleri sona erdirmemesine, uzaklaştırma boyunca gelen faturaları ödemesine karar vermiştir <https://bianet.org/bianet/ekonomi/124786-ekonomik-siddet-kadinlari-bagimli-ve-siddete-acik-kiliyor> (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

⁶⁸ Sevim Atila Demir/Fatma Fidan /Dilek Nam, "Sakarya'da Kadına Yöneli Aile İçi Şiddet: Görünümü, Nedenleri ve Önlenmesine Yönelik Yaklaşımlar", **Aile İçi Şiddet ve Polis'in** içinde, Editör: Serdar Kenan Gül, Ankara 2013 s. 44.; Korkut Owen/Owen, **a.g.e.**, s. 21.

⁶⁹ Ekin Bozkurt Şener, **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi**, T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2011. (<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/2522/ekinsener.pdf>) (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

1.1.3.1. Biyolojik Nedenler

Kaza, yaşlılık, hastalık gibi birtakım sebepler beyne etki ederek insanlardaki şiddet eğiliminin artmasına sebep olabilmekte ise de bilim dünyasında şiddet ile biyolojik faktörlerin arasında doğrudan bir nedensellik bağı olmadığını belirtenler de vardır⁷⁰.

1.1.3.2. Psikolojik ve Sosyal Nedenler

Duygusal baskıların ve hayal kırıklıklarının son bulması, istediklerini yaptırmak için bir araç olarak konumlandırmak şiddet uygulamanın psikolojik nedenleri arasında sayılabilir⁷¹. Bununla birlikte şiddet görerek öğrenilebilen bir davranış kalıbıdır ve bunun için en önemli kaynak da ailedir. Okul, medya, çevre de bu gözlemde önemli yer tutar. Yapılan araştırmalar ailesinin rızasını almadan evlenen kadınların daha fazla şiddete uğradığını göstermekte. Kanaatimizce bu durum erkeklerin, aileleri ile görüşmeyen kadınların yalnız ve daha güçsüz olduklarını düşündüğünü ortaya koymaktadır⁷². İster çocukluk tanıklıklarının sebep olduğu, ister sonradan gerçekleşen birtakım psikolojik sorunlardan kaynaklanmakta olsun, bu tip davranışlar karşısında ŞÖNİM'in vereceği destek hizmetlerinden yararlanılması gerekmektedir⁷³.

1.1.3.3. Ekonomik Nedenler

Yapılan araştırmaların çoğunluğunda, gelir seviyesi düşük ailelerde kadına karşı şiddetin daha fazla gerçekleştiği tespit edilmiştir⁷⁴. Toplumsal cinsiyet rolleri

⁷⁰ İpek Beyza Altıparmak, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede ŞÖNİM'lerin Rolü: Ankara Örneği", *The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science*, Number : 36, Summer II, 2015, s. 452.

⁷¹ Emine Öztürk, *a.g.e.*, s. 71.

⁷² Ayşe Gül Altınay/ Yeşim Arat, *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet*, İstanbul, 2007, s. 63; Hacettepe Üniversitesi, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*, s.263.

⁷³ Altıparmak, *a.g.e.*, s. 453. Bkz. Bölüm 3.6.

⁷⁴ Murat Delice, Polis Kayıtlarına Yansımış Şiddet Olaylarının İncelenmesi Erzurum Örneği, *Aile İçi Şiddet ve Polis'in içinde*, s. 21.

sadece kadınları değil erkekleri de olumsuz anlamda etkiler. Bundan ötürü, kendini evin geçindirilmesinden sorumlu hisseden bir erkek ekonomik sorunlar ile başa çıkmazsa şiddet uygulayabilir⁷⁵.

1.1.3.4. Toplumsal Cinsiyet Rollerini

Kadına karşı şiddet toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kaynakladığı ve kadını kontrol altında tutmanın aracı olarak kullanılan davranışlardır⁷⁶. Kadın üzerinde bir denetim mekanizması oluşturmak amacıyla sadece fiziksel değil fakat her türlü şiddet denenmektedir⁷⁷.

Toplum genelinde mevcut olan eğitilmiş erkeklerin şiddet uygulamadığı ve eğitilmiş kadınların da şiddete maruz kalmadığı algısı somut gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Araştırmalar eğitilmiş kadınların daha çok şiddete uğradığını ve eğitilmiş erkeklerin de daha çok şiddet uyguladığını göstermekte ise de eğitilmiş erkekler de şiddet uygular, eğitilmiş kadınlar da şiddet görür⁷⁸. Bireylerin toplumsallaşma sürecinde toplumsal kendi cinsiyetlerine dair rollerin kalıplarını öğrenirler ve bu kalıpları bir gereği olarak erkek şiddet uygulamayı kadınlar da bunu benimsemeyi, kabul etmeyi öğrenirler⁷⁹. Şiddetin ‘normalleştirilmesi’ doğrudan toplumsal cinsiyet kalıplarının bir sonucu olup, cinsellik ve iktidar ile sıkı bir bağ içindedir⁸⁰. Kadına karşı şiddet, erkek egemen kültürden doğup kadınları hedef alır ve kökeni toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde kendini bulur⁸¹. Ataerki toplum

⁷⁵ Altıparmak, **a.g.e.**, s. 453.

⁷⁶Seher Kırbaş Canikoğlu, “Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2015, S: 3, s. 359.

⁷⁷ Korkut Owen/Owen, **a.g.e.**, s. 15.

⁷⁸ Ulusal Eylem Planı 2007-2010, s. 10. Eğitilmiş, meslek sahibi kadınların, evli oldukları ve kendileri gibi eğitilmiş ve meslek sahibi erkekler tarafından katledilmesine ilişkin bazı örnekler rastlamak mümkündür. Diyarbakır'da doktor Mesut İssı, avukat eşi Müzeyyen Boylu İssı'yı 14 el ateş ederek öldürdü. Ayşe Yılbaş, Astsubay eşi tarafından, staj yapmakta olduğu Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Nöroloji Servisi'nde tabancayla vurularak öldürüldü. <https://t24.com.tr/haber/diyarbakir-da-kadin-cinayeti-tartistigi-esini-14-el-ates-ederek-oldurdu,822078> (Erişim Tarihi 28.10.2018).

⁷⁹Gökkaya, **a.g.e.**, s. 103.

⁸⁰ Eva Lundgren, **Şiddetin Normalleştirilmesi Süreci**, Türkçesi: Berna Ekal, İstanbul, Mayıs 2009, s. 23.

⁸¹ Şennur Tutarel Kışlak/ Nilgün Yeniocak, “Psikolojik Açıdan Aile İçi Şiddet”, **Aile İçi Şiddet ve Polis'in** içinde, s. 133-134.

tarafından erkeğe öğretilen güçlü olma gerekliliği kadını denetim altında tutma çabasına girer; kadınların eşitlik taleplerini kolaylıkla kabullenmez. Şiddet ise bu gücün ve egemenliğin bir teyididir⁸².

1.1.3.5. Aile İçinde Kadına Karşı Şiddet

Aile içi şiddet, BM Genel Kurulunun 22 Aralık 2003 tarihli toplantısında aldığı 58/147 sayılı "Kadınlara Karşı Aile İçi Şiddetin Ortadan Kaldırılması" Konulu Kararı'nda "özel yaşamda, genellikle cinsel ilişki ya da kan bağı ile bağlı bireyler arasında vuku bulan bir şiddet türü" olarak tanımlanmaktadır. Kısaca aile içi şiddetin; "ailede bir bireyin diğerine karşı şiddet uygulaması" durumunda varlığından söz edilir⁸³. Aile içi şiddet; "*aile bireylerinin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenirilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziki veya herhangi bir şekildeki hareket, davranış veya eylemler bütünüdür*"⁸⁴.

Aile içinde kadına karşı şiddet Avrupa'da en yaygın görünen insan hakkı ihlal türlerinden biridir⁸⁵. Toplum en küçük sosyal birimlerinin bir araya gelmesinden oluşmakta olduğundan, parçası olduğumuz toplumun aile üzerine inşa edildiğini söylemek yanlış olmaz⁸⁶. En çok da bu niteliğiyle aile içinde gerçekleşen şiddet vakalarının toplumsal yansımaları olmaktadır. Aile bir özel hukuk ilişkisi sonucu ortaya çıkmakta ise de toplumsal bir yanı ve karşılığı da olduğundan Devletin sorumluluk alanına da girmiş ve Anayasa tarafından da düzenlenmiştir⁸⁷. Yukarıda saydığımız fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddet türlerinin aile içinde

⁸² Sevim Atila Demir/Fatma Fidan /Dilek Nam, "Sakarya'da Kadına Yöneli Aile İçi Şiddet: Görünümü, Nedenleri ve Önlenmesine Yönelik Yaklaşımlar", **Aile İçi Şiddet ve Polis** içinde, Editör: Serdar Kenan Gül, Ankara 2013 s. 43.

⁸³ Eray Karınca, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, "**Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler**" (Yasal Düzenlemeler), Aralık 2008, s. 10.

⁸⁴ Karınca, **Yasal Düzenlemeler**, s. 20.

⁸⁵ Resolution 1635 (2008) Combating violence against women: Towards a Council of Europe Convention

<http://www.assembly.coe.int/nw/xml/XRef/XrefDocDetails.asp?fileid=17682&wrqid=0&wrqref=&ref=1&l> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

⁸⁶ Turgut Akıntürk / Derya Ateş, **Aile Hukuku** İkinci Cilt, Yenilenmiş 21. Bası, s. 3

⁸⁷ Kudret Güven, "4320 Sayılı 'Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un Getirdiği Hukuki Tedbirler, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S.1-2, 1998,

yaşanması ile aile içi şiddet ortaya çıkmaktadır⁸⁸. Ailenin toplumun en küçük parçası olması sebebiyle aile içinde yaşam hakkına, vücut bütünlüğüne, kişilik haklarına yönelik olarak gerçekleşen şiddet olayları hem bireyleri hem de tüm toplumu etkilemektedir⁸⁹. Kadına karşı şiddet de en çok aile içinde meydana gelmektedir⁹⁰.

1.1.4. Kadına Karşı Şiddetin Sonuçları

Kadına karşı şiddetin ortaya çıkardığı sonuçlar da çok boyutlu olabilmektedir. Örneğin cinayet, intihar, AIDS gibi birtakım ölümcül sonuçlara sıkça rastlanmaktadır. Bunun yanında alkol ya da madde bağımlılığı gibi ölümcül olmayan medikal sonuçlar, ruhsal travmalar söz konusu olabilmektedir⁹¹. Ancak elbette ki kadına karşı şiddetin en ağır sonucu ölümdür. Dünya Bankası tarafından açıklanan rakamlar, ergenlikten orta yaş dönemine kadar şiddete bağlı olarak ölen kadınların; kanser gibi yoğun görülen bir hastalıktan ya da trafik kazası, savaş gibi sebeplerle yaşamını yitiren kadınlardan sayısal anlamda daha çok işaret ediyor⁹². BM tarafından 2019 yılının Haziran ayında açıklanan rapora göre kadınlar için en tehlikeli yerlerden bir evleri zira 2017 yılında öldürülen kadınların yüzde 60'ında fail kadınla aynı aileye mensuptur⁹³. Aynı rapor, tespit edilebilen rakamlarla, dünyada her gün en az 137 kadının kendi ailesinden biri tarafından öldürüldüğünü ortaya koymaktadır.

⁸⁸ Aysel Ekşi, **a.g.e.** , s. 61

⁸⁹ Ahmet Cemal Ruhi, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması", **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: VI, Sayı: 4, 2004, s. 530.

⁹⁰ 2004 Yılından İtibaren İstanbul ve Bakırköy Adliyesi'ne İntikal Eden Aile İçi Şiddet Olaylarında 2588 dosyanın 1364'ünün (%52,7) karı koca arasında yaşandığı, 750 dosyada ise şiddetin kayınpeder , kayıncıvalide, elti gibi ikinci derecede yakından geldiği tespit edilmiş olması da şiddetin en çok aile içinde yaşandığı fikrini destekler yöndedir (Mertoğlu, **Profil**, s. 4340).

⁹¹ Ayşe Akın, "Bir Sağlıkçı Gözünden Kadına Yönelik Şiddet", **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara, 2014, s. 155.

⁹² **UNICEF Basın Açıklaması** <http://www.unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=2303> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁹³ Progress of the World's Women 2019-2020, Families in a Changing World www.unwomen.org/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2019/progress-of-the-worlds-women-2019-2020-en.pdf?la=en&vs=3512 (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

Avrupa Birliği'nde ise durum çok da farklı değil; her hafta 50 kadın ev içi şiddet sebebiyle hayatını kaybetmektedir⁹⁴.

Şiddet olaylarının yaşandığı ailelerin çoğunda çocuklar da bu olaylara tanıklık etmeke, bu çocuklarda psikolojik sorun yaşama oranı diğer çocuklara nazaran daha fazla olmaktadır⁹⁵. Üstelik, araştırmalar kadına karşı şiddetin artmasının, bir kazadan kaynaklanıyor olsa bile çocukların da şiddete uğrama ihtimalinin arttığını göstermekte, annenin uğradığı şiddetin çocuklar bakımından da duygusal ve fiziksel şiddet anlamına geldiğini ortaya koymaktadır^{96 97}. Aslında erkeklerin şiddet uygulamalarının önemli bir sebebi de çocukluk dönemlerinde şiddete uğramaları ya da şiddete tanıklık etmeleridir^{98 99}. Kadına karşı şiddet, gerek sosyal gerek ekonomik hayata dahil olmalarının, buralarda faal olmalarının önüne geçerek kadınların hayatını ciddi anlamda etkilemektedir¹⁰⁰. ABD'de yapılan bir araştırma bir yıl boyunca şiddete maruz kalan kadınların yarısından fazlasının (yüzde 59) ciddi psikolojik sorunlar yaşadığını ortaya koymaktadır¹⁰¹. Açıklanan rakamlara göre toplumsal cinsiyete dayalı şiddet sebebiyle AB'de yapılan harcama 225 Milyar Avro'ya ulaşmıştır¹⁰².

⁹⁴ University of Copenhagen, "Against Women and the EU Accession to the Istanbul Convention", 2017, https://staticcuris.ku.dk/portal/files/190630616Violence_against_women_and_the_EU_accession_to_the_Istanbul_Convention.pdf

⁹⁵ Uçar, **a.g.e.**, s. 102

⁹⁶ Şennur Tutarel Kışlak /NilgünYeniocak, "Psikolojik Açıdan Aile İçi Şiddet", **Aile İçi Şiddet ve Polis**'in içinde, s. 144.

⁹⁷ Cinsel şiddet başta olmak üzere ailede yaşanan şiddet, sevgisiz, denetim altında, kısıtlanarak büyüme, ebeveynlerden birinin erken kaybı, çocuğa huzurlu ve güvenli bir düzen sağlanamaması çocuk bakımından buradan uzaklaşma hissi ve ihtiyacı yaratmakta; bunun bir sonucu olarak da erken evlilikler yaşanmaktadır. Bkz. Evrim Aktepe/İnci Meltem Atay, "Çocuk Evlilikleri ve Psikososyal Sonuçları", <https://dergipark.org.tr/download/article-file/300086> (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

⁹⁸ (R. Levtoy, Nikki van der gaag, M. Greene, M. Kaufman ve G. Barker, 'State of the World's Fathers: A Men Care Advocacy Publication' Promundo, Rutgers, Save the Children, Sonke Gender, Justice ve MenEngage İttifakı, Washington DC, 2015 akt. Nikki Van Der Gaag, **Feminizm**, s. 105)

⁹⁹ Ayrıca bkz. Mor Çatı, **Aile İçi Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Sonuçları** <https://www.morcati.org.tr/tr/8-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/aile-ici-siddetin-cocuklar-uzerindeki-sonuclari> (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

¹⁰⁰ T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, **2007-2010 Ulusal Eylem Planı** (2007-2010 Ulusal Eylem Planı), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, s. 11.

¹⁰¹ 2007-2010 Ulusal Eylem Planı, s. 11.

¹⁰² https://staticcuris.ku.dk/portal/files/190630616/Violence_against_women_and_the_EU_accession_to_the_Istanbul_Convention.pdf (Erişim Tarihi : 22.02.2019).

1.1.5. Kadına Karşı Şiddetin Güncel Durumu

1.1.5.1. Dünyada Kadına Karşı Şiddet

Günümüz gelişmiş toplumları için aile içi şiddet ciddi bir problem oluşturmaktadır¹⁰³. Tüm dünyada her üç kadından biri, çoğunlukla partnerleri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmaktadır¹⁰⁴. 2012 yılında tüm dünyada her iki kadından biri partnerleri ya da ailelerinden biri tarafından öldürülürken bu oran erkekler açısından yirmide bir oranında¹⁰⁵. ABD’de ise yılda iki milyon kadının şiddete maruz kaldığı, aynı yoğunlukta olmasa bile tekrar eden bir şekilde, her sosyo-ekonomik durum, etnik topluluk, yaş ve cinsiyette görüldüğü tespit edilmiştir¹⁰⁶. Aile içi şiddet neredeyse dünyanın dörtte üçlük bir ölümünde yasal düzenlemeye tabi tutulmuştur¹⁰⁷. Bazı yerlerde hukuksal ya da farkındalık çalışmaları etkisiyle kadınların ve kız çocuklarının hakları konusunda ilerleme olmuştur¹⁰⁸.

Erkek egemen sistem aile içi şiddetin önüne geçmez ve kadınların şiddetten kurtulmalarını, uzlaşarak güvenli bir yaşam sürmelerini engeller¹⁰⁹. Aile içi şiddet gelişmişlik seviyeleri ne olursa olsun devletlerin kalkınma süreçlerinin önünde önemli bir engel teşkil etmektedir¹¹⁰. Sadece Türkiye’de değil, tüm dünyada, aileler için en önemli sorun, aile içindeki kişiler arasında yaşanan şiddet şiddet olayları olduğundan devletler bu konuyla ilgili özel yasal düzenlemeler yapma yoluna gitmiştir^{111 112}. Şiddet vakaları sağlık hizmeti alınması gereken vaka anlamına da

¹⁰³ Uçar, **a.g.e.**, s. 97.

¹⁰⁴ <http://interactive.unwomen.org/multimedia/infographic/violenceagainstwomen/en/index.html#intimate-3>

¹⁰⁵ <http://interactive.unwomen.org/multimedia/infographic/violenceagainstwomen/en/index.html#intimate-3>

¹⁰⁶ Mertoğlu, **Profil**, s. 4335.

¹⁰⁷ <http://interactive.unwomen.org/multimedia/infographic/violenceagainstwomen/en/index.html#intimate-49>

¹⁰⁸ Örneğin Nijerya’da 2003 yılında kadınların yüzde 44’ü bir erkeğin kadın dövmesini haklı görürken 2013 yılında bu oran yüzde 21’e düşmüştür (Nikki Van Der Gaag, **a.g.e.**, s. 105).

¹⁰⁹ Uçar, **a.g.e.**, s. 89.

¹¹⁰ Uçar, **a.g.e.**, s.103.

¹¹¹ Uçar, **a.g.e.**, s. 107.

gelmekte olduğundan bu alandaki masrafların artması anlamına da gelmektedir¹¹³. Örneğin İngiltere’de kadına karşı şiddetin sadece sağlık değil aynı zamanda güvenlik ve sosyal hizmetler alanlarında yapılan harcamaları ve işsizlik rakamlarını yükselttiği bildirilmektedir¹¹⁴.

Birleşmiş Milletler 1975 yılını takip eden on yıllık dönemin “Kadın On Yılı” olmasına karar vermiştir. Ertürk bu dönem için hem bir ‘seferberlik’ benzetmesi yapmaktadır hem de ulusal mekanizma kavramının somutlaşmasını ve uluslararası düzeyde kurumsallaşmasını önemli bir gelişme olarak nitelendirmektedir¹¹⁵. Böylece, uluslararası kadın hareketinin de sürece dahil olmasıyla uluslararası kuralların ve ölçütlerin belirlenmesi, bunların takipçisi raporların düzenlenmesi aşamasına geçilmiştir¹¹⁶.

1.1.5.2. Türkiye’de Kadına Karşı Şiddet

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında kadın hakları konusunda dünyadaki olumlu ve ileri örnekler esas alınmış olmasına rağmen temel hak ve özgürlüklerin sağlanması ne yazık ki gelenekler, örf ve adetler sebebiyle gerektiği noktaya ulaşamamıştır¹¹⁷. Kadına karşı şiddet ülkemizde çok ciddi boyutlarda yaşanmaktadır. Toplum tarafından içselleştirilmiş, normalleştirilmiş, “kızını dövmeleyen dizini döver”, “kadının sırtından sopayı karnından sıpayı eksik etmemek” gibi atasözlerinde bile kendini göstermesi karşısında, bu durum çok da şaşırtıcı sayılmaz¹¹⁸. Üstelik bu

¹¹²Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından, 10-21 Haziran 2019 tarihlerinde yapılan yıllık çalışma konferansında, çalışma hayatında şiddet ve tacizi engellemeyi amaçlayan ilk küresel sözleşme kabul edilmiştir. Metin için bkz. International Labour Conference 108th Session 2019, Report V , Ending Violence and Harassment in the World of Work www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_637108.pdf (Erişim Tarihi: 22.06.2019)

¹¹³ Uçar, **a.g.e.**, s.103.

¹¹⁴ Sylvia Walby, **The Cost of Domestic Violence**, akt. Murat Delice, **a.g.e.**, s. 15.

¹¹⁵ Yakın Ertürk, **Sınır Tanımayan Şiddet**, Metis Yayınları, 2015, s. 59.

¹¹⁶ Eylem Planı 2007-2010, s. 11.

¹¹⁷ Feride Acar, “Kadınların İnsan Haklarının Gerçekleştirilmesi ve Ayrımcılığın Önlenmesinde Uluslararası Standartlar” (1999), T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, **Hukukta Kadın Sempozyumu**, 30 Eylül-1Ekim 1999, Ankara, s. 45

¹¹⁸ Karınca, **Yasal Düzenlemeler**, s. 7.

sorunun dile getirilmesi ve tartışılmaya başlanması henüz çok kısa bir geçmişe dayanmaktadır. Kadına karşı şiddetin ataerkil düzene ait bir sorun olma özelliği ile kadın hareketinin gündemine girmesi 1980'lerden, uluslararası yükümlülüklerinin etkisiyle şiddeti önleme şiddet göreni ya da görme ihtimali olanı koruma ve şiddet failini cezalandırma yükümlülükleri kapsamında devletin gündemine girmesi ise 1990'lardan başlamaktadır¹¹⁹. Bu tarihten itibaren ivme kazanan kadın hareketi “Dayağa Hayır” kampanyasıyla şiddete karşı mücadele başlatmıştır. Türkiye’de ilk kez bir mahkemede verilen karar üzerine kadına karşı şiddet meselesi gündeme gelmiştir. Bundan sonra kadın örgütleri harekete geçmiştir.

Töre ve namus cinayetleri kadına karşı şiddetin önmeli bir boyutunu ortaya koymaktadır. Her ne kadar daha ziyade toplumsal yaşamda feodal kuralların ağır bastığı Doğu ve Güneydoğu’da işlense de sadece buralarla sınırlı kaldığını ve buralara özgü olduğunu söylemek doğru değildir¹²⁰. “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010” hazırlanarak yürürlüğe konmuştur. Daha sonra burada öngörülen faaliyetlerin sürekliliğinin sağlanabilmesi bakımından plan 2012-2015 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmiş ve “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015” hazırlanmıştır¹²¹. Eylem Planı ile hukuksal metinler, bilinçlendirme, bakış açısı değişikliği, koruyucu ve sağlık hizmetlerinin verilmesi, şiddete uğrayanların rehabilitasyonu ve hayata katılımlarının sağlanması, kurumların birarada çalışması olmak üzere beş temel alanda iyileştirme hedeflenmiştir. 10.7.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik

¹¹⁹ Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli**, CEİD Yayınları:1, 2. Basım, Mayıs 2014, s.9

¹²⁰ Şükran Ertürk/Demet Özdamar, Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, c 11, Özel Sayı 2009, s. 1182.

¹²¹ Kasım Tatlıoğlu, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015’in Genel Bir Değerlendirilmesi”, **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi** 16 (Özel Sayı 1):115-122, 2014, s. 114.

Bakanlığı ile birleştirilmiş; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı adını almıştır¹²².

Kadınlar hala şiddet görmekte ama artık kadınların eskiye nazaran daha fazla itiraz ettikleri, şiddet karşısında sessiz kalmadıkları için şiddet vakalarının daha fazla görünür ve konuşulur hale geldiğini söylemek mümkündür¹²³.

1.2. Uluslararası Hukukta Kadına Karşı Şiddet

1.2.1. Uluslararası Belgelerde Kadına Karşı Şiddet

1.2.1.1. Genel Olarak

Bugün kadının insan hakları, insan hakları bütününe oluşturan unsurlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır¹²⁴. İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si temel hak ve özgürlüklerden yararlanma anlamında tüm insanları eşit saymakta ise de ne ülkemiz ne de diğer devletler, kadınların sırf insan oldukları için sahip olmaları gereken hakları sağlamak, korumak ve geliştirmek anlamında erkeklere davrandıkları gibi davranabilmiştir¹²⁵. Kanun yapıcılar, uluslararası sözleşme metinlerin oluşum sürecinde yer alanlar sadece erkeği göz önünde bulundurmuş, kadını sadece özel alanda konumlandıran, kamusal alandaki varlığı erkeğe bağlı bir bakış açısı ile konuya yaklaşmışlardır¹²⁶. Kadının insan hakları evrensel insan haklarından ayrılamayan, bundan ayrı bir değerlendirmeye tabi tutulamayan, bölünmez bir

---

¹²²65. maddenin ç bendi Bakanlığın bu konudaki görev alanının kadın hakları, kadınların toplumsal hayata eşit katılımının sağlanması gibi alanlarda tüm ülkede faaliyet yürütmek vb. olarak tanımlamıştır. www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

¹²³ www.milliyet.com.tr/kadinlar-artik-siddete-karsi-ses-gundem-2623271/ Şahika Yüksel röportajı (Erişim Tarihi: 25.11.2018)

¹²⁴ Feride Acar, **1999**, s. 46.

¹²⁵ Feride Acar, **1999**, s. 46-47.

¹²⁶ Şafak Kaypak/Mehmet Kahraman, "Türkiye'de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması", **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Mustafa Kemal University Journal of Graduate School of Social Sciences**, Yıl 2016, Cilt 13, Sayı 33, s. 313.

parçası olup onun altında ayrı bir bölüm de değildir¹²⁷. İç hukuk düzenlemelerini uygulamaya koyarken uluslararası metinlerin kaynak alınması gerekmektedir. Bunların bilinir ve görünür olmaları kadına karşı şiddetle etkin mücadele anlamında önemli bir rol üstlenmektedir¹²⁸. Uluslararası sözleşmeler kadının kamusal hayata katılımını ve eşitliğin uluslararası temelini oluşturur¹²⁹. 6284 Sayılı Kanun'un girişinde uluslararası sözleşmelere atıf yapılıyor olması sebebiyle bunların özel olarak incelenme ihtiyacı doğmuştur.

1.2.1.2. Kadınlar Açısından İnsan Hakları İle İlgili Gelişmeler

Jhon Staurt Mill 19. yüzyılın ortalarında yazdığı “Kadının Boyun Eğdirilmesi” adlı kitabında kadınların gerek kamusal gerek özel alanda erkeklerle eşit koşullara sahip olup olmayacaklarını sorar ve bunun karşısına ev içi görevlerini yerine getirmeyi koyar. Ne yazık ki kadınların özel alanlarından çıkıp çıkamayacakları ile ilgili bu tartışma yüz elli yılın üzerine hala güncelliğini muhafaza etmektedir¹³⁰. Son tahlilde eşitlikçi bir sistem kurulması evrensel ataerkil kültürün devamı ile sağlanamaz¹³¹. Uygur’a göre; kamusal alanın özel alan ile sınırının çiziliyor oluşu kadınlık rollerini kavrayabilmek anlamında elzemdir zira alanlar arasındaki sınır; ev ve aile hayatını kamusal olandan da uzaklaştırmıştır. Bunun sonucu kadının ev ve aile olarak kendini gösteren özel alan ile eş değer ele alınır, kamusal olana ait düzenin de kadını dışarıda tutar¹³². Kadın hakları aktivistleri, feministler kadın haklarının insan haklarından ayrı tutulmasına itiraz eder¹³³. ‘Kadının insan hakları’ teriminin tercih edilmesi kadının insan olduğu fikrini esas alır, bu sebeple ‘kadın hakları’ ifadesi tercih edilmez¹³⁴.

¹²⁷ Bihterin Vural Dinçkol, Kadının İnsan Hakları, **İnsan Hakları Hukuk ve Kadın**, s.13.

¹²⁸ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uluslararası Hukuk Mekanizmaları, Pratik Bilgiler El Kitabı**, Ağustos 2016, s 11.

¹²⁹ Ertürk/Özdamar, **a.g.e.**, s. 1173

¹³⁰ Yakın Ertürk, **Sınır Tanımayan Şiddet**, Metis Yayınları, Nisan 2015, s. 13.

¹³¹ Yakın Ertürk, **a.g.e.**, s. 15.

¹³² Gülriz Uygur, “2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Işığında Kadına Yönelik Şiddeti Önlemeye Yönelik Devletin Ödevi: Değişen Devlet Anlayışı mı?”, s. 861
kasum.ankara.edu.tr/files/2013/02/Gülriz-Uygur-2006_17 (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

¹³³ Kaypak/Kahraman, “**Türkiye’de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması**”, s. 303.

¹³⁴ www.kadinininsanhaklari.org

1.2.1.3. Kadına Karşı Şiddetin Uluslararası Belgelere Girme Süreci

Birleşmiş Milletler kadın konusunda dört kez dünya konferansı düzenlemiştir¹³⁵. 1975 yılından başlayarak sırası ile 1980, 1985 ve 1995 yıllarında Mexico City, Kopenhag, Nairobi ve Pekin’de kadın konferansları toplanmıştır. 4. Dünya Kadın Konferansı toplumsal cinsiyet eşitliği bakımından dikkat çekici bir dönüm noktası teşkil eder. 189 ülke tarafından oybirliğiyle kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, kadınların güçlendirilmesi için bir gündemdir ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili kilit küresel politika belgesi olarak kabul edilir. Deklarasyon kadınların gelişimi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin 12 kritik alanda başarılması için stratejik hedefler ve eylemler belirler. İnsan Hakları Viyana Konferansı (1993) kadın haklarının insan hakları olduğunun ortaya konduğu ilk resmi toplantı olmuştur¹³⁶.

1.2.1.4. Birleşmiş Milletler Tarafından Kabul Edilen Uluslararası Sözleşmeler ve Diğer Belgeler

1.2.1.4.1. Uluslararası Sözleşmeler

1.2.1.4.1.1. Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi CEDAW (1979)

¹³⁵ www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women

¹³⁶ Gülriz Uygur/ F. İrem Gürgey Çağlar, “Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet”, **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**’in içinde, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara, 2014, s. 46.

BM Genel Kurulu tarafından komisyon kurma yetkisi verilen Ekonomik ve sosyal Konsey'in kurduğu 'Kadının Statüsü Komisyonu CEDAW'ın hazırlanma sürecinde ana aktör olarak hareket etmiştir¹³⁷. CEDAW 1. maddesinde: "İşbu Sözleşme'ye göre Kadınlara karşı ayırım deyimi kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlarda- ki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir." düzenlemesi ile kadınların toplumsal her alanda erkeklerle eşit bireyler olarak kabul edilmesi, kendilerine insan hakları ve temel özgürlüklerin tanınması, kullanılması ve yararlanılmasının sağlanması, bunlara ilişkin engellerin ortadan kaldırılması ile her türlü cinsiyet ayrımcılığına son verilmesini amacı olarak tespit eder¹³⁸. Sözleşmenin adında "ayrımcılık" kelimesinin kullanılması, kadınlara karşı böyle bir muamelenin dünya çapında yapıldığının kabulü anlamına gelmektedir¹³⁹. "Elimination" kelimesinin Türkçe'ye çevrilirken "önlenebilir" olarak çevirilmesi hatalı bulunmaktadır, bunun yerine kelimeyi tam karşılayan "ortadan kaldırılması" ifadesinin kullanılması gerektiği belirtilmektedir¹⁴⁰. CEDAW soyut bir ayrımcılık kavramından bahsetmez; aksine bunun ne olduğunu ortaya koyar, somutlaştırır¹⁴¹. CEDAW 1. maddesinde kadınlara karşı yapılan ayrımcılığın tanımını yaparken insan olamaktan kaynaklanan özelliklerini ve yeteneklerini, kısacası kendilerini gerçekleştirmelerinin önünde engel olduğu için insan haklarına aykırı olarak niteler¹⁴². Diğer uluslararası metinler ile ortaklaşmayan yanı, kadınların gündelik hayatlarında karşı karşıya kaldıkları

¹³⁷ Merve Çiftçi, "Bazı Uluslararası Sözleşmelerde Kadına Tanınan Haklar: Genel Bakış", **Türk Hukukunda Kadın**'ın içinde, Editörler Necla Öztürk, Güven Yazar, Şule Arslan, Adalet Yayınevi, 2017, s. 181.

¹³⁸ Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, "Evlilik Birliğinin Korunması", **TBB Dergisi**, 2015, Sayı: 120, s. 425.

¹³⁹ Feride Acar, ACAR Feride, "Kadının İnsan Hakları" (Kadının İnsan Hakları), İnsan Hakları Hukuku ve Kadın, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını, 2003, s. 23.

¹⁴⁰ Feride Acar, **Kadının İnsan Hakları**, s. 24.

¹⁴¹ Feride Acar, "CEDAW'dan İstanbul Sözleşmesi'ne : "Kadınların İnsan Hakları ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi" (Uluslararası Standartlar), ", **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet** 'in içinde, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara 2014, s. 63.

¹⁴² Gülriz Uygur/ F. İrem Gürgey Çağlar, "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet", **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet** 'in içinde, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara 2014, s. 40.

ayrımcılığı da kapsayan bir düzenleme olmasıdır¹⁴³. Düzenleme kadın-erkek eşitliği üzerine kurulu olmayan bir kadın haklarından yana değildir, devletlerin yapacakları kadının insan hakları düzenlemelerinin cinsiyetler arası eşitliği esas almasını şart koşar; bahsedilen salt kanuni ve şekli değildir¹⁴⁴.

Metinde ayrımcılıkla ilgili temel teşkil eden bu düzenlemelere karşın şiddetten hiçbir noktada bahsedilmez. Sözleşme ayrımcılığın yasalar, hukuk sistemi, siyasal ve kamu yaşamı, eğitim, istihdam, sağlık, kırsal kesim, evlilik ve aile dâhil olmak üzere her alandan silinmesi için devleti sorumlu tutmakta, bu amaçla da devleti gerekli her türlü önlemi alarak, ayrımcılık yapan yasaları, denetim mekanizmalarını, gelenekleri ve uygulamaları değiştirmek veya kaldırmakla yükümlü kılar. Sözleşmenin 24. maddesi ile kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması yönünde taraf devletlere ulusal seviyede gerekli bütün önlemleri alma zorunluluğu getirilmiştir¹⁴⁵. Sözleşmenin 2. maddesi devletleri kadınlara verilen hakların ve düzenlemelerin uygulanması anlamında yükümlü kılar zira yalnızca birtakım haklar verilmesi düzeyinde kalmanın yeterli olmadığı tespit edilmiştir¹⁴⁶.

İç hukuk yolları tükendikten sonra CEDAW Komitesi'ne doğrudan başvuru yapılması mümkündür. Yaygın ve sistemli hak ihlallerinin olduğu durumlarda Komite heyet göndererek kendiliğinden de soruşturma yapabilir¹⁴⁷. Sözleşmede kadına karşı şiddeti düzenleyen herhangi bir madde olmadığı halde şiddet ayrımcılık kapsamında ele alınmaktadır¹⁴⁸. CEDAW Komitesi'nin 1989 yılında verdiği 12 numaralı Tavsiye Kararı, üye devletleri kadınların şiddetten korunması ile yükümlü kılar ve bu doğrultuda ne gibi önlemler aldıklarını ülke raporlarında ortaya

---

¹⁴³ Merve Çiftçi, "Bazı Uluslararası Sözleşmelerde Kadına Tanınan Haklar: Genel Bakış", s. 167.

¹⁴⁴ Kaypak/Kahraman, a.g.e., s. 305 .

¹⁴⁵ 6284 Sayılı Kanun genel gerekçesi, Mehmet Şerif Sağıroğlu, **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, 1. Baskı, İstanbul, Mart 2013, s.28, s. 41, .

¹⁴⁶ Merve Çiftçi, a.g.e., s. 167 .

¹⁴⁷ Feride Acar, **Kadının İnsan Hakları**, s.22.

¹⁴⁸ Ulusal Eylem Planı 2007-2010, s. 12

koymalarını ister¹⁴⁹. CEDAW pek çok ülkenin imzalamaya gönüllü olmadığı bir sözleşme olduğu gibi¹⁵⁰, insan hakları alanını düzenleyen sözleşmeler arasında en fazla sayıda ülkenin çekince koyduğu metindir¹⁵¹.

Devletlerin CEDAW'ın getirdiği yükümlülüklerle uygun hareket etmek, kadın erkek eşitliğini sağlamak bakımından geçirdikleri toplumsal, politik, kültürel ve hukuki aşamalar kendilerine hastır¹⁵². CEDAW, ayrımcılığın tanımını yapan ilk uluslararası belgedir ve diğer insan hakları belgelerinde yer alan hakların kadınlar için de gerçekleştirilmesini sağlamayı hedefler. Kadınların yaşamını etkileyen siyaset, ekonomi, sosyal ve kültürel yaşam, hukuk, sağlık, aile ve benzeri alanlarda kadınların rolleri ve yerlerine dair sorunları kapsamlı bir şekilde ele alan ilk sözleşme olma özelliği taşımaktadır¹⁵³.

1.2.1.4.1.2. CEDAW Ek İhtiyari Protokol (1999)

2001 yılı itibariyle CEDAW İhtiyari Protokolü uygulamaya girmiş; bu sayede, bir insan hakkı ihlali söz konusu olduğunda, tüm iç hukuk yollarının tüketilmesinin ardından CEDAW Komitesi'ne bireysel başvuru yapma hakkı tanınmıştır¹⁵⁴. Buna göre; sözleşmenin sağlamakta olduğu hakların ihlal edildiği savında olan kişi ya da gruplara, iç hukuk yollarının tüketilmiş olması ön koşulunun yerine getirilmesi halinde, doğrudan Komiteye başvurma imkanını

¹⁴⁹Gürgey, **a.g.e.**, s. 63

¹⁵⁰Mutabakatı tıkayan konular ve tartışmalar için bkz. Ertürk, **Sınır Tanımayan Şiddet**, s. 65.

¹⁵¹Kaypak/Kahraman, **a.g.e.**, s. 305

¹⁵²Taraf devletlerin anayasalarındaki değişiklik süreçleri için bkz. Feride Eroğlu, "Anayasalarda Toplumsal Cinsiyet ve Kadınlarla İlgili Hükümler" <http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/02/Avrupa-ulkelerinde-Kadin-Erkek-esitligi.pdf> (Erişim Tarihi: 25.11.2018)

¹⁵³Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu, s.1 <http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/02/anayasa-KEFEK.pdf> (Erişim Tarihi: 25.11.2018)

¹⁵⁴Feride Acar, **Uluslararası Standartlar**, s. 63-64.

düzenlemektedir¹⁵⁵. Protokol Türkiye tarafından 30 Temmuz 2002 tarihinde onaylanmış olup, 29 Ocak 2003'de ise yürürlüğe girmiştir¹⁵⁶.

1.2.1.4.2. Politika Araçları, İlke ve Tavsiye Kararları

1.2.1.4.2.1. CEDAW Komitesi'nin 19 ve 35 No'lu Sayılı Genel Tavsiye Kararları

1991 yılında BM Ekonomik ve Sosyal Haklar Komisyonu ve Kadının Statüsü Komisyonu kadına karşı şiddetin mühim bir mesele olduğunu vurgulamasının da ardından kadına karşı şiddet ile ilgili düzenlemenin bir sözleşme çatısı altında toplanması ihtiyacına binaen CEDAW Komitesi 19 Nolu Genel Tavsiye kararını ilan etmiş, burada toplumsal cinsiyet temelli şiddet toplumsal cinsiyet ayrımcılığının nedeni olarak gösterilmiştir¹⁵⁷. Komite'nin 1992 yılında kabul ettiği 19 No'lu Tavsiye Kararı artık kadına karşı şiddet konusunun uygulamaya dönük bir zeminde ele alınmasını sağlamıştır zira ayrımcılık ile kadına karşı şiddet arasında bir bağ olduğunun altını çizerek üye devletlere birtakım görevler vermiştir^{158 159}. Şiddetin bir ayrımcılık türü olarak sayılması CEDAW'daki ciddi bir boşluğun kapatılması anlamına gelmektedir zira şiddetin insan haklarına dair politik bir mesele olduğu, özel alanda değerlendirilemeyeceği kabul edilmiştir¹⁶⁰. Bu ilişkinin kurulması devleti şiddeti önleme konusunda sorumlu ve hükümet resmi raporlarında şiddete yer vermekle yükümlü kılar¹⁶¹. Devlet sadece kanun yapımından değil, üçüncü kişilerin yapmış olduğu hak ihlallerinden de sorumludur¹⁶². Şiddetin kilit nokta olması, kadınların toplumda erkeklerden daha aşağıda konumlandırılmasının sebebi olarak

¹⁵⁵ Çiftçi, **a.g.e.**, s. 183.

¹⁵⁶ Protokol 8 Eylül 2000'de New York'ta imzalanmıştır. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine İlişkin İhtiyari Protokolün Onaylanması Hakkında Karar, Bakanlar Kurulu Karar Sayısı: 2002/4703, Karar Tarihi: 26 Ağustos 2002, Resmi Gazete Tarihi: 18 Eylül 2002, Resmi Gazete Sayısı: 24880. Türkiye Protokolü 30 Temmuz 2002'de 4770 Sayılı Kanun ile onaylamıştır.

¹⁵⁷ Uygur/ Gürgey Çağlar, **a.g.e.**, s. 46.

¹⁵⁸ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 3.

¹⁵⁹ [www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/ayrimcilik/CEDAW/tavsiye_kararlari/CEDAW%20Komitesi%20Tavsiye%20Kararlari_\(1-29\).pdf](http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/ayrimcilik/CEDAW/tavsiye_kararlari/CEDAW%20Komitesi%20Tavsiye%20Kararlari_(1-29).pdf)

¹⁶⁰ Yakın Ertürk, **Sınır Tanımayan Şiddet**, s. 61.

¹⁶¹ Ertürk/Özdamar, **a.g.e.**, s. 1174.

¹⁶² Nur Hale Seval, **a.g.e.**, s. 110.

tespit edilmesinden kaynaklanmaktadır. Zira şiddet kadınların erkeklerle eşit şekilde hak ve özgürlüklerden faydalanma imkanına zarar veren bir olgu olarak tariflenmektedir¹⁶³.

Her ne kadar CEDAW'da şiddetin tanımı açık bir şekilde yapılmasa da bu tanım 19 No'lu Genel Tavsiye Kararı'nda yer alır¹⁶⁴. Metinde kadına yönelik şiddetin ayrımcılığın bir türü olduğu belirtilmiş ve bunun önlenmesi devletin görevi olarak tayin edilmiştir¹⁶⁵. Kararın 9. maddesi “genel uluslararası hukuk ve özel insan hakları sözleşmelerine göre Devletler, hak ihlallerini önlemede gerekli özeni göstermez ve şiddet eylemini soruşturup cezalandırmazlarsa, özel şahıslar tarafından işlenen eylemlerden ve bunlarla ilgili gerekli giderimi sağlamaktan da” sorumlu olacaklardır demektedir. Karar kendi çağı bakımından oldukça yenilikçi ve ilerici bir metindir¹⁶⁶. BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge'de yer alan “gereken özen” kavramı burada da devletin hak ihlalini önleme, kovuşturma, cezalandırma ve tazminat yükümlülüğü anlamında da kabul etmiştir¹⁶⁷.

19 No'lu Tavsiye Kararı 2017 yılında, Komite'nin vermiş olduğu 35 No'lu Karar ile güncellenmiştir¹⁶⁸. Kararda yasal önlemler, önleme, koruma, kovuşturma ve cezalandırma, tazminat, koordinasyon izleme ve veri toplama, uluslararası işbirliği (buraya BM hedeflerinden olan ‘sürdürülebilir kalkınma’ da dahil edilmiştir) konularında tavsiyelerde bulunulmuştur. Belge, “kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” ifadesini, bunun toplumsal cinsiyet temelli neden ve etkilerini açık bir biçimde ortaya koyan daha kesin bir terim olarak kullanmaktadır ve bu bireysel bir sorun olmaktan ziyade bilimsel olayların ötesinde kapsamlı

¹⁶³ Bilal Köseoğlu, “Ailenin Şiddetten Korunması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı 77, Yıl 2008, s. 321.

¹⁶⁴ Bertil Emrah Oder, “Kadının İnsan Haklarının Uluslararası Düzeyde Korunması”, s. 24-25, http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/giris_kadınların_insan_haklarının_uluslararası_düzeyde_korun.pdf

¹⁶⁵ Gülriş Uygur, **2006/17**, s. 866.

¹⁶⁶ Kırbaş Canikoğlu, **a.g.e.**, s. 360.

¹⁶⁷ Sürecin başlatılması ve işletilmesinin yeterli sayılmadığı, ek olarak sürecin etkili biçimde ilerlemesinin ve sonuçlanmasının arandığı anlamına gelmektedir (Oder, **Kadının İnsan Haklarının Uluslararası Düzeyde Korunması**, s. 36).

¹⁶⁸ <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VvbSs-xxnJ:https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/GR35>. (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

tepkiler gerektiren, bireysel uygulayıcıları ve mağdurları olan sosyal bir sorun olduğunu ifade eder.

1.2.1.4.2.2. BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge (1993)

Kadına karşı ayrımcılık ve şiddet sorunlarının görünür ve tartışılır hale gelmesi anlamında Viyana’da toplanan konferans bir ilk adım teşkil eder¹⁶⁹. Belge, kadına yönelik şiddet konusundaki ilk uluslararası belgedir¹⁷⁰. “Kadının İnsan Hakları” kavramı ilk kez Viyana’da gerçekleşen bu konferansta terminolojiye girmiştir¹⁷¹.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1993 yılında kabul edilen Bildirge ile hususi olarak ilk kez kadına yönelik şiddet konusunda düzenleme yapan bir belge düzenlenmiş¹⁷², ayrıca devletlere ait görev alanları belirlenmiştir. Bildirge üye devletlere şiddeti önleme, koruma, faili cezalandırma ve meydana gelen zararın tazmini gibi görev alanları tanımlamaktadır¹⁷³. 1993 tarihli BM Kadına Yönelik Şiddet Bildirgesi’nin 1. maddesi kadına yönelik şiddeti; “*ister kamusal ister özel yaşamda meydana gelsin, kadının fiziksel, ruhsal, sosyal, cinsel ve ekonomik açıdan zarar görmesine, acı çekmesine, onurunun zedelenmesine, kadının özgüvenini yitirmesine ve kadınlara karşı ayrımcılığın sürmesine yol açan eylem*” olarak tanımlamıştır^{174 175}. Bildirge, 3. maddesinde kadının siyasal, ekonomik, sosyal,

¹⁶⁹ Ertürk/Özdamar, **a.g.e.**, s. 1174 .

¹⁷⁰ Kırbaş Canikoğlu, **a.g.e.**, s. 360.

¹⁷¹ Kaypak/Kahraman, **a.g.e.**, s. 306.

¹⁷² Kaypak/Kahraman, **a.g.e.**, s. 306.

¹⁷³ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 3

¹⁷⁴ Bu tanım ile 6284 Sayılı Kanun’da yapılan şiddet tanımı paralellik göstermektedir. Ali Haydar Yağcıoğlu, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C 19, Özel Sayı 2017, s. 916.

¹⁷⁵ Madde 2’ye göre şiddet fiilleri şu şekilde sayılmıştır: “(a) Dayak ve hırpalama, ev halkına dahil olan kız çocuklarının cinsel suistimal, drahoma bağlantılı şiddet, evlilik içi tecavüz, kadın cinsel organını sakatlama veya kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, eş haricinde (ev halkına dahil) kişilerce uygulanan şiddet, sömürüyle bağlantılı şiddet dahil olmak üzere aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet; (b) Tecavüz, cinsel suistimal, iş yerinde, eğitim kurumlarında veya diğer yerlerde meydana gelen cinsel taciz ve sindirme, kadın ticareti ve fahişeliğe

kültürel, medeni veya herhangi başka bir alanda tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden eşit olarak yararlanma ve bunların eşit korumasından faydalanmalarını düzenler. Bununla birlikte hakları, eşit koruma altında olma, yaşama, eşitlik, özgürlük ve kişi güvenliği, kanun önünde eşitlik, tüm ayrımcılık biçimlerinden azade olma, ulaşılabilecek en yüksek fiziksel ve ruhsal sağlık standardı hakkı, adil ve elverişli çalışma koşulları hakkı, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye veya cezalandırmaya maruz bırakılmama hakkı olarak sayar ve somutlaştırır. Metin devletin hem kamu hem de özel kişilerden gelen şiddet bakımından ‘gereken özenle’ (‘due diligence’) hareket etmesini düzenliyor oluşu da için önem taşır (m. 4). Bildirgenin son maddesi devletin ev içinde gerçekleşen sistemli şiddet eylemleri karşısında yanlı davranmak zorunda olup burada gerçekleşen şiddetin de devletin sorumluluk alanında olduğu ifade edilmiştir¹⁷⁶.

1.2.1.4.2.3. Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı (1995) Pekin Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi (2000)

1995 Birleşmiş Milletler IV. Dünya Kadın Konferansı’nın sonunda Pekin Eylem Platformu kabul edilmiştir. Burada “toplumsal cinsiyet eşitliği”nin sadece bir kadın sorunu olarak değil, toplumsal bir sorun olarak görülmesi gerektiği belirtilmiş, devletin bu anlayışı temel politikalarına dahil etmesi bir görev olarak verilmiştir¹⁷⁷. 189 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen Konferans sonunda Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu isimli iki belge kabul edilmiştir.

Pekin Deklarasyonu’nda kadına karşı şiddetin tanımı yapılmıştır. Bu kapsamda “kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel olan bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum

---

zorlama dahil olmak üzere genel olarak toplum içinde meydana gelen şiddet; (c) Nerede olursa olsun devlet tarafından işlenen veya göz yumulan fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddet.”

¹⁷⁶ Seval, a.g.e., s. 111.

¹⁷⁷ Ülker Gürkan, “Türkiye’de Kadının Toplumsal ve Hukuki Statüsü”, **Hukukta Kadın Sempozyumu**, 30 Eylül- 1 Ekim 1999, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, s. 43.

önünde, ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, “cinsiyete dayalı her türden şiddet” kadına yönelik şiddet olarak tanımlanmıştır. Pekin Deklarasyonu’nda kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik stratejik hedefleri ortaya koymaktadır. Deklarasyon kadın erkek eşitliğinin güçlendirilerek toplumsal cinsiyet bakışını hem politika hem de program süreçlerine dahil etmek ile yükümlülüğü altına sokar ve Eylem Platformu’nun fiilen uygulanmasını düzenler¹⁷⁸.

Bunlarla birlikte hükümetleri kadının güçlenmesi ve ilerlemesi, kadın erkek eşitliğinin artırılması ve toplumsal cinsiyet perspektifinin politika ve program geliştirmek ile Eylem Platformu’nun hayata geçirilmesi konusunda yükümlü kılar. Eylem Platformu’nun ana teması kadının güçlendirilmesi olup, “*özel ve kamusal alana tam ve eşit katılımı önündeki engellerin kadının ekonomik, sosyal, kültürel ve politik karar alan pozisyonlarında ve mekanizmalarında yer almaları yoluyla ortadan kaldırılabileceğini*” ortaya koymaktadır¹⁷⁹.

Kadına yönelik şiddetin devletlerce önem verilmesi gereken bir sorun olduğunun altını çizdikten sonra 123. maddesinde hükümetlerin ve diğer aktörlerin kadına yönelik şiddeti ele alırken bütün politika ve programlara cinsiyete dayalı bir bakış açısını yerleştirerek faal ve görünür bir politika izlemeleri gerektiği vurgulanmaktadır¹⁸⁰. 2000 yılından itibaren geçen beş yıllık süre içinde, hangi sorunların devam etmekte olduğu, hangilerininse gündeme yeni geldiği tespit etmiş, daha önce ortaya koyulan hedeflerin hangilerinin tamamlandığı, devletlerin sergilediği gelişmeler izlenmiştir, birtakım mekanizmalarla izlenmiştir¹⁸¹. Aynı yılın Mart-Haziran aylarında yapılan toplantıların sonunda bir “Sonuç Belgesi” ortaya çıkmıştır.

---

¹⁷⁸ Ertürk/Özdamar, **a.g.e.**, s. 1191.

¹⁷⁹ Ertürk/Özdamar, **a.g.e.**, s. 1192.

¹⁸⁰ Gülriz Uygur, **2006/17**, s. 866.

¹⁸¹ Nalan Şahin Hodoğlugil/Ayşe Akın, “Cinsiyet Eşitliği, Barış ve Gelişme Yolunda Pekin+5 Sonuçları ve Türkiye’de Durum”, s.1, http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/cinsiyet_esitligi.pdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

1.2.1.4.2.4. Birleşmiş Milletler Genel Kurul Kararları /İlke kararları

52/86 Sayılı “Suçun Önlenmesi ve Ceza Adaleti Alanında Kadına Karşı Şiddetin Ortadan Kaldırılması İçin Önlemler” Başlıklı İlke Kararı-1998¹⁸² ceza kanunu, ceza muhakemesi kanunu, şiddete uğrayan bakımından düzenlenebilecek destek ve danışmanlık hizmetleri, uluslararası işbirliği ve izleme gibi alanlarda ayrıntılı bir düzenleme getirmektedir. Bu çerçevede Karar “cezai takibatın başlatılmasının ve dava açılmasının esas sorumluluğunu yasa uygulayıcılara” vermektedir¹⁸³.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 58/147 Sayılı “Kadınlara Karşı Aile İçi Şiddetin Ortadan Kaldırılması” Başlıklı İlke Kararı-2003¹⁸⁴ ise aile içinde kadına yönelik şiddeti öne çıkararak devletin önlem, koruma, cezalandırma ve tazmin noktalarını devletin özen yükümlülüğü kapsamında değerlendirir¹⁸⁵. Buna göre aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet bakımından hem en yaygın hem de sonuçları en az fark edilebilen ancak maruz kalanın hayatını pek çok alanda etkileyen bir türdür (1/b).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun Kadına Yönelik Her Türlü Şiddetin Ortadan Kaldırılması Çabalarının Yoğunlaştırılması Konulu 61/143 Sayılı Genel Kurul Kararı-2006¹⁸⁶ ayrımcılığa sebep olan ve ayrımcılığın temas ettiği her türlü eylem, politika, gelenek ve düzenlemeyi tekrar değerlendirmeye ve gerekli olduğu takdirde revize etmeye çağırır. Kadına yönelik şiddetin, kadınlar ve erkekler arasındaki tarihsel olarak eşit olmayan güç ilişkilerine dayandığını ve kadınlara yönelik her türlü şiddetin, tüm insan haklarının ve temel özgürlüklerin kadınlar

¹⁸² <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/764/59/IMG/N9876459.pdf?OpenElement>

¹⁸³ Soru önermesine cevap, T.C. Sayı: B.02.0.007/00.2386 15.12.2006 Tarihli www2.tbmm.gov.tr/d22/7/7-18636c.pdf

¹⁸⁴ www.un.org/womenwatch/daw/documents/ga58.htm

¹⁸⁵ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 35.

¹⁸⁶ www.un.org/womenwatch/daw/vaw/A_RES_61_143.pdf

tarafından kullanılmasının ciddi şekilde önüne geçtiğini ve bu durumun kadınların kapasitelerini kullanmalarının önünde engel teşkil ettiğini belirtir¹⁸⁷.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Kadına Yönelik Her Türlü Şiddetle Mücadelenin Yoğunlaştırılması Konulu 63/155 Sayılı İlke Kararı-2008¹⁸⁸ ise kadına yönelik şiddet ile mücadelenin geniş bir alana yayılmış ve sürdürülebilir bir tutum içinde yürütülmesi konusunda bir çağrı niteliği taşımaktadır¹⁸⁹. Bunlar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve kadının güçlendirilmesinin sağlanması, mevzuatta, önlemede, mağdurlara yardım ve rehabilitasyonda, kadınlara yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılmasını amaçlayan ulusal stratejiler bakımından tesis edilecektir.¹⁹⁰ Bu anlamda yoksul kadınların güçlenmesi ayrıca dikkate alınacaktır (m. 16/j)¹⁹¹.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Namus Adına Kadınlara Karşı İşlenen Suçların Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Çalışma Başlıklı 57/179 Sayılı Kararı¹⁹² namus adına işlenen suçların ortadan kaldırılması için iç hukuk düzenlemelerinin etkinleştirilmesi ve bu konuda tedbir alınmasını da içinde barındıran eylemlilikler sergilemek ve çalışmalara başlamak gereğini dile getirir¹⁹³. Kadınların namus adına işlenen suçların mağdurları olmaya devam etmesinden ve bunun yaygınlığından duyduğu endişeyi belirtir. Bunların önlenmesi için yasal, idari ve planlı önlemler aracılığıyla yoğunlaştırmaya devam etmeye, suçların güvenli ve gizli bildirim bakımından kurumsal mekanizmaların oluşturulması ve suçtan zarar görenlerle ilgili istatistiki bilginin toplanması ve dağıtılması gerekliliğine dikkat çeker¹⁹⁴.

¹⁸⁷ Bkz. Giriş Bölümü.

¹⁸⁸ <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/480/09/PDF/N0848009.pdf?OpenElement>

¹⁸⁹ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 36

¹⁹⁰ Ezgi Ergüneş Duran, **İstanbul Sözleşmesi'nin İç Hukuk Bakımından İncelenmesi ve Sözleşmenin Uygulanmasında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Rolü**, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2014, s. 21.

https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/kadina_karsi_siddet/BM%20GenelY%C3%B6nelik%20%C3%87al%C4%B1%C5%9Fma.pdf (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

¹⁹² Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 57/179 No'lu Kararı www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/463_1.pdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

¹⁹³ Ergüneş Duran, **a.g.e.**, s. 20.

¹⁹⁴ Türkçe metin için bkz. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/463_1.pdf (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

1.2.1.5. Avrupa Konseyi Tarafından Kabul Edilen Belgeler ve İstanbul Sözleşmesi

Bakanlar Komitesi'nin Aile İçinde Şiddet Konulu ve No. R(85) 4 Sayılı Tavsiye Kararı ile Aile İçi Şiddete İlişkin Sosyal Önlemler Konulu No. R(90) 2 Sayılı Tavsiye Kararı Avrupa Konseyi tarafından kadına yönelik şiddetin kadının insan hakları kapsamında değerlendirmesine doğru giden yolda Bakanlar Komitesi tarafından verildiği için önemlidir¹⁹⁵. Her iki belge de koruyucu önlemlere odaklanır ve cezai müeyyideler yerine koruma tedbirlerini tavsiye eder¹⁹⁶.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Rec (2002)5 Sayılı Tavsiye Kararı kadına yönelik şiddet ile mücadele konusunda önleme, koruma ve destekleme, kovuşturma-cezalandırma ilkelerini kapsayan bir düzenlemedir¹⁹⁷. Kamusal alanda ya da özel alanda karşılaşılan baskı ya da keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakmayı da içeren 'kadınlara karşı' ifadesi, silahlı çatışma, rehin alma, sistematik ırza geçme, zorla gebe bırakma vb. durumları da içine alır¹⁹⁸. Metinde kadına yönelik şiddetin devletin sorumluluğundan olduğu belirtilmekte (m. 2) ve ardından devletin bu görevi yerine getirirken işbirliği yapacağı kurum ve kuruluşları (m. 4) belirtir. İkinci maddeye göre kadınların herhangi biri tarafından herhangi bir şiddete maruz bırakılmama hakkını teminat altına almak, devletlerin sorumluluğunda ve çıkarınadır ve milli politikalarında önceliğe sahiptir. Bu meydana, devletler bu yükümlülükten kaçınmak için töre, gelenek ya da dini öne süremezler. Dördüncü maddeye göre ise mümkün olan her durumda ulusal ve gerektiğinde bölgesel düzeyde yerel yetkililerle işbirliği içerisinde, sivil toplum örgütleri, akademik ve diğer kurumlara danışarak önlem almakla ve yasal reformların, eylem alanında herhangi bir yeni müdahale biçiminin değerlendirilmesi ve düzenli olarak izlenmesinden sorumlu bir resmi eşgüdüm kurumu ya da organı kurmak gerekliliğini düzenlemektedir.

¹⁹⁵Ergüneş Duran , **a.g.e.**, s. 23.

¹⁹⁶ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 36.

¹⁹⁷ Uygur, **2006/17**, s. 867.

¹⁹⁸ Ertürk/Özdamar, **a.g.e.**, s. 1184-1185.

Bu tavsiye kararı ile kadınlara yönelik şiddetin kadın ve erkek arasındaki dengesiz güç ilişkisinin bir sonucu olduğu ve kadınlara karşı ayrımcılığa sebep olduğu ifade edilmiştir. Bu metin 1990 yılından bu yana kadına yönelik şiddet alanında atılan adımların bir sonucu ortaya çıkmış, bu şekilde İstanbul Sözleşmesi'nin ana hatları belirlenmiştir¹⁹⁹. Kararın, belgelerin çoğunda yer alan hükümleri içerdiği ve Avrupa'da ilk kez kadınlara karşı şiddetin önlenmesi ve kadınların korunması bakımından Konseye üye devletlere kapsamlı bir izlem tavsiye etmektedir²⁰⁰.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele: Bir Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ne Doğru” Konulu 1635 (2008) Sayılı İlke Kararı almıştır²⁰¹. Meclis, yapılan yasal ilerlemeleri değerlendirmek ve bir çerçeve sözleşmesinin hazırlanmasına katkısını hazırlamak amacıyla 2009 yılından itibaren toplantılar yapmayı kabul eder. Bu tarihten sonra yapılan toplantıların ardından 15 Ekim 2009 tarihi itibarıyla taslak ilgililerin görüşüne sunulmuştur²⁰².

İstanbul Sözleşmesi'nin henüz sadece fikir aşamasında olduğu bir dönemde, 2008 yılında “CAHVIO”²⁰³ adını alan bir uzman grubu 2010 yılına kadar bir metin hazırlığına girişmiştir²⁰⁴. İstanbul Sözleşmesi, kadına yönelik şiddet alanındaki en güncel uluslararası hukuki metindir. Üstelik münhasıran kadına yönelik şiddet konusu ile ilgili olarak düzenlemeler getirmek maksadı ile oluşturulmuştur. Gerek AB'de gerekse ulusal düzeyde alınan önlemler ve yapılan harcamalar kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması bakımından yeterli olmamıştır²⁰⁵. Sözleşme kadına yönelik şiddetin tarihsel olarak kadın ve erkek arasındaki güç eşitsizliğinden

¹⁹⁹ Müge Demirkır Ünlü, **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 27.

²⁰⁰ Ergüneş Duran, a.g.e., s. 26.

²⁰¹ <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails>

[EN.asp?fileid=17682&wrqid=0&wrqref=&ref=1&lang=EN](http://www.assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails) (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

²⁰² Bozkurt Şener, a.g.e., s. 38, dipnot 7.

²⁰³ Ad Hoc Committee for Preventing and Combatting Violence Against Women and Domestic Violence.

²⁰⁴ Fersu Ege Kandemir, **Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri**, Şubat 2019, Ankara, s. 155.

²⁰⁵ https://staticcuris.ku.dk/portal/files/190630616Violence_against_women_and_the_EU_accession_to_the_Istanbul_Convention (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

kaynaklandığının altını çizmekle bu eşitsizliğin giderilmesi anlamında önemli bir adım atmıştır.

Sözleşme, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Rec (2002)5 Sayılı Tavsiye Kararı'nın kapsadığı önleme, koruma ve destekleme, kovuşturma-cezalandırma ilkelerine politika geliştirmeyi de dahil etmiştir²⁰⁶. Sözleşme devlete pozitif yükümlülük getirmektedir. Buna göre devlet ve onun adına hareket eden organlar ya da kişiler şiddetin önlenmesi, eylemlerin cezalandırılması ve bir zarar doğmuş ise bunun giderilmesi anlamında özen göstermek ile yükümlüdür²⁰⁷.

CEDAW Genel Tavsiye 19'da, hem bazı AIHM hem de İhtiyari Protokol kararlarında esas unsur olarak şekillendirilen kadına yönelik şiddet, sözleşmenin bağlayıcılığı sayesinde uluslararası alanda da önemli bir etki doğurmaya adaydır²⁰⁸. İstanbul Sözleşmesi'nin müzakere sürecinde, kadına yönelik şiddetin bir ayrımcılık ve insan hakkı ihlali türü olduğu, toplumsal cinsiyete dayalı kadına yönelik şiddet kavramının mı yoksa ev içi şiddet kavramının mı kullanılacağı, toplumsal cinsiyet-cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet kimliği terimlerinin metinde yer alıp almasının gerekip gerekmediği, engellilere, yaşlılara ve çocuklara yönelik şiddetin ayrıntılı düzenlenip düzenlenmeyeceği konularında önemli tartışmalar yaşanmıştır²⁰⁹.

Sözleşmenin amacı 'Önsöz' bölümünde, amaçlandığı belirtilen kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetten arınmış bir Avrupa yaratmak ancak kadının ve

²⁰⁶ Buna "4Ps" de denmektedir; Prevention-Protection-Prosecution-Policies, Sara De Vido, "**The Istanbul Convention and its impact on EU law and policies**", www.eracomm.eu/oldoku/SNLLaw/15_Istanbul_Convention/118DV29_de_Vido_EN.pdf (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

²⁰⁷ Gülriz Uygur, **2006/17**, s. 868.

²⁰⁸ Feride Acar, "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve Türkiye" (TKB), **Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Çerçevesinde 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Değerlendirilmesi Çalıştayı Sonuç Kitapçığı** içinde, s. 12

²⁰⁹Tartışma detayları için bkz. Acar, **TKB**, s. 10-11.

erkeğin hukuki ve fiili eşitliğinin sağlanması ile mümkün olacaktır²¹⁰. Sözleşme'nin 1. maddesi aynı zamanda amaç maddesidir. Buna göre Sözleşme'nin amacı; *“Kadınları her türlü şiddetten korumak, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak”* olarak belirlenmiştir (m. 1/a) . M. 1/b ise kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın kaldırılması ve kadınlarla erkekler arasındaki temel eşitliğin kadınların güçlendirilmesi yolu ile sağlanmasını amaçlar. Kadına yönelik ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve bu kişilere yardım edilebilmesi adına gerekli politikaları ve tedbirleri geliştirmek ise m. 1/c'de düzenlenmiştir. Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için uluslararası işbirliklerinin oluşturulması ve gene bu amaçla kuruluşlara ve kolluk kuvvetlerine destek sağlanması da aynı maddenin diğer bentlerinde düzenlenmiştir (1/d, 1/e). Ayrıca Sözleşme'nin etkin uygulanmasının garantiye alınması bakımından bir izleme mekanizması oluşturulması düzenlenmiştir (m. 1/2). Sözleşme kapsam olarak aile içi şiddet de dahil olmak üzere kadınları orantısız biçimde etkileyen her türlü şiddet biçimi bakımından uygulanacağını düzenlemiştir (m. 2) .

Sözleşmenin 3. maddesi metin kapsamında kalan şiddet türlerini ve tanımların ne şekilde yorumlanması gerektiğini düzenler. Burada açıklanmakta olan ‘toplumsal cinsiyet’ ilk kez bağlayıcılığı olan bir hukuksal metne girmiş, bununla hem kamusal hem de özel alandaki şiddet yasaklanmıştır²¹¹. Sözleşme devletlerin, kadınların erkeklerden aşağıda olduğu ya da kadınların gelenekselleşmiş rollerini yerine getirmek mecburiyetinde olduğu fikri üstüne kurulu ön kabulleri, örf ve adetleri, pratikleri ortadan kaldırmak için, kalıplaşmış tutum ve davranışların değiştirilmesi ile mükellef olduğunu düzenler²¹². Ayrıca kadına yönelik şiddetin hukuken bağlayıcı bir metinde, kadına yönelik bir ayrımcılık türü sayılması ve insan hakkı ihlali olarak kabul edilmesi de ilktir (m. 3/a) .

²¹⁰ Kadriye Bakırcı, *“İstanbul Sözleşmesi”*, s. 133,
http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/222_1.pdf (Erişim Tarihi : 22.02.2019)

²¹¹ Bakırcı, *a.g.e.*, s. 135.

²¹² Kaypak/Kahraman, *a.g.e.*,s. 312 .

Sözleşmede ‘ev içi şiddet’ olarak geçmesine karşın Türkçe’ye ‘aile içi şiddet’ olarak çevrilen kavram da 3. maddede yer almaktadır. Her ne kadar sözleşmelerin çevirisi değil orijinal metni değerlendirmeye esas alınacak olsa da, ‘aile içi şiddetin’, ‘ev içi şiddet’ teriminden başka bir anlama geldiği, birey olarak kadını görmezden gelen bir intiba yaratmakta olduğu ifade edilerek bu çeviri hatası eleştirilmiştir²¹³. Tıpkı bunun gibi, ‘toplumsal cinsiyet’ tanımında, ‘belli bir toplum tarafından uygun görülen ve sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve nitelikler anlamına gelir’ ifadesindeki ‘belli bir’; ‘kadınlara kadın olmalarından dolayı uygulanan ve/veya kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet’ ifadesindeki ‘veya’ kelimesinin olmayışı da metni esas olarak söylemeye çalıştığı şeyden uzaklaştıran, kullanılan kelimelerin anlamını daraltan durumlar olduğu ifade edilerek eleştirilmiştir²¹⁴. Buna göre; “*aile içerisinde veya hanede veya, mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi*” aile içi şiddet sayılır (m. 3/b). Bu maddede, “*eşler veya partnerler arasındaki şiddet*”, “*eşler veya ebeveynler arasındaki şiddet*” olarak çevirilmiştir. Sözleşmenin tercihi, yaşanan şiddeti evli olup olmadığına bakılmaksızın yasaklamak iken Türkçe çevirinin sadece evli çiftler ile sınırlı kalma eğiliminde olduğu görülmektedir²¹⁵.

İstanbul Sözleşmesinin 4. maddesinde; tarafların, kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığı kınayacağı, önlenmesi için kadın-erkek eşitliği ilkesini kendi ulusal anayasalarına veya mevzuatına dahil edeceği, ilkenin uygulamada da gerçekleştirilmesini sağlayarak; kadınlara karşı ayrımcılığı, yaptırım uygulama suretiyle yasaklayarak; kadınlara yönelik ayrımcılık içeren kanunları ve uygulamaları

²¹³ “*Ailenin evlenerek ya da kan bağı ile kurulması sebebiyle, İstanbul Sözleşmesi’nin 3.maddesini bu şekilde kısıtlı ele almak doğru olmaz; ev içi ise daha kapsamlı bir ifadedir ve hem fiillerin çeşitlenmesine hem de kadın konusunda tartışmaları kapatan bir ifadedir.*” Acar, TKB, s. 12.; aynı yönde Bakırcı, s. 137.

²¹⁴ Acar, TKB, s. 12.

²¹⁵ “*Türkiye’nin hukuki korumayı evlilik yapmış olan çiftlerle sınırlama yönündeki söz konusu politik tercihi, Anayasa’yı (m. 10/1), İstanbul Sözleşmesi (m. 4/3) ve Türkiye’nin tarafı olduğu BM Kadınlara Yönelik Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (m. 1) ihlal etmektedir*” (Bakırcı, a.g.e., s. 137-138).

yürürlükten kaldırıp gerekli yasal veya diğer tedbirleri gecikmeksizin alacağı ifade edilmektedir²¹⁶.

Sözleşmenin 11. maddesi düzenli aralıklarla veri toplamayı düzenlemektedir. Veri toplamak ve bunları iyi analiz edebilmek kadına yönelik şiddetin önlenmesi bakımından önemli bir alandır ancak ülkemiz açısından güvenilir veriye ulaşmanın zor olduğunu da belirtmek gerekmektedir²¹⁷. Sözleşmenin 12. ve 17. maddeleri arasında devletin kadına yönelik şiddete dair önlemeye ilişkin düzenleme yapma yükümlülüğü belirtilmiştir²¹⁸. 18. ve 28. maddeler arasında ise şiddete maruz kalmış kimselerin ihtiyaçlarının giderilmesi bakımından bazı tedbirler getirmesi öngörülmüştür. Sözleşmeyi çevirenlerin konuyla ilgili yetkinliklerinin bulunmaması, konuyla ilgili politik yaklaşım metnin çevirisinde bazı yanlışlıkların yapılmasına ve noksan unsurların yer almasına sebep olmuştur²¹⁹. Tüm bunlarla beraber bağlayıcı olanın orijinal metin olduğunu unutmamak gerekmektedir²²⁰.

Sözleşme'nin yürürlük maddesi 75. maddedir ve buna göre en az sekizi Konsey'e üye olan on ülkenin metni imzalamasının ardından geçecek üç aylık sürenin sonunu takiben ayın ilk günü Sözleşme yürürlüğe girer.

İstanbul Sözleşmesi hem yetişkinlerin hem de kız çocuklarının zorla evlendirilmesinin suç olarak düzenlenmesini öngörmektedir (m. 32- m. 37). Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi

²¹⁶Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu, s.2

<http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/02/anayasa-KEFEK.pdf> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

²¹⁷Tuba Kabasakal, "Violence Against Women in Turkey: An Analysis of Barriers to the Effective Implementation of International Commitments"

<http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOID=8955271&fileOID=8955273>

(Erişim Tarihi: 25.11.2018). GREVIO raporunda Türkiye'nin bu konuda daha fazla adım atması gerektiği belirtilmiştir.

²¹⁸Devletin pozitif yükümlülükleriyle ilgili olarak bkz.; Sara de Vido, "States' Positive Obligations to Eradicate Domestic Violence:The Politics of Relevance in the Interpretation of the European Convention on Human Rights" <https://esil-sedi.eu/wp-content/uploads/2017/07/ESIL-Reflection-De-Vido-.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

²¹⁹Bkz. Bakırcı, **a.g.e.**, s. 138; 36. maddedeki 'Cinsel saldırı', 'tecavüz' olarak metne alınmış, 12. maddedeki 'daha aşağı düzeyde olduğu', 'kadının aşağılığı'; 'davranış kalıpları' ise 'davranış modelleri' olarak çevrilmiştir.

²²⁰Bakırcı, s. 138.

ile İhtiyari Protokol'ün²²¹ 2. maddesi başlık parası veya çeyiz ödemesi ile çocuk ve/veya zorla evlendirmeyi yasak kapsamında düzenler. Çocuk evliliği; ister resmi isterse gayri resmi olsun taraflardan en az birisinin on sekiz yaşının altında olduğu, fiziksel, fizyolojik ve psikolojik olarak evlilik ve çocuk sahibi olmak gibi sorumlulukları taşımaya hazır olmadığı bir dönemde gerçekleştirilen evliliktir²²². Çocuk evlilikleri çocuk istismarının dünyada en yaygın görülen türü olarak karşımıza çıkmaktadır²²³. Türkiye'de kız çocukları geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak, halen daha erken yaşta ve zorla evlendirmeye maruz kalmakta, bu risk ile karşı karşıya yaşamaktadır²²⁴. Türkiye'de her üç gelinden birini çocuk gelinler, yani 18 yaş altında evlendirilenler oluşturmaktadır²²⁵. TÜİK'in açıkladığı rakamlara göre 2014 yılında yapılan toplam resmi evlenmeler içinde 16-17 yaşında evlenen kız çocuklarının oranı yüzde 5,8 olup sayıları 34.629'dur²²⁶.

İstanbul Sözleşmesinin 66. maddesi gereğince kurulan GREVIO²²⁷ (Kadınlara Yönelik ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadele Uzman Grubu) Türkiye'ye ilişkin ilk Değerlendirme Raporunu 15 Ekim 2018 tarihinde açıklamıştır. Rapora göre Türkiye'nin kadına yönelik şiddetin önlenmesi bakımından birtakım adımlar attığı aşikardır ancak hala bu alanda düzeltilmesi gereken konu başlıkları bulunmaktadır²²⁸.

²²¹ BM Genel Kurulu 25.05.2000 tarihli kararı ile Protokolü kabul etmiş, imzaya açılmasının ardından 08.09.2000 tarihinde Türkiye tarafından imzalanmış ve 14.05.2002 Tarihli ve 24755 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Tanım için bkz. <https://www.unicef.org/rosa/what-we-do/child-protection/child-marriage> (Erişim Tarihi: 25.11.2018)

²²² Evrim Aktepe/İnci Meltem Atay, s. 410, "Çocuk Evlilikleri ve Psikososyal Sonuçları" <https://dergipark.org.tr/download/article-file/300086> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

²²³ Aktepe/Atay, s. 410. UNICEF'e göre Dünya genelinde 60 milyon çocuk gelin bulunmaktadır www.unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=2303 (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

²²⁴ UNICEF Resmi internet sitesi <https://www.unicef.org/turkey/cocuk-yasta-evlilik> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

²²⁵ www.unicef.org.tr/basinmerkezidetay.aspx?id=2303 (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

²²⁶ Çocuk gelinlere ilişkin kamuoyu duyurusu www.tuik.gov.tr/duyurular/duyuru_2860.pdf (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

²²⁷ Group of Experts on Action Against Violence Against Women and Domestic Violence, daha fazla bilgi için : www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

²²⁸ Raporun değerlendirmesi için bkz. Nazan Moroğlu GREVIO Raporunu Değerlendirdi: GREVIO Türkiye Raporunda Değerlenen "Olumlu Adımlar" özetle: 2012 yılında 6284 Sayılı Kanunun kabul edilmesi; Kadınlara yönelik şiddetle mücadelede Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün bir koordinasyon kurumu olarak belirlenmesi; 2007-2020 yıllarını kapsayan ve şiddetle mücadele amacıyla birbirini izleyen üç Ulusal Eylem planı hazırlanması; Ulusal Eylem Planlarında yer verilen bir dizi tedbirlerin odağında kadınlara yönelik şiddetin bir tür ayrımcılık olduğuna değinilmesi; Yapılan yasal reformlar, Türk Ceza mevzuatının

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu bünyesinde oluşturulan İstanbul Sözleşmesi'nin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonu kurulmuş ve toplanmaya başlamıştır. Ancak 2017 yılından itibaren Türkiye’de, yaşanan aile içi şiddetin sorumlusu olarak kadın lehine yapılan, ‘Batı özentisi’ düzenlemeler olduğu yönünde bir kampanya yürütülmeye başlanmış, - gerek 6284 Sayılı Kanun gerekse İstanbul Sözleşmesi ‘yuva yıkan’, ‘aileyi yok eden’ bir düzenleme muamelesi ve feshedilme ihtimali ile karşı karşıya kalmıştır.

1.2.1.6. Avrupa Birliği Ülke Raporları

Bilindiği gibi Avrupa Birliği (AB) adaylık sürecindeki ülkeler ile ilgili olarak her yıl, Kopenhag kriterlerine gösterdikleri ilerleme bazında, ‘İlerleme Raporu’ adı verilen bir metin yayınlamaktadır. Bu metne verilen isim 2016 yılı itibariyle ‘Ülke Raporu’ olarak değiştirilmiştir²²⁹. Avrupa Birliği’ne üyelik süreci Türk hukuk sistemi bakımından önemli adımların atılmasına, değişikliklerin yapılmasına sebep olmuştur. 2006, 2007, 2008 ve 2009 tarihli raporlar gerekli yasal düzenlemeler yapılsa da atılan adımların sorun çözmek konusunda yeterli olmadığını, özellikle sığınmaevi sayısının yetersiz olduğunu ifade etmiştir²³⁰.

İstanbul Sözleşmesi’yle uyumlu hale getirilmesi; Kadınlara yönelik şiddetle mücadelede toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi odaklı tedbirlerin alınmış olmasıdır. GREVIO Raporunda dikkat çekilen “Uygulamadaki Eksiklikler ve Engeller” özetle: 6284 sayılı yasaya ilişkin idari verilerin ötesindeki ayrıştırılmış verilerin derlenmemiş ve iletmemiş olması; Türkiye’nin genel politikalarında kadın erkek eşitliğinin esas alınmaması ve bunun kadınlara karşı şiddet üzerindeki potansiyel etkilerinin kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutulmaması; Türkiye’de kadının anne ve bakım sağlayıcı geleneksel rollerinin ön planda tutulması; bu eğilimin, kadın ve erkeğin aile ve toplumdaki rol ve sorumluluklarına ilişkin kalıplaşmış ayrımcı önyargılarla mücadelede engel oluşturması; Şiddet faillerine yönelik soruşturmalar, kovuşturmalar ve cezalandırmalara ilişkin adli verilerin mevcut olmaması, bu nedenle yasaların kolluk kuvvetleri, savcılıklar ve mahkemelerce uygulanmasını etkili bir biçimde izlenmesi önünde ciddi bir engel oluşturması; Devletin mağdurları koruyamamasının, kadınların zaman zaman, yeniden mağdur edilme ve/veya çifte mağduriyete uğramasına yol açması; İstanbul Sözleşmesi’nin ve bu sözleşme ilkelerinin savunuculuğunu yapan bağımsız kadın kuruluşlarının, ilgili sivil toplum kuruluşlarının giderek kısıtlayıcı koşullarla karşı karşıya kalmaları; Mahkemelerin uygulamalarıyla kadına karşı şiddet eylemlerine cezai yaptırımların caydırıcılığının gerektiği gibi sağlanamaması; koruyucu tedbir kararlarının etkili bir biçimde uygulanabilmesi için, bu kararların yasal kurumlarca mağdurun emniyeti ve güçlendirilip kurtarılması ihtiyacına gereken dikkat gösterilmemesi; koruma kararlarının kısa süreli verilme eğiliminin olması. Farkındalığın artırılmasına devam edilmesi ve kadınlara karşı şiddeti önleme ve mücadeleye yönelik tedbirlerin merkezinde temel ilke olarak *toplumsal cinsiyet eşitliğinin* fiilen yaygınlaştırılmasının gerekli olduğu saptanmıştır <http://esitlikadaletkadın.org/nazan-moroglu-grevio-raporunu-degerlendirdi/> (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

²²⁹ T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı resmi internet sitesi www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html

²³⁰ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 39.

2018 İlerleme Raporu'nda²³¹ kadın-erkek eşitliğine ilişkin yasal ve kurumsal çerçevenin genel itibariyle mevcut olduğu buna karşın mevzuatın yeterince etkin bir şekilde uygulanmaması ve hizmetlerin kalitesinin düşük oluşunun kadına karşı ayrımcılığın ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin yeterince ele alınmadığı belirtilmiştir. Üst düzey yetkililerin kamuoyu nezdinde kadınların rolüne dair muhafazakar görüşlerini yoğun bir şekilde dile getirdikleri ve bu durumun toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasının siyaseten üstlenilmediği anlamına geldiği belirtilmiştir. Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'ni onaylayan ilk ülke olmasına rağmen, bu konuya ilişkin mevzuatını henüz kabul etmemiş olmakla birlikte Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planını (2016-2020) onaylayarak bu konuda farkındalık yaratmaya başlamıştır²³². 2017'de aile içi şiddet sonucu 282 kadın hayatını kaybetmiştir. Aile içi şiddet vakalarının takibi oldukça sınırlıdır ve sosyal hizmetlere herhangi bir yönlendirme yapılmamaktadır. Ocak 2018 itibarıyla, 68 ilde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri faaliyet göstermektedir. Aile içi şiddet mağdurları için 137 sığınma evi bulunmakla birlikte, Güneydoğu'daki bazı sığınma evleri kapatılmıştır. Toplumsal cinsiyet temelli şiddete ilişkin kapsamlı verilerin bulunmaması ve bildirilen vaka sayısının düşük olması, raporlama düzeyi konusunda şüphe doğmasına neden olmaktadır. Kız çocuklarının erken yaşta ve zorla evlendirilmesinin Türkiye bakımından hala endişe verici ve ciddi bir sorun olarak ifade edilmiş; İl ve ilçe müftülüklerine resmi nikâh kıyma yetkisinin verilmesi, erken yaşta ve zorla yaptırılan evliliklerin önlenmesi bakımından risk teşkil ettiği belirtilmiştir²³³.

2019 yılının raporunda²³⁴ ise kadınlar ve erkekler arasındaki eşitlik, yasal ve kurumsal çerçevede mevcut olsa da mevzuatın iyi uygulanmaması ve mevcut destek hizmetlerinin kalitesinin düşük olması karar verme, istihdam, eğitim ve sağlık gibi alanlarda cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılamamasına sebep olduğu

²³¹ www.ab.gov.tr/siteimages/pub/komisyon_ulke_raporlari/2018_turkiye_raporu_tr.pdf

²³² T.C. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planı** 2016-2020
[/kadininstatugov.tr//54296cb3369dc32358ee2c51/ulul%20eylem%20planı%2020.pdf](http://kadininstatugov.tr//54296cb3369dc32358ee2c51/ulul%20eylem%20planı%2020.pdf)

²³³ Bu durumun Orta öğretim başta olmak üzere, kız çocuklarının okullaşma oranına da yansıdığı, Çocuk yaşta evlenmenin önüne geçen adımlar atılmadığı belirtilmiştir (Eğitim-Sen 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında Eğitimin Durumu Raporu, s.1, <http://egitimsen.org.tr/2018-2019-egitim-ogretim-yilinda-egitimin-durumu-raporu/>)

²³⁴ www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html

belirlenmektedir. Cinsiyet eşitliğinin tesis edilmesi için hükümet tarafından atılan olumlu adımlara karşın eylem planları uygulamaya geçirilmediği gibi bir izleme mekanizması da oluşturulmamıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıplar medyada ve müfredattaki ders kitaplarında devam etmektedir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet 440 kadının ölümüne neden olmuş ve 2018'de sadece 317 kadın cinsel şiddete uğradığını bildirmiştir. Rapor, erken zorla evlendirmeler ve kadına yönelik şiddet davalarında, kadınlara yönelik cinsiyetçi önyargı ve mağduriyet suçlaması ile ilgili ciddi endişeler olduğunu dile getirmektedir. Bununla birlikte, kadın işsizlik oranı hala çok yüksektir ve son dönemde kadınlar ekonomideki dalgalanmadan erkeklere nazaran daha fazla etkilenmektedirler.

1.2.1.7. Uluslararası Sözleşmeler ve Bu Sözleşmelere İlişkin Denetim Mekanizmalarının İç Hukuka Etkisi

Devletler kadına karşı şiddet ile mücadele etmek için hem iç hukuklarında hem de uluslararası alanda bir takım hukuki düzenlemeler yapmışlardır. Kadına karşı şiddet konusunun çeşitli etkinlikler ile ele alınarak farkındalığın artırılması 1970'li yılların sonuna denk gelmektedir²³⁵. 1970'li yıllardan sonra hem demokratik hukuk devletinin temel ilkelerinden birinin kadın erkek eşitliği olduğu kabul edilmiş, hem de eşitlik insan haklarının vazgeçilmez, ayrılmaz, bölünmez bir parçası olarak işaret edilmiştir. Bu aşamadan sonra, kadın hakları ihlalinin bir insan hakkı ihlali olduğunu tescil eden bazı adımlar atılmıştır. İlk olarak 1993 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi Viyana Konferansı'nda kadın haklarının insan hakkı olduğu kabul edilmiştir. Aynı ilkeye daha sonra 1995 Pekin Sonuç Bildirgesi'nin 14. Maddesinde yer verildiğini görmekteyiz²³⁶.

Uluslararası düzenlemeler belli bir zamana kadar kadına karşı şiddet üzerine yoğunlaşmış değildir. Kadın hakları konusundaki uluslararası düzenlemeler; Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması

²³⁵Moroğlu, **Kanun**, s.7.

²³⁶ Nazan Moroğlu, Kadının İnsan Haklarına Yönelik Uluslararası Sözleşmeler, **Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri**, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, İstanbul 2013, s. 29, (Kadın Hakları).

Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW 1979) ve Ek İhtiyari Protokol (1999) , CEDAW Komitesi'nin 19 No'lu Genel Tavsiye Kararı (1992) i 12 No'lu Tavsiye Kararı (1989) , 1995 Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, 2000 Pekin+Sonuç Belgesi, Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Konseyi üye ülkeleri Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı Rec (2002) 5, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Standart ve Mekanizmalarına İlişkin Tavsiye Kararı Rec (2007)17, Çatışmaların Önlenmesi, Çözümü ve Barışın İnşasında Kadın ve Erkeklerin Rollerine İlişkin Tavsiye Kararı Rec (2010), Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nden oluşmaktadır. BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi 19.12.1966 tarihinde imzaya açılmış, 1976 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye sözleşmeyi her iki tarihten de oldukça uzun zaman sonra 15.08.2000 tarihinde imzalamıştır²³⁷. Sözleşmeyi onaylamak için 04/06/2003 tarihli ve 4868 Sayılı “Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun” çıkarılmıştır²³⁸. 1985 yılında Türkiye tarafından imzalanan CEDAW ise 1986'da yürürlüğe girmiştir²³⁹. CEDAW'ın 2. maddesi taraf devletleri kadına karşı her türlü ayrımcılığı gidermek konusunda yükümlü kılar.²⁴⁰ Devlet şiddet karşısında sorumludur ve bu sorumluluk sadece kamu görevlilerinin işlem ve eylemleri için değil üçüncü kişilerin

²³⁷ Mehmet Semih Gemalmaz, **Ulusalüstü İnsan Hakları Hukuku Belgeleri**, II. Cilt/Uluslararası Sistemler, İstanbul, Legal 2010 s.95-146.

²³⁸ <http://www.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0589.pdf>

²³⁹ <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18898.pdf> 1 Mart 1980 tarihinde imzaya açılan ve 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe giren “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”ne Türkiye'nin katılması 11.06.1985 tarih ve 3232 sayılı Kanunla uygun bulunmuş, Bakanlar Kurulunca 24.07.1985 tarihinde 85/9722 sayılı kararla onaylanmış ve 14 Ekim 1985 tarih ve 18898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

²⁴⁰ 2. Madde ile, hukuki alanda tedbirler alma yükümlülüğü şöyle düzenlenmiştir: Taraf Devletler kadınlara karşı ayrımcılığın her biçimini yasaklayıp, her türlü vasıtayla ve hiç vakit kaybetmeden kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etme politikası izlemeyi kabul ederler, ve bu amaçla aşağıdaki konularda taahhütte bulunurlar: a) Erkeklerin ve kadınların eşitliği prensibini henüz ulusal anayasalarına veya diğer ilgili mevzuatlarına içselleştirmemişler ise, bu prensibi içselleştirmeyi ve yasalar ve diğer uygun vasıtalarla bu prensibin pratik olarak uygulanmasını sağlamak; b) Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan ve gerektiği taktirde yaptırımlar getiren gerekli mevzuatı çıkarmak ve diğer tedbirleri almak; c) Kadınlara haklarını erkeklerle eşit bir biçimde koruyacak hukuki mekanizmalar kurmak ve yetkili ulusal yargı yerleri ile diğer kamu kurumları vasıtasıyla her hangi bir ayrımcılık karşısında kadınların etkili bir biçimde korunmasını sağlamak; d) Kadınlara karşı ayrımcılık niteliğindeki bir eylem veya uygulamadan kaçınmak ve kamu kurum ve kuruluşların bu yükümlülüğe uygun davranmalarını sağlamak; e) Her hangi bir kişi, kurum veya kuruluş tarafından kadınlara karşı ayrımcılık yapılmasını önlemek için gerekli her türlü tedbiri almak; f) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasaları, hukuki düzenlemeleri, gelenekleri ve uygulamaları değiştirmek veya kaldırmak için gerekli her türlü tedbiri almak; g) Kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan bütün ulusal ceza hükümleri kaldırmak. (<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/cedaw.pdf>)

sebepler oldukları hak ihlalleri bakımından da geçerlidir²⁴¹. Bu da devletin, herhangi bir kişinin, kurumun ya da kuruluşun yol açtığı ayrımcılık bakımından da gerekli tedbirleri alması zorunluluğu anlamına gelmektedir²⁴².

1.3. İç Hukukta Kadına Karşı Şiddet

1.3.1. Genel Olarak

4320 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesine kadar, kadınların şiddete maruz kaldıklarında başvurabilecekleri özel bir mekanizma bulunmamakta, sorun genel hükümlere göre çözülmekte idi. 4320 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından, Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında birtakım düzenlemelere gidilmiş; örneğin halihazırda kurulu²⁴³ Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat Kanunu kabul edilmiştir²⁴⁴.

Töre ve namus saikiyle işlenen cinayetlerin adeta patlama yaşaması sonucu konu TBMM gündemine taşınmıştır. TBMM'nin 25.06.2005 tarihli ve 853 sayılı kararıyla oluşturulan Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu kurulmuş ve komisyon tarafından yayımlanan kararda birtakım öneriler yer almıştır. Başbakanlığın 2006/17 Sayılı Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin

²⁴¹Oder, **a.g.e.**, s. 51.

²⁴² Recep Doğan, Kadının Şiddete Karşı Korunmasında Devletin Özen Yükümlülüğü ve Uluslararası Standartlar, **Ankara Barosu Dergisi**, 2016/2, s. 98.

²⁴³Dönemin Çalışma Bakanı İmren Aykut, KSGM'nin başında bir erkek bakan olmasını istemediği için Müdürlüğü Çalışma Bakanlığı bünyesinde kurdurduğunu (47. Hükümet), Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Teşkilat Yasa Tasarısı'nın oturumlarında özel bir çaba sergilediğini ifade etmektedir. <https://t24.com.tr/haber/siyaset-kadınlar-icin-ne-yapti-kadından-sorumlu-15-bakan-ve-hukümetlerin-28-yillik-icraati,289671> (Erişim Tarihi: 16.08.2018). Konu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Nazan Moroğlu, "**Kadın ve Yurttaş Hakları**," s.9 www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web (Erişim Tarihi: 16.08.2018); Kuruluşu ve nedenleri için bkz. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2008 Mali Performans Programı, s. 5

http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/vjzSS+Kadinin_Statusu_Genel_Mudurlugu_2008_PP.pdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

²⁴⁴ 30474 sayılı RG'de yayımlanan (1 No'lu) Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m. 70 ile yeniden düzenlenmiştir.

Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler²⁴⁵ ve İçişleri Bakanlığı'nın “tehdit alan kişilerin korunması” konulu 2010/65 sayılı genelgesi de bu anlamda önemlidir. Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu kadına ve çocuklara yönelik şiddete ve bilhassa da töre cinayetlerine dikkat çekilmesi adına önemli bir adımdır. Anılan rapor sorunun kökeninin araştırılması gerekliliğine ve başta devlet olmak üzere ilgili kurumlar bakımından çıkarılacak görevler konusunda meclisin bir tespitte bulunması gerektiğini ifade etmiştir²⁴⁶. 2006/17 Sayılı Genelge de burada yer alan önerilerin bir sonucu olarak hazırlanmıştır.

Genelge aynı zamanda “ALO ŞİDDET” hattının kurulması, KSGM tarafından kadına yönelik şiddetin önlenmesi konulu dört yıllık eylem planı hazırlanması, sığınmaevleri konusunda çalışmalar yapılması, şiddete uğrayanların hukuki destek almalarının daha basit usullerle gerçekleşmesi konularında birtakım düzenlemeler barındırmaktadır²⁴⁷. Her ne kadar ulusal hukukta gelişmeler yaşansa ve kadının durumu olumlu yönde değişmeye başlasa da, bakanlıktan kadının adının silinmesi, kanunun isim tercihi gibi tercihlerle bu sürecin aşağı çekilme çabasının söz konusu olduğunu ve burada en temel eylemin kadının kadının karşısında kutsal aileyi konumlandırmak görmekteyiz²⁴⁸.

1.3.2. Anayasa

2000'li yıllarda kadın-erkek eşitliğinin Anayasa'da yapılan bir takım değişiklikler sayesinde teminat altına alınması sağlanmıştır. Anayasanın 90. maddesinin son fıkrasına “*usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma*

²⁴⁵ 4 Temmuz 2006 Tarihli ve 26218 Sayılı Resmi Gazete
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060704-12.htm>

²⁴⁶ Gülriz Uygur, 2006/17, s. 869

²⁴⁷ Hale Nur Seval, **a.g.e.**, s. 114.

²⁴⁸ Eray Karınca, “Kadınlar Tetik Durun”, <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/kadinlar-tetik-durun> (Erişim Tarihi: 11.01.2019).

hükümleri esas alınır.” eklemesi ile kadının insan hakları konulu uluslararası sözleşmelerin anayasanın üstünde uygulama yeri olduğu kabul edilmiştir²⁴⁹. Anayasanın 41. , 10. , 20. ve 174. maddeleri aile ve tabi olduğu ilkelerin düzenlendiği maddelerdir²⁵⁰. 5., 10., 12., 17., 19., ve 41. maddeler her türlü ayrımcılığı reddetmek bakımından önem taşımaktadır ki bu durum aile içinde kadına yönelik şiddeti doğuran unsurların da yok edilmesi anlamına gelecektir²⁵¹.

Anayasa'nın 5. maddesine göre devlet, kişilerin ve toplumun huzur ve mutluluğunu sağlamak için temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak ve maddi manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmakla görevlidir. Bu şekilde, açıkça belirtilmiş olmasa da devlet aile içi şiddet de dahil olmak üzere şiddet türlerini engellemek bakımından görevli kılınmıştır²⁵². 12. madde herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahip olduğunu düzenlemiştir. 17. madde ise “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlığı altında düzenlenmiştir. Buna göre herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve gerçekleştirme imkanına sahiptir. Herkesin kişi hürriyeti ve güvenliğine sahip olduğunu düzenleyen 19. madde, bu iki madde ile birlikte ele alındığında kadın özgürlüğünün, temel hakların ve şiddete uğramadan yaşama hakkının güvence altına alındığı görülmektedir²⁵³.

Hukukumuzda eşitlik ilkesinin temel dayanağı AY m. 10'dur²⁵⁴. 10. maddede 07.05.2004 tarihinde yapılan değişiklik ile madde düzenlemesinin, “*Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla*

²⁴⁹ Çağlar/ Gürgey, **a.g.e.**, s. 63

²⁵⁰ Bilge Öztan, **Aile Hukuku**, Ankara, 2015, s.5.

²⁵¹ Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili İç Hukuktaki Düzenlemeler s. 11

²⁵² Bozkurt Şener, **a.g.e.**, 47

²⁵³ Karınca, Yasal Düzenlemeler, s. 12.

²⁵⁴ Merih Öden, “Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev-İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi”, **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**, Editörler Funda Kaya-Nadire Özdemir-Gülriiz Uygur içinde, s. 121.

yükümlüdür.” haline gelmesi pozitif ayrımcılık anlamında önemli bir adım olsa da aynı konumda olmayan kimselerin kanuni bir eşitlik durumundan tam anlamıyla faydalanamayacakları da açıktır ve bu durum ancak pozitif ayrımcılık ile ortadan kaldırılabılır²⁵⁵. 2010 yılında eklenen cümle ile “*Bu maksatla alınacak tedbir eşitlik ilkesine aykırı yorumlanamaz*” ibaresi de Anayasamızda yerini almıştır²⁵⁶. 2004 ve 2010 yılında yapılan değişiklikler kadın erkek eşitliğinin sağlanması bakımından önemli bir dayanak olmuştur²⁵⁷.

Anayasa m. 41 “Ailenin Korunması” kenar başlığını taşımaktadır. Bu madde ile devlete birtakım görevler yüklenmiştir. Düzenleme, devletin ana ve çocuğu, aile huzurunu koruması bakımından yükümlülük altına girmesini, diğer düzenlemelere de temel teşkil edecek aile içi eşitliğin Anayasal bir norm haline gelmesini sağlar.²⁵⁸ Öztan bu konu ile ilgili “*AY m. 41’e göre aile Türk toplumunun temelidir. Maddenin hangi anlamda aileyi kast ettiği belli değilse de en geniş anlamda ailenin bu kapsama girip girmediği belirsizdir. Ailenin korunması için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getiren madde 6284 Sayılı Kanun’a temel teşkil etmektedir*” ifadesini kullanmaktadır.²⁵⁹

AY m. 41 ailenin toplumsal önemini teyid ederken, aile, kadın ve çocukların korunması konusunun devletin bir görevi olduğuna da işaret etmekte; AY m. 10 ise 1. fıkrasında cinsler arası ayrımcılık yasağını ortaya koymakta, 2. fıkrada da bu durumu teyid etmektedir.²⁶⁰

²⁵⁵ Karınca, **Yasal Düzenlemeler**, s. 11.

²⁵⁶ TÜBAKKOM’un bu madde bakımından önerisi ise şu şekildedir; 3-Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür ve kadınlar ile erkekler arasında fırsat eşitliği ve uygulamada fiilen eşitlik sağlanması amacıyla ulaşıncaya kadar % 50 kotada dahil olarak bu yükümlülük kapsamında geçici ve özel önlemler içeren yasal düzenlemeler yapar. Bu tür düzenlemeler ayrımcılık olarak değerlendirilemez. tubakkom.barobirlik.org.tr/yasa.html (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

²⁵⁷ Toplumsal Cinsiyet Açısından Anayasa Konulu Komisyon Raporu, s. 2.

²⁵⁸ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 48; Örneğin eşlerin eşitliğini düzenleyen MK m. 185 .

²⁵⁹ Öztan, **a.g.e.**, s. 6.

²⁶⁰ Mustafa Dural / Tufan Öğüz /Mustafa Alper Gümüş, **Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku**, İstanbul, 2019, s. 2-3.

Anayasal korumanın da bir gereği olarak hem uluslararası alanda hem de iç hukukta birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin temelinde de 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve akabinde 6284 Sayılı Kanun yer almaktadır.

Zaman içinde devlet özel alandan ve bu sebeple dokunulmaz sayılan alana da karışmaya başlamış, böylelikle de kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet konularındaki hukuki metinler ortaya çıkar hale gelmiştir²⁶¹.

1.3.3. Türk Medeni Kanunu

1.3.3.1. Genel Olarak

MK m. 162 hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış olmak üzere üç boşanma sebebi ile ilgili düzenleme yapmıştır²⁶². Aile içi şiddetin özel bir boşanma nedeni olarak Medeni Kanun tarafından ele alındığını görmekteyiz²⁶³. Şiddet uygulayan ile şiddet gören evli ise şiddet uygulaması bir boşanma sebebi de teşkil edecektir²⁶⁴.

---

²⁶¹ Hale Nur Seval, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Konusunda Temel Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler”, **Türk Hukukunda Kadın’ın içinde**, Editörler: Necla Öztürk, Güven Yarar, Şule Arslan, Adalet Yayınevi, 2017, s. 108.

²⁶² MK m. 162’ye göre eşlerden her biri diğeri tarafından hayatına kastedilmesi veya kendisine pek kötü davranılması ya da ağır derecede onur kırıcı bir davranışta bulunulması sebebiyle boşanma davası açılabilir.

²⁶³ İnci Biçkin, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da Düzenlenen Geçici Hukuksal Koruma Önlemleri”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt 80, Sayı 4, Yıl 2006, s. 1450.

²⁶⁴ Biçkin, **a.g.e.**, s. 1450. Bu durumda hem boşanma davası açılması hem de 6284 Sayılı Kanun’a göre tedbir talebinde bulunulması mümkündür.

Mahkemelerin iş yükü sebebiyle önlemlerin kısa sürede alınamaması ve bunların aile içi şiddeti önlemedeki yetersizliği bu alanda özel bir düzenleme yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Aile içi şiddeti önlemede ağır işleyen bir sistem aile içi şiddet gibi süratli karar alınması ve harekete geçilmesi gereken bir alan bakımından yetersiz kalacağından bu konuya özel bir düzenleme yapmak gerekliliği doğmuştur²⁶⁵. Neticede, ihtiyacı karşılamak üzere 4320 Sayılı Kanun hazırlanmıştır²⁶⁶.

Medeni Kanun'da yer alan tedbirlerin uygulanması için gereken sebeplerde kadına karşı aile içi şiddet sayılmamıştır. Aile içi şiddetin hem bir yükümlülük ihlali olduğu, hem de kişilik haklarını ihlal ettiği açıktır. Bunlar kuşkusuz evlilik birliğini de etkileyecektir²⁶⁷. Bir eşin diğerine karşı şiddet uygulaması pek kötü ve onur kırıcı davranış, (hareketin yoğunluğuna bağlı olarak) hayata kast sayılarak evlilik birliğinin temelinden sarsılması sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır²⁶⁸. Aynı zamanda kişiliğine yönelen ağır bir tehlikeden de söz edilebileceğinden haklı sebebe dayalı olarak terk de gündeme gelebilecektir.

1.3.3.2. Kadına Karşı Şiddet Bağlamında Evlilik Birliğinin Korunmasına Yönelik Düzenlemeler

Evlilik birliğinin korunmasına ilişkin hükümler bir yandan bireysel olarak kişilik haklarının korunmasını sağlarken diğer yandan da evlilik birliğinin devamını sağlayıp boşanma aşamasına gelinmesinin önüne geçmeyi amaçlamaktadırlar²⁶⁹. Buradan hareketle, evlilik birliğini korumaya ilişkin hükümlerin çift işlevli olduğunu söylemek mümkündür. Evlilik birliğinin korunması düzenlemeleri Anayasa'nın 41.

---

²⁶⁵ Uçar, **a.g.e.**, s. 129.

²⁶⁶ Ayan, **a.g.e.** s. 298-300; Emel Badur/Burcu Ertem, Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları, **TBB Dergisi**, Sayı 65, Yıl 2006, s. 115.

²⁶⁷ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 52.

²⁶⁸ Mehmet Erdem, **Aile Hukuku** (Aile), Şubat 2019, s. 249.

²⁶⁹ Ayan, **a.g.e.**, s. 23.

maddesinin tezahürü olup devletin aileye müdahalesidir. Medeni Kanun, ilişkiye en az zarar verecek şekilde, birliği korumayı esas almaktadır²⁷⁰. Evlilik birliğinin korunmasında eşlerin bireysel menfaatleri ile evlilik birliğinin sürdürülmesi arasında bir mukayese yapılır. Eşlerin temel hak ve özgürlükleri birlik sürsün diye sınırlandırılmaz, kişi özgürlüklerinden vaz geçilemez²⁷¹. Aile içi şiddet teşkil eden eylemler, aynı zamanda evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin ihlal edilmesi anlamına da gelmektedir. Aile içinde kadına karşı şiddet gerçekleşmesi durumunda eşlerinin haklarının ve menfaatlerinin evlilik birliğinin devamını sağlamak adına göz ardı edilmesi, kısıtlanması söz konusu olmamalıdır²⁷².

Evlenme kadın ve erkek arasında sürekli ve hukuken geçerli bir hayat beraberliğidir²⁷³; bir erkekle bir kadının tam bir yaşama ortaklığı yaratmak üzere hayatlarını birleştirmesi, bir tür kader birliği kurmasıdır²⁷⁴. Kadın ve erkek engelleri birlikte aşmak, sevinçli birlikte yaşamak, bir hayat duygu, amaç ve kader ortaklığı yapmak üzere bir araya gelirler; birlik olmak ve bunun devamlı olması evlilikte temel teşkil eder²⁷⁵. Şiddet uygulamak, kurulan bu birlikteliğe zarar verilmesi anlamına gelecektir. Şiddet, evlilik birliğinin esasına aykırıdır. Evlilik içinde şiddet uygulamak evliliğin mutluluğunu sağlama, yardım ve dayanışma yükümlülüğünün ihlal edilmesi anlamına gelecektir²⁷⁶. Evlilik birliğini koruyan düzenlemelerin kişiliğe dair değerleri de koruduğu görülmektedir. Bu durum düzenlemelerin aile içi şiddet meydana geldiğinde de uygulanmasını gerektirir. Zira şiddetin söz konusu olması kişilik değerlerinin ihlal edildiğini göstermektedir²⁷⁷.

Evlilik birliği her iki eş için de birtakım yetki ve görevler getirir ve bunların pek çoğu ahlaki özellikler taşımaktadır²⁷⁸. Eşler arasındaki ilişki sürekli olması

²⁷⁰ Şenyuva, **a.g.e.**, s. 99.

²⁷¹ Ayan, **a.g.e.**, s. 34.

²⁷² Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 52.

²⁷³ Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, **Türk Medeni Hukuku Cilt 2: Aile Hukuku**, 1965, s.44.

²⁷⁴ Evlenme eşler arasında kapsamlı hukuki sonuçlar doğuran, hayati önem taşıyan bir hukuki işlemdir (Necmettin Feyzi Feyzioğlu, **Aile Hukuku**, İstanbul, 1979, s. 83); Serkan Ayan, **Evlilik Birliğinin Korunması**, 1. Baskı, 2004, s. 9.

²⁷⁵ Feyzioğlu, **a.g.e.**, s. 84.

²⁷⁶ Şenyuva, **a.g.e.**, s.100.

²⁷⁷ Karınca, **Ulusal ve Yasal Düzenlemeler**, s. 16.

²⁷⁸ Feyzioğlu, **a.g.e.**, s. 181.

m.185’de de yansımasını bulmaktadır²⁷⁹ . Bu ilke temel kural niteliğindeki “eşitlik ilkesi”ni esas alır ki bu ilke evlilik bakımından da oldukça önemlidir. Bu sebeple de hak ve yükümlülüklerle ilişkin değerlendirmeler m. 185 çerçevesinde yapılacaktır²⁸⁰ .

Evlilik birliğinin korunmasını sağlamak için aileye müdahale edilmesi gerekiyor ise kanun bu müdahaleye imkan vermektedir^{281 282} . Birlik iki sebepten ötürü korunur; evliliğin sona ermesinin önüne geçerek evlilik birliğini ve gerek mali gerek evlilik içindeki kişisel haklarını korumak için²⁸³ . Hem anlaşmazlıklar, hem de evliliğin gerektirdiği yükümlülüklerle aykırı ve özensiz davranışlar birliğin zarar görmesine, sona ermesine sebep olabileceğinden birliğin koruma altına alınması için hakime başvurulması mümkündür²⁸⁴ .

Kanun eşlerden birinin evlilik birliğinin gerektirdiği görevleri yerine getirmemesi durumu bakımından birtakım tedbirler öngörmektedir²⁸⁵ . Maddenin “Genel Olarak” şeklindeki kenar başlığından da anlaşılmakta olduğu gibi evlilik birliğinin korunması konusunda genel bir düzenleme getirmiş²⁸⁶ olup MK m. 195’e dayalı genel bir koruma söz konusudur. Önlemler barışmayı, gelecekte meydana gelebilecek problemleri engellemeyi, mevcut sorunları sona erdirmeyi sağlamaya yöneliktir²⁸⁷ . Eşler tek başlarına yahut birlikte başvuruda bulduklarında, hakimin emir verme yetkisi söz konusu olmayacaktır²⁸⁸ .

Evlilik birliğinden doğan bu yükümlülükleri “aileye karşı yükümlülükler” olarak anlamak gerekmektedir²⁸⁹ . Ortak yaşam kurma, birlik giderlerine katılma, cinsel ilişkiyi nedensiz olarak engelleme, yükümlülük ihlali olarak sayılabilir²⁹⁰ .

²⁷⁹ Öztan, **a.g.e.**, s. 16.

²⁸⁰ Öztan, **a.g.e.**, s. 188.

²⁸¹ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 132.

²⁸² Hüseyin Hatemi/ Rona Serozan, **Aile Hukuku**, İstanbul, 1993, s. 194. Her ne kadar kenar başlıkta “birliğin korunması” denmiş ise de, aslında bu tedbirler korunması gereken eşi koruyarak birliği de korumaktadır (Hatemi/Serozan, 1993, s. 194).

²⁸³ Öztan, **a.g.e.**, s. 328.

²⁸⁴ Bülent Köprülü/Selim Kaneti, **Aile Hukuku**, İstanbul, 1985-86, s. 129.

²⁸⁵ Selahattin Sulhi Tekinay, **Türk Aile Hukuku**, 7. Baskı, Filiz Yayınevi, s. 337.

²⁸⁶ Kılıçoğlu Yılmaz , **a.g.e.**, s. 429.

²⁸⁷ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 180.

²⁸⁸ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 179.

²⁸⁹ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s.179.

²⁹⁰ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s.179.

MK m. 195 ile genel bir koruma düzenlemesi yapar, ardından da eşlerin ayrı ya da birlikte yaşıyor olmalarına göre birtakım önlemler öngörür. MK. m.196 ve 197’de ise eşlerin birlikte yaşamaya devam etmesi ya da eşlerin ayrı yaşamaya başlamış olmasına göre bir düzenlemeye gitmektedir²⁹¹. Eşler birlikte yaşamakta ise m. 196, eşler artık ayrı yaşamaya başlamışlarsa m. 197 ve m. 169 uygulanacaktır. Belirttiğimiz gibi bu genel bir korumadır. Bunun dışında birtakım durumlar için öngörülen m.196, m.198 ve m.190 halleri bakımından birtakım özel düzenlemeler düzenlenmiştir. Bunlarla beraber m.197, m.199 ve 6284 Sayılı Kanun mevcut olup bunlar korumaya yönelik özel düzenlemelerdir²⁹².

1.3.3.2.1. Evlilik Birliğinde Hakimin Önlem Alması

MK m. 195/1 gereği, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hakimin müdahalesini isteyebilirler. MK m. 195’in uygulanması bakımından evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi ya da eşlerin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşmesi gerekli görülmüştür²⁹³. Medeni Kanununun 195-201 maddelerinde evlilik birliğinin korunması ile ilgili olarak eşlerden birinin ya da ikisinin birden talepte bulunabileceği genel haller belirtilmekte, birliğin yükümlülüklerinden kaçan eş hakkında tedbir uygulanmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir²⁹⁴.

Uyuşmazlığa düşüldüğü için hakimin müdahalesine başvurmak, başka bir şekilde sorunların üstesinden gelmek mümkün olmadığı takdirde gündeme gelebilecek bir yoldur. Başvuru sonucu hakim herhangi bir müeyyide uygulayamaz, kanunun işaret ettiği yükümlülükler bakımından uyarıda bulunabilir. Hakimin çözüm

²⁹¹ Ahmet Kılıçoğlu, **Aile Hukuku**, 4. Baskı, Ocak 2019, s. 211.

²⁹² Erdem, **Aile**, s. 244.

²⁹³ Öztan, **a.g.e.**, s. 330.

²⁹⁴ Öztan, **a.g.e.**, s. 328.

olarak ortaya koyacağı şeyler ve tedbirler evlilik birliğinin devamını, mutluluğunu tesis etmeye yönelik şeyler olmalıdır²⁹⁵.

Medeni Kanunun eşlere tanıdığı haklar ve yüklediği ödevler tarafları, üzerine düşen ödevlerin yerine getirilmesi konusunda doğrudan doğruya ya da şahsen zorlayıcı yaptırımlar değildir²⁹⁶; hakim çözüme ulaşmak için önce uyarır ve uzlaştırmayı dener²⁹⁷. Uzlaştırma, ihtar, uzman yardımı için yönlendirme madde metninde düzenlenen tedbir türleridir. Bu tedbirlerden başka, eşlerin ortak rızası var ise uzman yardımı alınması da mümkündür. Hakim eşe ya da eşlere yükümlülüklerini anımsatır ve bunları yerine getirmemenin ihlal teşkil ettiğine dair ikazda bulunur. İhtar ile amaçlanan tedbire başvurmaksızın sulhe dayalı bir çözüm yolunun bulunmasıdır²⁹⁸. Madde düzenlemesine bakıldığında ihtar ve uzlaştırmanın aynı seviyede olduğu anlaşılmaktadır zira hakim, bir şey yapmaya ya da yapmamaya dair emir veremez²⁹⁹. Uzlaştırmanın ya da ihtarın faydasız kalacağı önceden anlaşılıyorsa ya da bunlara başvurulmuş ve faydasız kalmışsa hakim diğer tedbirlere de gidebilir. Bunun dışında hakim uzman yardımı da isteyebilir. Uzman doktor, psikolog, psikolojik danışman gibi bir kimsedir. Uzman başvurusu sadece ortak rıza ile gerçekleşir. Hakim uygun gördüğü takdirde bu yöndeki başvuruyu kabul eder³⁰⁰. Eşler için uyarma ve uzlaştırma önlemlerinin alınması eşlerin rızası koşuluna bağlanmadığı halde, uzman kişilerden yardım istenmesi eşlerin rızası koşuluna bağlanmıştır³⁰¹.

Maddede sayılan önlemler geçicidir ve bu nitelikleri m. 200'de değişiklik yapılabileceği ya da sebep sona ermişse önlemin kaldırılabilmesine ilişkin düzenlemeden de anlaşılmaktadır³⁰².

---

²⁹⁵ Erdem, **Aile**, s. 241.

²⁹⁶ Velidedeoğlu, **1965**, s. 107.

²⁹⁷ Öztan, **a.g.e.**, s. 331.

²⁹⁸ Tekinay, **a.g.e.**, s. 339.

²⁹⁹ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 182.

³⁰⁰ Gümüş, **a.g.e.**, s. 142.

³⁰¹ Kılıçoğlu Yavuz, **a.g.e.**, s. 431.

³⁰² Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 142.

1.3.3.2.1.1 Önlem Almaya İlişkin Şartlar

1.3.3.2.1.1.1. Şekli Şartlar

Medeni Kanun 195. maddesinde hakimin, evlilik birliğinin korunması kapsamındaki önlemlerin alınması için bazı şekli şartlar düzenlemiştir. Madde düzenlemesi evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hakimin müdahalesini isteyebileceği yönündedir. Hakimin müdahale edebilmesi eşlerden birinin ya da ikisinin birlikte talepte bulunmasına bağlıdır. Hakim önüne gelen uyuşmazlıkta re'sen harekete geçemeyeceği gibi üçüncü kişinin ihbarı da hakimi harekete geçirerek önlem almasını sağlamaz³⁰³.

1.3.3.2.1.1.2. Maddi Şartlar

MK m. 195 iki durum için hakimin müdahalesinin talep edilebileceğini ifade etmiştir. Alternatifli iki maddi şartın bulunması durumunda MK m. 195 düzenlemesi uygulanabilecektir. Buna göre, ancak evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi ya da evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi durumunda eşler birlikte ya da ayrı hakimin müdahalesini isteyebilirler.

1. Evlilik Birliğine İlişkin Önemli Bir Konuda Uyuşmazlığa Düşülmesi

Kanunun, uyuşmazlığın evlilik birliğine ilişkin önemli bir konu olmasından bahis eder; basit ve önemsiz uyuşmazlıklar buraya dahil edilemez³⁰⁴. Eşler arasında kendini gösteren uyuşmazlık, hakimin müdahalesini gerekli kılacak ağırlıkta olmalı, basit olmamalıdır³⁰⁵. Bu kapsamda, eşler arasındaki ortaklığın sınırını belirleyen ya da başarılı ve verimli bir ortak yaşamın zorunlu kıldığı konulara ilişkin

³⁰³ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 132.

³⁰⁴ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 135

³⁰⁵ Ardahan Hüsnü Şenyuva, **Evlilik Birliğinin Hakimin Müdahalesi Yoluyla Korunması**, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s. 41.

uyuşmazlıklar önemli sayılır. Önemli bir konu ile aile konutunun birlikte seçimi, çocuğa isim konulması, çocukların mesleki alanlarının kararlaştırılması, ergin olmayan çocuğun ergin kılınmasına karar verilmesi, aile konutu için eşya seçimi gibi meseleler kast edilmektedir³⁰⁶, uyuşmazlık evlilik birliğine ilişkin olmalıdır³⁰⁷.

2. Evlilik Birliğinden Doğan Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi

MK m. 195 evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin neler olduğundan bahsetmese de bunlar evliliğin genel hükümlerinde belirtilmiş bulunmaktadır³⁰⁸. Genel olarak yükümlülükler MK m.185/2 ve m. 185/3'de gösterilmiştir. MK m. 186'da ise; konutun seçimi, birliğin yönetimi ve giderlere katılma düzenlenmiştir.

Eşlerin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri; birliğin mutluluğunu sağlama, çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine özen göstermeme, birlikte yaşamaktan kaçınma, sadakat ve yardım yükümlülüğüne aykırı davranma, oturacakları konutu seçme, birliği birlikte yönetme, birliğin giderlerine katılma (MK. m.186), kadının kocasının soyadını taşımaktan kaçınması, birliği temsil görevinden kaçınması ya da engellenmesi hallerinde 195. maddenin uygulanması söz konusu olabilir. Müdahalenin söz konusu olması bakımından yükümlülük ihlalinin ciddi olması gerekmektedir. Eşlerin ailevi yükümlülüklerini yerine getirmemelerinde kusur aranıp aranmayacağı hususunda doktrinde bir görüş ayrılığı söz konusudur³⁰⁹.

Burada maksat kanunun yüklediği yükümlülükleri hiç yerine getirmememek ya da gereği gibi yerine getirmemektir. Örneğin akşamları eve gelmemek, eve her akşam sarhoş gelmek, aile bireylerine kötü muamele etmek, aile görevlerinin ihmali ve ihlali sonucunu doğuracaktır³¹⁰. Şüphesiz ki aile içi şiddet, MK. m. 195/1

³⁰⁶ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 134.

³⁰⁷ Şenyuva, **a.g.e.**, s. 40 .

³⁰⁸ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 133

³⁰⁹ Öztan, **a.g.e.**, s. 333; Mustafa Alper Gümüş, **Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri , Teori ve Uygulamada (TMK M. 185-281)**, 2008, s. 139; Ayan, s. 197 kusur aranmamalı derken; Akıntürk/Ateş s. 134, Tekinay s. 338 aksi görüştedirler.

³¹⁰ Öztan, **a.g.e.**, s. 202.

anlamında evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi anlamına gelecektir³¹¹.

Eşler evlilik birliğinin mutluluğunu temin etmekle yükümlüdürler (MK m. 185/2). Mutluluk eksik ise evlilikten umulanların da gerçekleşmesi beklenemez³¹². Birliğin mutluluğunu sağlama ilk kural olduğundan genel hükümlere ilişkin diğer kurallar ile ilgili değerlendirmelerde dikkate alınmalıdır³¹³. MK m. 185 gereği eşlerden her biri ortak hayatta huzuru ve mutluluğu sağlamak için elinden geleni yapmakla ve bu huzuru bozacak davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür. Bu eşler açısından temel bir yükümlüdür³¹⁴. Bu kural bir temel ilke olarak herhangi bir istisnası olmaksızın evlilik birliğine ilişkin her durumda geçerli olup hak ve yükümlülüklerle ilgili yol gösterici nitelik taşımaktadır³¹⁵.

MK m. 185/3'de yer alan sadakat yükümlülüğü, aynı zamanda MK m. 2'deki dürüstlük kuralının da vücut bulmuş halidir³¹⁶. Yükümlülüğün ihlal edilmesi bakımından sadece cinsel ilişkiye girmemek yeterli değildir, üçüncü bir şahıs ile yakınlık kurması ya da bunun için girişimlerde bulunması da bu borcu ihlal edecektir³¹⁷. Duygusal, ruhsal, düşünsel ve ekonomik sadakat³¹⁸, sırların ve yararların korunması³¹⁹, sırların açıklanmaması da sadakat kapsamında yer almaktadır³²⁰. Görevlerini yapmama kastı ile eşini terk etmek, önemli bir sırrı ya da menfaati başka bir şahıs yararına açıklamak³²¹, alkol ya da kumar sebebiyle ev giderlerine katılmaması sadakat borcuna aykırılık teşkil eder³²². Fiilen ya da ayrılık kararı ile ayrı yaşıyor olmaları bu borcun sona ermesine sebep olmayacaktır. İçki ve

³¹¹ Ayan, **a.g.e.**, s. 302.

³¹² Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 112.

³¹³ Öztan, **a.g.e.**, s. 191; Murat Samat, **Evlilik Birliğinin Korunması**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 33.

³¹⁴ Öztan, **a.g.e.**, s. 190.

³¹⁵ Gümüş, **a.g.e.**, s. 10.

³¹⁶ Öztan, **a.g.e.** 198

³¹⁷ Tekinay, **a.g.e.**, s. 298; Şenyuva, **a.g.e.**, s. 14; Samat, **a.g.e.**, s. 33.

³¹⁸ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 159

³¹⁹ Köprülü/Kaneti, **a.g.e.**, s. 116 .

³²⁰ Oğuzman/Dural, **a.g.e.** 152.

³²¹ Tekinay, **a.g.e.**, s. 298

³²² Öztan, **a.g.e.**, s. 199. Kazandığını dışarıda içki veya kumarda harcayarak eşini ve çocuklarını yoksul bırakan erkek yahut eşinin kazancını kasten israf eden kadın, sırf yenisini yapabilsin diye elbiselerini yırtıyorsa evlilik birliğine sadık değildir; Velidedeoğlu, **1965**, s. 97.

kumar sebebiyle çocukları yoksul bırakma, serveti bilerek israf etme, yenisini istediği için elbiselerini yırtma³²³ gibi davranışlar da sadakat yükümlülüğünün ihlali sayılabilir. Fiziksel sadakat de bu kapsamdadır; dövmek yaralamak, kilitlemek, zarar vermek gibi fiillerin sadakat yükümlülüğüne aykırı olduğunu söylemek gerekir. Zira eşine sadık yani bağlı olan biri bu davranışları gerçekleştiremez³²⁴.

Eşler arası dayanışmanın sağlanması için birbirlerinden maddi manevi güçlerini sakınmamalıdır zira her ikisinin de diğerinden gelecek desteğe güvenebilir olması önemlidir. Eşler birbirlerine destek olmak adına zaman, para, emek harcamakta tereddüt etmemelidir³²⁵. Şiddetin varlığı dayanışmanın olmadığına işaret etmektedir zira dayanışmanın gereklilikleri ile bağdaşması mümkün değildir.

MK m. 185/2 uyarınca eşler çocuklarına maddi ve manevi güçleri ve imkanları doğrultusunda bakmak, onları yetiştirmek ve eğitmek, hem fiziken hem de manevi olarak gelişmelerini sağlamak zorundadır³²⁶. Eşler dürüst, erdemli, topluma faydalı bir çocuğun birey haline gelmesi için çaba sarf ederler; bu çaba yiyecek, giyecek, tedavi ve bakım masraflarının karşılanması, eğitimleri için gereken materyallerin tedarik edilmesi gibi yükümlülükleri de içermektedir³²⁷. Sadece öz değil, üvey çocuklar da bu kapsamdadır³²⁸. Bunların maddi gereksinimlerinin yerine getirilmesi, manen yetiştirilmesi ortak görev olarak sayılmaktadır³²⁹. Çocukları dövüyorsa, diğer eşin huzurunu bozduğu için, diğer eş ayrı yaşama hakkı elde eder³³⁰.

³²³ Velidedeoğlu, **1965**, s. 97.

³²⁴ Gençcan, **Aile**, s. 339 vd.

³²⁵ Tekinay, **a.g.e.**, s. 299 ; Köprülü/Kaneti, **a.g.e.**, s. 117.

³²⁶ Tekinay, **a.g.e.**, s. 297. Kanımızca, evlilik birliğinin ancak bu yolla toplumsal işlevini tam anlamıyla yerine getirdiğinden söz edilebilir (Tekinay, **a.g.e.**, s. 297); Şenyuva, **a.g.e.** s. 22.

³²⁷ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 114.

³²⁸ Velidedeoğlu, **1965** s. 98. Küçük çocuğu olan bir adamla evlenen kadın da o çocuğun büyümesine ve terbiyesine, bakımına ihtimam etmesi, evlilik birliğinin saadetini temin için lazımdır ve evliliğin taraflara yüklediği borçlara da dahildir (Velidedeoğlu, **1965**, s. 98).

³²⁹ Feyzioğlu, **a.g.e.**, s. 184.

³³⁰ Ayan, **a.g.e.**, s. 302.

Eşlerin evlilik birliğinin giderlerine katılma borçları bakımından Medeni Kanun'un 186. ve 196. maddelerinin üzerinde durulması gerekmektedir³³¹. Evlilik birliğinin ihtiyaçları ile ailenin ihtiyaçları kast edilmekte olup bunu ortak ve kişisel olmak üzere ikiye ayırarak incelemek mümkündür³³². MK m. 186/3 gereği eşler evlilik birliğinin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar. Yani eşlerin kişisel ve ekonomik durumları, istekleri, yetenekleri, gayretleri ve hayat tarzları dikkate alınır³³³. Kanuna göre eşlerin durumları ve ekonomik güçleri birlik giderlerine katılımda belirleyicidir; kanun kesin bir paylaşım şekli ortaya koymaz³³⁴.

Giderlere katılma payının nasıl belirleneceği de önemli bir konudur. Burada önce gerekli birlik ihtiyaçlarının ne olduğu somut olarak tespit edilmelidir. Bunun için de her evliliğin kendi şartlarına bakmak gerekmektedir. Eşlerin beraberce tespit ettikleri hayat tarzları, ailenin mecburi gereksinimlerini belirlemek için önemlidir³³⁵. Birlik giderleri ile birliğin sürdürülebilmesi, ailenin geçiminin sağlanması bakımından mecburi giderler kast edilmekte olup ailenin sosyo-ekonomik durumları dikkate alınarak bunlara başka kalemler eklenmesi de mümkündür (MK m. 186/3)³³⁶. Örneğin yiyecek, giyecek, barınacak yer, sağlık, sosyal ve fikri ihtiyaçlarından kaynaklanan masraflarının karşılanması, tedavi tatil ve dinlenme masrafları, harçlıkları, sigorta primleri bu kapsamdadır³³⁷. Evlilik birliğinin alışılmış giderleri; beslenme, konut, giyim, sağlık masrafları gibi temel ihtiyaçları, hastalık, kaza, hayat sigortası olmak üzere sigortayı, kültürel ihtiyaçları, kişisel ihtiyaçları, eşlerin kendini geliştirmek için yaptığı masrafları, çocukların ihtiyaçlarını ve sağlık masraflarını kapsar³³⁸.

---

³³¹Damla Gürpınar, "Eşlerin Evlilik Birliğinin Giderlerine Katılma Borcu", <https://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/8-Damla-GURPINAR.pdf> s. 1296 (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

³³² Gürpınar, **a.g.e.**, s. 1297

³³³ Öztan, **a.g.e.**, s. 227

³³⁴ Erdem, **Aile**, s. 214.

³³⁵ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 163.

³³⁶ Erdem, **Aile**, s. 212.

³³⁷ Öztan, **a.g.e.**, s. 230.

³³⁸ Öztan, **a.g.e.**, s. 232.

Eşler ihtiyaçların karşılanması bakımından katkı payı ödemek durumundadırlar. Katkı payının belirlenmesinde iki nokta önemlidir; eşlerin ekonomik durumu ve üzerinde uzlaşarak kararlaştırdıkları hayat standartları³³⁹. Hakimden katkı payının belirlenmesini talep ederlerse hakim tarafından dikkate alınacak hususlar kanunda belirlenmemiştir. MK m. 186/3 esas alınacak hususların belirlenmesi konusunda bir eksiği tamamlamaktadır; bu konuda MK m. 196/2 esas alınacak, ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin iş yerinde karşılıksız çalışmasını, kazancını dikkate alacaktır³⁴⁰. Eşler katkı şeklini ve miktarını belirlerken evlilik birliğinin mutluluğunu göz önünde tutmalıdır (MK m. 185)³⁴¹. Aynı düzenleme gereği birlik giderlerine katılma evliliğin sona ermesi gerçekleşene kadar devam eder ve ortak yaşamın olmasına bağlı değildir³⁴². Giderlere katılma yükümlülüğünü yerine getirmese hakim onun borçlularına, ödemeyi tamamen ya da kısmen diğer eşe yapmalarını emreder³⁴³.

1.3.3.2.2. Hakim Tarafından Alınabilecek Önlemler

1.3.3.2.2.1. Genel Olarak

Evlilik birliğini korumayı amaçlayan önlemler m. 195, m. 196, m. 197, m. 198 ve m. 199'da sınırlı bir şekilde sayılmışsa da maddeler dar yorumlanmamalı, bu içeriklerde yer alabilecek başka önlemlerin alınabilmesi de kabul edilmelidir³⁴⁴.

³³⁹ Öztan, s. 233.

³⁴⁰ Öztan, s. 234; Gümüş, a.g.e., s. 146-147: “ *TMK m. 196/2, eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, diğer eşin işinde karşılıksız çalışmasının, hakim tarafından katkı miktarının belirlenmesinde dikkate alınacağına dikkati çekmektedir. Özellikle eşlerin ikisi de çalışıyor olup, aynı tutarda kazanç elde ediyor olsalar bile eşlerden birisi diğer eşe nazaran daha fazla zaman harcayarak ev işleriyle ilgileniyor veya çocuklara bakıyorsa -ki bu konumda bulunan kişi çoğu kez çalışan kadındır-, eşlerin geliri aynı düzeyde olsa bile, ev işlerini yapan veya çocuklara bakan elin birlik giderlerine yapacağı parasal katkı diğer eşe oranla çok daha az olacaktır.*”

³⁴¹ Öztan, a.g.e., s. 236.

³⁴² MK m. 196/2 ışığında, bu durum daha da anlaşılır olmaktadır. Dural/Öğüz/Gümüş, **Aile Hukuku**, s. 162

³⁴³ Gümüş, a.g.e., s. 180.

³⁴⁴ Öztan, a.g.e., s. 335.

Uyarı ve uzlaştırmaya çalışma genel önlemlere girecektir³⁴⁵. Uyarı ile bir görev hatırlatması yapılır ve görevlerini ne şekilde ihlal ettiğini açıklar. Örneğin uygunsuz hayat yürütmekten cayması konusunda ihtarda bulunur³⁴⁶. Uzlaştırmada ise, eşlerin fikir ayrılıklarını doğuran nedenleri bulmayı amaçlar. Bu doğrultuda anlaşmazlığın halli için birtakım tavsiyeler verecektir, uyarmanın yalnızca ahlaki bir sonucu olabilir³⁴⁷.

1.3.3.2.2.2. Dar anlamda önlemler ve geniş anlamda önlemler

Doktrinde, önlemlerin dar ve geniş olarak ayrılması önerilmektedir³⁴⁸. Dar anlamda önlemlerden m. 196, m. 197, m. 198, m. 199 ve m. 200 anlaşılakta olup³⁴⁹ bunların bir yaptırımını yoktur. Geniş anlamda önlemler ise, evlilik birliğini temsilde eşlerden birinin temsil yetkisinin sınırlanması ya da kaldırılması, aile konutu üzerinde eşlerden birinin tasarrufta bulunabilmesi için hakim tarafından eşe yetki verilmesi (m. 194/2), taraflardan birinin talebi üzerine mal ayrılığına karar verilmesi, borçlu eşe ödeme için süre verilmesi geniş anlamda önlemlerden sayılmaktadır³⁵⁰.

1.3.3.2.2.3. Eşler Birlikte Yaşarken Alınabilecek Önlemler

1. Eşlerin Evlilik Birliğine Yapacağı Parasal Katkının Belirlenmesi

Her ne kadar katkı oranı açıkça belirtilmese de, MK m. 186 “*Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar*” düzenlemesini getirmektedir. Eşlerin birliğin giderlerine katılma konusunda bir anlaşmazlığa

---

³⁴⁵ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 135.

³⁴⁶ Öztan, **a.g.e.**, s. 336-337,

³⁴⁷ Öztan, s. 337-338.

³⁴⁸ Öztan, s. 342.

³⁴⁹ Öztan, s. 341- s. 342.

³⁵⁰ Öztan, s. 342.

düşmesi halinde MK m. 196 devreye girer. Buna göre eşlerden birinin istemi üzerine hakim, ailenin geçimi için her birinin yapacağı parasal katkısını belirler.

2. Borçlulara Emir Verilmesi

Eşlerden biri, birliğin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmese hakim onun borçlularına ödemeyi tamamen ya da kısmen diğer eşe yapmalarını emredebilir (MK m. 198)³⁵¹. Katkı payını ödememesinin kusurdan ileri geliyor olması gerekmez³⁵². Her ne kadar borçlulara emir verilmesi için talep gerekip gerekmediği konusunda bir açıklık yoksa da talepte bulunulması gerektiğini savunanlar sayıca daha fazladır³⁵³. Malları kötü idare etme, spekülatif işlere düşkünlüğü gibi sebeplerle katılma yükümlülüğünü ihlal ediyor³⁵⁴, malları kötü yönetiyor, gelirini ev masrafları için değil de sadece kendisi için kullanıyor olabilir, kötü alışkanlıkları, savurganlığı ya da cimriliği sebebiyle yükümlülüğünü yerine getirmiyor, birliğin giderlerine katılmıyor olabilir³⁵⁵. Burada kusur gerekme de ciddi bir ihlal aranmaktadır³⁵⁶. Ekonomik şiddetin söz konusu olduğu durumlarda bu tedbire başvurulması mümkündür.

Yeni Medeni Kanun eşlerin güçleri oranında emek ve varlıkları ile, birliğin giderlerine katılacaklarını düzenlemekte olup (MK m. 186/2), bu katkıyı yapmaktan imtina eden eşin borçlularına diğer eşe ödemeyi ifa etmeleri yönünde emir verilir. Emir verildikten sonra alacaklı eşe yapılan ödemeler geçerli değildir; istemi kabul edilmiş olan eşe bir kez daha ödeme yapmak zorunda kalacaktır; burada emir tasarruf yetkisini kaldırır³⁵⁷.

---

³⁵¹Örneğin kocayı istihdam eden müessese aylıkları kısmen ya da tamamen kadına öder (Tekinay, **a.g.e.**, s. 346).

³⁵²Gümüş, **a.g.e.**, s. 182.

³⁵³Özta, **a.g.e.**, s. 373.

³⁵⁴Özta, s. 373.

³⁵⁵Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 101.

³⁵⁶Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 187.

³⁵⁷Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 141.

3. Eşlerden Birinin Belirli Bir Malvarlığı Değeri Üzerinde Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması

Bu hüküm eşlerin hem birlikte yaşadıkları hem de ayrı yaşadıkları dönemde uygulanabilir³⁵⁸. MK m. 193 gereği, aksine hüküm bulunmadıkça eşler her türlü hukuki işlemi yapma yetkisine sahiptirler. Bazı işlemler gereksiz yere malvarlığında bir eksilmeye yol açıyor olabilir. Bu durum hem eşin yapacağı parasal katkının azalmasına hem de ailenin ekonomik anlamda zora girmesine neden olabilir. Bu gibi olumsuz sonuçların doğmasını önlemek adına kanun koyucu tasarruf yetkisinin kısıtlanabileceğini öngörmüştür (MK m. 199)³⁵⁹.

Bu önleme başvurulması için evliliğe has ve evliliğin ekonomik varlık ve güvenliğine karşı hem yakın hem de ciddi bir tehlike olması gerekmektedir³⁶⁰. Bu durum barınma, geçinme, eğitim, sağlık gibi masrafları karşılayabilmelerini engelleyecek fiillere karşı tedbir alınması için MK. m.199 düzenlenmiştir. Ayrıca bu fiillerin, eşe ve çocuklara karşı sahip olduğu yükümlülükleri yerine getirmemek niyetiyle yapılması da mümkündür.

Hakim eşlerden birinin taşınmaz üzerinde tasarruf yetkisini kaldırırca re'sen durumun tapu kütüğüne şerh edilmesine karar verir (m. 199/3). Maddenin uygulanması iki ihtimale bağlıdır; ailenin ekonomik temelini korunması gereği ve mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi. Burada amaç herhangi bir malvarlığı menfaatini korumak değil, evlilik birliğinin ekonomik varlığına ve güvenliğine yönelik ciddi ve yakın tehlikenin varlığı zorunludur. Tedbirin yalnızca bir eşyaya ya da malvarlığı değerine konması mümkündür³⁶¹. Sınırlama konusu malvarlığı değeri bir taşınır, bir ev eşyası, kıymetli evrak, alacak hakkı, ayni hak olabilir³⁶². MK m.199/3, bu durumda taşınmazın tapu kütüğüne şerh verilmesi önlemini getirmiştir. Bu hükme göre; *“Hâkim, eşlerden birinin taşınmaz üzerinde tasarruf yetkisini kaldırırca, re'sen durumun tapu kütüğüne şerh edilmesine karar verir”*. O halde, bu

³⁵⁸Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 219.

³⁸⁰Erdem, **Aile**, s. 246.

³⁶⁰Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 189.

³⁶¹Erdem, **Aile**, s. 247

³⁶²Gümüş, **a.g.e.**, s. 192.

fıkra hükmü, sadece taşınmazlarla ilgili hukuksal işlemlerin diğer eşin rızasına bağlı tutulmasıyla ilgilidir. Taşınmaz dışındaki hukuksal işlemler için yasa koyucu bir önceki fıkroda “gerekli önlemleri alır” ifadesiyle hakime çok genel bir yetki tanıdığı halde, hukuksal işlemin konusu taşınmaz olduğunda, üçüncü fıkroda özel bir önlem getirmiştir³⁶³. Diğer eşin sahip olduğu belirli bir malvarlığı değer üzerindeki tasarruf yetkisi sınırlandırıldığı takdirde, o malvarlığı değeri üzerinde hak sahibi eşin tasarrufu ancak diğer eşin izni ile olanaklıdır.

4. Eşlerden Birinin Evlilik Birliğini Temsil Yetkisinin Tamamen veya Kısmen Kaldırılması

Evlilik birliğini temsil yetkisine ilişkin düzenlemeler MK m. 188-191’de yer almaktadır. Fiilen ayrı yaşanması 188. maddenin uygulanmasını durduracaktır. Bu önlem evlilik birliği devam ederken uygulanabilmektedir³⁶⁴. Temsil üçüncü şahıslarla yapılan ve birliğin ihtiyaçlarının karşılanması hakkındaki hukuki ilişkileri düzenler³⁶⁵. Eşler olağan temsil yetkilerine dayanarak tasarruf işlemi yapabilirler. Burada konu aile birliği için edinilen borçlardan kaynaklanan sorumluluktur³⁶⁶. Eşin talebi üzerine hakim yetkiyi aşan ya da kullanmada yetersiz kalan eşin temsil yetkisini tamamen kaldırabilir veya sınırlandırabilir (m. 190/1)³⁶⁷. Burada temsil yetkisi birliğin sürekli ihtiyaçlarını karşılamak üzere eşlerin sahip olduğu olağan temsil yetkisini ve eşlerin diğer ihtiyaçlarını karşılamak için sahip oldukları olağanüstü temsil yetkisini kapsar³⁶⁸.

³⁶³Kılıçoğlu Yılmaz, **a.g.e.**, s. 452-453.

³⁶⁴Öztan, **a.g.e.**, s. 349.

³⁶⁵Gümüş,**a.g.e.**, s. 111.

³⁶⁶Oğuzman/Dural, **a.g.e.**, s. 158

³⁶⁷Öztan, **a.g.e.**, s. 347

³⁶⁸HAUSHEER/GEİSER/AEBI-MÜLLER, akt. Öztan, s. 347.

5. Aile Konutuna İlişkin Tasarruflarda Diğer Eşin Rızasını Sağlayamayan Eşin Yetkili Kılınması

Aile konutu kavramı hukuk literatürümüze 4721 Sayılı Medeni Kanun ile girmiş ve bu şekilde kadın erkek eşitliği fikrine paralel bir şekilde EMK m. 121 düzenlemesi terk edilmiştir³⁶⁹. Medeni Kanunda aile konutunun tanımı olmamakla birlikte³⁷⁰ kavram, m. 194’de düzenlenmektedir. İstisnai haller dışında birden fazla konutun aile konutu olması mümkün değildir, kanun koyucu hayati önemi olan, evliliğin ve ailenin merkezindeki konutu korumaktadır³⁷¹. Aile konutu olup olmadığını eşlerin iradesi ortaya koyar , taşınır ya da taşınmaz bir yerin aile konutu olarak kurulması ve fiilen orada oturmaları oranın aile konutu sayılması bakımından yetmez; eşlerin iradesi, çocuklarla kurdukları ilişki, sosyal yaşantı gibi unsurlar değerlendirilerek karar verilmelidir³⁷². Aile konutu taşınır ya da taşınmaz olabilir³⁷³.

Eşlerin iradesi aile konutunun neresi olduğu konusunda belirleyicidir. Önemli olan zamansal olarak daha çok bulunmaları değil, evlilik birliğinin merkezi olarak belirledikleri yerdir³⁷⁴. Aile konutunun konut olarak kullanılmaya elverişli bir yer olması gerekmektedir. Tam da bu sebeple çadır aile konutu sayılmaz. Ancak aile konutunun mutlaka taşınmaz olması gerekmemektedir³⁷⁵.

Aile konutuyla ilgili hak kaybı ya da kısıtlanması sonucunu meydana getirecek tüm işlemlerin geçerli olması için diğer eşin rızasını açıklaması gerekmektedir; kira sözleşmesinin feshi, mülkiyetin devri vb haller buna örnek gösterilebilir³⁷⁶. Rıza verilmezse yapılan işlem batıl olacaktır. Şayet rıza

³⁶⁹ Ebru Ceylan, “Yeni Türk Medeni Kanununda Aile Konutunun Önemi”(Aile Konutu), **TBB Dergisi**, 2017 Sayı: 128, s. 204.

³⁷⁰ Mehtap İpek İşleten, “Aile Konutu Şerhi ve Şerhin İyiniyetli Üçüncü Kişilere Etkisinin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 4.10.2006 Tarihli, E. 2006/2-591, K.2006/624 Sayılı Kararı Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Doç. Dr. Melike BATUR YAMANER Anısına Armağan**, 2014, Cilt II, s. 927-955.

³⁷¹ Öztan , **a.g.e.**, s. 298.

³⁷² Şükran Şıpka, **Aile Konutu ile İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası**, 2004, s. 82-85.

³⁷³ Öztan, **a.g.e.**, s. 299.

³⁷⁴ Erdem, Aile, s. 222.

³⁷⁵ Erdem, s. 222.

³⁷⁶ Öztan, **a.g.e.**, s. 317-318

alınmıyorsa MK m. 194/2 kapsamında mahkemeden tedbir talep edilmesi mümkündür. Eş kısıtlanmış olabilir, nerede olduğu bilinmiyor olabilir, haklı bir nedene dayanmaksızın rıza açıklamasında bulunmuyor olabilir³⁷⁷.

6. Diğer Eş ya da Üçüncü Kişilerden Bilgi Alınması

Eşlerin aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen İsviçre Medeni Kanununun 170. maddesi Medeni Kanuna alınmamıştır³⁷⁸. Ancak diğer eşin talebi söz konusu olduğunda kazancı, borcu ve malvarlığı hususlarında aydınlatma yükümlülüğünün olduğu ve yükümlülüğü yerine getirmekten imtina etmesi durumunda diğer eşten, üçüncü kişilerden ya da yargı yolu ile bilgi alınmasının mümkün olduğu ifade edilmektedir³⁷⁹.

1.3.3.2.2.. Eşlerin Birlikte Yaşamaya Ara Vermesi Halinde Alınabilecek Önlemler

Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir (MK m. 197/1). Birlikte yaşamaya ara verilemesi haklı bir sebebe dayanıyorsa hakim eşlerden birinin diğerine yapacağı parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemler alır (MK m. 197/2). Eşlerden biri, haklı bir sebep olmaksızın diğerinin birlikte yaşamaktan kaçınması veya ortak hayatın başka bir sebeple olanaksız hale gelmesi üzerine de yukarıdaki istemlerde bulunabilir (MK m. 197/3).

Ayrı yaşamak bakımından haklı bir neden olup olmadığının tespiti gerekir. Hakim şartları oluşmuş ise işlerin ayrı yaşamasına karar verebilir. Bu kararın alınması için objektif olarak ciddi bir tehlikenin varlığı zorunludur³⁸⁰, tehlikenin pek

³⁷⁷Özta, s. 321.

³⁷⁸ Dural/ Ögüz/ Gümüş, **a.g.e.**, s. 160.

³⁷⁹ Dural/Ögüz/Gümüş, s. 160; ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Alper Gümüş, "Evlilik Birliğinde Eşlerin Aydınlatma (Bilgi Verme) Yükümü", **Maltepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2006/2, s. 203-220.

³⁸⁰Özta, **a.g.e.**, s. 350.

yakında olması yetmez³⁸¹. Kişiliğin ciddi bir şekilde tehlikeye girmesi MK m. 24'de hükme bağlanmıştır.

1. Eşlerin Ayrı Yaşamalarının Şartları

MK m. 197/2'deki şartlar var ise hakim tarafından yetkilendirilme olmasını aramaz. Ortak yaşama ara vermek bakımından alternatifli 3 şart söz konusudur. Önemli olan bunların tehlikeye düşmesine sebep olan şeyin diğer eş ile birlikte yaşamaları olmasıdır. Eşlerden biri bakımından m. 24 ile korunmakta olan kişisel değerlerine yönelen ciddi bir tehlike olması halinde ortak yaşama devam etmenin mümkün olmadığı kabul edilir. Kişilik değerleri ile vücut bütünlüğü, şeref ve haysiyet, cinsel alanı da içine alacak şekilde özel hayat kast edilmektedir³⁸². Eşini dövmesi, ruhsal sağlığını bozacak şekilde baskı ortamı yaratması, normal olmayan cinsel ilişkiye zorlaması gibi sebepler buna girer³⁸³. Burada bahsi geçen "kişiliğin zarar görmesi" şiddet uygulanmasından ötürü olabilir. Şiddet ile de her türlü şiddeti kast edilmektedir³⁸⁴.

Kişiliğin tehlikeye düşmesi ile MK m. 24 tarafından korunan kişisel bir değer, mesela vücut bütünlüğünün ya da özel hayatın tehlikeye düşmesi kast edilmektedir. Ortak yaşamı devam ettirme bu tehlike sebebiyle beklenememelidir. Mesela dövmek, rıza dışı cinsel ilişkiye girmesi, cinsel hayatını yayması ayrı yaşama yetkisi verir³⁸⁵. Dövmek, şiddet uygulamak, ister içki ister akıl hastalığından olsun taşkınlıkta bulunmak, Utanca uğratmak, haysiyet ve şeref alçaltan, diğer eşi gerek aile gerek başka insanlar yanında utanç duyulmasına sebep olan davranışlarda bulunmak buraya girer³⁸⁶. Eşlerden biri diğerinin vücut ya da sağlığını tehlikeye uğratmış olması, örneğin dövmek, yaralamak, sağlığına ve mesleğine zarar verici hastalık aşılama, madden ve manen zehirlemek gibi eylemleri bu kapsamda

³⁸¹Lemp a.k.t. Öztan, **a.g.e.**, s. 351

³⁸²Gümüş, **a.g.e.**, s. 153.

³⁸³Gümüş, **a.g.e.**, s. 155.

³⁸⁴Erdem, **Aile**, s. 243

³⁸⁵Dural/Öğüz/Gümüş., **a.g.e.**, s. 184.

³⁸⁶Köprülü/Kaneti, **a.g.e.**, s. 130

düşünmek gerekmektedir³⁸⁷. Burada bahsi geçen “kişiliğin zarar görmesi” şiddet uygulanmasından ötürü olabilir. Şiddet ile de her türlü şiddet kast edilmektedir³⁸⁸.

Huzurun tehlikeye düşmesinde ise önemli olan eşlerin ve çocukların kişisel çıkarlarıdır, ailenin genel menfaati kast edilmez³⁸⁹. Eşlerden birinin alkolik olması, ergin olmayan çocukların ruhi ve fiziki gelişimini engelliyorsa ailenin huzuru tehlikeye girdiği, bilhassa çocuklara kötü davranma ihmal etme varsa ailenin huzurunun tehlikeye girdiği kabul edilir³⁹⁰.

Eşin ekonomik güvenliğinin sarsılıp sarsılmadığı her olay bakımından ayrı ayrı değerlendirilmelidir³⁹¹. Eşlerden biri kendisi için mümkün ve kendisinden beklenebilir olmasına rağmen bu geliri elde etmekten kaçınıyorsa veya eşlerden biri ailenin ihtiyaçlarının karşılayacak bir geliri düşüncesizce sarf ediyorsa ekonomik açıdan evlilik birliğinin tehlikeye girmesi söz konusu olabilir³⁹². Eşlerden biri yeterli kazanç elde etmek için çalışmaktan imtina ederse, diğer eşin kazanç elde etmesine yönelik bir faaliyette bulunması ortak yaşamın sona ermesine bağlı olabilir. Bu durumda ekonomik güvenliğin sarsılmakta olduğundan bahisle ortak yaşama ara verilebilir³⁹³.

Birlikte yaşamaya ara verilmesi bakımından hakimin izninin olması gerekmez. Şartlar oluşmuşsa eşlerden biri birlikte yaşamaya ara verebilir. Ayrı yaşamak ile amaç ilişkiyi sakinleştirmek, tehlikeye düşeni tekrar güvenceye almak, daha sonra tekrar bir araya gelmelerini sağlamaktır³⁹⁴. İşinin ilerlemesi tehlikeye düşüyorsa ortak hayat sebebiyle eşlerden birinin ekonomik durumunun kötüleşme tehlikesi söz konusu olacaktır³⁹⁵.

---

³⁸⁷Feyzioğlu, **a.g.e.**, s. 202.

³⁸⁸Erdem, **Aile**, s. 243

³⁸⁹Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 184

³⁹⁰Bram/Hasenbohler, akt. Öztan, **a.g.e.**, s. 353.

³⁹¹Bram/Hasenbohler, akt. Öztan, s. 353.

³⁹²Öztan, **a.g.e.**, s. 354

³⁹³Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 184

³⁹⁴Tekinay, **a.g.e.**, s. 340.

³⁹⁵Tekinay, **a.g.e.**, s. 343.

Ailenin huzurunun ciddi tehlikeye düşmesi durumunda da eşlere birlikte yaşamaya ara verme hakkı sağlar. Çeşitli sebeplerle aile huzurunun tehlikeye düşmesi sonucu doğabilir. Ancak her türlü sebep huzuru ciddi şekilde bozucu ve tehlikeye düşürücü nitelikte değildir. Konu hakim önüne gelirse ileri sürülen sebebin ailenin huzurunu ciddi şekilde tehlikeye düşürecek nitelikte olup olmadığını incelemeli, buna göre karar vermelidir³⁹⁶. Eşlerin, boşanma ya da ayrılık davası olmaksızın; kişiliği, ekonomik güvenliği, ailenin huzuru tehlikeye düştüğü takdirde ayrı yaşamaya başlamaları nedeniyle ailenin korunması, MK. m.197'ye göre değerlendirilir³⁹⁷.

2. Hakim Tarafından Alınabilecek Önlemler

TMK m. 185 gereği eşler evlilik birliğinin mutluluğunu elbirliği ile sağlamak, çocukların bakımına, eğitimine ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Mahkeme kararıyla ya da mahkeme kararı olmaksızın birlikte yaşamaya ara vermeleri durumunda da birliğin giderlerine katılma yükümlülükleri son bulmaz, 197/2'ye göre birinin diğerine yapacağı parasal katkı belirlenir³⁹⁸.

Her ne kadar evlilikte temel kural eşlerin bir arada yaşaması ise de, bazı durumlarda eşlerden birinin ayrı yaşaması haklı bir sebebe dayanıyor olabilir. Bu haklı sebeplerin nelerden ibaret olduğu kanunda düzenlenmiştir. Ayrı yaşama söz konusu olduğunda diğer eşe yapılacak parasal katkı, aile konutundan ve ev eşyasından kimin ne şekilde yararlanacağı, malların yönetimi, ergin olmayan ortak çocuklarla kurulacak ilişkiye dair düzenleme yapılması gerekmektedir³⁹⁹. Bu durumda ortak konutta kimin kalacağına karar vermek gerekmektedir. Doktrinde konut kavramından ne anlaşılması gerektiği konusunda bir birlik yoktur⁴⁰⁰. Hakim, talep

³⁹⁶ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 138.

³⁹⁷ Kılıçoğlu Yılmaz, **a.g.e.**, s. 436.

³⁹⁸ MK m. 169 gereği boşanma ya da ayrılık davası söz konusu olduğunda eşlerin geçimine ilişkin geçici önlemleri re'sen almalıdır. Öztan, **a.g.e.**, s. 226.

³⁹⁹ Kılıçoğlu Yılmaz, **a.g.e.**, s. 438.

⁴⁰⁰ Bkz. "Aile konutu şerhi bölümü"

olduğu takdirde ortak konuttan ve ev eşyalarından kimin yaralanacağına karar verecektir.

2.1. Eşlerden Birinin Diğerine Yapacağı Parasal Katkının Belirlenmesi

MK m. 197/2, ayrı yaşamının haklı bir sebebe dayanması halinde eşlerden birinin talebi ile diğerinin yapacağı parasal katkının belirlenmesini düzenler. Ortak yaşam devam ettiği sürece m. 196'ya dayalı olarak parasal katkının tespitini talep edebilir. Ortak yaşam haklı bir sebebe dayalı olarak sonra ererse bu tespit m. 197/2 ve 3'e göre olur⁴⁰¹. Her ne kadar 196/1 sadece parasal katkıdan söz etse de 2. fıkra ev içi emek meselesini de dikkate almaktadır⁴⁰².

2.2. Eşlerin Konut ve Ev Eşyasından Yararlanma Tazınının Belirlenmesi

Sorunların olduğu ve hayat ortaklığının askıya alındığı bir dönemde ise konutu ve eşyaları kimin ne şekilde kullanacağını tespit edilmesi eşler bakımından önemlidir⁴⁰³. Hakim kimin ortak konutta kalacağına karar vermek zorunda kalabilir. Bu durumda eşlerden hangisi için konuttan ayrılmak daha zararlı, kimin terk etmesi çocuk için daha zararlı diye bir araştırma yapar⁴⁰⁴. Ortak konut ve eşyadan yararlanmak bakımından, yerindelik/amaca uygunluk kriterlerine göre yararlanmanın nasıl olacağı belirlenir. Çocuk varsa onun bakımını üstlenecek olana bırakılmalı, konut ve bazı eşyalar mesleki faaliyet için kullanılıyorsa o kişiye bırakılmalı, bunun gibi sağlık sorunları da dikkate alınmalıdır⁴⁰⁵. Konuttan ayrılmak kimin için daha kolaysa onun ayrılması esastır⁴⁰⁶.

2.3. Eşler ile Çocuklar Arasındaki İlişkilerin Düzenlenmesi

---

⁴⁰¹Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 182

⁴⁰²Dural/Öğüz/Gümüş, s. 183

⁴⁰³Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 112.

⁴⁰⁴Tekinay, **a.g.e.**, s. 344.

⁴⁰⁵Gümüş, **a.g.e.**, s. 171.

⁴⁰⁶Vetterli, a.k.t. Öztan, **a.g.e.**, s. 366.

Medeni Kanun m. 197/4 çocuklarla ilgili olarak; “Eşlerin ergin olmayan çocukları varsa hakim, ana ve baba ile çocuklar arasındaki ilişkileri düzenleyen hükümlere göre gereken önlemleri alır” düzenlemesini getirmiştir.

Birlikte yaşamaya ara vermeleri halinde ergin olmayan, ergin ama kısıtlı ve velayet altındaki çocuklarıyla ilgili önlemleri herhangi bir talebe bağlı kalmaksızın res’en almak durumundadır⁴⁰⁷. Bundan velayeti kaldırabileceği ya da 346 vd. maddelerini uygulayabileceği sonucu çıkarılmamalıdır, burada sadece 197/4 uyarınca ana-baba bakımından yasal yükümlülükleri düzenleyecektir⁴⁰⁸.

2.4. Eşlerin Ortaklık Mallarını Ne Şekilde Yöneteceğinin Belirlenmesi

MK m. 186 eşlerin birliği birlikte yöneteceklerini düzenlemektedir. Ancak doğaldır ki eşler ayrı yaşamaya başladıklarında birliğin yönetiminde sorunlar yaşanacaktır. Bu durumda hakim m. 197/2 gereği, hakim eşlerin mallarını yönetimine ilişkin olarak gereken önlemleri alma yoluna gider.

1.3.3.2.3. Önlemlerin Süresi, Değiştirilmesi ve Kaldırılması

MK sistematüğinde evlilik birliğinin korunması için alınacak önlemlerin uygulanacakları süre bakımından bir düzenleme öngörülmemiştir⁴⁰⁹. Ayrı yaşamaya karar verilmesi, tasarruf yetkisinin sınırlanması ve benzeri önlemler herhangi bir süre sınırına tabi olmasa da tedbirlerin bir hedefinin olduğu da hesaba aktıldığında bunların bir sürenin sonunda nihayete erdirilmeleri gerektiği ortaya çıkmaktadır⁴¹⁰.

Hakim kararı alırken bir süre sınırı öngörmüşse o sürenin bitimiyle önlem kendiliğinden kalkacaktır⁴¹¹. MK m. 200 uyarınca koşullar değiştiğinde eşlerden birinin istemi üzerine kararında gerekli değişikliği yapar veya sebebi sona ermişse alınan önlemleri kaldırır. Önlemler kendiliğinden kalkamaz, mutlaka hakim kararı

⁴⁰⁷Naf-Hoffman, Hausser/Reusser/Geiser a.k.t. Öztan, **a.g.e.**, s. 371.

⁴⁰⁸Öztan, **a.g.e.**, s. 371.

⁴⁰⁹Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 115.

⁴¹⁰Öztan, **a.g.e.**, s. 390.

⁴¹¹Öztan, s. 391.

gerekmektedir. Örneğin velayet hakkını değiştirebilir, çocuklarla kurulacak kişisel ilişki bakımından değişiklikler yapılabilir, konuttan ve eşyasından yararlanmak bakımından değişiklik yapılabilir⁴¹². Önlemler, kendilerini ortaya çıkaran koşulların sonradan değişmesi halinde doğal olarak kararların da değiştirilmesi gerekir. MK m. 200'ün düzenlenme sebebi de buradadır⁴¹³. MK m. 201 gereği eşlerden birinin yerleşim yeri mahkemesi evlilik birliğinin korunması hakkında alınacak önlemler bakımından yetkilidir. Eşlerin yerleşim yerleri farklı ise ve her ikisi de tedbir talebinde bulunmuş ise ilk istemde bulunanın yerleşim yeri mahkemesi yetkili olacaktır⁴¹⁴.

1.3.4. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun

09.01.2003 tarih ve 4787 Sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun Kanunun yürürlüğe girmesiyle Türk hukuku bakımından bir ilk gerçekleşmiştir. Kanununun 1. maddesi aile mahkemelerinin aile hukukundan doğan davaları görmek üzere kurulduğu belirtilmektedir. Yeni Medeni Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından gelen süreçte psikolog ve sosyal çalışmacı gibi uzman kimselerin de görev yapacağı bir sistemle kurulan Aile Mahkemeleri kurulmaya başlamıştır⁴¹⁵. Uzman kişiler Kanununun 5. maddesi gereği psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıdır⁴¹⁶.

Aile mahkemelerinin kurulmasıyla, aile içi şiddet dahil olacak şekilde aile hukuku ile ilgili konuların görüleceği özel bir yargı mercii kurulmuştur⁴¹⁷. Kanun şiddet ya da eşitlik ile ilgili bir düzenleme yapmaz. Ancak kanunda işaret edilen uzmanların da görev yaptığı bir ihtisas mahkemesi olması sebebiyle kadınların hukuksal mekanizmalara erişimini ve sorun çözümünü kolaylaştırdığı da bir

⁴¹²Kılıçoğlu, **a.g.e.**, s. 223.

⁴¹³Kılıçoğlu Yılmaz, **a.g.e.**, s. 457.

⁴¹⁴Bölükbaşı, **a.g.e.**, s.116

⁴¹⁵ Kaypak/Kahraman, **a.g.e.**, s. 308

⁴¹⁶ Aile mahkemelerinde görev alacak uzmanların nitelikleri için bkz. Selma Baktır, **Aile Mahkemeleri**, Ankara, 2003, s. 59-66.

⁴¹⁷ Ertürk/Özdamar, **a.g.e.**, s. 1189.

gerçektir⁴¹⁸. Aile Mahkemesinin görevleri Kanununun 4. maddesinde işaret edilenler ile sınırlı olmayıp m. 9 ile 4320 Sayılı Kanunun uygulanması ile ilgili konuların da aile mahkemelerinin görev alanına gireceği düzenlenmektedir⁴¹⁹. 1. madde ile 4. madde arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır⁴²⁰. 6284 Sayılı Kanunun 2. maddesi hakim ile aile mahkemesi hakiminin kast edildiğini belirtmektedir.

1.3.5. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Mülga Kanun

4320 Sayılı Kanun'un uluslararası kaynağı esas itibariyle Pekin Eylem Planıdır⁴²¹. Kanununun iç hukuktaki dayanağı ise Anayasa'nın 41. maddesidir. 4320 Sayılı Kanun kadına yönelik şiddet alanında özel bir düzenleme getiren ilk ulusal kanundur. Kanununun hazırlanması, devletin aile içi şiddet olgusunu hem tanıması, hem de bunun engellenmesi bakımından sorumluluk altına girmesi anlamına gelmektedir⁴²². Kanununun temel amacı, gerekçesinde de belirtildiği üzere aile içi şiddeti durdurmak, aile içinde şiddet uygulayan bireyi, ortak yaşam alanından uzaklaştırarak ve diğer birtakım tedbirleri uygulamaya koyarak aile içi şiddeti önlemektir⁴²³. 4320 Sayılı Kanun gibi kadınlarla ilgili özel bir alana yönelen metnin yasalaşması da kolay olmamıştır. Bir kere her ne kadar aile içi şiddetten en çok etkilenen kadınlar olsa da kanunun başlığında "aile"nin geçmesi lüzumu doğmuştur^{424 425}.

⁴¹⁸ Bozkurt Şener, **a.g.e.**, s. 53.

⁴¹⁹ Akıntürk/Ateş, **a.g.e.**, s. 17.

⁴²⁰ Alper Karagülmez/ Sami Sezai Ural, **Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usulleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 20.

⁴²¹ Münevver Mertoğlu, **Profil**, s. 4337.

⁴²² T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, s. 10

⁴²³ <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c155/tbmm22155095ss1318.pdf>

⁴²⁴ https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g_sd.birlesim_baslangic?P4=19900&P5=B&page1=12&page2=12 Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Tutanağı 22. Dönem 5. Yasama Yılı 95. Birleşim 26/Nisan /2007 Perşembe Canan Arıtman; CEDAW -yani, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi İhtiyari Protokolü- Pekin, Pekin artı 5 uluslararası sözleşmeleri, Birleşmiş Milletlerin Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi gibi uluslararası sözleşmelere taraf olduk, altını imzaladık ve yine bu sözleşmelerin gereği olarak, hükümetler bunun gereğini yapmak, bu doğrultuda yasalar hazırlamak mecburiyetindeydi. Dolayısıyla, Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin gereği olarak, Anayasa'nın da 41'inci maddesindeki amir hüküm de göz önüne ve dikkate alınarak, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla, 1998'de Ailenin Korunmasına Dair Kanun kabul edilmişti. Bu, şiddete uğrayanı koruyan özel bir koruma yasasıdır; bunun altını çizmek lazım, bu özel bir yasa, özel bir koruma yasası.Tabii, Yasa'nın adı her ne kadar "Ailenin Korunmasına Dair Kanun" ise de aslında, kadına yönelik aile içi şiddeti önlemeyi amaçlayan bir

Aile içi şiddet kavramı ilk kez 4320 sayılı Kanunda kullanılmış ve Medeni Kanun'daki genel tedbirlerden farklı, bazı özel düzenlemeler getirilmiştir⁴²⁶. Kanunun gerekçesinde şiddet; maddi ya da manevi eziyet çekmesine sebep olan, gerek ruhsal gerek vücut bütünlüğünde zarar ya da tehlike doğuran her nevi hareket olarak ifade edilmiştir. Bu hareketler icrai ya da ihmali olabilir.

Kanun uygulama alanı konusunda eleştirildiği gibi uygulamada da bazı belirsizliklerin çıkmasına sebep olduğundan 2007 yılındaki değişiklik meydana gelmiş, kanunun kapsamına fiilen birlikte yaşamayan bazı aile bireylerinin de eklenmesiyle kapsam genişletilmiştir⁴²⁷. Biz de bu değişikliğin yerinde olduğunu düşünüyoruz.

---

yasaydı. O zamanlar, 1998 yılında bu Yasa'yı hazırlayanların bizlere anlattıklarına göre, "kadına yönelik şiddeti önleme yasa tasarısı" diyememişler adına. "Eğer adımı böyle koysaydık, erkek egemen Meclisten, erkek çoğunluklu Meclisten bu yasa tasarısını geçiremezdik; onun içindir ki, biz, bu Yasa'nın adını Ailenin Korunmasına Dair Kanun olarak hazırladık, ancak o şekilde erkek egemen Meclisten geçirebildik" dedi. Bu da tabii, bir anekdot olarak bilgilerinizde olsun. Yani, bu tür yasaları, erkek egemen meclislerden, erkek çoğunluklu meclislerden geçirmekte bile ne sıkıntılar yaşanıyor, ne tür yaratıcılıklar ortaya çıkıyor. Evet, aslında, bir anlamda da bence doğrusu yapılmış oldu, çünkü aile içinde sadece kadınlar değil, çocuklar da yoğun bir şekilde şiddete maruz kalıyor."

⁴²⁵ Benzer tartışmalar için bkz. "İsim sorunu".

⁴²⁶ Günay, **a.g.e.**, s. 649.

⁴²⁷ Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler İle Adalet Komisyonları Raporları (1/1272): 17/1/1998 tarihli ve 23233 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, aile içi şiddet önleme konusunda reform niteliğinde yasal bir düzenlemedir. Yürürlük tarihinden itibaren yaygın bir şekilde uygulanmış bulunan bu Kanun hakkında uygulamadan kaynaklanan kavram karışıklıkları ve tereddütler hasıl olmuştur. Söz konusu kavram karışıklıklarının ve tereddütlerin Kanunun amacı olan aile içi şiddet önleme işlevinin aksamadan ve acil olarak yerine getirilmesi için giderilmesi gerekmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28/6/2006 tarihli ve 853 sayılı Kararıyla Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla oluşturulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu ile 4/7/2006 tarihli ve 26218 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda değişiklik yapılması gerektiği belirtilmektedir. Tasarı, belirlenen eksiklikleri gidermek üzere düzenlenmiştir. www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c155/tbmm22155095ss1318.pdf;

Günay, **a.g.e.**, s.649; Fiili beraberliklerin kanun kapsamı dışında kalmasının bir iç hukuk metni olan CEDAW'a da aykırılık taşıdığı yönünde bkz. Köseoğlu, **a.g.e.**, s. 329.

İKİNCİ BÖLÜM

6284 SAYILI KANUNUN AMACI, KAPSAMI ve İŞLEYİŞİ

2.1. Kanunun Esas Aldığı Temel İlkeler

Daha önce de belirtildiği üzere, 6284 Sayılı Kanun T.C Anayasası'nı, başta İstanbul Sözleşmesi olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri esas almaktadır. Kanunun 1. maddesinin 2. bendi uyulması gereken temel ilkeleri sayar. Kanunların gerekçelerinde konuyla ilgili uluslararası sözleşmelere atıfta bulunulması rastlanan bir durum olsa da Kanun metninde uluslararası sözleşmelere doğrudan yer verilmesi bir ilk olarak karşımıza çıkar⁴²⁸.

2.2. Kanunun Temel Amacı ve Kapsamı

2.2.1. İsim Sorunu

6284 Sayılı Kanun hakkındaki tartışmaların kanunun adı ile başladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Kanun tasarı halindeyken “Kadın ve Aile Bireylerinin

---

⁴²⁸Hüsamettin Uğur, “Aile Bireyleri ve Kadını Şiddete Karşı Korunması” (Şiddet), **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl: 2012 Cilt:8 Sayı:97-98 , s.118; Hüsamettin Uğur, “Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri” (6284), s. 333-366, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-101-1208> (Erişim Tarihi: 16.10.2018), s.340-341; Bacaksız, **a.g.e.** Bu hükümlerle hukukun temel prensiplerine atıfta bulunulduğunu, böyle bir düzenleme olmasaydı da Kanun'un başka türlü uygulanmasının mümkün olamayacağını, kanun koyucunun kanunun lafzını kuvvetlendirme amacıyla hareket ettiğini belirtmiştir, s.17 .

Şiddetten Korunması” olan adı TBMM’ye sevk edilirken “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi” olarak değiştirilmiş ve bu şekilde kanunlaştırılmıştır. Ailenin korunması ifadesi 4320 Sayılı Kanun zamanında da, kanunun aslında aileyi değil aile içinde şiddete uğrayan bireyi korumayı amaçlamış olması fikrinden ötürü eleştirilerle karşı karşıya kalmıştır⁴²⁹. Kanun’un adının, içerdiği kuralların yöneldiği amacı açıkça göstermesi ve uygulayıcılar bakımından dikkat çekici kılınması için; “Kadının ve Ailenin Şiddetten Korunması Kanunu” olarak değiştirilmesi önerisi yapılmıştır⁴³⁰. Bazı yazarlar ise asıl amacın ailenin korunmasını sağlamak olmadığına işaret ederek başlık ile içeriğin birbiri ile uyumlu olmadığı eleştirisinde bulunmuştur⁴³¹. Kanunun başlığı ile ilgili eleştiriler aynı zamanda kadınlar bakımından bir görünürlük sorununa da işaret etmektedir⁴³². Aslında burada koruma/önleme kararı verilmekte olduğundan, uluslararası hukukta şiddeti önleme ile ilgili kanunların adında “koruma emri/geri durma emri” ifadelerinin kullanıldığı belirtilmiştir⁴³³. Kadının bireysel özerkliği, maddi manevi varlığı gereği olarak korunma hakkı vardır. Kadınlar ile ilgili uluslararası sözleşmelerin de temel hedefi toplumsal kalıpların değişmesinin gerekliliği üzerinedir⁴³⁴. Dolayısıyla var olan kalıpları takip edip herhangi bir değişiklik yapma çabası içinde olmamak, kanaatimizce sorunlu, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasından da uzak bir durumdur. Bizce de kanunun adı konusunda beklenmeyen bir değişiklik yapmak yerinde olmamıştır. Bu durum kadının aile içine hapsedildiğine dair bir izlenim uyandırmaktadır.

Kanaatimizce bilhassa İstanbul Sözleşmesi’nin hazırlanmasından sonraki bir tarihte yürürlüğe giren 6284 Sayılı Kanun için kanunun adı konusunda böyle bir tercihe gidilmiş olması daha problemlidir. Doktrinde tasarının adının değiştirilerek

⁴²⁹Demirkır Ünlü, **a.g.e.**, s.48.

⁴³⁰TÜBAKKOM 4320 Sayılı AKDK Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı Hakkında Öneriler

http://web.ebaro.web.tr/uploads/00/Haberler/Komisyonlar/TUBAKKOM/Yasa_Degisiklik_Onerileri/4230_oneri.pdf (Erişim Tarihi: 08.12.2018)

⁴³¹ Nazan Moroğlu, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”, s. 369 (Yasa) tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-99-1169; Emel Badur, “Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler”, s. 65, tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-84-543 (Erişim Tarihi: 08.12.2018)

⁴³² Ayşe Akın, Bir Sağlıkçı Gözünden Kadına Yönelik Şiddet s. 161, aynı eleştiri Bakanlığın adı ile ilgili olarak da getirilmiştir.

⁴³³Doğan, **a.g.e.**, s.7

⁴³⁴Demirkır Ünlü, **a.g.e.**, s.48.

kanunlaşmasının metne temel dayanak teşkil eden İstanbul Sözleşmesi'nin dikkate alınmadığını göstermekte olduğunu ifade eden yazarlar bulunmaktadır. 6284 Sayılı Kanun'un ismi bakımından, İstanbul Sözleşmesi'nde kullanılmış olan “ev içi şiddetin önlenmesi” termi bir kenara bırakılarak “ailenin korunması” tercih edilmiştir⁴³⁵. Kanaatimizce de kanun koyucu kadını aileden bağımsız düşünüp ele almakta güçlük çektiğinden, içinde ne yaşanırsa yaşansın ailenin bekası fikri temel teşkil ettiğinden kanunun ismi bilinçli olarak tercih edilmiştir. Her ne kadar kanunun adının değil içeriğinin önemli olduğu iddia edilmekte ise de, doktrinde kadını birey olarak görmeyen bir anlayışın uygulamayı da bu yönde şekillendirebileceği fikrinde ve aksi yönde; hiçbir yerinde ailenin toplumun temeli olduğu için korunması gereken bir değer olduğuna dair bir ifade yer almadığından bu görüşe katılmayan yazarlar da bulunmaktadır⁴³⁶. Kanaatimizce bu durumu uygulama belirleyecektir.

2.2.2. Kanunun Temel Amacı

6284 Sayılı Kanun'un “amacı, kapsamı ve temel ilkeleri” 1. maddesinde belirtilmiştir. Kanunun amacı; “şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek” olarak belirlenmiştir.

Görüldüğü gibi 6284 Sayılı Kanun kapsamında şiddete uğrayan ya da uğrama ihtimali ile karşı karşıya bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve ısrarlı takip mağdurları korunmaktadır. Erkek, kanun uyarınca aile bireyi ve ısrarlı takip mağduru olduğu durumlarda korunacaktır. Genel olarak kanunun amacı ve kapsamı 4320 Sayılı Kanun'a nazaran çok daha geniş tanımlanmıştır. Kişiler bakımından getirilen bu düzenleme ile CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi uyarınca devlete yüklenen kadınların medeni durumu dikkate alınmadan gerekli tedbirlerin alınması

⁴³⁵ Centel, a.g.e., s. 4. Burada problemin tespitini Kanunun adı ile içeriğinin çelişmesi halinde uygulamada yön tayin edici olanın kanunun adı olacağı fikri üzerinden yapar. Bu yönlendirme sebebiyle de uygulayıcıların bir tercih yapması gerektiği durumlarda kadının korunması tercih edilmeyecektir (Centel, a.g.e., s. 4).

⁴³⁶ Moroğlu, **Yasa**, s.375 /aksi yönde Akbulut, **a.g.e.**, s.146; Uğur, **6284**, s.343.

şeklindeki yükümlülüğün de yerine getirilmesi sağlanmıştır⁴³⁷. Zira 4320 Sayılı Kanun'un evliliğe bağlı olarak koruma vermesi düzenlemesi terk edilmiştir.

2.2.3. Kanunun Kapsamı

6284 Sayılı Kanun'un tasarı halinde 1. madde düzenlemesi şu şekildedir; “*Bu kanun şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, eşlerin, nişanlıların, nişanlılık veya evlilik birliği herhangi bir sebeple sona ermiş bireylerin veya diğer aile bireylerinin, tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları kapsar*⁴³⁸.” Kanunun uygulama alanı çok tartışılmış; tek tek sayma metodu benimsenerek eşcinsel çiftlerin, bir arada yaşayanların, nişanlıların açıkça belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁴³⁹. Metin kanunlaşırken “nişanlılar” ve “nişanlılık veya evlilik birliği bir sebeple sona ermiş olan bireyler” kanun kapsamına dahil edilmemiştir. Nişanlı bir kadın şiddete uğradığı ya da uğrama tehlikesi bulunduğu halde kadın olması sebebiyle zaten korunacaktır zira kadınlara ve çocuklara gelen şiddet aile, toplum, kamu görevlileri ayrımı yapılmadan nereden kaynaklanmış olursa olsun kanun kapsamındadır. Kanun koyucu tüm kadınlar koruma altına alınmış olduğundan nişanlılık ile ilgili ifadeye gerek görmemiş olabilir. Ancak bu durumda nişanlı ya da nişanlılığı sona ermiş bir erkeğin korunması ancak ısrarlı takip mağduru olduğu takdirde mümkün olabilecektir. Madde gerekçesi kanunun birebir aynısı olduğundan bu ifadelerin hangi sebeple kanuna dahil edilmediğinin tespiti bakımından yol gösterici nitelik taşımamaktadır⁴⁴⁰.

⁴³⁷ Nuhoglu, **Önlenmesi**, s. 69.

⁴³⁸ Ankara 11. Aile Mahkemesi E. 2018/421 D.İş K. 2018/414 Sayılı kararı ile Batıkent Polis Merkezi'nin vermiş olduğu geçici koruma kararına onay talebini olayın iş yerinde birlikte çalışanlar arasında gerçekleşen bir tartışmadan ibaret olduğu, bahsi geçen kişilerin kanun kapsamında kalmadığından bahisle reddetmiştir (Ek-1). Kanunun uygulanmasından herkesin yararlanabileceği yönündeki sonucu kanunun ruhuyla çelişeceği yönünde Necla Öztürk, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C:8 S:1, Y 2017, s.6.

⁴³⁹ www.bizeneleroluyor.com a.k.t. Demirkır Ünlü, a.g.e., s. 54

⁴⁴⁰ Arif Barış Özbilen/ Mualla Buket Soygüt Arslan, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Değerlendirilmesi”, <http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/handle/11467/680#sthash.fH9ohkqB.dpbs> (Erişim Tarihi: 16.08.2018), s. 370- 371.

Kanun kadın ve aile içi şiddet mağduru dışında bir üçüncü grup olarak çocukları da korunacak kişiler arasına sokmaktadır. İstanbul Sözleşmesi ise amaç olarak kadınların ve aile içi şiddet mağdurlarının korunacağını belirtmektedir. Çocuklar ayrı bir grup olarak sözleşme dahilinde değildirler. Sözleşme 18 yaşından küçük kız çocuklarını da kadın kapsamında değerlendirmektedir. 18 yaşından küçük kız çocuklarının kadın olarak değerlendirilmesiyle sözleşmenin alanı genişlemiş olmaktadır⁴⁴¹. Giriş bölümünde de ifade edildiği gibi aile içi şiddete tanıklık dahil olmak üzere çocuklar aile içi şiddetin mağduru sayılacaklardır.

2.3. Kanunda Yer Alan Tanımlar

2.3.1. Şiddet

6284 Sayılı Kanun kullandığı terimlerden ne anlaşılması gerektiğini “Tanımlar” başlıklı 2. maddesinde açıklamıştır. 4320 Sayılı Kanun ve 4320 Sayılı Kanun’un Uygulanmasına Dair Yönetmelik’te de “şiddet” ifadesi kullanılmış olsa da, 6284 Sayılı Kanun ile ilk kez şiddetin tanımı yapılmıştır⁴⁴². Kanun genel bir şiddet tanımı yapmış; “*Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı*”, şiddet kapsamına sokmuştur. Ayrıca Kanunda “buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesinin” de şiddet kapsamına alındığı görülmektedir. Kanun şiddet tanımının içinde kullanılan “toplumsal alan”ın tanımını yapmamıştır, bununla ne anlatılmak istendiği belirsizdir⁴⁴³.

⁴⁴¹ Akbulut, **a.g.e.**, s.148.

⁴⁴² Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 41.

⁴⁴³ Ramazan Karakaya, **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, 2. Baskı, Ankara 2018, s. 6.

“6284 Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Yönetmelikte⁴⁴⁴” yapılan şiddet tanımı da aynı şekildedir (Yön. m.3). Burada şiddet türlerinin zarar vermesi, acı çektirmesi aranmamaktadır. Bu şekilde sonuçlanmayan hareketler de şiddet kapsamında değerlendirilecektir. Kanunun öngördüğü korumalardan yararlanabilmek için şiddete uğramak gerekmez, sadece şiddete uğrama tehlikesinin varlığı yeterlidir. Şiddetin ve doğuracağı olumsuz sonuçların önlenmesi anlamında henüz gerçekleşmeden müdahale edilmesi önem taşımaktadır. Böyle bir yeniliğin getirilmesi hayli olumlu bir gelişme olarak nitelendirilebilir⁴⁴⁵.

İstanbul Sözleşmesi’nde genel bir şiddet tanımı bulunmamaktadır. Ancak yer ve şekil bakımından bir düzenlemeye gidilmiş ve kamusal ya da özel alanda gerçekleşmesine bakılmaksızın fiilin şiddet olarak değerlendirileceği, bunun da fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik olarak gözükebileceği belirtilmiştir. Sözleşme kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet, kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olmak üzere üç tür şiddete yer vermiştir. Bu anlamda kanun şiddet (ve aynı zamanda kadına yönelik şiddet tanımı) tanımı bakımından BM Bildirisi ve İstanbul Sözleşmesi’nden; ilkinde ekonomik ve sözel, ikincisinde de sözel şiddet olmaması sebebiyle daha kapsayıcıdır⁴⁴⁶. Kanunda genel bir şiddet tanımının yapılmış olması şiddet ile ilgili düzenlemenin sadece kadınlara yönelik değil daha kapsamlı olarak, ev içindeki şiddeti de içine alacak şekilde uygulanmasını sağlayacağı dile getirilmektedir⁴⁴⁷.

Şiddet kavramı şiddet görenden bağımsız olarak değerlendirilir. Şiddetin meydana geldiğinin kabul edilmesi bakımından zarar görmesi ya da acı çekmesi gerekmez⁴⁴⁸.

---

⁴⁴⁴ 18.01.2013 tarihli ve 28532 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6284 Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Yönetmelik www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130118-2.htm (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

⁴⁴⁵ Özbilen/ Soygüt Arslan, **a.g.e.**, s. 376.

⁴⁴⁶ Uğur, **6284**, s.346.

⁴⁴⁷ Akbulut, **a.g.e.**, s.153.

⁴⁴⁸ Canan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 357.

2.3.2. Kadına Yönelik Şiddet

Kanunda “*Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış*” kadına yönelik şiddet olarak ifade edilmiştir. Burada üzerinde durulan noktalar yalnızca kadın olmaktan kaynaklanma, cinsiyete dayalı ayrımcılık ve kadının insan hakları ihlaline yol açma olarak belirmektedir. Kadının tanımının olmaması bunun İstanbul Sözleşmesi’ne ve Medeni Kanun’a bırakıldığı biçiminde yorumlanmıştır⁴⁴⁹.

Kadının bekar, boşanmış, 18 yaşından küçük olup olmadığına veya şiddetin aile içinden mi yoksa aile mensubu olmayan birinden mi geldiğine bakılmadan tedbir kararı verilebilecektir⁴⁵⁰. Kanunda kadınların cinsel yönelime dönük bir düzenleme yapılmamış, bir ayrıma gidilmemiştir⁴⁵¹.

Buna benzer bir ifade İstanbul Sözleşmesi’nde “toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” şeklinde yer almıştır. Buna karşılık “kadına yönelik şiddet” terimi İstanbul Sözleşmesi’nde de aynen kullanılmış; “bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi, ister kamusal ister özel alanda olsun ızdırap veren ya da verebilecek olan her eylem ve bu eylemlerle tehdit, zorlama keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” olarak tariflenmiştir. Diğer aile bireylerinin de şiddete maruz kalabileceği ihtimali göz önünde tutularak hazırlanan sözleşmenin kadın vurgusu yapıyor olmasının sebebi kadınların şiddetle daha çok karşı karşıya kalmalarıdır⁴⁵². Sözleşmedeki kadına yönelik şiddetin karşılığı olarak kanunda şiddetin yer aldığını söylemek yerinde olacaktır.

Kanun korunacak kadınlar hakkında sosyolojik, biyolojik, fiziksel, dinsel, ekonomik, bölgesel özellikler, cinsel siyasal tercihler, kültürel rol, medeni hal,

⁴⁴⁹Demirkır Ünlü, **a.g.e.**, s. 48.

⁴⁵⁰Günay, **a.g.e.**, s. 652.

⁴⁵¹Hacıoğlu, **a.g.e.**, s. 921.

⁴⁵²Demirkır Ünlü, **a.g.e.**,s.43; Mertoğlu’nun anılan araştırmasında dosyalarda şiddet mağdurlarının cinsiyetine bakıldığında 2332 ile %87,6’sının kadın olduğu tespit edilmiştir (Mertoğlu, **Profil**, s. 4343).

toplumsal statü etnik kimlik gibi hiç bir ayırım yapmadan tüm kadınları koruma yoluna gitmiştir. Bütün kadınların bu korumadan yararlandırılması olumlu bir gelişmedir⁴⁵³. Şiddetten korunmanın evrensel bir hak olması da göz önünde bulundurulduğunda değişiklik uluslararası düzenlemeler ile de uyum sağlar şekilde isabetli olmuştur. Ancak Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı'nın İzleme Raporu'nda evli olmayan kadınların koruma tedbirlerinden yararlandırılmamaları durumları ile karşılaştığı belirtilmiştir⁴⁵⁴.

İstanbul Sözleşmesi'nde ayrı ayrı "toplumsal cinsiyet" ve "kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet" terimleri kullanılmamıştır. İstanbul Sözleşmesi'ne göre toplumsal cinsiyet kadın ve erkek için toplum tarafından uygun görülen ve sosyolojik olarak inşa edilen roller, davranışlar, eylemler ve niteliklerden ibarettir. Sözleşme toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları aşırı biçimde etkileyen şiddet olarak düzenlemiştir.

Kanunun "kadına yönelik şiddet" tanımı İstanbul Sözleşmesi'ndeki tanımdan daha sade olup burada kadın olmaktan kaynaklanan ayrımcılık vurgusu ile toplumsal cinsiyete gönderme yapılmakta olduğu ifade edilmişse de⁴⁵⁵ Kanunda ısrarcı bir şekilde "toplumsal cinsiyet"⁴⁵⁶ teriminin kullanılmadığını unutmamak gerekir. Her ne kadar kadına yönelik şiddet teriminde kadınlara sadece kadın oldukları için uygulanan ya da onları etkileyen cinsiyete dayalı ayrımcılık denmişse de toplumsal

⁴⁵³ Ömer Uğur Gençcan, "Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Amaç ve Kapsamı", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl:2012 Cilt:8 Sayı:97-98, s.93.

⁴⁵⁴ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, **6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu**, Hollanda İstanbul Başkonsolosluğu Matra Fonu'nun Finansal Katkısıyla; 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları ve Yaygın Olumlu Örnekler (Mor Çatı İzleme Raporu), s.3 www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamaları_Raporu.pdf (Erişim Tarihi: 14.12.2018)

⁴⁵⁵ Demirkır Ünlü, **a.g.e.**, s. 47.

⁴⁵⁶ 2008-2013 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planında toplumsal cinsiyet şöyle tanımlanmaktadır: "*Cinsiyet' kavramı, kadınlar ile erkekler arasındaki evrensel biyolojik farklılıklara atıfta bulunurken 'Toplumsal Cinsiyet' kavramı, kadınlarla erkekler arasındaki toplumsal ilişkileri belirli bir bağlama göre tanımlamakta, erkeklerle kadınlar ve erkek çocuklarıyla kız çocukları arasındaki ilişkiye ve bu ilişkinin sosyal olarak nasıl kurulduğuna değinmektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyetin getirdiği roller dinamiktir ve içeriği zamana göre değişebilmektedir.*"

cinsiyet kavramının kullanılmamış olması eleştirilere tabi olmuştur^{457 458}. Bunlardan biri kadına yönelik şiddetin gerekçesi çoğu zaman erkek egemen toplumun kadına yüklediği rollerin yerine getirilmemesi olduğundan kavramın kullanılmamasının eksiklik teşkil ettiği yönündedir⁴⁵⁹. Kanaatimizce de ısrarla bu ifadenin kanunda yer almamasına anlam vermek güçtür.

Doktrinde ev içi şiddet ve kadına karşı şiddet kavramlarının tanımlar maddesi dışında hiç bir yerde değinilmemiş olması ise bir eleştiri konusudur⁴⁶⁰. Yukarıda yaptığımız eleştiri doğrultusunda 6284 Sayılı Kanun'un, İstanbul Sözleşmesiyle de uygun düşecek, uyumluluğu sağlanacak şekilde koruma kapsamını 4320 Sayılı Kanun'a nispeten daha geniş tutması yerinde olmuştur. Şiddet tanımının yapılması ve gerçek bir koruma sağlanması adına şiddete uğrama tehlikesinin yeterli görülmesi, bu şekilde koruma alanının da genişlemesi önemlidir.

2.3.3. Ev içi şiddet

⁴⁵⁷CEDAW 1.madde toplumsal cinsiyette eşitlik sağlanmasından ve ayrımcılık yasağından bahseder, Ebru Ceylan, Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler (Aile İçi Şiddet), **TBBD**, S: 109, Y: 2013, s. 25; Aydeniz Alisbah Tuskan, Toplumsal Cinsiyet, Toplumda Kadına Bıçılan Roller, Çözümleri ve Kadınların Adalete Erişiminde İstanbul Barosu'nun Rolü, Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, **İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin Mesleki Eğitim Seminer Programı**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013, s 19.

⁴⁵⁸Kanunda tek bir yerde geçtikten sonra bir daha değinilmemiş olması şu tespit ile daha anlaşılır hale gelmektedir:“İstanbul Sözleşmesi'nin kabulünden sonra TBMM'den geçen 6284 Sayılı Yasa'da 'toplumsal cinsiyet' teriminin kullanılması konusunda ciddi problemler yaşanmıştır. TBMM, bir hafta önce kabul ettiği İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan bu kavramı, bir hafta sonra kabul ettiği ulusal yasada kullanmaktan imtina etmiştir.Kanımızca bu, ülkemizde uluslararası normların anlaşılması ve yasalarımızla da hayata geçirilmesi açısından düşündürücü bir durumdur.” Feride Acar, “Uluslararası Standartlar”, s. 70. 2017 Tarihli Gölge Rapor'da bağımsız kadın örgütleri, kanun metninde geçen tüm toplumsal cinsiyet atıflarının kendilerinin haberi olmadan metin kapsamından çıkarıldığını, resmi bir açıklama olmamakla birlikte bu tutumun toplumsal cinsiyet ifadesinin LGBTQ bireyleri de kapsayacak bir terim olması hasebiyle siyasi irade tarafından istenmediği ifade etmektedirler. Bkz **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin hükümlerini yürürlüğe koyan yasal ve diğer tedbirler hakkında Türkiye'nin İlk Raporuna İlişkin Sivil Toplum Örgütlerinin Gölge Raporu**, İstanbul Sözleşmesi Türkiye İzleme Platformu, s. 14

⁴⁵⁹ Arif Barış Özbilen/ Mualla Buket Soygüt Arslan, **a.g.e.**, s. 377.

⁴⁶⁰ Arif Barış Özbilen/ Mualla Buket Soygüt Arslan, s. 372-376.

6284 Sayılı Kanun iki tür şiddeti tanımlayarak bunların mağdurlarına koruma sağlar; ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddet. Kanun bu iki kavramı ayrı ayrı düzenleyip tanımlamıştır. Ev içi şiddet; “Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti” ifade etmektedir. Ev içi şiddet kanunda bu şekilde tanımlanmakla sosyolojik boyutunun yanında hukuksal boyut da kazanmış olmaktadır^{461 462}. Burada şiddet kapsamında kalabilecek tutum ve davranış şekilleri sayılıp “her türlü tutumun” şiddet kapsamına girdiği belirtilmiştir.

Aile içi şiddet yerine ev içi şiddet kavramının kullanılmış olması, kanundan kimlerin yararlanacağına dair yaşanan uygulama sorunlarının ortadan kalkması anlamına gelmektedir⁴⁶³.

6284 Sayılı Kanun’un ev içi şiddet tanımında “aile mensubu sayılan kişilerden” bahsedilmektedir ancak Kanun ailenin tanımını yapmamıştır. Bu tanım daha önce 4320 Sayılı Kanun’da da yapılmamıştır. 6284 Sayılı Kanun sistematığı de kimlerin aileden sayılacağına dair bir belirlilik getirmemiştir. Bu sebeple aile kapsamına kimlerin dahil edileceğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Aile kavramının dar mı, geniş mi yoksa en geniş anlamıyla mı anlaşılması gerektiği konusunda bir açıklık bulunmamaktadır.

Ailenin tanımı Medeni Kanun’da da yoktur. Medeni Kanun sadece muhtelif yerlerde, hükmün yöneldiği amaca, korunan menfaate göre aile ve aileden sayılacak kişiler hakkında farklı düzenlemeler yapmıştır. Her ne kadar Medeni Kanun ailenin

---

⁴⁶¹Uyumaz/Akkurt, **a.g.e.**, s .9.

⁴⁶²Aile içi şiddet olaylarının %76,5’inin evde gerçekleştiği, bunu %8,1 ile telefonun takip ettiği görülmüştür (Mertoğlu, **Profil**, s 4346).

⁴⁶³ Emin Erol, “6284 Sayılı Yasa ve Uygulama”, **İstanbul Barosu Dergisi** Yıl:2016 Cilt 90 Sayı: 2 s. 277.

tanımını yapmamışsa da dar, geniş ve en geniş anlamda ailenin içeriği konusunda yazar görüşleri aynı yöndedir⁴⁶⁴.

Bir arada yaşayıp yaşamadığına bakılmaksızın aralarında kan bağı olan kimseler hukuken aile ferdi sayılırlar⁴⁶⁵. Ev düzeni hakkındaki maddelerde de çok geniş anlamda aile ev halkı olarak belirtilmiştir. Eş ve çocuklara ek olarak kan ve sıhri hısımlık, işçilik, çıraklık veya benzeri sebeplerle ya da koruma veya gözetme ilişkisi içinde bir arada yaşayan kişiler de gösterilmiştir⁴⁶⁶. En geniş anlamda aile, ana baba küçük çocuklar, bağımsızlığını kazansa da onlarla oturan reşit çocuklar, onların eş ve çocukları, aile içinde yaşayan vesayet altındaki kısıtlılar, civar hısımları, çırak hizmetçi ve işçiler de dahildir. Yatılı okul, yurt, pansiyon da aile topluluğu sayılabilir. Yanında çalıştırdığı ya da aynı çatı altında barınan işçi ya da çıraklarının başkanı olması hizmet ilişkisinin kapsadığı bağımlılığın bir sonucudur⁴⁶⁷. Burada asıl üzerinde durulması gereken mesele Medeni Kanun m. 367/2 anlamında belirtilen bütün insanların aileden sayılıp sayılmayacağıdır. 4320 Sayılı Kanun döneminde, doktrinde bir görüş kanunun aile kavramını geniş olarak ele aldığını ancak, MK m. 367/2 anlamında bir tespit yapılamayacağını, değerlendirmenin kanunun amacının ve kapsamının dikkate alınarak yapılması gerektiğini, diğer yasal yaptırımların ve sözleşmesel taleplerin koruma sağlamaya yetecek düzeyde olduğunu belirtmektedir⁴⁶⁸.

6284 Sayılı Kanun'un gerekçesi de bu konuya açıklık getirmemektedir. Tıpkı 6284 Sayılı Kanun gibi İstanbul Sözleşmesi de, “ev içi şiddeti” karşılar şekilde “aile içi şiddet” ifadesini kullanmış; aile içi şiddet ile kadına yönelik şiddeti birbirinden ayırarak ele almıştır⁴⁶⁹. Buna göre aile içi şiddet; “*mağdur faille aynı haneyi paylaşsa*

⁴⁶⁴ Badur, **a.g.e.**, s. 70.

⁴⁶⁵ Tekinay, **a.g.e.**, s. 2.

⁴⁶⁶ Erdem, **4320**, s.52.

⁴⁶⁷ Köprülü/Kaneti, **Aile Hukuku**, s. 301-302 .

⁴⁶⁸ Erdem, **4320**, s. 53.

⁴⁶⁹ Kadına yönelik şiddet sadece birlikte yaşayan resmi nikahlı çiftler arasında meydana gelmez. Aynı evde nikahsız birlikte yaşayan, hatta ayrı yaşayan, heteroseksüel veya homoseksüel çiftler arasında da görülebilir. Akrabalık ilişkileri içinde meydana gelmesi de mümkündür. Kadına yönelen şiddet toplumsal cinsiyet ayrımcılığından kaynaklanmıyor da olabilir. Bu sebeplerle aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet terimlerine ait düzenlemeler sözleşmede birbirinden farklıdır (Demirkır Ünlü **a.g.e.**, s.42-43).

da paylaşmasa da, eski veya şimdiki eşler ya da partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet” biçiminde tanımlanmıştır.

Sözleşme “her türlü” ifadesini kullanarak fiilin şekillerini saymamaktadır. Sözleşme de kanun gibi erkeklerin de, bu tanım kapsamında kalmak kaydıyla, şiddet mağduru olmaları halinde korunacaklarını belirtmiştir. Zira sık görülmemekle birlikte erkekler de aile içi şiddetin mağduru olabilmektedir⁴⁷⁰. Bu tanım doktrinde, mağdur ve failin aynı evde yaşaması kuralı koyulmadığından diğer ulusal ve uluslararası niteliği olan belgelere göre daha geniş bir uygulama alanına sahip olması sonucu doğurduğu şeklinde yorumlanmıştır⁴⁷¹. Sözleşmede yer alan “aile içi şiddet” kavramının daraltılarak kanuna alındığı yönünde görüşler bulunmaktadır⁴⁷².

İstanbul Sözleşmesine göre ise “aile içi şiddet” bakımından mağdur ve fail aynı haneyi paylaşmakta olsun ya da olmasın gerçekleşen şiddet aile içi şiddet sayılır. Bu tanımdan hareketle kimlerin aile bireyi sayılabileceği şu şekilde tanımlanmıştır; “*şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile içinde veya aile biriminde şiddet mağduru olan kişilerin, evli veya daha önce boşanmış olan şiddet mağduru eşlerin, birlikte yaşayan şiddet mağduru bireyler ile aile mensubu sayılan diğer şiddet mağduru kişilerin aile bireyi sıfatıyla koruyucu ve önleyici tedbirlerden faydalanabilecek kişiler*”.⁴⁷³

⁴⁷⁰Demirkır Ünlü, **a.g.e.**, s.43 ; “Milliyet Gazetesi 45 Şiddet mağduru erkeğe koruma 07.04.2013 <http://www.milliyet.com.tr/45-siddet-magduru-erkege-koruma/ekonomi/ekonomidetay/07.default.htm> (Erişim Tarihi: 11.11.2018)

⁴⁷¹Demirkır Ünlü, **a.g.e.**, s.42.

⁴⁷²Turgut Emiroğlu, 6284 Sayılı Yasaya Genel Bakış, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl:2012 Cilt:8 Sayı: 97-98, s.106.

⁴⁷³Günay, **a.g.e.**, s. 654. İşaret edilen kriterlere göre aile bireyi; “aynı hanede veya aile biriminde yaşaması da eşler arasında, anne, baba, üst soylar, çocuklar ve üvey evlat arasında, eşlerden birinin vesayeti veya koruması altında olan kişiler arasında, kan bağı veya kayın hısımlığı ile akraba olunması nedeniyle aile mensubu sayılan amca, hala, dayı, teyze, kayın birader gibi kişiler arasında, boşanmış veya fiilen ayrılmış eşler arasında, fiilen aynı hanede evlilik bağı olmaksızın birlikte yaşayan kişiler arasında gerçekleşen her türlü şiddet eyleminde şiddet mağduru olan kişilerdir”.

6284 Sayılı Kanun'un 2. maddesinde kanunun uygulanmasında İstanbul Sözleşmesi'nin esas alınacağı belirtildiğinden, Sözleşmesi'nin "aile içi şiddet" tanımı dikkate alındığında şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşırsa da paylaşmasa da herkesin kanun kapsamında korunması gerektiği sonucuna varılmalıdır⁴⁷⁴.

6284 Sayılı Kanun'un uygulama alanına evli olmayan kadınlar da dahil edilmekte olduğundan "ev içi şiddet" kavramının içerik olarak Sözleşmedeki "aile içi şiddet" düzenlemesi şeklinde anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir⁴⁷⁵.

Burada, İstanbul Sözleşmesi'nden farklı olarak eski veya şimdiki eşler ya da partnerler ifadelerine de yer verilmemiştir. Bu durum, Kanun'un 1. maddesinin lafzından yorum yoluyla ulaşılabilecek ise de tereddütlere yol açması muhtemel olup kanun koyucunun aile dışındaki ilişkileri anmaktan kaçındığından eleştiri konusu olmuştur⁴⁷⁶.

6284 Sayılı Kanun "ev içi şiddet" terimini kullanarak İstanbul Sözleşmesi'nden bu noktada ayrılmıştır. Kanun koyucu "ev içi şiddet" diyerek aile içi şiddetten daha geniş bir uygulama alanı yaratmak istemiş olabilir. Zira aynı evde sadece aile bireylerinin ya da yakın akrabalık ilişkisi içinde olanların paylaşması beklenemez. Aile içi şiddet yerine ev içi şiddet teriminin kullanılması sadece bir çeviri tercihi de olabilir. Doktrinde kanun koyucunun amacının kapsamı genişletmek olduğu takdirde, olumlu bir şekilde ev içinde gerçekleşen tüm şiddet olaylarının kanun kapsamında değerlendirileceği ifade edilmiştir⁴⁷⁷. Bu madde ile ilgili olarak şiddet ev içinde yaşandığı takdirde eşcinsel çiftlerin, aynı evde kalan öğrencilerin arasında yaşanan şiddetin bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinin

---

⁴⁷⁴Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 923.

⁴⁷⁵ Canan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 360.

⁴⁷⁶Özbilen/Soygüt Arslan, **a.g.e.**, s.376.

⁴⁷⁷Demirkır Ünlü, **a.g.e.**, s. 46

belli olmadığı eleştirisi getirilerek aile kavramının en geniş haliyle ele alınması gerektiği belirtilmiştir⁴⁷⁸.

En geniş anlamda aile tanımında, aile sayılmanın bir arada yaşama şartına bağlı olarak yapılmasından da anlaşılacağı gibi 6284 Sayılı Kanun, ana baba ve çocuklar dışında kalan hısımları ve sözleşme ilişkisi ile bir bağı olan yardımcı, çırak vb. kişileri ancak aynı çatı altında, dar ya da geniş anlamda aileyi meydana getiren kimselerle birlikte yaşıyor oldukları takdirde koruyacaktır⁴⁷⁹. Aynı çatı altında yaşamak ile, ev başkanı otoritesi altında ve aynı evde aynı bahçede, müştemilat ya da benzeri yerde yaşama durumları kast edilmektedir⁴⁸⁰. Böyle bir durumda, kızını, şiddet uygulayan damadından korumaya çalışan anne ve babanın şiddet tehdidi altında olması durumunda aile bireyi olarak korunmayacağı akla gelebilir. Doktrinde, bu kimselerin “ısrarlı takip mağduru” olarak korumadan yararlanabileceği düşünülebileceği⁴⁸¹ belirtilse de kanaatimizce, m. 5/f. 1-d gereği şiddet görmemiş olsa bile yakınlarının önleyici tedbirlerden yararlanabilir olmaları düzenlemesi kapsamında korunmaları ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır.

Kanunun kullandığı ifadeden şiddete maruz kalan ya da kalma tehlikesi olan çocukların da yararlanabileceği anlaşılmaktadır. Kanun çocuk ile ilgili bir tanıma da yer vermese de kimin “çocuk” sayılacağına dair tanım 5237 Sayılı TCK (m. 6/1b) ve 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanununda (m. 3/1-a) yapılmıştır⁴⁸². Ayrıca Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 1. maddesi de çocuk tanımını yapmaktadır. Bu tanımlardan hareketle ergen olsa bile on sekiz yaşını doldurmamış kimseler çocuk sayılacak ve şiddete uğramaları ya da böyle bir tehlikenin bulunması durumunda haklarında koruma tedbirlerine hükmedilebilecektir⁴⁸³.

⁴⁷⁸Özbilen/Soygüt Arslan, **a.g.e.**, s.372.

⁴⁷⁹Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 30

⁴⁸⁰Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 30

⁴⁸¹Bölükbaşı, s. 30

⁴⁸²5237 sayılı TCK’nın “Tanımlar” başlıklı 6/1b. maddesi “on sekiz yaşını doldurmamış kişi”. 5395 sayılı ÇKK.’nin “Tanımlar” başlıklı 3/1a. maddesi daha erken yaşta ergin olsa bile on sekiz yaşını doldurmamış kişi”.

⁴⁸³Günay, **a.g.e.**, s. 653.

Kanunun kullanmış olduğu “meydana gelmesi” ifadesi de tartışma yaratmıştır. Doktrinde bu konuda iki farklı görüş bulunmaktadır. Her ne kadar “şiddetin meydana gelmesi” ifadesi kullanıldıysa da bundan, koruma kapsamından yararlanmak için şiddetin meydana gelmesinin arandığı sonucu çıkarılmaması gerektiği, hükmün amacının alanın sınırlandırılması olmadığı, zaten genel bir şiddet tanımlaması yaparak olası tereddütlerin önüne geçildiği, şiddet neredeyse en çok aile içinde yaşanırken aksi bir uygulamanın düşünülmemeyeceği belirtilmiştir. Buna göre şiddetin, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddetten sonra tanımlanması, mağdur ve şiddet uygulayan tanımlarının içeriği bu sonucu destekler şekildedir⁴⁸⁴. Bunun tam tersi yönde ev içi şiddetin “meydana gelmesinin” arandığı, devamlılık arz etmeyen hareketlerin zarar vermedikçe, acı çekirtmedikçe bu kapsamda değerlendirilmemesi gerektiği, bu sebeple isabetli bir şekilde herhangi bir kimsenin herhangi bir kimseye karşı gerçekleştirdiği, şiddet olarak değerlendirilebilecek eylemlerine nazaran aile fertlerinin eylemleri daha dar tutulduğu yönünde görüşler bulunmaktadır⁴⁸⁵. Bu daha dar kapsam sebebiyle de, aile bireylerinin ev içinde değil de dışarıda gerçekleştirdikleri eylemler ev içi şiddet değil, şiddet dahilinde değerlendirilmelidir. Zira bir eylemin evde hoş görülüyor olması herkesin önünde, toplum içinde de kabul edilebilir, tahammül edilebilir olmasını gerektirmez⁴⁸⁶. Bununla birlikte, şiddetin tokat ya da yumruk gibi ciddi bir fiil olmasını, bir tehditten ibaret olmamasını arayan yazarlar da olmuştur⁴⁸⁷.

2.3.4. Şiddete Uğrayan

Şiddet mağduru; “kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışlara doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri” ifade eder. Görüldüğü gibi doğrudan, dolaylı maruz kalmanın yanında kalma tehlikesi bulunan, etkilenen, etkilenme tehlikesi bulunan herkes şiddet mağduru olarak değerlendirilecektir. Tanım oldukça geniş ve kapsamlıdır. Kanunun açık, ani yakın tehlike gibi ifadeler kullanmayıp sadece tehlike demekle yetinmiş olmasının Anayasa’nın güvence altına

⁴⁸⁴ Akbulut., a.g.e., s.153.

⁴⁸⁵ Uğur, **6284**, s.347.

⁴⁸⁶ Uğur, **6284**, s.348.; Ceylan, **Aile İçi Şiddet**, s. 25.

⁴⁸⁷ Ayan, a.g.e., s. 309.

almış olduğu hak ve özgürlüklerin ihlaline sebep olabileceğini belirten yazarlar bulunmaktadır⁴⁸⁸. Burada mahkeme somut olayın durumuna göre bir karar vermelidir⁴⁸⁹.

2.3.5. Şiddet Uygulayan

Şiddet uygulayan, Kanunda şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişileri ifade eder. İstanbul Sözleşmesi'nde şiddet uygulayan tanımının yapılmadığı görülmektedir. 4320 Sayılı Kanun şiddet uygulayanın tanımını yapmamış, kendi kapsamı ile uygun düşecek şekilde failin sadece "kusurlu eş" olabileceğine dair bir düzenleme getirmiştir. Burada önemli olan hususun Kanunun "şiddet", "şiddet mağduru" ve "şiddet uygulayan" kavramlarının tanımını verirken sadece gerçekleşen bir fiil ve onun zarar göreninden bahsetmeyip, zarar görülmesi ya da acı çekmesiyle sonuçlanması muhtemel davranışların, şiddet tehlikesinin de kapsama dahil edilmesi olduğu kanaatindeyiz. Kadına karşı şiddetin önlenmesi bakımından henüz gerçekleşmemiş bir fiilden kadını korumak büyük önem taşımaktadır. Şiddet riskinin varlığı halinde gecikmeksizin müdahale edilerek şiddetten kaynaklanacak sonuçların önüne geçilmesi⁴⁹⁰ bu sayede sağlanabilecektir.

Kanun çocukların ve davranışlarını yönlendirme yeteneğine sahip olmayan kimselerin durumları ile ilgili olarak bir açıklık getirmemiştir. Bunların zorlama hapsine tabi tutulup tutulamayacakları konusunda bir ifade yer almamaktadır. Doktrinde bu durum eksiklik olarak nitelendirilip eleştirilmektedir⁴⁹¹.

Karşılıklı şiddetin varlığı durumunda ne yapılması gerektiği ile ilgili bir açıklık bulunmamakta ise de karşılıklı tedbirlerin düzenlendiği kararlara rastlamak

---

⁴⁸⁸Ceylan, **Aile İçi Şiddet**, s. 21 ;Uğur, **6284**, s. 348

⁴⁸⁹ Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 7.

⁴⁹⁰Yenisey, **a.g.e.**, s .10.

⁴⁹¹Uğur, **Şiddet**, s.121.

mümkündür⁴⁹². Partner şiddeti ise Un Women tarafından, “mevcut veya eski bir eş veya eşinin fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan herhangi bir davranış, küresel olarak kadınların yaşadığı en yaygın şiddet biçimlerinden biri” olarak tanımlanmıştır⁴⁹³.

2.3.6. (Tek taraflı) Israrlı takip (*Stalking*)

“*Stalking*” İngilizce bir kavramdır. Israrlı takip mağdurları 6284 sayılı Kanun kapsamında korunacak dört gruptan birini oluşturmaktadır⁴⁹⁴. Kanunda pek çok yerde geçmesine rağmen kanun metninde ve gerekçede tanımı yapılmamış olan *ısrarlı takip*, Yönetmeliğin 3. maddesinin ş) bendinde şu şekilde tanımlanmıştır; “*aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış*”. Bu madde kapsamında değerlendirilebilecek davranışlara maruz kalınması halinde, 6284 Sayılı Kanun uyarınca koruyucu ya da önleyici tedbirlere başvurulacaktır⁴⁹⁵.

Yönetmeliğe göre ısrarlı takibe maruz kalan “şiddet mağduru”, ısrarlı takipte bulunan ise “şiddet uygulayan” sayılmakta, ısrarlı takip de bir şiddet türü olarak nitelendirilmektedir. Buradan yola çıkarak fiili, sözlü, yazılı ya da iletişim araçlarının kullanılması yolu ile gerçekleştirilen ve baskı altında tutan tutum ve davranışların, güvenliğinden endişe ettirmek, fiziki ya da psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına yol açmak koşulu ile ısrarlı takip kapsamına girdiği söylenebilir.

⁴⁹² Bkz. Ankara 4. Aile Mahkemesi, tarafların birbirlerine karşılıklı olarak tehdit, hakaret, ve şiddete yönelik tutum ve davranışlarda ya da hakaretlerde bulunmamalarına, birbirlerine selam vermemelerine karar vermiştir (Karar No.2017/1186 D. İş) (Ek-2).

⁴⁹³ (<http://interactive.unwomen.org/multimedia/infographic/violenceagainstwomen/en/index.html#inti-mate-2> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)).

⁴⁹⁴ Alper Uyumaz/ İdris Akdağ, Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Mağdurunun Korunması, **Gazi Üniversitesi HFD**, CXIX Y 2015, S2, s.63.

⁴⁹⁵ Ankara 11. Aile Mahkemesi 2016/652 D.İş Karar No: 2016/652 Dava Tarihi 4.8.2016 Karar Tarihi 24.4.2017, hakkında koruma kararı olan eşini, bir eve temizliğe giderken bindiği minibüsü hususi araçla takip etmesi tedbir kararını ihlal sayılarak üç (3) gün zorlama hapsine hükmolunmuştur (Ek-3).

Kanaatimizce ilgili fıkranın daha açık ve anlaşılır şekillendirilmesi yazılması gerekirdi⁴⁹⁶.

Ancak ısrarlı takip, niteliği gereği bir kimsenin diğerine karşı sürekli bir şekilde gerçekleştirdiği davranış olduğundan bir karşılıklığın söz konusu olması mümkün gözükmemektedir. Bu sebeple “tek taraflı” ibaresinin eklenmesi bir anlam arz etmemektedir⁴⁹⁷.

Israrlı takip mağduru ile kanunun işaret ettiği kişiler kadın, çocuk, aile bireyi dışındaki kişilerdir. Aile bireyi, kadın ve çocuk olmayan bir kişinin korunması için gereken tek şart tek taraflı ısrarlı takip mağduru olmasıdır. Herhangi bir özellik taşıması gerekmeden, herkes ısrarlı takip mağduru olabilir.

Kanun metninde takibin kaç kez gerçekleştiğinde ısrarlı takip sayılacağı hususu da belli değildir⁴⁹⁸. Doktrinde münferit saldırıların da bu kapsama alınması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır⁴⁹⁹. Düzenlemede takibe maruz kalınması sebebiyle 6284 Sayılı Kanun kapsamında tedbir uygulanması için eylemin meydana getireceği korku ya da endişenin boyutu hakkında bir belirlilik yoktur.

Israrlı takip İstanbul Sözleşmesi'nin maddesinde tanımlanmaktadır. Verilen örneklerden de anlaşılabilceği gibi ısrarlı takip teşkil eden eylemler aslında sıkça duyulan ve oldukça bilindik eylemlerdir. Buna rağmen bir kavram olarak hukukumuza gireli uzun zaman olmamıştır.

---

⁴⁹⁶ Aynı yönde Recep Doğan, Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak İsrarlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu, **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/2, . s. 150 .

⁴⁹⁷ Uyumaz/Akdağ, **a.g.e.**, s. 88; Recep Doğan, **a.g.e.**, s. 150

⁴⁹⁸ Bir başka deyişle korkunun ciddi bir korku olması gerekip gerekmediği, failin fiilinde bir temadi (devamlılık) aranması gerekip gerekmediği, failin mağdurda korkuya veya endişeye neden olmak saikiyle (özel kast) ile hareket etmesi gerekip gerekmediği hususlarına Yönetmelik bir açıklık getirmemiştir (Recep Doğan, **a.g.e.**, s. 151).

⁴⁹⁹ Özbilen/Soygüt Arslan, **a.g.e.**, s. 373.

Zaten anılan kavram ABD’de⁵⁰⁰ ve bazı Avrupa ülkelerinde, ülkemizden daha önce hukuk sistemlerine girmiş bulunmaktadır. Ancak Türkiye’de Hacettepe Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasına kadar konu ile durumun ne olduğunu ortaya koyacak bir çalışma dahi yapılmış değildir⁵⁰¹. Araştırma Türkiye genelinde kadınların yüzde 27’sinin hayatları boyunca en az bir kez ısrarlı takibe maruz kaldığını ortaya koymaktadır⁵⁰². İsrarlı takip için bir kimsenin isteği dışında onu telefonla arama, mesaj ya da e-posta gönderme, hediyeler alma, haber vermeden karşısına çıkıp rahatsız etme fiilleri örnek gösterilebilir⁵⁰³.

İsrarlı takibin en sık karşılaşılan şekli sürekli olarak telefon ile arayıp rahatsız etmektir. Bu en çok kadının hiç tanımadığı kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Telefon ile arayıp rahatsız etmeyi kısa mesaj, mektup, e-posta gönderme takip eder. Araştırma bunun daha çok yabancılar tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koysa da, kadının eski eşinin ya da birlikte olduğu kişinin bu şekilde takibine maruz kalma oranı da yaygındır (%17). Sosyal medya takibi, buldukları yere gelme (ev ya da iş yeri), görüşmediği takdirde intihar edeceğini söyleme de rastlanan ısrarlı takip şekillerindedir. İsrarlı takibin hukukumuza girişi henüz yeni ise de, verilen örneklerden de anlaşılacağı gibi, ısrarlı takibe konu eylemler haberlerde de duyulan, sıkça rastlanan, bilindik fiillerdir⁵⁰⁴.

Sosyal medya takibi ağırlıklı olarak (yüzde 67) kadınların tanımadıkları kişilerce gerçekleştirilmektedir. En sık rastlanan ısrarlı takip şekilleri kadınların

⁵⁰⁰ İsrarlı takip (stalking), ilk olarak, 1989’da Amerikalı aktris Rebecca Schaeffer’in, aylardır kendisini takip eden bir kimse tarafından öldürülmesini müteakip, benzeri nitelikte cinayetlerin işlenmesi üzerine, 1990’da Amerika Birleşik Devletleri’nin Kaliforniya eyaletinde suç olarak düzenlenmiştir (Ahmet Türkmen, İsrarlı Takip, Radikal 2) www.radikal.com.tr/radikal2/israrli-takip-1082991/. (Erişim Tarihi: 16.10.2018).

⁵⁰¹ Hacettepe Nüfus Araştırmaları Enstitüsü, **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, s. 117.

⁵⁰² Hacettepe Nüfus Araştırmaları Enstitüsü, **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, s. 118.

⁵⁰³ Hacettepe Nüfus Araştırmaları Enstitüsü **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, s. 117.

⁵⁰⁴ Örnekler için bkz. “Eski eşi tarafından her gün takip edilen ve yolu kesilen...”, “Eski sevgilisinin sürekli telefonla ve iş çıkışına gelerek taciz ettiği...”, “Reddettiği kişi tarafından sürekli evine çiçek gönderilen...” (Türkmen, İsrarlı Takip).

tanmadığı kişiler tarafından gerçekleştirilmekte olup intihar etme ya da kadının kendisine ve/veya çevresine zarar vermekle tehdit edenler ise kadının tanıdığı kimselerdir. Eski eş ya da partnerler sırası ile çocuklarına ya da ailesine zarar vermekle tehdit, görüşmediği takdirde kadını tehdit ya da intihar edeceğini söyleyerek tehdit eylemlerini seçmektedir⁵⁰⁵. Aslında ısrarlı takibin faili herkes olabilmektedir⁵⁰⁶. Araştırmanın işaret ettiği, ısrarlı takibin ağırlıklı olarak yabancı kimseler ya da tanıdıklar tarafından gerçekleştiriliyor olması sonucu dikkate alındığında, Kanunda koruma sağlanması için fail ile mağdur arasında bir aile bağı ilişkisinin mevcudiyetinin aranmamasının yerinde olduğunu söylemek mümkündür⁵⁰⁷. Hareketlerin çeşitliliğinden anlaşılacağı gibi ısrarlı takibin hangi yolla gerçekleştiğinin bir önemi bulunmamakta, mühim olan kullanılan araçtan çok ruh dinginliğinin bozulması sonucuna ulaşılmasıdır⁵⁰⁸.

Bir kısmı ölümlerle sonuçlanan bazı olayları dikkate alarak “tek taraflı ısrarlı takip mağduru” ifadesinden ne anlaşılacağını tespit etmek mümkün olabilir. Örneğin, bir erkeğin duygusal yakınlık beslediği, arkadaşlık kurmak istediği veya evlenmek istediği, ancak karşılık bulamadığı bir kadına karşı belirli zaman aralıklarıyla gerçekleştirdiği ve o kadını arkadaşlığa, cinsel birlikteliğe veya evlenmeye kabule yönelik şiddet doğuran veya doğurma ihtimali bulunan her türlü tehditkâr söz ve davranışı tekrarlaması halinde, o kadın tek taraflı ısrarlı takip mağduru olarak kabul edilebilir⁵⁰⁹.

İstanbul Sözleşmesi'nin 34. maddesi ısrarlı takibi “başka bir kişiye yönelik, kendi güvenliği için korku duymasına neden olacak şekilde tekrar eden, kasıtlı ve tehditkar davranışlar” olarak tanımlamaktadır ve taraf devletlerin bunların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer tedbirleri alacağını düzenlemektedir. Bu ifade Yönetmeliğe göre daha açık ve anlaşılır olmakla

⁵⁰⁵Hacettepe Üniversitesi, **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, s. 118.

⁵⁰⁶Türkmen, **İsrarlı Takip**.

⁵⁰⁷Bkz. aynı yönde Uyumaz/Akdağ, **a.g.e.**, s. 88

⁵⁰⁸Günay, **a.g.e.**, s. 656.

⁵⁰⁹Günay, s. 656.

beraber bu tanımın da yetersiz olduğunu savunan yazarlar bulunmaktadır⁵¹⁰. Sözleşmenin tanımı göz önünde bulundurularak “tek taraflı ısrarlı takip” ifadesini; “her hangi bir kişiye karşı gerçekleştirilen ve bu kişinin kendisinin tehlikede olduğunu hissettirecek şekilde korkmasını sağlayan ve kasıtlı olarak tekrarlanan her türlü davranış” olarak belirleme önerisi getirilmiştir⁵¹¹. İsrarlı takip Türk Ceza Kanunu’nda düzenlenmiş değildir. Ancak eylemin bir suç olarak tanımlanıp Türk Ceza Kanunu’na girmesi gerektiği kanaatindeyiz⁵¹².

2.4. Kanunun İşleyişi

2.4.1. Genel Olarak

8 Mart 2012 tarihinde kabul edilen 6284 Sayılı Kanun 20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanması ile korunacak kişiler ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere dair usul ve esaslar yeni bir kanun ile düzenlenmiştir. 6284 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden on ay kadar sonra da kanunun uygulanmasına dair yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Bu şekilde kanunun nasıl uygulanacağına dair sorunlar da bir ölçüde cevaplanmış bulunmaktadır. Kanaatimizce Kanunun yürürlüğe girmesinden on ay sonra Yönetmeliğin yayımlanması çok önemli bir gecikmedir. Zira kanun yönetmeliğin kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde yürürlüğe gireceğini belirtmektedir. Yönetmeliğin gecikmeli bir şekilde yürürlüğe girmesi bir takım sorunlara yol açmıştır. Yasanın etkili olabilmesi, mevcut sorunlara çözüm olabilmesi bakımından

⁵¹⁰ Uyumaz/Akdağ, **a.g.e.**, s. 48.

⁵¹¹ Günay, **a.g.e.**, s. 655.

⁵¹² Türk hukukunda ayrı bir suç olarak düzenlenmeyen ve ilk defa, “tek taraflı ısrarlı takip” deyimiyile 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin Yönetmelikte tanımlanan ısrarlı takip “stalking” olgusu, bir bütünlük içerisinde, başlı başına ayrı bir suç kapsamında ele alınması gereken bir şiddet türüdür. Bunun yapılmaması ve mağdura karşı işlenen eylemlerin, mahkemelerce bir birinden farklı taciz veya sarkıntılık eylemleri olarak ele alınması halinde, faillere verilen cezalar caydırıcılıktan uzak olacak, bu da kadınları ısrarlı takip fiiline karşı korumasız bırakacaktır (Recep Doğan, **a.g.e.**, s. 153).

gerektiği gibi uygulanması, hukuken var olmaktan öteye gitmesi gerekmektedir⁵¹³. Sorunların giderilmesi bakımından uygulayıcıların yasanın nasıl uygulanması gerektiği konusunda bilgi sahibi olmaları gerektiği şüphe getirmeyen bir gerçektir. Bu sebeple doktrinde yasayı uygulayacak kamu kurumları, yargı mensupları ve diğer ilgililer için süratli bir şekilde eğitim programı hazırlanması gerektiğini belirtmektedir⁵¹⁴.

Telifisi mümkün olmayan durumların engellenmesi, hak ihlallerinin önüne geçilmesi için kanunun nasıl uygulanacağına çok iyi biliniyor olması gerekmektedir. Koruma kararları bakımından yapılacak maddi bir hata dahi sonradan ortadan kaldırılamayacak neticelerin meydana gelmesine sebep olabilmektedir⁵¹⁵. Kurumlararası koordinasyonun sağlanması ve kanunda adı geçen birimlerin oluşturulmasının zaman alacağı açıktı. Kanun neredeyse hiç bir alt yapı hazırlığı yapılmadan yürürlüğe girmiştir. Uygulamada sorunlarla karşılaşılması için Resmi Gazete’de yayımlanması tarihinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girmesi önerilmiş ancak hayata geçirilmemiştir⁵¹⁶.

9 Nisan 2011 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan HSYK Teftiş Kurulu Yönetmeliği’nin 6. maddesi uyarınca kapsamında iki yılda bir müfettişler tarafından hakim ve savcılarının görevlerini uluslar arası sözleşmelere ve ulusal mevzuata uygun yapıp yapmadığı denetlenerek tespit edilen aksaklıklar tavsiye konusu haline getirilir.

⁵¹³Bacaksız , **a.g.e.**, s. 37.

⁵¹⁴Moroğlu, **Önlenmesi**, s. 40.

⁵¹⁵ <https://t24.com.tr/haber/kocadan-koruyamadigi-icin-tazminata-mahkum-olan-devlet-butcemiz-yok-icra-takibi-baslatin-dedi,364533> (12 Ekim 2016, Cevriye Balta’nın kocasından korunmak için tedbir talep etse de devlet yanlışlıkla bu tedbiri koca lehine Verdi , bunun sonucunda Cevriye Balta’nın annesi kocası tarafından öldürüldü, kendisi de ağır yaralandı. Koruma kararını veren Adalet Bakanlığı’na, kararı uygulamakla yükümlü olan İçişleri Bakanlığı’na tazminat davası açtı. Devlet, "Bütçemiz yok, icra takibi başlatın" dedi.i hatayı fark etmeyen polis de yasal işlemleri Cevriye Balta’ya karşı yürüttü. Koruma kararını veren Adalet Bakanlığı’na, kararı uygulamakla yükümlü olan İçişleri Bakanlığı’na tazminat davası açtı. Mahkeme, savcılığın özen göstermediğini, cinayetin meydana gelmesinde İçişleri Bakanlığı’nın da sorumluluğunun bulunduğunu belirtti. İdare mahkemesi, Cevriye Balta’ya 85 bin TL maddi tazminat, 100 bin TL manevi tazminatı İçişleri ve Adalet bakanlıklarının ödemesine karar verdi. Ancak bakanlıkların ‘Paramız yok icra takibi başlatın’ cevabı verdiği öğrenildi.

⁵¹⁶Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunmasına Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik Taslağı Hakkında Değerlendirme ve Öneriler ,s.3 www.tukd.org.tr/.../TUKD_6284_s_K_Yonetmeli_Taslag_na%20Iliskin (Erişim Tarihi: 24.10.2018)

6284 Sayılı Kanun kapsamında yapılan işlemler de müfettişler tarafından gerçekleştirilen denetime dahil olmaktadır. Bu kapsamda Hukuk (Aile) Mahkemelerine, mağdur çocuklar bakımından ceza mahkemelerine, Cumhuriyet Savcılığı İnfaz, derdest soruşturma evrakına yönelik olarak tavsiyeler verildiği görülmektedir⁵¹⁷. Buradan da anlaşılacağı üzere kanunda sarih bir biçimde belirtilen hususlar dahi uygulamaya hatalı şekilde geçebilmektedir.

2.4.2. Başvuru Mekanizmaları: İhbar ve Şikayet

Kanun şiddet ya da şiddet uygulama tehlikesinin olması durumunda herkesin bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebileceğini hükme bağlamıştır (m. 7). Şiddet mağdurunun bildirim şekli yazılı, sözlü ya da başka bir surette olabilir. Sözlü yapılan ihbar ve şikayetlerin derhal tutanağa geçirilmesi gerekmektedir. Kanunda şikayet ifadesi açık bir biçimde kullanılmasa da Yönetmeliğin 4. maddesinde ihbar ve şikayet konusunda açık düzenleme getirmiştir. Bu madde ihbarı “üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir suretle bildirilmesi”; şikâyeti, “şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesi” biçiminde düzenlemektedir. Şikayet mercileri kolluk, mülki amir, Cumhuriyet Başsavcılığı, hakim olarak Yönetmelikte gösterilmiştir. Şikayet mercileri kanun kapsamındaki görevlerini geciktirmeden yerine getirmek durumundadırlar. ŞÖNİM’e ya da İl müdürlüğüne yapılan şikayet ve ihbarlar olayın özelliğine bakılarak ilgili kolluğa, mülki amire, Cumhuriyet Başsavcılığına ya da hakime gecikmeksizin bildirilir. Kolluk ile polis jandarma ve sahil güvenlik birimleri; kolluk amiri ile hakkında tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından atamalarındaki usule göre konu ile yetkili ve görevli kolluk biriminin komutanı/amiri ifade edilmektedir. Burada şöyle bir ayrıma gitmek mümkündür; şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi olan kişinin yetkili

⁵¹⁷ Bkz. Selim Yıldız, “Aile İçi Şiddet”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl:2012, Cilt:8 Sayı:97-98, s.81-82.

makamlara durumu bildirmesi ile üçüncü kişilerin yetkili makamlara durumu bildirmesi arasında bir nitelendirilme farkı vardır⁵¹⁸.

Kamu görevlileri ihbarı aldıktan hemen sonra kanun kapsamındaki görevlerini yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdürler (Yön. m. 4/f. 3). Buna paralel olarak Yönetmeliğin 5. maddesi kolluğun ihbar ve şikayet üzerine gerekli işlemleri yapacağını, gecikmeksizin, en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bilgi vereceğini düzenlemiştir.

Kolluk ihbar ya da şikayeti aldıktan sonra genel hükümler gereği işlem yapar. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerin söz konusu olması durumunda, kanunun işaret ettiği şekilde tedbir kararı alır ve bunları onaylanmak üzere mülki amire ya da hakime sunar. Burada kararın niteliği sunulacak makamı da belirleyecektir (Uyg. Yön. m. 5/ f.1). Kolluğa gelen ihbar ve şikayet konusu olay kolluğun karar vermeye yetkili olmadığı bir durum ise, kolluk tedbirin türünü dikkate alarak mülki amiri ya da aile mahkemesi hakimini bilgilendirecektir⁵¹⁹.

Cumhuriyet başsavcılığı da, kendisine yapılan başvuru neticesinde düzenlenen evrakı, ilgili tedbirin alınması için hakime ya da mülki amire gönderir. ŞÖNİM'in koordinasyon görevi burada kendini göstermektedir; kolluk kendisine yansıyan olayları ŞÖNİM' bildireceği gibi, hakim ve mülki amir de aldıkları tedbir kararlarını ŞÖNİM'e bildirmeleri de mümkündür (Uyg. Yön. m 5/ f.1 ve f. 4) .

İhbar yazılı ya da sözlü veyahut başka bir şekilde olabilse de gelen tüm bildirimler tutanak altına alınmalıdır (Yön. m.4/f. 5) . Burada şiddet eylemleri, TCK anlamında suç teşkil etmekteyse, bu durumda ihbar yükümlülüğüne aykırı davranılması TCK m. 278 anlamında "Suçu Bildirmeme" suç olarak düzenlenmiştir.

Ancak uygulama her zaman bu iki maddenin gerektirdiği şekilde olmamaktadır. Bu düzenlemelere karşın ihbar ve şikayet aşamalarında kadınların

⁵¹⁸Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 35.

⁵¹⁹Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 36.

çeşitli sorunlar yaşadığı, engellemelerle karşı karşıya kaldığı da bilinmektedir.⁵²⁰ Bu anlamda 4320 sayılı Kanun zamanında da oldukça tartışılan kötü örnekler zaman zaman ortaya çıkmaktadır. Bazı hallerde kolluk kuvvetlerinin görevini yerine getirmediği, yapmamak için direndiği, çeşitli şekillerde ayrımcılık yaptığı, kadına onur kırıcı kötü muamelede bulunduğu ve maalesef faili koruduğu, desteklediği durumlar olduğunu görmekteyiz. Başvuruların alınmadığı ya da acil olaylar karşısında eylemsiz kalındığı, yetkilerin kullanılmadığı örnekler mevcuttur. Kadınları şikayetten vazgeçirmekten, kurumların aranıp sığınakta kalıp kalmadığını sormaya, alkol kullanıp kullanmadığının soruşturulmasına kadar varan davranışlar söz konusu olmaktadır⁵²¹.

4320 Sayılı Kanun zamanında kolluğun Kanun hakkındaki bilgisizliği ve temel amaca aykırı olacak şekilde duyarsız davranışları uygulamaya dair en çok eleştirilen sorunlardan biri olmuştur⁵²². Opuz v. Türkiye kararında da kolluğun kadına yönelik şiddet meselesine olan bakış açısına, etraflıca değinilmiş bulunmaktadır.

İstanbul Sözleşmesi'nin 27. maddesinin kenar başlığı "Bildirim", 28. maddesinin kenar başlığı ise "Uzmanlar tarafından bildirim"dir. 6284 Sayılı Kanun'un 7. ve Yönetmeliğin 4. maddesi Sözleşme hükümlerini karşılar nitelikte değildir. Kanun İstanbul Sözleşmesi'nin 27. ve 28. maddeleri ile örtüşmediği, Sözleşme'nin gereklerine uygun olmadığını gerekçesiyle eleştirilmektedir⁵²³.

6284 Sayılı Kanun'un getirdiği en önemli yeniliklerden biri kolluğa tanınan yetkilerin ve görevlerin genişletilmesi olmuştur. Kanunun 3. maddesinin 2. fıkrası ve 5. maddesinin 2. fıkrası gecikmesinde sakınca bulunan hallerde alınacak tedbirlerle ilgili düzenleme yapmıştır. Bu durumun isabetli olduğunu söylemek

⁵²⁰ Koruma Talebine Karakoldan Yanıt: Bütün Polisler Gezi'de <http://sendika62.org/2013/11/koruma-talebine-karakoldan-yanit-butun-polisler-gezide-152350/>

⁵²¹ Detaylı örnekler için Bkz. Mor Çatı, **İzleme Raporu**, s. 49-51.

⁵²² Moroğlu, **Kanun**, s.10. www.mynet.com/haber/yasam/her-gun-geliyorsun-olsen-de-kurtulsak-638291-1 Koruma kararına rağmen eşi tarafından öldürülen Ferdane Çöl için polise maaş kesme ve terfi durdurma cezası verilmiştir. www.radikal.com.tr/turkiye/kadin-cinayetleri-icin-onemli-khttps

⁵²³ Nuhoglu, **a.g.e.**,s. 71.

mümkündür zira yapılan çalışmalar şiddet gören kadınların ilk başvurdukları yerler arasında karakolların olduğunu ortaya koymaktadır⁵²⁴. İçişleri Bakanlığı kayıtlarına göre, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin önlenmesine Dair Kanun kapsamında 2016 yılında 130.634 kadının şiddet gördüğü gerekçesiyle kolluk kuvvetlerine başvurmuştur. 130.634 kadından sadece 54.484'ü hakkında koruyucu tedbir kararı verilmiş olması; koruyucu tedbir verilmesi için başvuruda bulunan kadınlara, “şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaksızın, 6284 sayılı Kanun kapsamında koruyucu tedbir kararı verildiğini” açıklayan İçişleri Bakanlığı, kendi verileriyle çelişen beyanlarda bulunmaktadır. Şiddet gören her kadının koruma altına alınmadığı sonucunu çıkarmak da mümkündür⁵²⁵.

6284 Sayılı Kanun ile birlikte kadına karşı şiddet olaylarının yargıya taşınması sayısal anlamda artmıştır⁵²⁶, kanunun düzenlemelerinin kadınları başvuruya teşvik ettiği iddia edilmektedir⁵²⁷. Ayrıca şiddete uğrayan kadınların başvurularına gerek olmaksızın işlemeye başlayan bir sistem de bu anlamda olumlu bir gelişmedir. Zira kadınların karşı karşıya kaldığı baskılar, ekonomik ve sosyal etkenler, toplumsal yapı herhangi bir başvuru mekanizmasını işleterek şiddetten kurtulma yolunu seçebilmesinin önünde engel teşkil etmektedir⁵²⁸.

Tedbir kararı ilgili kişi, Bakanlık, kolluk görevlileri veya Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine verilebilir. Bu kişiler Yönetmeliğin 30. maddesinde müdürlük, ŞÖNİM, kolluk görevlileri, Cumhuriyet Savcısı olarak gösterilmiştir⁵²⁹.

⁵²⁴ Bkz. Mor Çatı, **Türkiye’de Erkek Şiddetiyle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu (Mücadele Mekanizmaları)**, İstanbul, Mart 2016, s. 48. Mor Çatı ile ilişkide olan kadınlar 2015 yılında hukuki mekanizmalardan sonra en çok karakollara baş vurdu. Rapora göre kadınların kolluğa başvurma nedenleri, şiddet uygulayanı şikâyet etmek, koruma kararı almak, sığınağa gitmek, tedbir kararının ihlalinin şikâyet etmek vb oldu. (Emniyet Genel Müdürlüğü’nün çalışmasına göre 2014’te şiddet gördüğü gerekçesiyle polise başvuran kadınların sayısı 118 bin 14’e çıktı. 2013’te sayı 82 bin 205’ti. (www.hurriyet.com.tr/kadina-siddette-vahim-tablo-polise-basvuran-kadin-sayisi-118-bin-14-ecikti-282460829 .)

⁵²⁵ Açıklanan rakamlara göre 2016 yılında Türkiye’de; Günde 358, Saatte 15, Her 4 dakikada ise 1 kadın, şiddet gördüğü gerekçesiyle kolluk kuvvetine başvuru yapmaktadır. www.chp.org.tr/Haberler/4/ilgezdi-2016da-koruma-altindaki-12-kadin-olduruldu-52808.aspx ”

⁵²⁶ Mertoğlu, s. 4336.

⁵²⁷ Mertoğlu, s. 4349

⁵²⁸ Erdem , **Aile**, s. 250

⁵²⁹ Erol, **a.g.e.**, s. 282. Aile Mahkemelerinden bizzat talepte bulunulabileceği gibi, eylem çoğu zaman suç teşkil ettiği için soruşturmayı yürüten cumhuriyet savcılığı tarafından da mahkemeden talepte bulunulabilmektedir. Zaman zaman mahkemelerce yapılan esasa ilişkin yargılamalar sırasında gözlemlenen duruma göre re’sen de tedbirlere hükmedilebilmektedir. Ancak uygulamada daha sıklıkla

Doktrinde, burada istisnai bir düzenlemenin söz konusu olduğu, ceza muhakemesinde genel kuralın işlemin yapılacağı yer ya da soruşturmayı yürüten yer hakiminin yetkili olması iken burada en çabuk ve kolay ulaşılabilecek başvuru mercilerinin yetkili olması kuralının benimsendiği ifade edilmiştir.⁵³⁰

6284 Sayılı Kanun uygulanmak açısından şiddet görenin talebini aramaz, herkes bu durumu ihbar edebilir ve bunun yerinde bir düzenleme olduğu belirtilmiştir⁵³¹. Şiddetin ya da şiddet uygulama tehlikesinin devam edeceğinin anlaşılması durumunda re'sen, ya da Bakanlığın (Yönetmelikteki ifade ile müdürlük ve ŞÖNİM) ve kolluğun talebi üzerine tedbirin süresinin ya da şeklinin değiştirilmesine, kaldırılmasına ya da aynen devam etmesine karar verilebilir.

2.4.3. Gizlilik

Gizlilik ilkesi Kanununun 8., Yönetmeliğin ise 32. maddesinde düzenlenmiştir. “Korunan kişi ile ilgili işlemlerde gizlilik ilkesi esas alınmıştır” ifadesiyle uygulamanın gizlilik bölümüyle ilgili açıklık getirmiştir. Gerekli bulunursa tedbir kararı ile beraber talep üzerine ya da re'sen korunan kişinin ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Bu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişiler hakkında TCK'nın ilgili hükümleri uygulanır. Yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilir.

Korunacak kişiye yapılacak tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adres bilgileri kullanılır. Korunan kişinin bilgilerinin gizli tutulmasına karar verildiği takdirde bu

---

kolluk aracılığıyla tedbir talepleri mahkemeye- re intikal etmektedir. Özellikle kolluk aracılığı ile gelen taleplerde, evrakın oluşturulması, ifadelerin alınması, darp raporlarının temini, olay yeri tutanaklarının düzenlenmesi gibi işlemler ve yazışmalar nedeniyle zaman zaman taleplerin mahkemelere gecikmeli olarak ulaştırıldığı gözlenmektedir. Bu tür gecikmelerin önüne geçilmesi için “savcılık soruşturma evrakı” düzenleniyor gibi işlem yapılması uygulamasının terk edilerek, talebin ve temin edilebilen eklerinin en kısa zamanda “doğrudan” mahkemeye gönderilmesi gerekmektedir (Erol, s. 282).

⁵³⁰Yenisey, a.g.e., s.11.

⁵³¹Canan Yılmaz, a.g.e., s. 347-348.

kimsenin Milli Eğitim Bakanlığı, Merkezi Nüfus İdare Sistemi, Sosyal Güvenlik Kurumu, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi, kolluk, bankalar, sağlık kurum ve kuruluşları ve benzeri tüm kayıtlardaki bilgileri gizli tutulur. Korunan kişi hakkında gizlilik kararı verilmesi halinde, karar ŞÖNİM müdürü aracılığıyla tedbir kararının uygulanacağı yer nüfus müdürlüklerinde ilgilinin nüfus kaydına işlenir. Gizlilik şerhinde kararı veren mercinin adı, kararın tarih ve sayısı bulunur. Bu durumda korunan kişilerin resmi başvuru, iş ve işlemlerinin yapılması sırasında adres beyanı istenilmez. Gizlilik kararı verilen kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulur. Korunan kişinin nüfus kaydına işlenen gizlilik şerhi, tedbir kararının süresinin sona ermesini takip eden on beşinci gün MERNİS veri tabanından silinir. Gizliliğe ilişkin tedbir kararının değiştirilmesi veya kaldırılması halinde ise nüfus müdürlüğü tarafından karar gecikmeksizin yerine getirilir. Talep olduğu takdirde ilgililere kişisel eşya ve belgelerinin kolluk marifetiyle teslimi sağlanır. Mor Çatı İzleme Raporu'nda mahkemelerin gizlilik kararı vermediği durumlar ile karşılaşıldığı ifade edilmiştir⁵³².

2.4.4. Tedbir Kararının Tebliği

6284 Sayılı Kanun'a göre alınan tedbir kararı hem korunan kişiye hem de şiddet uygulayana tefhim ya da tebliğ edilir. Tedbir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece tedbir talep edene tebliğ edilir. Tebligatı kararı veren merci yapar. Tedbir kararı yerine getirilmesi için görevli kurum ya da kuruluşa gönderilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülki amirin yetki alanında olup kolluk amirinin aldığı tedbir kararları yetkili merci tarafından onaylanmaması halinde tedbir kararının kalktığına ilişkin karar ilgili kolluğa bildirilir, korunan kişiye tebliğ edilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ilgili kolluk birimi tarafından alınan önleyici tedbir kararı şiddet uygulayana derhal bir tutanak ile tebliğ edilir. Bu husus hakkında ŞÖNİM'e ve mahkemeye bildirimde bulunulur. Tedbir kararına aykırılık halinde zorlama hapsi uygulanacağına karar verilebileceği ihtarları hem kararda belirtilir hem de tefhim ve tebliğ işlemlerinde yapılır. Tedbir kararının ilgililere tefhim veya tebliğ edilmemesi, kararın uygulanmasına engel teşkil etmez. Ancak uygulamada bu konu ile ilgili sorunlar çıkmaktadır.

⁵³²Mor Çatı, **İzleme Raporu**, s.12.

2.4.5. Tedbir Kararlarına İtiraz

6284 Sayılı Kanun'un 9. maddesi "İtiraz" madde başlığı altında, Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebileceğini düzenlemiştir. İtiraza ilişkin düzenleme Yönetmelikte daha detaylı bir şekilde yapılmıştır (Yön. 34. madde). Buna göre; hâkim tarafından verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına ve zorlama hapsi kararlarına itiraz etmek mümkündür (Yön. m. 34/f. 1).

İtiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir (Kanun 9. madde/2. fıkra; Yönetmelik 9. madde 2. fıkra).

Asıl dava ile birlikte talep edilen tedbirler hakkında verilen kararlara karşı esas davadan bağımsız olarak 34. maddenin ikinci fıkrasındaki usulle itiraz edilir. İtiraz mercii kararını bir hafta içinde verir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. Mülki amirin verdiği koruyucu tedbir kararına karşı tefhim ya da tebliğden itibaren iki hafta içinde aile mahkemesine itiraz etme hakkı verilmiştir. Aile mahkemesinin olmadığı durumlarda yönetmeliğin yukarıda anılan 34. maddesinin 2. fıkrasına göre işlem yapılacaktır.

Hakim tedbir kararının kaldırılmasına, başka bir tedbirle değiştirilmesine ya da aynı şekilde devam etmesine karar verebilir. İtiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir ancak hakim gerekli gördüğü hallerde ilgilileri dinleyebilir. Hakim bir hafta içinde karar vermek durumundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir (Yön. m. 34/f. 7). İtiraz üzerine inceleme yapan mahkemenin belge ya da delil arayıp aramayacağı hususu kanunda düzenlenmemiştir. Doktrinde mahkemece verilecek bu karar kesin olduğundan

inceleme yapanın delilleri inceledikten sonra karar vermesinin gerekeceği belirtilmiştir⁵³³. 4320 Sayılı Kanun ile verilen tedbir kararları kesin olup bu durum doktrinde oldukça sakıncalı bulunmakta idi⁵³⁴.

2.4.6. Tedbir Kararlarının Bildirimi

Bu Kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir.

Bu Kanun kapsamında ilgili mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirilir. Bu bildirim yapılması ŞÖNİM'ler tarafından verilecek hizmetlerin yerine getirilmesi, kurumlararası koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve Bakanlığın davalara müdahil olma hakkının (m. 20) sağlanması için önemli olduğu ifade edilmiştir⁵³⁵.

2.4.7. Kolluğun Görevleri

Koruma tedbirlerinin uygulanması konusunda kolluk kuvvetlerinin görevi oldukça önemlidir. Zira kararın etkin bir şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir. Kararın etkin şekilde yerine getirilmemesi istenmeyen sonuçların doğmasına sebep olmaktadır. Yönetmeliğe göre bu görevler, kolluğun merkez ve taşra teşkilâtında Kanunda belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, kolluk birimlerince belirlenmiş olan yeteri kadar görevli tarafından yerine getirilir. Koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinde ilgili kişinin yerleşim yeri ya da bulunduğu yer yahut tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk birimi görevli ve yetkili olacaktır⁵³⁶. Bu

⁵³³Nuhoğlu, **a.g.e.**, s. 76;

⁵³⁴Erdem, **4320**, s.71. Koruma kararı duruşma açılarak ve taraflar dinlenerek verildiyse artık buna itiraz edilmemesi, itirazın sadece dosya üzerinden incele yapılmış olan durumlarda yapılabilmesi, itiraz üzerine de duruşma açılması önerisi getirilmiştir; Biçkin, **a.g.e.**, s. 1457. 4320 Sayılı Kanun döneminde kararlarının temyizinin mümkün olmaması için bkz. Kadına Yönelik Şiddetle İlgili İç Hukuktaki Düzenlemeler, s. 11 “Oysa temyiz denetiminin yokluğu, uygulamada, daha çok sayıda kadına yönelik şiddeti önlemeye yarayacak kararların da filizlenmesine olanak vermiştir.”

⁵³⁵Ceylan, **Aile İçi Şiddet**, s. 46.

⁵³⁶Sağiroğlu, **a.g.e.**,s.112.

görevliler, özellikle çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış personel arasından belirlenir.

2.4.8. Teknik Yöntemlerle Takip

6284 Sayılı Kanun'un 12. maddesinde, verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabilceği düzenlenmiştir. Ancak, bu suretle, kişilerin ses ve görüntüleri dinlenemez, izlenemez ve kayda alınamaz. Teknik yöntemlere ilişkin usul ve esasların yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmişse de (12. madde/ 2. fıkra) Yönetmeliğin 37. maddesi konu ile ilgili bundan farklı ya da fazla bir düzenlemeye gitmemiştir.

Yöntemler kişinin mağdur ya da şiddet uygulayan olması bakımından farklılık arz eder. Elektronik kelepçe fail bakımından uygulanırken mağdur bakımından getirilecek uygulamalar Bakanlığın sunumunda alarm, panik bilekliği ve mobil aparat şeklinde sayılmıştır⁵³⁷. Alarm, mağdurun konutuna ya da işyerine yerleştirilen ve sabit olan bir alarm cihaz marifetiyle çalışan bir aparat sistemidir. Şiddet uygulayanın mağdurun evine yaklaşması halinde bağlantılı olduğu polis/güvenlik birimine haber vermekte ya da mağdur tarafından bir panik düğmesine basılınca aynı birimlere haber vermekte ve müdahaleyi sağlamaktadır. Panik bilekliği; mağdurunu bileğine takılan bir bileklik (kelepçe) ya da boynuna asılan bir kolye mahiyetinde bir aparatır. Bu aparatın fonksiyonu ise GPS (navigasyon) donanımlı olmasıdır. Mobil aparat; bir mobil telefon ebat ve görünümünde olup, bu aparatın içerdiği program sayesinde yalnızca bir tuşa basılarak kolluk kuvvetlerine ulaşım ve kişinin bulunduğu yerin tespiti sağlanabilmektedir.

Bu kapsamda KSGM ile EGM arasında 27.09.2012 tarihinde "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Elektronik Destek Teknolojilerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İşbirliği Protokolü"; KSGM ile Avea İletişim Hizmetleri A.Ş. arasında ise 14.09.2012 tarihinde işbirliği protokolleri

---

⁵³⁷ Süleyman Mortaş, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Aile Hayatının Korunması*, İstanbul 2016, s. 559.

imzalanmış; 18.10.2012 tarihinde Adana ve Bursa illerinde “Elektronik Destek Sistemi Pilot Uygulaması”na başlanmıştır⁵³⁸. 18 Ekim 2012 – 14 Eylül 2015 tarihleri arasında yürütülen pilot uygulama kapsamında; Adana 150 Bursa’da 146 olmak üzere toplamda 296 güvenlik butonu verilmiştir⁵³⁹. Uygulama 31.12.2015 tarihinde sona ermiştir.

Protokolün sona erme tarihinin yaklaşması panik butonu sisteminin mağdurun güvenliğinin sağlanması konusunda yetersiz kalması sebebiyle terk edilmiştir. Bu sebeple şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın aynı anda izlenebildiği bir sisteme geçilmesi kararlaştırılmıştır⁵⁴⁰. Bu amaçla 8 Mart 2015 tarihinde Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve İç İşleri Bakanlığı arasında “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır⁵⁴¹.

Protokol ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı bünyesinde kurulu elektronik izleme sistemi altyapısı ve elektronik kelepçe cihazlarının kullanıldığı sistem ile şiddet uygulayan ve şiddet mağdurunun birlikte takip edileceği bir pilot uygulama öngörülmüştür. Protokol süresinin dolması sebebiyle 8 Mart 2016’da süresi uzatılmıştır.

Protokol kapsamında, “Elektronik kelepçe; teknik yöntemlerle takip kapsamında, mağdur ünitesi ve alkol ünitesi ile uyumlu çalışan şiddet uygulayanın ayak bileğine takılan elektronik cihazları”, “Teknik yöntemlerle takip; ilgili mevzuat kapsamında verilen tedbir kararlarına uyulup uyulmadığının teknik araç ve yöntemler kullanılarak coğrafi bilgi sistemleri üzerinden denetlenmesi kapsamında kullanılan tüm uygulamaları (alkol ünitesi, elektronik kelepçe, mağdur ünitesi)” ifade eder⁵⁴². Söz konusu Protokol ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü,

⁵³⁸ kadininstatusu.aile.gov.tr/.../şiddet_uep_birleşik%20rapor_2012haziran_2013%20aral

⁵³⁹ “Elektronik Destek Sistemi ve Pilot Uygulamaları”

kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54295027369dc32358ee2bb4/EDSWEB.docx; Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planı 2016-2020

<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54296cb3369dc32358ee2c51/ulusal%20eylem%20planı%2020.pdf>

⁵⁴⁰ Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s 23, <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/58528516369dc524d057a5fe/Kadına%20Yönelik%20Şiddetle%20Mücadele%20Broşürü.pdf>

⁵⁴¹ <http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/mevzuat/protokol/P52.pdf>

⁵⁴² <http://www.cte.adalet.gov.tr/menudekiler/mevzuat/protokol/P52.pdf>

Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı bünyesinde kurulu elektronik izleme sistemi altyapısı ve elektronik kelepçe cihazlarının kullanıldığı sistem ile şiddet uygulayan ve şiddet mağdurunun birlikte takip edildiği pilot uygulama Ankara ve İzmir’de gerçekleştirilmektedir.

Bahsi geçen pilot uygulama 19 Nisan 2016 tarihinde imzalanan “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İş Birliği Protokolünün Yenilenmesi Protokolü” ile bir yıl süre ile uzatılmıştır. İki yıl içinde elektronik kelepçe uygulaması yapılan kent sayısı 2’den 6’ya çıkmıştır. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Gaziantep ve Antalya’da kadına yönelik şiddet uygulayanlara mahkeme kararıyla elektronik kelepçe takılmıştır⁵⁴³.

Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği 6284 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinin üzerinden bir yıldan fazla zaman geçtikten sonra yürürlüğe girmiştir⁵⁴⁴. Yönetmeliğin 104. maddesi haklarında belirli yerlere gitmekten yasaklama veya belirlenen konut, yer veya bölgeden çıkmama ya da belirlenen kişilere yaklaşmamaya dair verilen denetimli serbestlik kararlarının elektronik cihaz kullanılmak suretiyle yerine getirilebileceğini düzenlemiştir.

Kamuoyunda elektronik kelepçe olarak meşhur olan bu aparat içerdiği GPS (navigasyon) donanımı sayesinde şiddet uygulayanın mağdura öngörülen mesafeden fazla yaklaşması halinde kolluk tarafından fark edilerek müdahale edilmeyi sağlamaktadır⁵⁴⁵.

⁵⁴³ 120 bin şiddet mağduru kadın için 30 e-kelepçe tahsis edilmiş durumda. Elektronik kelepçeler için belli sayıda kontenjan ayrıldığı ortaya çıkmıştır. Adalet Bakanlığı elektronik kelepçenin yılda 30 kişiye takılmasına onay vermiştir. İstanbul ve Bursa’da henüz hiç e-kelepçe uygulaması yapılmadı, sadece 4 ilde 28 kişi bakımından uygulanmaktadır. Şiddet gören 120 bin kadının 70 bini yakın ve uzak koruma ile korunmakta olduğu, 300’ünün kimliğini değiştirdiği belirtilmiştir. <http://www.haberturk.com/120-bin-siddet-magduru-kadini-korumak-icin-sadece-30-e-kelepce-tahsis-edildi-1664787>

⁵⁴⁴ <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/03/20130305-7.htm> 5 Mart 2013 tarih ve 28578 Sayılı Resmi Gazete

⁵⁴⁵ Mortaş, **a.g.e.**, s. 558.

2.4.9. Tedbir Kararının Sona Ermesi

Hâkim veya mülki amir tarafından re'sen, korunan kişi, müdürlük, ŞÖNİM veya kolluk görevlileri tarafından yapılan talep üzerine, şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin ortadan kalktığına anlaşılması halinde, kararı veren merci tarafından verilen tedbirlerin kaldırılmasına karar verilebilir. Tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmesi halinde bu karar korunan kişiye de tebliğ edilir.

2.4.10. Tedbir Kararlarına Aykırılık Hali ve Zorlama Hapsi

Tedbir kararını ihlal edenin bu davranışının bir karşılığı bulunmaktadır. 6284 Sayılı Kanun bunu zorlama hapsi olarak düzenlemiştir. Bazı tedbirler hariç neredeyse tümü uyarı niteliğinde olduğundan zorlama hapsi gibi bir düzenleme öngörülmemiş olsaydı tedbir kararlarına uyulmasını beklemek de çok anlamlı olmazdı⁵⁴⁶. Uzaklaştırma ve alkollü madde kullanarak gelmemeye ilişkin kararlardan sonra şiddet gören, ortak konuta davet etmek, dışarıda birlikte alkol ya da uyuşturucu madde alarak eve davet etmek, konuta davet ederek bu maddeleri birlikte kullanmak durumlarında mağdurun uyarılan fiiller konusunda rızası olduğu, bu sebeple tedbir kararının ihlalinden bahsedilemeyeceği ifade edilmektedir⁵⁴⁷.

Doktrinde zorlama hapsinin 6284 Sayılı Kanun ile getirilen en önemli hususlardan biri olduğu ifade edilmiştir⁵⁴⁸. Bu madde anlamında 4320 Sayılı Kanun ile 6284 Sayılı Kanun arasında bir fark bulunmaktadır. 4320 Sayılı Kanun koruma kararına aykırılık halinde, karara aykırı davranan eş ya da aile bireyi hakkında üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilmesi gerektiğini düzenleyerek burada bir suç ihdas etmiştir. Kısa süreli hapis cezaları ertelenebilir, paraya ve diğer alternatif yaptırımlara çevrilebilir. Yargılama ve temyiz süreçlerinin tekrarlanarak uzaması sonucu ceza davalarının büyük bir bölümünün zamanaşımına uğramaktadır. Eski uygulama anlık ve isabetli müdahale ihtiyacının karşılanmamasına, hapis cezasından

⁵⁴⁶ Badur, **a.g.e.**, s.88.

⁵⁴⁷ Balo, **a.g.e.**, s. 7; Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 45. Diğer yandan 4320 Sayılı Kanun'da tedbir kararının ihlali suç teşkil ettiğinden bahisle, bu suçta hukuka uygunluk sebebi bulunmadığını ifade edenler de vardır.

⁵⁴⁸ Uğur, **Şiddet**, s.118.

beklenen faydanın yerine gelmemesine sebebiyet verdiği için bahisle şiddet olaylarının önüne geçilmesi konusunda etkin bir yol olmadığı ifade edilerek eleştirilmiştir⁵⁴⁹. Adalet Komisyonu Raporunun zorlama hapsinin amacının kasten öldürme gibi neticesi ağır suçların işlenmesinden önce suçun önlenmesi olarak tespit ettiği, tedbir kararlarının süratle alınmasına ve etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik bir sistem olarak zorlama hapsinin öngörüldüğünü belirtmektedir⁵⁵⁰. Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı'nın İzleme Raporu'nda ise bir çok ihlal olmasına rağmen zorlama hapsinin uygulanmadığı durumların olduğunu, bunun da şiddet uygulayanı cesaretlendirdiğini ve haliyle caydırıcılık unsurunun ortadan kalktığını ifade edilmiştir⁵⁵¹. Uygulamada ceza davalarının uzun sürmesi, hapis cezasının da nadiren uygulanması sonucunda caydırıcılık etkisinin ortadan kalkmasının eleştirilere sebep olduğu ifade edilmiştir⁵⁵². Bu şekilde de 4320 Sayılı Kanun ile tedbir kararına aykırılığın suç olarak düzenlenmesine yönelik uygulamadan vazgeçilmiştir.

6284 Sayılı Kanunun m. 6 düzenlemesinin cezai sorumluluğa etki etmeyeceği ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açılmışsa da dava reddedilmiştir⁵⁵³. Kararda zorlama hapsi verilmesini gerektirecek ihlal davranışlarının kamu yararının zarar görmesine sebep olduğu ifade edilmiştir. Zira ihlali söz konusu olan tedbir kararını kamu otoritesi kullanılarak verilmektedir⁵⁵⁴. Bazı hallerde kişi, kendisine yüklenen yükümlülüğe uymak için bir ölçüde zorlanır ve bu doğrultuda disiplin hapsi niteliğine sahip bir hürriyetinden yoksun bırakılma ile karşı karşıya kalabilmektedir. Burada sadece kişinin kendisinden uyması beklenen yükümlülüğe uymasını sağlamak amacıyla belirli bir müddet için özgürlüğünden mahrum edilmesi söz konusudur⁵⁵⁵. Zorlama hapsi koruyucu tedbir kararlarının ihlali halinde uygulanmaz çünkü bunlar zaten koruma sağlanmasını temine yöneliktir, şiddet uygulayan kişiye doğrudan bir yükümlülük getirmez. Bazı yazarlarca zorlama hapsi uygulaması sebebiyle şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasındaki ailevi, sosyal,

⁵⁴⁹Uğur, **Şiddet**, s.115.

⁵⁵⁰ TBMM Yasama Dönemi 24, Yasama yılı 2, Sıra Sayısı 181 s 65.

⁵⁵¹Mor Çatı, **İzleme Raporu**, s.11.

⁵⁵²Uğur, **Şiddet**, s .118.

⁵⁵³2013/119-141 28.11.2013 Günlü karar, 27.03.2014 Tarihli ve 28954 Sayılı Resmi Gazete.

⁵⁵⁴ Karakaya, a.g.e., s.3

⁵⁵⁵Özgenç,a.g.e., s. 59.

ekonomik ve benzeri ilişkiler ile birlikte şiddetin niteliği de dikkate alınarak, duruma en uygun düşen tedbir kararının verilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁵⁵⁶.

Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur. Tedbir kararının tefhim ve tebliğ işlemlerinde, tedbir kararına aykırılık hâlinde şiddet uygulayan hakkında zorlama hapsinin uygulanacağı ihtar yapılır.

Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında tekrar zorlama hapsi uygulaması söz konusu olabilecektir. Burada zorlama hapsinin süresi ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre belirlenir ve on beş günden otuz güne kadardır. Ancak toplamda tüm ihlallere üzerinden değerlendirildiği zaman zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez. Yönetmelikte bu konu ile ilgili detaylı düzenlemeler yapılmıştır. Yönetmelik uyarınca tedbir kararlarının ihlal edildiğinin kolluk tarafından tespit edilmesi halinde tutulan tutanak Cumhuriyet başsavcılığına iletilir. Bu tutanak Cumhuriyet başsavcılığı tarafından ivedilikle aile mahkemesine gönderilir. Tedbir kararlarının ihlal edildiğinin aile mahkemesince tespit edilmesi halinde ise başka bir işleme gerek kalmaksızın re'sen zorlama hapsine ilişkin karar verilebilir. Tedbir kararının ihlali, tedbire karar veren mahkemenin yargı alanı içerisinde olduğu takdirde zorlama hapsi kararı, bu mahkeme tarafından verilir. Ancak tedbirin başka bir mahkemenin yargı alanı içerisinde ihlal edilmesi halinde, mükerrerliğe neden olmamak açısından kararı veren mahkemeden aynı tedbir hakkında daha önce zorlama hapsine karar verilip verilmediği hususunda bilgi istenilir. Verilen bilgiye göre ihlal durumu değerlendirilerek karar verilir.

Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir. Yönetmeliğin 34. maddesinde zorlama hapsine dair verilen kararlara da itiraz edilebileceğini düzenlemektedir. Zorlama hapsi kararlarına karşı tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içinde aile mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine dosya, o yerde aile

---

⁵⁵⁶Uğur, **Şiddet**, s. 120.

mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir.

Yönetmelik uyarınca zorlama hapsine ilişkin kararlar duruşma yapılmaksızın verilir. Ancak, hâkim tarafından gerekli görülmesi halinde ilgililer dinlenebilir. Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararlarına aykırı hareket eden şiddet uygulayana, fiili bir suç oluştursa bile, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim tarafından üç günden on güne kadar zorlama hapsine tâbi tutulmasına karar verilir. Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez. Zorlama hapsi kararları tekerrüre esas olmaz, koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz ve adli sicil kayıtlarına işlenmez.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasında "disiplin hapsi" tanımlanmıştır. İcra İflas Kanunu'nun bazı maddelerinde de disiplin hapsi öngörülmüştür. 6284 Sayılı Kanunun içinde usul hükümleri de olduğundan, genel kanunlar olan Ceza Muhakemesi Kanunu'nun ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun hükümlerinin gözetilemeyeceği düşünülse de doktrinde zorlama hapsine itiraz hakkının tanınması gerektiği ifade edilmiştir. Bazı yazarlar zorlama hapsine itirazın kanunda açık bir şekilde tanınmadığını, şüphelerin giderilmesi bakımından bunun açık bir şekilde ifade edilmesinin gerektiğini, ancak bu hakkın varlığını kabul etmenin yerinde olacağını ifade etmektedir⁵⁵⁷. Koruma tedbirlerinin delil ve belge aranmadan da verilebildiği durumlar olduğundan, itiraz hakkı tanınmadığı takdirde bir denetim mekanizması da olmayacağından yasaya aykırı olarak özgürlüğünün kısıtlanabileceğini belirtilmiştir⁵⁵⁸.

---

⁵⁵⁷ Uğur, **Şiddet**, s. 121-122.

⁵⁵⁸ Ceylan, **a.g.e.**, s. 43.

6284 Sayılı Kanun'un 6. maddesi "suçlara ilişkin saklı tutulan hükümler" kenar başlığı ile düzenlenmiştir. Kişinin silah bulundurması, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmasının suç oluşturması dolayısıyla ya da fiilin başka bir suç oluşturması nedeniyle; soruşturma ve kovuşturma evresinde koruma tedbirlerine veya denetimli serbestlik tedbirlerine, mahkûmiyet hâlinde ceza veya güvenlik tedbirlerinin infazına ve bu çerçevede uygulanabilecek olan denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin kanun hükümleri saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6284 SAYILI KANUNA GÖRE VERİLECEK TEDBİR KARARLARI ve UYGULAMAYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

3.1. Tedbir Kararlarının Hukuki Niteliği ve Düzenlenme Şekli

6284 Sayılı Kanun uyarınca, şiddet gören ve şiddet uygulayan hakkında, re'sen ya da talep sonucu verilen kararlar “tedbir kararı” olarak adlandırılır⁵⁵⁹. Tedbir kararı belki de 6284 Sayılı Kanun'un sağladığı en önemli imkanlardandır. Tedbir kararı; kanun kapsamında, şiddet mağduru ve şiddet uygulayan hakkında hakim, mülkî amir veya kolluk tarafından, talep veya ihbar üzerine ya da re'sen verilecek kararı ifade eder. Kanun çerçevesinde koruyucu ve önleyici tedbirler olmak üzere iki tür tedbirin uygulanması mümkündür. Bunların bir kısmı sadece hakim tarafından verilebilirken bir kısmı ise mülki amir ve sadece gecikmesinde sakınca olan hallerde kolluk tarafından da verilebilir. Koruyucu tedbir kararı; Kanun kapsamında belirtilen merciler tarafından korunan kişi hakkında olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin, Önleyici tedbir kararı ise; Kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararlar için kullanılır.

---

⁵⁵⁹ Özge Tuçe Gökalp, **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet**, Doktora Tezi, İstanbul 2014, s. 115.

6284 Sayılı Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 3. maddesinin “geçici koruma” düzenlemesinden yola çıkarak, Kanuna göre verilen tedbir kararlarının birer geçici hukuki koruma niteliğinde olduğunu söylemek gerekir⁵⁶⁰.

4320 Sayılı Kanun döneminde, koruma kararı için; “*saldırlara son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğindedir*” şeklinde bir tanımlama yapılmış⁵⁶¹, temyizi kabil olmayan, kendine özgü geçici nitelikte tedbir olma özellikleri ifade edilmiştir⁵⁶².

6284 Sayılı Kanunun düzenlediği tedbirler de etkileri sürekli olan kararlar değildir, bunlar kısa ve belirli süreler için geçerli olan kararlardır⁵⁶³. Her ne kadar böyle olsa da hem Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda hem de Medeni Kanun’da düzenlenen geçici koruma tedbirlerine göre amaç, itiraz usulü ve tedbiri veren makam bakımından birtakım farklılıklar göstermektedir⁵⁶⁴. Bir kere TMK ve HMK direkt ve sadece şiddeti önleme amacına yönelmemektedir⁵⁶⁵.

6284 Sayılı Kanunun amacı aile bireyelerine, kadınlara, ısrarlı takip mağdurlarına yönelen şiddetin önlenmesi, ortadan kaldırılması iken HMK dava konusu hak ve alacağın, TMK ise aile birliğinin korunmasına yönelmektedir. 6284 Sayılı kanun kapsamında verilen tedbir kararlarına karşı sadece itiraz yoluna başvurulabilir, temyiz yolu bu kararlar bakımından kapalıdır (6284 Sayılı Kanun m. 9) . Kanuni düzenleme gereği herkes tarafından tedbirlerin uygulanması için başvuruda bulunulabilir olması, hakim dışında mülki amir ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından da bu tedbirlere karar verilebilir.

⁵⁶⁰Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 929.

⁵⁶¹Balo, **a.g.e.**, s. 2.

⁵⁶² Nalan Kahveci, “4320 Sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanunda 5636 Sayılı Kanun İle Yapılan Değişiklikler”, **İzmir Barosu Dergisi**, C. 72, S. 3, Temmuz 2007, s. 289; Tıgılı, **a.g.e.**, s. 506; Badur , **a.g.e.**, s. 83; Mustafa Akın, “Belirtilmeyen Tedbirler ve Danışmanlık Tedbiri”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Ekim 2007, S: 14, s. 274.

⁵⁶³Canan Yılmaz, **a.g.e.**, s. 349

⁵⁶⁴ Günay, **a.g.e.**, s. 650-651; Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 929-930.

⁵⁶⁵ Yağcıoğlu, s. 930.

Koruma tedbirleri, en fazla kanunda belirtilen üst süreler ile sınırlı olacak şekilde geçerli olabilen, alınması için süratli bir inceleme yapılması gereken kararlardır^{566 567}. Bunların bağlayıcılığı söz konusudur, uyulmaması halinde zorlama hapsine karar verilir ve tedbir kararının her ihlalinde zorlama hapsinde geçecek süre arttırılır⁵⁶⁸.

6284 Sayılı Kanun'un getirdiği tek yenilik kanundan faydalanabileceklerin kapsamının genişletilmesi değildir. Kanun kapsamında alınabilecek tedbirler de 4320 Sayılı Kanun'a nazaran çoğalmıştır. 4320 Sayılı Kanun'dan farklı olarak sadece şiddet mağduruna yönelik olarak önleyici tedbirlere değil, şiddet uygulayan hakkında da koruyucu tedbir kararlarına hükmedilmesi anlamında da bir yeniliktir⁵⁶⁹. Şiddet görülmesi ya da şiddet tehlikesi durumlarında başvurulacak birimlerin hangileri olduğu, bunların görev ve sorumlulukları açık bir şekilde kanunda belirtilmiştir. Hangi merciin hangi tedbire karar verebileceği kanunda gösterilmektedir.

4320 Sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde çıkarılan 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi⁵⁷⁰ ile amaçlanan 4320 Sayılı Kanun'da işaret edilen kurumların görev ve sorumluluk alanlarının geniş ve ayrıntılı biçimde belirtilmesidir. Daha sonra bu Genelgede işaret edilen görevlerin etkin uygulanması için İçişleri Bakanlığı Genelgesi⁵⁷¹ çıkarılmıştır. Yaşam hakkı ve vücut bütünlüğü tehlikede olan kişilerle ilgili en geniş ve detaylı düzenleme burada anılan İçişleri Bakanlığının 17.09.2010 tarih 2010/65 sayılı genelgesidir. Söz konusu genelge ile can güvenliği olmayan kişilerle ilgili alınacak tedbirlerin tek tip ve etkili hale gelmesi hedeflenmektedir. Kolluk, re'sen veya talep üzerine suç işlenmesinin önlenmesine yönelik tedbirleri alır. Güvenliğini talep eden herkese, acil durumlarda araması için 155 Polis İmdat ve Bölge Polis Merkezi Amirliği iletişim numarası verilir.

⁵⁶⁶ Günay, **a.g.e.**, s. 651.

⁵⁶⁷ Yapılan araştırmada 2013 yılı aile içi şiddet dosyalarının aynı yılın içinde çözüme ulaşması 6284 Sayılı Kanun'un sürat gerektiren düzenlemelerine bağlanmaktadır (Mertoğlu, **Profil**, s. 4350).

⁵⁶⁸ Günay, **a.g.e.**, s. 651.

⁵⁶⁹ 4320 Sayılı Kanunda sadece şiddet uygulayan kimselerle ilgili (bu şekilde tanımlanmamış olsa da) önleyici tedbirlere yer verilmişken şiddete uğrayan kimselerle ilgili koruyucu tedbirler öngörülmemiştir. (Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 929).

⁵⁷⁰ <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060704-12.htm> 4 Temmuz 2006 Tarihli 26216 Sayılı Resmi Gazete

⁵⁷¹ kadinstatusu.aile.gov.tr/data/54295027369dc32358ee2bb4/1.pdf

Korunmasına karar verilen kişiler bakımından Koruma Hizmetleri Yönetmeliği uygulanacaktır⁵⁷². Bunlara rağmen 4320 Sayılı Kanun'un uygulanması konusunda sorunlar yaşanmıştır. Bu sebeple doktrinde bazı yazarlarca 6284 Sayılı Kanun'un başvuru merciilerinin görev ve yetkilerin açık bir şekilde belirtilmesine karşın bu durumun uygulamanın da bu sorunsuz bir biçimde ilerleyeceğini garanti etmeyeceği yönünde endişeler dile getirilmiştir⁵⁷³. Bu sorunların temelinde kadın ile ilgili bakış açısının olduğunu söylemek sanırız yanlış olmaz. Kadının ele alınış biçimi değişmediği müddetçe yapılan yasal değişikliklerin etkin uygulanması söz konusu olamayacaktır⁵⁷⁴.

Koruma tedbirlerinin uygulanması bakımından, Kanunun amacı ve konunun hassasiyeti de dikkate alındığında bağımsız izleme ve değerlendirme yapacak mekanizmaların oluşturulması Kanunun işlerliği bakımından gereklidir⁵⁷⁵. Ancak böyle bir denetim mekanizması öngörülmemiştir.

4320 Sayılı Kanun'un 2007 yılında değişikliğe tabi tutulması, ardından da 6284 Sayılı Kanun'da korunacak kişilerin alanını geniş tutması olumlu gelişmelerdir. Bu şekilde kadının aile içinde olmadığı durumlarda şiddet görmesi halinde de korunabileceği kabul edilmiştir.

6284 Sayılı Kanun koruma tedbiri verebilecek makamları genişleterek şiddet mağdurlarının korunması bakımından önemli bir adım atmıştır. Koruyucu tedbir kararları şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan kişinin kanunda gösterilen kişiden korunması amacıyla verilir. Önleyici tedbir kararlarında ise amaç şiddeti önlemek ve tekrar etmesinin önüne geçmektir. Hakim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları Yönetmeliğin 12., önleyici tedbir kararları ise 17. maddesinde

⁵⁷² Mesut Bedri Eryılmaz/Hüseyin Başol Güleç/ Hasan Büker, **Tehdit Altındaki Kişilerin Korunması**, 2012, s. 57-58.

⁵⁷³ Şener, **a.g.e.**, s. 2.

⁵⁷⁴ Centel, **a.g.e.**, s. 2.

⁵⁷⁵ Şener, **a.g.e.**, s. 2. Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu TÜBAKKOM 1. Kadın Avukatlar Kurultayı 21-22 Nisan 2012, Sonuç bildirgesinde; Yasa kapsamında yapılandırılan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Danışma Kurulu'nda TÜBAKKOM temsilcilerinin yer alması, illerde oluşturulacak koordinasyon merkezlerinin kuruluş ve işleyişinde Barolara yetki ve sorumluluk verilmesi maddesi yer almıştır, s.448 tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/444-tubakkom.pdf (Erişim Tarihi: 10.12.2018).

düzenlenmiştir. Kanun koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için delil aramazken önleyici tedbir kararına hükmedilebilmesi için delil gerekmektedir. Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Düzenlemeden de anlaşıldığı gibi şiddetin uygulandığının ispat edilmesi gerekmemektedir. Önleyici tedbir kararı için ise sadece “geciktirilmeksizin” verileceği düzenlenmiştir. 4320 Sayılı Kanun zamanında Aile Mahkemelerinin durumun aciliyetini göz ardı ederek derhal tedbir kararı vermediği, duruşma açtığı ve delil toplamaya çalışması doktrinde eleştiri konusu yapılmıştır⁵⁷⁶.

Kanun metninde kullanılan ifadelerden koruyucu tedbirlerin henüz şiddetin meydana gelmediği, önleyici tedbirlerin ise şiddet olduktan sonra sonuçlarının devam ettiği bir aşamada verilebileceği kanaatine varılabilse de yönetmeliğin 3/I-p düzenlemesinden yola çıkarak henüz şiddet eyleminin ortaya çıkmamış olduğu bir aşamada da karar verilebileceği anlaşılmaktadır⁵⁷⁷. Burada yapılacak en uygun ayırım tedbirlerin şiddet uygulayana ve şiddet görene yönelik olmasıdır.

Doktrinde, tedbir kararının mağdurun tek taraflı iddiası üzerine, delil toplanmadan ve şiddet uygulayan dinlenmeden verilmesinin hukuk devleti ilkesini ve masumiyet karinesini ihlale müsait olduğu belirtilmiştir⁵⁷⁸. Gerçekten de önleyici tedbir kararları şiddet uygulayanın hak ve özgürlükleriyle ilgili önemli sınırlamalardır; kötüye kullanımları durumunda hak ve özgürlükler sebepsiz yere kısıtlanmış olacaktır. Bazı yazarlar ise bu düzenlemenin isabetli olduğu, kanun koyucunun şiddet olaylarına erken müdahaleyi tercih ettiği görüşündedir⁵⁷⁹. Böyle bir ihtimalin önüne geçebilmek adına, delil olmadığı hallerde uyarı ile yetinilmesi mümkündür⁵⁸⁰.

İstanbul Sözleşmesi'nin 48. maddesi gereği uzlaştırma, barıştırma mekanizmaları yasaklanmıştır. Bununla beraber Kanunun Uygulama Yönetmeliği de

---

⁵⁷⁶ Moroğlu, **Kanun**, s.14.

⁵⁷⁷ Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 931.

⁵⁷⁸ Uğur, **Şiddet**, s. 118.

⁵⁷⁹ Bacaksız, **a.g.e.**, s.26; Ceylan, **Aile İçi Şiddet.**, s.36.

⁵⁸⁰ Köseoğlu, **a.g.e.**, s. 336.

35. maddesinde, tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamalarında şiddete uğrayan ve şiddet uygulayan arasında arabuluculuğun ve uzlaştırmanın önerilemeyeceğine dair bir düzenleme getirmektedir (Yön. m.35/f.3). Her ne kadar 6284 Sayılı Kanun açık bir biçimde uzlaştırma ve arabuluculuk yasağından bahsetmese de, 1. maddesinde uyulacak temel ilkeler arasında İstanbul Sözleşmesini saydığı için anılan yasakların Kanun kapsamında uygulanmasının kabulü gerekmektedir. İstanbul Sözleşmesi'nin ve Uygulama Yönetmeliği'nin anılan düzenlemelerine rağmen halen daha karakollarda arabuluculuk yapılmaya çalışıldığına dair çokça örnek mevcuttur. Bu öneriler kadınların bir kez daha mağdur olmalarına, cesaretlerini yitirmelerine de sebep olmaktadır⁵⁸¹. 4320 Sayılı Şiddet gören kadının sığındığı makamlar tarafından barıştırılmaya çalışıldığı için tekrar şiddet gördüğü, hayatını kaybettiği durumlara rastlanmıştır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre, 2012-2016 yılları arasında 6284 sayılı Kanununun 3. ve 4. Maddeleri gereğince hakkında koruyucu tedbir kararı verilen toplam kadın sayısı 69.953 oldu. 2012 yılında 5.303 olan karar sayısı 5 yılda yaklaşık 3 kat artarak 2016'da 14.332'ye yükseldi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının açıkladığı verilere göre; 2012 yılında 5.303, 2013 yılında 12.636, 2014 yılında 17.114, 2015 yılında 20.568, 2016 yılında 14.332 kadın hakkında koruyucu tedbir kararı verildi. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında, 2016 yılında 14.332 koruyucu tedbir kararı verildiğini açıklayan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının aksine, İçişleri Bakanlığı verileri 2016 yılının ilk 11 ayında 54.484 kadın hakkında koruyucu tedbir kararı alındığını ortaya koymaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı'nın açıkladığı koruyucu tedbir verileri arasındaki büyük fark söz konusudur. İki Bakanlığın 6284 sayılı yasaya dayanarak açıkladığı veriler arasındaki 40.152 kişilik, yani yaklaşık 4 katı farkın nereden ve neden kaynaklandığı anlaşılamamaktadır⁵⁸².

⁵⁸¹Bkz. Mor Çatı, **Mücadele Mekanizmaları**, s. 54

⁵⁸²<https://www.chp.org.tr/Haberler/4/ilgezdi-2016da-koruma-altindaki-12-kadin-olduruldu-5280.aspx>

3.2. Tedbir Kararının Uygulanması

Kanun sistematığı kapsamında işlevine bakıldığında tedbir kararının uygulanmasının çok önemli olduğu açıktır. Kararın uygulanmasındaki bir eksiklik, hata korunan kişinin hayatıyla ilgili geri dönülemez sonuçların doğmasına sebep olabilir. Uygulama sorunlarına bağlı olarak yaşanan pek çok kadın cinayeti bulunmaktadır.

Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına ilişkin koruyucu tedbir kararı ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yer kolluk birimi görevli ve yetkilidir. Kanaatimizce Yönetmeliğin 35. maddesinin 3. fıkrasında “Tedbir kararları kararın niteliğine göre kamu kurum ve kuruluşları tarafından ŞÖNİM ile işbirliği içerisinde ivedilikle yerine getirilir” demek suretiyle ŞÖNİM’lerin görevi ve kadının korunması sitemi içerisindeki yeri de işaret edilmiştir.

Tedbir kararının, kolluk amirince verilip uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hâllerde, kolluk birimleri tarafından kişi, Bakanlığın ilgili il veya ilçe müdürlüklerine ivedilikle ulaştırılır; bunun mümkün olmaması hâlinde giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici olarak barınma imkânı sağlanır.

Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişiler; mülkî amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilir.

Koruma tedbirlerinin amacına ulaşması bakımından nasıl uygulandığının büyük önemi olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Bu konuda yönetmelikte detaylı bir düzenlemeye gidilmiştir. Yönetmeliğin 35. maddesinin 4. ve 5. fıkralarında şu düzenlemeler yer almaktadır. Korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde barınma yeri sağlanmasına ilişkin koruyucu

tedbir kararları ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişinin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk görevli ve yetkilidir. Önleyici tedbir kararı, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından görevli ve yetkili kolluğa ivedilikle gönderilir ve kolluk marifeti ile uygulanması izlenir. Cumhuriyet başsavcılığınca gerektiğinde tedbir kararının başvuruda bulunanlar tarafından kolluğa götürülmesine imkân tanınır. Önleyici tedbir kararlarının yerine getirilip getirilmediği karar süresince kolluk tarafından kontrol edilir. Bu kontrol korunan kişinin; bulunduğu konutun haftada en az bir kez ziyaret edilmesi, ikinci derece dâhil olmak üzere yakınları ile iletişim kurulması, komşularının bilgisine başvurulması, oturlan yerin muhtarından bilgi alınması, bulunduğu konutun çevresinde araştırma yapılması, şeklinde yerine getirilir.

Tedbir kararlarına aykırılığın tespit edilmesi halinde bu husus hakkında tutanak tutulur ve Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Tedbir kararlarının alınması ve uygulanması için yapılan iş ve işlemlerin aşamaları ve sonucu hakkında ilgili kurum tarafından aynı gün en geç saat 16.00'a kadar en seri vasıtalarla ŞÖNİM'e bildirilir. Korunan kişi, korunduğu yer dışında başka bir yere gitmesi gerektiğinde gideceği yer hakkında kolluğa bilgi verir, bu durumda dahi hakkında verilen kararın uygulanmasına devam edilir. Korunan kişi tarafından tedbir kararına uyulmaması halinde bu husus kolluk amiri tarafından bir tutanak ile tespit edilir. İşyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilir.

Kişiyeye, duruma özel tedbir kararı verilmediği, uzman görüşüne ihtiyaç olan durumlarda bunun uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple de tedbir kararları problemin çözümünde etkisiz kalmaktadır. Kadınların eve hapsedilmesi kadına yönelik şiddetin önlenmesi bakımından iyi bir metod olarak düşünülemez⁵⁸³. 2016 yılında; hakkında Koruma kararı olduğu halde 12 kadının erkek şiddeti sonucunda öldürüldüğü ortaya çıkmıştır⁵⁸⁴.

---

⁵⁸³ TKB, s. 21.

⁵⁸⁴ CHP Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı'na yönelttiği bilgi edinme talebine İçişleri Bakanlığı tarafından 12 kadının koruma altında

3.3. 6284 Sayılı Kanun'a Göre Verilebilecek Tedbir Kararları

Tedbirler korunan yani şiddete maruz kalan ya da kalma tehlikesi olan ve şiddet uygulayana yönelik olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır⁵⁸⁵.

3.3.1. Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Aşağıda da görüleceği üzere Kanun mülki amirin vereceği tedbir kararları bakımından geniş bir düzenleme getirmiş, üstelik bunlara benzer başka tedbirlere de karar verilebileceğine hükmetmiştir. Durum böyle olmakla birlikte uygulamada birtakım sorunların yaşandığı, tedbirlerin bu denli geniş şekilde uygulanmadığını, meydana gelen sorunların kolluğun tutumu ile ilgili olabileceğini belirtmekte fayda var⁵⁸⁶.

3.3.1.1. Kendisine ve Beraberindeki Çocuklara Uygun Barınma Yeri Sağlanması

Yönetmeliğin 7. maddesinin 1. fıkrasına göre; hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlerde; barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde ise mülk amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve

---

iken öldürüldüğü yanıtı verilmiş, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ise, İçişleri Bakanlığının aksine, koruma altındayken öldürülen kadınlara ilişkin bilgileri paylaşmamıştır. www.chp.org.tr/Haberler/4/ilgezdi-2016da-koruma-altindaki-12-kadin-olduruldu-52).

⁵⁸⁵ Halbuki 4320 Sayılı Kanun sadece şiddet uygulayan hakkında verilecek tedbirleri düzenlemekte idi. Günay, **a.g.e.**, s.650 .

⁵⁸⁶ Geniş yetkiler barındıran tedbir düzenlemelerine karşın uygulamada (ve özellikle mağdurların kolluk birimlerine müracaatı üzerine düzenlenen talep dosyalarında) mülki amirlerden bu tedbirlerin talebinde oldukça çekimser ve hatta isteksiz davranıldığına, sorunun çözüm mercii olarak sadece Aile Mahkemelerini gösteren algı yaratıldığına tanık olmaktadır. Mahkemelere intikal eden dosyalarda, adeta şablon haline gelmişcesine, mağdur ifadesinin bir yerinde “...Mülki Amir tarafından verilecek tedbirleri... çağrı üzerine korumayı...İçişleri Bakanlığının 2010/65 sayılı genelgesindeki koruma hizmetlerini aydınlatılmış rızamla istemiyorum. Sığınma evi talebim yoktur....ben 6284 Sayılı Yasa uyarınca Aile Mahkemesinden 4. ve 5. maddelerdeki önleyici ve koruyucu tedbirleri istiyorum...” ibarelerini görmekteyiz ve ne yazık ki bunun istisnaen sadece birkaç dosya da olduğunu da söyleyemeyiz. Özellikle fiziksel şiddete uğramış ve şiddetin devamının geleceği kaygısını taşıyan mağdur kadının, hem de aydınlatılmış rızasına dayalı olarak, yasanın 3. maddesindeki (uygun barınma yeri, geçici maddi yardım, rehberlik hizmeti, kreş hizmeti ve geçici koruma) tedbir talebinin olmaması düşündürücü olduğu gibi AİHM / Opuz v. Türkiye kararını hatırdan uzak tutmamamız gerektiğini de göstermektedir (Erol, **a.g.e.**, s. 279).

kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde güvenli nakli sağlanıncaya kadar geçici olarak barındırılır. 2. fıkraya göre ise korunan kişi varsa beraberindeki çocukları ile birlikte ŞÖNİM tarafından Bakanlığa bağlı veya Bakanlığın denetimi altında bulunan barınma yerlerine güvenli nakli sağlanıncaya kadar, bedeli ödenerek ve geçici barınmanın sağlandığı yer kolluğu tarafından kişinin güvenliği sağlanarak sosyal tesis, yurt ve benzeri yerlerde geçici olarak barındırılır. Barınma ve iâşe giderleri, ŞÖNİM tarafından ödenir. Korunan kişinin yerleştirildiği yere ilişkin bilgi ŞÖNİM'e bildirilir. ŞÖNİM kişinin talebini de dikkate alarak uygun ilk kabul birimi veya konukevi hizmeti verilecek yeri belirler ve korunan kişinin buraya yerleştirilmesini sağlar. Yönetmeliğin 3. fıkrası korunan kişi ve beraberindeki çocukların hayati tehlikesinin bulunması halinde konukevi, ilk kabul birimi veya diğer tesislere güvenli bir şekilde yerleştirilmesine kolluk tarafından refakat edilir. ŞÖNİM tarafından il içi ve il dışı nakillerde ulaşım için araç tahsis edilir ve ulaşım giderleri ile korunan kişinin zorunlu giderleri karşılanır düzenlemesini getirmiştir.

Yönetmeliğin devam eden maddeleri, barınma yeri sağlanması tedbirinin kolluk amirince uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu haller için bir düzenleme yapmaktadır. Buna göre kişi kolluk tarafından ŞÖNİM'e ivedilikle ulaştırılır. Bunun mümkün olmaması halinde barınma ve iâşe giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici barınma imkânının ikinci fıkrada belirtilen şekilde sağlanacaktır. Mülki amirin veya kolluk amirinin kararı ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait barınma yerlerine getirilen şiddet mağduru, başka herhangi bir karar veya onay aranmaksızın barınma yerine derhal kabul edilir. Re'sen hakkında barınma yeri sağlanması tedbirine karar verilen kişinin barınma yerinde kalmak istememesi halinde aydınlatılmış rızası alınarak kalmak istediği yere ŞÖNİM tarafından ulaştırılır. Kişinin hayati tehlikesinin bulunması halinde kolluk refakati talep edilir. Bu tedbir ile iki şey aynı andan sağlanmış olur; hem mağdurun tekrar şiddete uğramasının önüne geçilir, hem de mağdurun ve varsa çocuklarının bir barınma yeri olması sağlanır⁵⁸⁷.

---

⁵⁸⁷ Günay, a.g.e., s. 659-660.

Yönetmelik “hayati tehlikeden” ve “aydınlatılmış rızadan” ne anlaşılması gerektiğini de düzenlemiştir. Hayati tehlike; “bir kimsenin ölümle sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması” iken, aydınlatılmış rıza; “korunan kişinin kendisi hakkında verilebilecek tedbir kararının anlayabileceği bir biçimde sebepleri, aşamaları ve sonuçları hakkında açıklama yapılarak bilgilendirilmesi ve özgür iradesi ile bu hususların tamamını anlayıp kabul ettiğine dair yazılı beyanını” ifade eder.

3.3.1.2. Geçici Maddi Yardım Yapılması

Mülki amir diğer kanunlar kapsamındaki yardımlar yanında mağdura ekonomik yardım yapma kararını verebilir. Diğer kanunlara göre bir yardım yapılıyor olması bu yardımın yapılmasına engel değildir. Bu hükme göre 16 yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılacağı, korunan kişinin birden fazla olması halinde eklenen her kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılacağı, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemeyeceği, korunan kişilere barınma yeri sağlanması halinde bu tutarların yüzde elli oranında azaltılarak uygulanacağı düzenlenmiştir.

Bu ödemeler Bakanlık bütçesine geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Bu konudaki kararın tebliğini izleyen bir ay içinde ödemeler şiddet uygulayandan tahsil edilir⁵⁸⁸. Yönetmeliğin 8. maddesine göre tedbir kararı ilgili kişiye tefhim ya da tebliğ edilmesi ve yerine getirilmesi için ŞÖNİM’e gönderilir. Tedbir kararında maddi yardımın hangi süre ile ve hangi tutar üzerinden uygulanacağı belirtilmemiş ise ŞÖNİM tarafından ivedilikle hazırlanacak sosyal inceleme raporunda belirlenecek tutar ve süre ile kararı veren merciin onayına sunularak ödeme gerçekleştirilir (ŞÖNİM hakkında Yön. m. 21/2). Burada yardım

⁵⁸⁸Bu şekilde tahsil edilemeyenler için 21.7.1953 tarihli ve 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ilgili vergi dairesince takip ve tahsil edilir. Geçici maddi yardıma ilişkin ödemelerin geri alımı 42. maddede belirtilen esaslara göre yapılır.

yapılmasının bağlandığı sosyal inceleme raporunun hazırlığının süratle yapılması gerekliliğine dikkat çekilmiştir⁵⁸⁹.

Geçici maddi yardım, korunan kişinin kimlik numarası ve banka hesap numarası beyanına istinaden, kararın ŞÖNİM'e tebliğ edilmesini müteakiben hazırlanan bordro ile ödenir. Bordro, her ayın on beşinde ve otuzunda düzenlenerek tahakkuk eden meblağ ilgililerin banka hesabına yatırılır.

Aynı tedbir kararında birden fazla kişi hakkında geçici maddi yardım yapılmasına dair karar verilmesi halinde bu kişiler aynı bordroda gösterilir ve ödemeler aynı banka hesap numarasına yapılır. Geçici maddi yardıma dair ödemelere kararın geçerliliği süresince devam edilir. Geçici maddi yardım yapılmasının kaldırılmasına ya da değiştirilmesine karar verilmesi halinde kararın geçerli olduğu gün üzerinden hesaplanarak ödeme yapılır. Korunan kişiye elden ödeme yapılmaz. Maddi yardıma ihtiyacı olduğunu beyan eden şiddet mağdurunun beyanı gerçeğe aykırı ise ve bu durum ödeme yapıldıktan sonra tespit edilebildiyse yapılan ödemeler kendisinden 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilecektir (6284 Sk. m.17/3).

Kanun birden fazla kişinin belirlenen korumadan yararlanması durumunda belli miktarlarda artış öngörmüşse de örneğin barınma yeri sağlanması tedbiri de uygulanacaksa bu durumda bir azalma olup olmayacağı konusunda sessiz kalmıştır⁵⁹⁰. Bu tedbir, ekonomik olarak failin desteğine, bakımına ihtiyaç duyan mağdurun geçinebilmesini sağlamaya yöneliktir. Zira kadınların sırf ekonomik çekincelerle kendisine şiddet uygulayan kişilerle yaşamaya devam etmeleri bilinen bir durumdur⁵⁹¹.

---

⁵⁸⁹ Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s.936.

⁵⁹⁰ Günay, **a.g.e.**, s. 660

⁵⁹¹ Günay, s. 660.

Doktrinde geçici maddi yardım konusunda sorunlar yaşandığı ifade edilmektedir⁵⁹². Hakimın geçici maddi yardım yapılmasına dair karar verdiği hallerde ödemenin Bakanlık bütçesinden yapılacağı kuralı olmasına rağmen hakkında karar verilen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na yönlendirilmekte ancak Vakıf böyle bir uygulama yapmadığı için ödeme yapılamamaktadır. Bu hususun yönetmelik ile açığa kavuşturulacağı belirtilmişse de yönetmelik ile de kanun metninden farklı, onu geliştirecek bir düzenleme yapılmamıştır. KADAV tarafından hazırlanan raporda⁵⁹³ bilgi edinme hakkı kapsamında “geçici maddi yardım”a dayalı sorulan sorulara verilen cevapların çelişkili olduğu, maddi yardım yapılan kişilerin sayısı ile ilgili açıklamaların birbiriyle uyumlu olmadığı belirtilmektedir⁵⁹⁴.

3.3.1.3. Psikolojik, Mesleki, Hukuki ve Sosyal Bakımdan Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi

Korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlaması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetler verilir. Korunan kişinin hukuki rehberliğe ihtiyacı olması halinde 48. madde ile düzenlenen davalara müdahil olmayı da içeren gerekli destek ve danışmanlık hizmeti verilir. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde koordinasyon ŞÖNİM tarafından sağlanır. Düzenlemenin kadınların hayatlarına geri

⁵⁹² Nazan Moroğlu, “Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi” (Önlenmesi), **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, İstanbul, 2013. s. 39.

⁵⁹³ Detaylı bilgi için bkz. KADAV, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu**, (KADAV Rapor), Hazırlayanlar: Nihan Damarlı, Nisan Kuyucu, Ankara 2017.

⁵⁹⁴ 21 Ağustos 2017 tarihinde BİMER üzerinden KSGM'ye yapılan bilgi edinme başvurusunda 6284 Sayılı Kanun kapsamında verilen geçici maddi yardımlarla ilgili soruya cevaben “Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nden 2013 yılından bu yana 3800 vatandaşımız(ın) maddi yardım hizmeti aldığı” bildirilmiştir. Oysa 27 Şubat 2017 tarihli bilgi edinme başvurusunda aynı soruya “2012-2016 döneminde Türkiye genelinde toplam 795 şiddet mağduru hakkında geçici maddi yardım tedbir kararı verilmiş olup 506.138 TL yardım sağlanmıştır” cevabı alınmıştır.

dönmeleri, kendi kararlarını vermeleri konusunda önemli rol oynayacağı açıktır⁵⁹⁵. KADAV tarafından 25 Ağustos 2017 tarihinde BİMER üzerinden KSGM'ye yapılan bilgi edinme başvurusunda ŞÖNİM'ler tarafından sağlanan psiko-sosyal ve hukuki destek hakkındaki sorulara; “ŞÖNİM'ler, 2013 yılından Temmuz 2017 tarihine kadar, 45.546 kişiye psiko- sosyal destek ve 6.484 kişiye hukuki destek hizmeti sunmuştur” cevabı verilmiş olsa da kurumun diğer önemlerde aldığı cevaplar matematiksel olarak birbirini tutmamaktadır⁵⁹⁶.

3.3.1.4. Hayati Tehlikesinin Bulunması Halinde Geçici Koruma Altına Alınması

Mülkî amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından, olayın niteliği, şikâyet ve ihbar göz önünde bulundurularak şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması halinde ilgilinin talebi üzerine veya re'sen geçici koruma altına alma tedbiri verilir. Geçici koruma verilmesi hayati tehlike şartına bağlanmıştır⁵⁹⁷. Kısacası, hayati tehlike durumunda mülki amir tarafından verilebilecek geçici koruma tedbiri, gecikmesinde sakınca bulunan halin varlığında kolluk tarafından verilebilecektir⁵⁹⁸.

Hayati tehlike ise kanunda açıklanmamış, tanımı yönetmeliğe bırakılmıştır. Buna göre kavram; bir kimsenin ölümle sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması halini ifade eder (Yön. m. 3/f) .

Geçici koruma ile ne anlaşılması gerektiği, Yönetmeliğin “Tanımlar ve Kısaltmalar” başlıklı 3. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre; hayati tehlikesi bulunan şiddet mağduru, kolluk tarafından, gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yedi yirmi dört esasına göre kesintisiz olarak şiddet uygulayan ve

⁵⁹⁵ Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 11.

⁵⁹⁶ Detaylı bilgi ve diğer bilgi edinme sonuçları için için bkz. KADAV, Rapor, s. 16.

⁵⁹⁷ Günay, **a.g.e.**, s. 661.

⁵⁹⁸ Kolluğa tanınan yetkinin yerinde olduğu yönünde bkz. Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 9.

uygulama tehlikesi bulunan kişilerden gelebilecek tehlikelerden korunması amacıyla yerine getirilen tedbiri ifade eder.

Geçici koruma altına alınma tedbir kararının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu tedbir kararı verilen kişilerin yerleşim yeri, bulunduğu veya tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk görevli ve yetkilidir. Korunan kişi acil durumlarda hemen, diğer hallerde ise yirmi dört saat öncesinden gideceği yere ilişkin olarak görevli ve yetkili kolluğa bilgi vermelidir. Kolluk tarafından korunan kişinin gideceği yerdeki kolluk gecikmeksizin haberdar edilir ve tedbir kararı uygulanmaya devam olunur.

Gecikmesinde sakınca bulunan hal de Uygulama Yönetmeliği'nin 3. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; *“kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve re'sen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması hali”* gecikmesinde sakınca bulunan hal anlamına gelir.

Kanunun 3. maddesinde ve 5. maddesinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirinin bazı tedbir kararlarını alabileceği düzenlenmektedir. Ancak bu durum istisnai bir nitelik taşıdığından bir belirsizlik yaşanmaması ve aksaklıklar olmaması bakımından tanımın yapılması isabetli olmuştur⁵⁹⁹.

Mülki amir kolluğun tahkikatı neticesinde ya da kendisine yapılan bir başvuru kapsamında risk değerlendirmesi yaparak geçici koruma kararı verip vermeyeceğine kanaat getirecektir⁶⁰⁰.

---

⁵⁹⁹Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 39.

⁶⁰⁰Günay, **a.g.e.**, s. 661.

Korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk göz önüne alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesi suretiyle Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'te⁶⁰¹ yer alan fiziki koruma tedbirleri hâkim veya mülki amir tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk tarafından belirlenir. Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin⁶⁰² 7. maddesinin ç) fıkrası tanık koruma tedbirleri arasında “fiziki koruma”yı saymaktadır. Buna göre fiziki koruma tedbiri; gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmi dört saat esasına göre kesintisiz ostalarak her türlü tehlikeden korunması amacıyla ilgili kolluk veya koruma birimi tarafından yerine getirilen tedbirdir. Burada koruma tedbiri, yakın koruma, konutta koruma, işyerinde koruma, motorize veya yaya devriye ile koruma, çağrı üzerine korumadan birinin ya da bir kaçının aynı anda uygulanması ile yerine getirilmektedir.

Korunan kişiye, geçici koruma kararının kapsam ve içeriği, şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı halinde arayabileceği telefon numaraları, kolluğun sorumlulukları, hangi durumlarda kolluğa bilgi vermesi gerektiği, hangi kolluk biriminin geçici koruma hizmetinden sorumlu olduğu ve benzeri hususlar, kolluk tarafından açıklanarak tutanağa geçirilir ve tebliğ edilir.

Düzenlemeler bu şekilde yapılmış olmasına karşın uygulamanın, çeşitli açılardan bir hayli sorunlu olduğunu söylemek mümkündür. Kolluk tarafından başvuru kadınlara, herkese koruma verilmediğinin söylenmesi, böyle bir imkanın olmadığını ifade edilmesi ve caydırmak için ya da bilgi eksikliğinden ötürü ama bir şekilde hak kaybına sebep oldukları durumlar çokça yaşanmaktadır⁶⁰³.

⁶⁰¹ 11/11/2008 Tarihli ve 27051 Sayılı Resmî Gazete

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.12586&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>

⁶⁰² <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150221.pdf> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁶⁰³ Örnekler için bkz. Mor Çatı , **Mücadele Mekanizmaları**, s. 52-53.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2016 yılında, 6284 sayılı kanunun 3. Maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendi kapsamında, “Hayatî tehlikesi bulunduğu gerekçesiyle”, 13. 919 kadının geçici koruma altına alındığını açıklamıştır⁶⁰⁴.

“Koruma Hizmetleri Yönetmeliği’nin 13.07.2011 tarihli Başbakanlık Olur’u ile değişik 10.maddesi/A” uyarınca⁶⁰⁵; “şiddete maruz kaldığı veya maruz kalma ihtimali bulunduğu tespit edilen kadınlar, mahallin en büyük mülki amirinin kararı ile derhal korumaya alınırlar. Korumanın süresi ve şekli anılan kararlarla belirlenir.” Kolluk bu kapsamda her türlü müracaatı alarak gerekli koruma tedbirlerini alacaktır.

Hizmetin tamamlanma süresi en geç 48 saat olmalıdır. İlk müracaat 1 saat olarak öngörülmüştür. Burada başvurularla ilgili ön bilgiler alınarak kendisine koruma ile ilgili bilgi verilir. Akabinde en geç 48 Saat içinde koruma kararı alınır ve kişiye bilgi verilir. Bu esnada ilk müracaat ile onay çıkana kadar gerekli koruma tedbirleri de alınır.

3.3.1.5. Çocukları İçin Kreş İmkanının Sağlanması

Çocuk sahibi olan korunan kişinin çalışmaması halinde, çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek şartıyla Bakanlık bütçesinin ilgili

⁶⁰⁴ İçişleri Bakanlığı’nın, CHP İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi’nin Bilgi Edinme Hakkı kapsamında yaptığı başvuruya verdiği yanıtlara göre, 2016’da günde 358 kadın, şiddet gördüğü gerekçesiyle, kolluk kuvvetlerine başvurdu ve toplamda 41 bin 955 kadın hakkında “geçici koruma altına alma” kararı verilmiştir. Bu rakamlar; Türkiye’de, günde 115, her bir saatte ise 5 kadının ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Şiddet gördükleri gerekçesiyle, haklarında “geçici koruma tedbiri” verilen kadınların, “Çağrı Üzerine Koruma” usulüyle korunduklarını belirten İçişleri Bakanlığı, 2015 ile 2017 yılları arasında, 20 kadının ani gelişen olaylar sebebiyle polise çağrıda bulunamadan erkek şiddeti nedeniyle öldürüldüğünü açıklamıştır. www.abcgazetesi.com/arsiv/2016da-koruma-altındaki-12-kadin-olduruldu-13-bin-kadin-ayni-riskle-yasiyor/haber-41398 (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁶⁰⁵ <http://www.duzce.pol.tr/Haberler/Documents/1korumakhs.pdf.pdf> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

tertibinden karşılanmak üzere kreş imkânı sağlanması tedbiri verilir⁶⁰⁶. Korunan kişi, çocuğun kamuya ait veya özel kreşe kaydedildiğine veya kreşe devam ettiğine dair belge ile aylık kreş bedelini gösterir belgeyi Müdürlüğe ibraz eder. Müdürlük birinci fıkra uyarınca gerekli işlemleri yerine getirir ve hizmetin alınması süresi üzerinden aylık olarak ödeme yapar. Çocuk bir aydan daha kısa bir süre faydalanmış ise hizmet aldığı gün üzerinden ödeme yapılır. Kreş bedelinin birinci fıkrada belirtilen tutardan az olması halinde belgedeki tutar, fazla olması halinde ise birinci fıkrada belirtilen tutar ödenir. Bu ödemeler Müdürlük tarafından kreşe yapılır. Kreş imkânı sağlanmasına dair tedbirin suistimalinin öğrenilmesi halinde ödenen meblağ korunan kişiden tahsil edilir.

Yukarıda sayılan koruyucu tedbir kararları mülki amir tarafından verebilecektir. Mülki amir bu tedbirlerden birine ya da bir kaçına karar verebilir. Kanunun lafzından anlaşıldığı üzere tedbirler sınırlı sayıda belirtilmemiştir; hatta Mülki amir kanunda yazmayan bir koruma tedbirine de karar verebilir.

Kreş imkânının bir koruyucu tedbir olarak Kanun'da düzenlenmesi şiddet mağdurlarının toplumsal hayata kazandırılmaları⁶⁰⁷ ve çocukların şiddetin bulunduğu ortamdan uzaklaştırılması anlamında önemli bir adımdır⁶⁰⁸. Bununla birlikte kadınların iş bulamama ihtimalinin de olduğu unutulmamalı ve sığınmaevleri bakımından uygun bir düzenlemeye gidilmelidir⁶⁰⁹.

3.3.1.6. Benzer Koruyucu Tedbirler

Mülki amirin vereceği tedbirler nitelik olarak mahkemelerden alınacak tedbir kararlarına nazaran şiddete uğrayanın koşullarının düzeltilmesi bakımından daha

⁶⁰⁶ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, çocuk sahibi şiddet mağdurunun çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere 2012 ile 2016 yılları arasında toplam 243 kreş tedbir kararı alındığını, 2013 ile 2016 yılları arasında annesiyle birlikte Kadın Konuk Evlerinde kalan 14 bin 220 çocuğun kreş ve çocuk kulübü imkânından yararlandığını da açıklamıştır. http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/699002/Son_3_yilda_devlet_korumasi_altindaki_20_kad_in_olduruldu.html (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁶⁰⁷ Günay, **a.g.e.**, s. 662.

⁶⁰⁸ Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 11.

⁶⁰⁹ Necla Öztürk, s. 11.

fonksiyonel olduğu ileri sürülmektedir⁶¹⁰. Mülki amir, 3. maddede sayılan koruyucu tedbirler dışında somut olayın özelliğine göre benzer tedbirlere de hükmedebilir (m.3/1).

3.3.2. Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Hakim, ilgili Bakanlık, kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet Savcısı başvurduğu takdirde veya re'sen bu tedbirlerden birine hükmedebilir. Hakimin tedbire karar verebilmesi için delil ya da belge sunulması gerekli değildir. Burada sayılan koruyucu tedbir kararları hakim tarafından verilecektir. Hakim bu tedbirlerden birine ya da bir kaçına karar verebilir. Mahkemenin hatalı karar vermemesi, kötüye kullanımı önleyebilmesi adına şiddetin hangi türe dahil olduğuna göre karar vermesi gerektiği ifade edilmiştir⁶¹¹. Kanunun lafzından anlaşıldığı üzere tedbirler sınırlı sayıda belirtilmemiştir; hatta hakim kanunda yazmayan bir koruma tedbirine karar verebilir⁶¹².

3.3.2.1. İşyerinin Değiştirilmesi

Hakim tarafından, korunan kişinin tabî olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre, talebinin bulunması halinde veya onayı alınmak suretiyle işyerinin bulunduğu il içinde ya da il dışında değiştirilmesine karar verilebilir (m. 4/1b). Karar hâkim

⁶¹⁰ Emin Erol, **a.g.e.**, s. 277.

⁶¹¹ Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 13. Asgari olasılık koşulu kapsamında mahkemeler somut olayı değerlendirmeli, fiziksel şiddet dışındaki şiddet iddialarını değerlendirirken tarafları dinlemeli, samimiyet ve/veya tutarlılığını, olayın detaylandırılması halinde tutum ve davranışlarına göre şiddet olasılığına karar vermelidir (Necla Öztürk, a.g.e. s. 13).

⁶¹² Bu tedbirlere bir tedbirin daha eklenmesi ve buna paralel olarak 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda da değişiklik yapılması hakkında kanun teklifinde bulunulmuştur. <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1906.pdf> "m.4/d : Korunan kişinin şiddet görmeden önceki vücut bütünlüğünün geri sağlanması için estetik amaçlı da dahil olmak üzere her türlü sağlık hizmetinin sunulması." 5510 Sayılı Kanunun 64. maddesinin a) bendine "ve 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamındaki şiddet mağduruna estetik amaçlı da dahil olmak üzere sunulacak sağlık hizmetleri". Burada belirtilmesi gereken bir husus da, kanun metninin herhangi bir yerinde, şiddet fiilleri sonucu meydana gelen zararların tazmini açısından bir düzenleme getirilmemiş olduğudur; detaylı bilgi için bkz. Şebnem Akipek Öcal, "Aile İçi Şiddete Yönelik Özel Yasal Düzenlemeler Kapsamında Bedensel Zararların Tazmini ve Sorumluluk"; **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi, 4-5-6 Nisan 2013**, s. 467- 476; Ayşe Havutçu, "Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Aile İçi Şiddet Yönünden Bedensel Zararların Tazmini", **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi, 4-5-6 Nisan 2013**, s. 403-450.

tarafından, korunan kişi bakımından en uygun koşullar göz önüne alınarak yerine getirilmek üzere korunan kişinin iş yerine tebliğ edilir. Kararı yetkili kurum veya kişi yerine getirecektir (Yön. m. 13). İş yeri değiştirilmesine dair tedbir kararının kaldırılması halinde de karar iş yerine tebliğ edilir.

Şiddet uygulayan mağdurun iş yerini ve buraya ait iletişim bilgilerini biliyor ya da bilebilecek durumda ise onun üzerinde denetim kurmak ya da kurmuş olduğu denetimi arttırmak, tehdit etmek yahut benzeri bir davranışta bulunmak üzere; işyerine ait iletişim bilgilerinden yararlanabilir. Örneğin bu bilgileri kullanarak telefon edebilir, e-posta yollayabilir, bizzat iş yerine gelip şiddet uygulayabilir veya rahatsızlık verici başkaca davranışlarda bulunabilir⁶¹³.

İstanbul Barosu'nun "Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede 6284 sayılı Yasanın Önemi Aile Mahkemeleri Uygulamaları İle Aksayan Yönleri ve Çözüm Önerileri" raporunda incelenen kararlarda bu tedbire hiç karar verilmediği, Sağlık Bakanlığı personeli olan bir kişinin eşi ile aynı hastanede çalışıyor olmasına rağmen bu tedbirden yararlandırılmadığı belirtilmektedir⁶¹⁴.

3.3.2.2. Evli Olması Halinde Müşterek Yerleşim Yerinden Ayrı Yerleşim Yeri Belirlenmesi

Hâkim tarafından, korunan kişinin talebi üzerine kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yeri belirlenebilir. Buradan, şiddet uygulayan ile mağdurun coğrafi olarak, mağdura yeni bir yer tayin etmek suretiyle ayrılması anlaşılmalıdır⁶¹⁵. Kanunun ifadelerinden de anlaşılacağı gibi bu tedbirin uygulanabilmesi için tarafların evli olması gerekmektedir. Evliliğin geçerli olup

⁶¹³ Kadriye Bakırcı, "Aile İçi Şiddete İş Hukuku Araçlarıyla Müdahale Edilebilir Mi?", **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Yıl: 2009, Sayı: 2, s. 113-114: "*Şiddete maruz kalan kadının sık sık hastalanması sonucu devamsızlık yapması, işe geç gelmesi, işine yoğunlaşmakta güçlük çekmesi, verimliliğinin düşmesi, iş kazası geçirmesi, işvereni ve çalışma arkadaşlarıyla sorunlar yaşamaması sonucu işyerinde çalışma barışının bozulması, işten çıkması veya çıkarılması, kariyerinden vazgeçmesi kaçınılmazdır.*"

⁶¹⁴ İstanbul Barosu Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede 6284 sayılı Yasanın Önemi Aile Mahkemeleri Uygulamaları İle Aksayan Yönleri ve Çözüm Önerileri, s. 8 <http://www.baroturk.com/kadina-yonelik-siddeti-onlemede-cozum-onerileri-14611h.htm> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

⁶¹⁵ Günay, **a.g.e.**, s. 657.

olmaması tedbirin verilmesi bakımından dikkate alınmaz, söz konusu geçersiz bir evlilik olsa dahi iptali vuku buluncaya değin geçerli bir evlilik olarak bu tedbire konu olur⁶¹⁶.

Bu tedbir içerik olarak şiddet uygulayana yönelik alınan uzaklaştırma tedbirine benzese de koruyucu tedbirde başka bir yerleşim yeri belirlenmemekte, sadece müşterek konut şiddet görene tahsis edilmektedir. Bu tedbir bakımından, şiddet mağduru için farklı bir yerleşim yeri belirlemektense şiddet uygulayanı müşterek konuttan uzaklaştırmanın kanunun amacı ile örtüşeceği, tersi bir uygulamanın şiddet uygulayan ile mağdur arasında bir ödül-ceza mekanizması kurduğu belirtilmektedir⁶¹⁷. Ancak bazı vakaların, şiddet görenin müşterek konuttan derhal uzaklaşmasını gerektirecek özellikleri olabilir. Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da müşterek konutun failin işyeri ile fiziki bir bağının olup olmamasıdır. Şiddet uygulayan müşterek konutu işyeri olarak kullanıyor ise ya da konutun olduğu yer iş yerine çok yakınsa, bu durumlarda şiddet uygulayanın müşterek konuttan uzaklaşması kendisi için gelir kaybına sebep olabilir⁶¹⁸. Böyle bir durumun olup olmadığına bakılmalı ve hak kaybına sebep olmayacak bir şekilde çözüm bulunmalıdır.

Hakkında ayrı yerleşim yeri belirlenmesine dair tedbir kararı verilen kişinin müracaatı üzerine, nüfus müdürlüğü tarafından kişinin talebine uygun olarak adresle ilgili işlemler yerine getirilir. Baronun anılan raporunda incelenen dosyalarda bu tedbire karar verilmediğinin belirtildiği görülmektedir⁶¹⁹. Bu tedbir TMK m. 185’de ifade edilen eşlerin birlikte yaşama yükümlülüğünün tedbir süresince son bulması anlamına gelmektedir⁶²⁰.

3.3.2.3. Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması

Hâkim tarafından, Türk Medenî Kanunu’ndaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine, tapu kütüğüne aile konutu şerhi

⁶¹⁶ Günay, **a.g.e.**, s. 657; Karakaya, **a.g.e.**, s. 37.

⁶¹⁷ Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 933.

⁶¹⁸ Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 933-934.

⁶¹⁹ Öneriler, sayfa 8.

⁶²⁰ Karakaya, **a.g.e.**, s. 37.

konulması kararı verilebilir⁶²¹. Karar, hâkim tarafından ivedilikle yerine getirilmek üzere ilgili tapu sicil müdürlüğüne gönderilir. Aile konutu şerhinden bahsedebilmek için aile konutu olarak kullanılan taşınmazın malikinin eşlerden biri olması gerekir (bkz. Medeni Kanun m.194). Kararın verilebilmesi için devam eden bir evliliğin bulunması gerekmektedir, zira aile konutu şerhinin etkisi evliliğin müddeti ile sınırlıdır⁶²². Şerh ile ilgili karar vermek bakımından, önce bir konutun aile konutu olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Medeni Kanun ilgili madde düzenlemesinde aile konutu tanımı yapmamaktadır. Buna karşılık doktrinde birden fazla tanım yapılmaktadır⁶²³. Aile konutu “*eşlerin evlilik birliğinin devamı sırasında ortak yaşamı sürdürmenin gerekli kıldığı bir yerde ortak olarak oturma ihtiyacının giderilmesinde kullanmak üzere sürekli olarak seçtikleri, kısaca aile yaşamlarının merkezi durumuna getirdikleri konut olarak kullanmaya elverişli taşınır veya taşınmaz yerdir*”⁶²⁴.

Baronun anılan raporunda bu tedbire sadece bir dosyada karar verildiği görülmektedir. Bu durum iki sebebe bağlanmıştır. İlki adli yardım dosyalarında tedbir talep eden kadınların ekonomik durumu iyi olmayan kimseler olmaları, ikincisi ise aile konutu şerhi konması için mahkeme kararına gerek olmaksızın, aile konutu şerhi ile ilgili taleplerin tapuya bizzat yapılabilir oluşudur⁶²⁵. Medeni Kanun’da aile konutu şerhi düzenlemesi varken 6284 Sayılı Kanun’da sayılan tedbirlerin arasında bir kez daha düzenlenmesi gerekli mi sorusu akla gelebilir. Burada ekonomik şiddeti mümkün mertebe önlemek için öne çıkarmak, hatırlatmak amacıyla yapıldığı ve uygulamanın görünür olması bakımından yararlı olduğu söylenebilir⁶²⁶.

⁶²¹ Şerhin açıklayıcı olması hususunda detaylı bilgi için bkz. İpek İşleten, **a.g.e.**, s. 951.

⁶²² Karakaya, **a.g.e.**, s. 39.

⁶²³ Ebru Ceylan, **Aile Konutu**, s. 204.

⁶²⁴ Dural/Öğüz/Gümüş, **a.g.e.**, s. 167.

⁶²⁵ Öneriler sayfa 8; Aile konutu şerhinde mahkeme kararı aranmayacak www.hukukihaber.net/mevzuat/aile-konutu-serhinde-mahkeme-karari-aranmayacak-h32108.html (Erişim Tarihi : 02.04.2018).

⁶²⁶ Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 132.

3.3.2.4. 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu Hükümlerine Göre Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerinin Değiştirilmesi

Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbiri, hâkim tarafından, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre verilen tedbir kararıdır. Karar, İçişleri Bakanlığınca gereği yerine getirilmek üzere hâkim tarafından Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir. Cumhuriyet başsavcılığınca bu karar İçişleri Bakanlığınca ivedilikle gönderilir. Karar üzerine yapılan işlemin sonucu, İçişleri Bakanlığı tarafından Cumhuriyet başsavcılığına bildirilir. Hayati tehlikenin bulunması ve diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması durumlarında uygulanacak olan bu tedbir söz konusu olduğu takdirde Tanık Koruma Kanunu'nun kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesiyle ilgili hükümleri uygulanacaktır. Tanık Koruma Kanunu 5. maddesi; adlî sicil, askerlik, vergi, nüfus, sosyal güvenlik ve benzeri bilgi ve kayıtlarının değiştirilmesi ve düzenlenmesi, nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport, evlilik cüzdanı, diploma ve her türlü ruhsat gibi resmî belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi, taşınır ve taşınmaz mal varlığıyla ilgili haklarını kullanmasına yönelik işlemlerin yapılması, geçici olarak geçimini sağlama amacıyla maddî yardımda bulunulması, çalışan kişinin iş yerinin ya da iş alanının değiştirilmesi veya öğrenim görenin devam etmekte olduğu her türlü eğitim ve öğretim kurumunun değiştirilmesi, yurt içinde başka bir yerleşim biriminde yaşamasının sağlanması, uluslararası anlaşmalara ve karşılıklılık ilkesine uygun şekilde, geçici olarak başka bir ülkede yerleştirilmesinin sağlanması, fizyolojik görünümün estetik cerrahi yoluyla veya estetik cerrahi gerektirmeksizin değiştirilmesi ve buna uygun kimlik bilgilerinin yeniden düzenlenmesi tedbirlerinin kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi anlamında uygulanabileceğini belirtmiştir. Örneğin bu madde kapsamında daha önce bir yüz değiştirme ameliyatı da yapılmıştır⁶²⁷.

⁶²⁷İzmir'de 20 yaşındaki bir genç kadının daha fazla zarar görmemesi için fiziksel görünüşü, yüzü, eğitim gördüğü kurum, kimlik bilgileri dahil her şeyinin değiştirilmesine karar verilmiştir. www.hurriyet.com.tr/gundem/siddet-magduru-genc-kiza-yeni-yuz-27694463(Erişim Tarihi: 16.08.2018)

İstanbul Barosu'nun anılan raporunda rapora konu dosyalardan sadece iki tanesinde bu kararın verilmiş olduğu görülmektedir⁶²⁸. Bu maddenin uygulanmasında uzunca bir süre sorun yaşanmıştır. Bu sorunların kaynaklarından biri kurumlar arası koordinasyonun olmamasıdır. Bazı kararlarda sadece kadının kimlik bilgileri değişmiş, çocukları aynı kalmıştır. Kimlik bilgilerinin kullanıldığı tüm kurumlarda bu değişikliğin yapılması, değişikliğin her kurum kapsamında uyumlu olması gerekmektedir. Bu anlamda yapılan hatalar, aslında izi kaybettirilmek istenilen kadının rahatlıkla bulunmasına sebebiyet verecektir. Bu konuda iş tecrübeleri ve diplomaları ile ilgili çalışma yapılmadığında geçimlerini sağlamakta güçlük çekecekleri belirtilmiştir⁶²⁹. Ayrıca, uygulamada, kimlik değiştirme işlemi yapılmadan evvel bankalarla, SGK, Tapu Dairesi ve benzeri kurumlarla yeni kimlikleriyle kuracakları ilişkinin sonuçları hakkında bilgi verilmediği belirtilmiştir⁶³⁰.

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa, hiçbir delile gereksinim duyulmadan bu tedbirlere karar verilebilecek olmasına rağmen bu denli az verilmeleri, kanunla bağlı kalınması ve uygulamanın somut olayın ihtiyaçlarına göre genişletilmemiş olması bir eleştiri konusu olmuştur⁶³¹. Ancak rapora konu dosyaların sadece adli yardım yolu ile verilen kararlara ilişkin dosyalar olduğu, en isabetli tahlilin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın veri paylaşması sayesinde yapılacağı unutulmamalıdır.

3.3.2.5. Benzer Koruyucu Tedbirler

Hakim tarafından somut olayın özelliklerine göre, kanunda yazılı tedbir kararları örneklerinden başka bir tedbir kararının uygulanmasına karar vermesi söz konusu olabilir (6284 Sayılı Kanun m. 4). Gerçekten de olayın koşulları koruma, şiddetten uzaklaştırma amaçlarının gerçekleşmesi bakımından sayılan tedbirlerin vaka bakımından yetersiz kalacağı, tedbirlerin amacına ulaşamayacağı kanaatine

---

⁶²⁸ Öneriler, s. 8.

⁶²⁹ Öneriler, s. 8.

⁶³⁰ TKB, s. 21.

⁶³¹ Öneriler, s.8

varılırsa başka bir tedbire ya da birden çok tedbire hükmedebilir⁶³². Hakim bu tedbirleri dilerse mülki amire tanınan yetkilerden seçebileceği gibi, şiddet uygulayanı, şiddet göreni, aralarındaki ilişkiyi, denenmiş yaklaşma, ulaşma yollarını dikkate alarak karar verebilir⁶³³. Örneğin “öfke kontrolü” ya da evlilik sorunlarının çözümü konusunda psiko – soysal destek alınması tedbirine de hükmedebilir⁶³⁴.

3.3.3. Hakimin Vereceği Önleyici Tedbir Kararları

6284 Sayılı Kanun’un 5. maddesi önleyici tedbir kararlarını düzenlemektedir. Önleyici tedbir kararları sadece hakim tarafından verilebilirler⁶³⁵. Bunların bazıları, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirince de verilebilecektir.

Doktrinde, önleyici tedbir kararları için kesin delil gerekmesi bile en azından kanunun şiddet olarak tanımladığı tutum ve davranışlarda bulunulduğuna ya da böyle bir tehlike olduğuna dair yeterli şüphe (iz, emare) bulunması gerektiğini, zira fiilin ya da tehlikenin önlenbilmesinden bahsetmek için onun öncelikle var olması gerektiğini belirtilmektedir⁶³⁶. Burada “delil aramama” ilkesinin “gecikmesizin karar verme” ilkesi ile doldurulduğu görülmektedir. Ancak bu düzenlemenin kanunun şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi olan kimselere uygulanacak olması ile çeliştiği fikri vardır⁶³⁷. Gene bu durum, bazı mahkemeler tarafından “delil aramak” gibi kanunun lafzına aykırı bir uygulamayı da beraberinde getirebilmektedir. Uygulamada delil olmadığından verilen kararın kısa süreli ve yetersiz olduğu durumlarla karşılaşılmaktadır⁶³⁸. İnsan vücudunda iz bırakmayan bir şiddet türünü ispat etmek zordur. Üstelik şiddetle ya da şiddet tehlikesi ile karşı karşıya kalan bir

⁶³² Günay, **a.g.e.**, s. 659.

⁶³³ Günay, s. 659.

⁶³⁴ Erol, **a.g.e.**, s. 281.

⁶³⁵ Bu maddeye şöyle bir ek yapılması teklif edilmiştir. “m. 5/1-i : Kadına karşı şiddet uygulayan erkek boşadıktan sonra ikinci bir evlilik yapacaksa devlet kontrolünde psikolojik tedavisi tamamlanıp, tedavinin olumlu sonuç verdiği doktor raporu ile onaylandıktan sonra evlenebilir. Kadına şiddet uygulayan erkek evli ise devlet kontrolünde psikolojik tedavisi tamamlanmadıkça ve tedavinin olumlu sonuç verdiği doktor kontrolünde onaylanmadıkça çocuğunun velayetini alamaz. Kadına şiddet uygulayan erkek bekarsa devlet kontrolünde psikolojik tedavisi tamamlanıp tedavi olumlu sonuç verdiğinde doktor raporu ile evlenebilir.” www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tasari_teklif_sd.onerge_bilg (Erişim Tarihi: 22.02.2019).

⁶³⁶ Uğur, **Şiddet**, s.118.

⁶³⁷ Öneriler, s. 9.

⁶³⁸ Öneriler, s. 9

kadının delil toplamayı düşünmesi, bunun için çaba göstermesi kolay olmadığı gibi kendisinden de beklenmemelidir. Zira bu durum başka türlü bir mağduriyete yol açabilir⁶³⁹.

Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde, madde düzenlemesi kanunun amacının yerine getirilmesinin önünde engel teşkil edecektir⁶⁴⁰. Anılan raporda madde düzenlemesinin tedbirlerin yenilenme taleplerinde de sorun çıkarmakta olduğu, kararın süresi sona erdiğinde hakimlerin kararın etkili oluşunu görmezden gelerek, “şiddet yok kararı devam ettireyim” tutumu yerine “şiddet yok kararı sonlandırayım” tutumunu benimsedikleri, bu tutumun altında da anılan düzenlemenin olduğu belirtilmiştir⁶⁴¹. Hakim bu tedbirlerden birine ya da bir kaçına veya uygun göreceği benzer tedbirlere karar verebilir. Kanunun lafzından anlaşıldığı üzere tedbirler sınırlı sayıda belirtilmemiştir; hatta hakim kanunda yazmayan bir koruma tedbirine karar verebilmesi mümkündür. Bu kararlar da koruyucu tedbirler gibi sınırlı sayıda değildir, uygulamada genişletilebilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus tedbir kararlarının izlenebilir (denetlenebilir), uygulanabilir (infazı mümkün) ve geçerlilik süresi net olmasının gerekliliğidir⁶⁴².

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından açıklanan önleyici tedbir kararları verilerine göre; 2012 yılında 175.290, 2013 yılında 324.154, 2014 yılında 319.823, 2015 yılında 307.227, 2016 yılında ise 302.831 olmak üzere son 5 yılda, 1 milyon 429 bin 325 önleyici tedbir kararı alınmıştır⁶⁴³.

⁶³⁹ Anayasa Mahkemesi Kararı, S.S. Başvurusu, Başvuru Numarası: 2013/3758, Karar Tarihi: 6/1/2016. Kararda geçen ifade şu şekildedir. “Nitekim tedbir kararları ile bir tarafın vücut dokunulmazlığı veya yaşam hakkı gibi kişi için olmazsa olmaz hak ve menfaatlerin korunması amaçlanırken diğer taraftan özellikle mahkemece verilen veya onaylanan önleyici tedbirlerle kişi hak ve özgürlüklerine önemli ölçüde sınırlamalar getirilmiş olacaktır. Dolayısıyla tedbir kararlarından olumlu ya da olumsuz etkilenen tarafların temel hak ve özgürlükleri arasındaki dengenin gözetilmesi gerekmektedir.”

⁶⁴⁰ Öneriler, s.10.

⁶⁴¹ Öneriler, s. 10.

⁶⁴² Uğur, **Şiddet**, s.119.

⁶⁴³ www.chp.org.tr/Haberler/4/ilgezdi-2016da-koruma-altindaki-12-kadin-olduruldu-52808. (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

3.3.3.1. Şiddet Tehdidi, Hakaret, Aşağılama veya Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunmaması

Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye karşı tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürme ve benzeri söz ve davranışlarda bulunmamasına ilişkin olarak karar verilebilir⁶⁴⁴. Bu tedbir 4320 Sayılı Kanun döneminde de uygulama alanı bulmakta idi. O dönemde de diğer önlemlerden önce mutlaka başvurulması gereken bir ilk şart olarak düzenlenmemiştir⁶⁴⁵. Doktrinde bu uyarının bir fayda getireceği kanaatinde değilse direkt başka tedbirlere başvurusunun mümkün olduğu⁶⁴⁶, hakim tarafından önce bu tedbire karar verilmesi, bunun yetersiz kalacağı kanaatine varıyor ise doğrudan diğer tedbirlere başvurusu gerektiği ifade edilmiştir⁶⁴⁷. Eski kanun uygulamasına paralel olarak bu tedbirin kanun kapsamında sayılan tüm şiddet türleri için uygulanabilen genel bir tedbir olduğu ifade edilmiştir⁶⁴⁸. Gerçekten de kanun metnine ya da gerekçeye bakıldığında bu uyarının diğer tedbirlere başvurmak için bir ön şart niteliğini haiz olmadığını görmekteyiz. Hakim önüne gelen somut olayda, şiddetin boyutuna, yoğunluğuna, sıklığına, şiddet uygulayanın ruhsal durumuna göre karar verecektir. Şayet basit nitelikte ve örneğin sadece bir kez gerçekleşmiş bir sözel şiddet vakası bakımından bu tedbir ile yetinilebilir. Önemli olan gerçekleşen şiddet ve tehdit⁶⁴⁹ eylemleri ile tedbir arasında bir denge sağlanmasıdır.

⁶⁴⁴ 4320 Kanun zamanında da bazı uygulamacılar tarafından şiddet tehdidi gibi manevi işkence teşkil eden bir davranış karşısında bu uyarının yapılabileceği ifade edilmiştir. Biçkin, **a.g.e.**, s.1453.

⁶⁴⁵ Uluğ, **a.g.e.**, s. 372.

⁶⁴⁶ Biçkin, **a.g.e.**, s. 1453; Aydın Zevkliler / Mehmet Beşir Acabey / K. Emre Gökyayla, **Medeni Hukuk**, 6. Bası, Ankara 2000, s. 848.

⁶⁴⁷ Tıgılı, **a.g.e.**, s. 516; Uçar, **a.g.e.**, s. 156-157. Aksi görüş için bkz. Badur, **a.g.e.**, s.68 . Ayan ise aile içi şiddetin söz konusu olduğu her durumda bu uyarının yapılması gerektiğini belirtmektedir, Ayan **a.g.e.**, s. 324.

⁶⁴⁸ Belirli söz ve davranışlarda bulunmama, Kanun kapsamında gerçekleşen bütün şiddet eylemlerinde uygulanabilirliği olan genel bir tedbir çeşididir. âkim, önüne gelen bütün başvurularda öncelikle bu tedbire karar vermeli, bunun tek başına yeterli ve yararlı olmayacağı kanaatine varması halinde bu tedbirle birlikte başka tedbirlere de başvurmalıdır (Günay, **a.g.e.**, s. 664). Aksi görüşte Bu görüş her ne kadar Medeni Kanun m. 195/3'deki düzenleme ile uygunsuz da böyle bir uygulamanın benimsenmesi, hakimin takdir yetkisini sınırlayabilme tehlikesini de içinde barındırmaktadır. Şiddet olaylarının sonuçları bakımından çok yönlü olmaları, tedbirleri öncelik sonralık sırasına sokmayı engeller. Zira şiddet olayının özelliğine ve kanunun amacına uygun düşmeyebilir. Zaten hakimin dilediği tedbire karar vermek konusundan esnekliği söz konusudur (Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 940).

⁶⁴⁹ Tehdit, herhangi bir kişiye ve bu kişiye ait hukuki korunan herhangi bir temel değere yönelik olabilir. Gerçekten, kişilerin yaşamına, malvarlığına, şeref ve onuruna, vücut veya cinsel bütünlüğüne yönelik bir saldırı gerçekleştirileceğinden veya bir kötülük edileceğinden bahisle tehdit fiili gerçekleştirilebilir (Tehdit Altındaki Kişilerin Korunması, s. 1).

Şiddet tehdidi, aşağılama ve küçük düşürmeye yönelik söz ve davranışlara, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesi veya acı çekme ile sonuçlanacak dövme, zorla cinsel ilişkiye zorlama, sokağa bırakma, bir yere kapatarak özgürlüğü keyfi kısıtlama, aç susuz bırakma, temel ekonomik ihtiyaçları bilerek karşılamama veya şeref ve onur kırıcı suçlamalarda bulunma gibi eylemlerin örnek olarak verilmesi mümkündür⁶⁵⁰. Bu tedbir ile şiddet uygulayan kişinin şiddet fiillerini tekrarlamaması amaçlanmaktadır⁶⁵¹ zira yapılan uyarı artık bu davranışlarda bulunulmaması konusundadır⁶⁵².

İstanbul Barosu'nun hazırlamış olduğu raporda, incelenen dosyalardan 852 tanesinde bu tedbire karar verildiği, bazı kararlarda verilen tek tedbirin bu olduğu görülmektedir. Bu durum iki açıdan önemlidir; birincisi kadın sıklıkla psikolojik şiddetle karşılaştığı için bu tedbire hükmedilmektedir. İkincisi ise koruma talebini reddetmek yerine bu tedbire karar verme eğiliminin yaygın olduğu, uygulamanın otomatikleşmiş sayılabileceği, şiddet görenin ya da yakınlarının ihtiyaçları, durumun gerektirdikleri doğrultusunda tedbir kararına hükmedilmediğidir. Üstelik bu zaten olması gereken, şiddet uygulayanın özgürlüğünü engeleyecek nitelikte olmayan bir tedbirdir⁶⁵³. Zira sığınma evindeki kadınlar bakımından dahi uygulanmasına karar verildiği görülmektedir⁶⁵⁴.

3.3.3.2. Müşterek Konuttan veya Bulunduğu Yerden Derhal Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsis Edilmesi

Hâkim tarafından şiddet uygulayanın, korunan kişi ile birlikte oturdukları müşterek konuttan uzaklaştırılarak, konutun korunan kişiye tahsis edilmesine ilişkin karar verilebilir. Mülki amir ya da hâkim, talep edilmesi hâlinde korunan kişiye,

⁶⁵⁰ Günay, **a.g.e.**, s. 664

⁶⁵¹ Ceylan, **Aile İçi Şiddet**, s.38.

⁶⁵² Zevkliler/Acabey/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 848.

⁶⁵³ Öneriler, s. 12. Aynı eleştiri için bkz. m. 5/f bendi.

⁶⁵⁴ Öneriler, s. 10.

şiddet uygulayana ya da bu kişilerin yakınlarına ait kişisel eşya ve belgelerin kolluk marifetiyle kendilerine teslim edilmesine karar verebilir. Teslim edilecek kişisel eşya ve belgeler, tedbir kararında gösterilir.

Şiddet gören ile şiddet uygulayanın ortak konutları yok ise “müşterek konuttan uzaklaştırma”nın da işlevi olmayacaktır⁶⁵⁵. Müşterek konut mutlaka ortak ikamet olmak zorunda değildir⁶⁵⁶. Müşterek konuttan sadece ortak yaşamın devam ettiği, birlikte oturulan ev anlaşılmalıdır; yalnızca bir müddet için, belli sebeplerle birlikte kullanılan konutlar da bu madde kapsamına girer⁶⁵⁷. Örnek olarak yaz tatilini geçirdikleri yazlık ev, bir dönem geçirilen bağ evi, yayla evi gibi bir konutta bir müddet daha yaşanacaksa buralar için de tedbir kararı verilmesi mümkündür⁶⁵⁸.

Uzaklaştırma kararının verilmesi bakımından mülkiyetin kimde olduğu ya da kira olup olmadığı önemli değildir⁶⁵⁹. Şiddet uygulayanın konutun maliki ya da kira sözleşmesinin tarafı olması uzaklaştırma kararı verilmesini engellemez⁶⁶⁰. Madde düzenlemesi uyarınca şiddet uygulayan sadece müşterek konuttan değil bulunduğu yerden de uzaklaştırılacaktır. Korunan kişinin şiddet uygulayanı çağırması ya da onu gelmesini kabul etmesi durumunda rıza vardır ve bu halde tedbir kararının ihlal edildiğinden bahsedilemez⁶⁶¹. Bizce burada iradeye dikkat etmek gerekir, iradenin korkutma gibi bir yolla sakatlanmış olması da muhtemeldir.

Bu tedbir, şiddet uygulayan kişinin o konutun kira, elektrik, su, telefon, doğalgaz ve sair masraflarını ödemekten imtina edebilmesi anlamına gelmez. Burada ayrıca, tedbirin geçerli olduğu süre bakımından kira sözleşmesini feshetmemesine, kamu konutu tahsisinin kaldırılması yönünde talepte bulunmamasına ve buna benzer yükümlülüklerinin sürdürülebilmesi bakımından uygun olanilecek diğer tedbirlere de karar verebilir. Kira sözleşmesine ilişkin tedbir kararı kiralayana, kamu konutu

⁶⁵⁵ Ortak konut olmadığı durumlarda “yaklaşmama” tedbirinin uygulanması daha isabetli olacağı yönündeki görüş; Karakaya, **a.g.e.**, s. 43.

⁶⁵⁶ Biçkin, **a.g.e.**, s. 1453.

⁶⁵⁷ Uçar, **a.g.e.**, s. 157; Uluğ, **a.g.e.**, s. 373.

⁶⁵⁸ Zevkliler/Acabey/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 849; Uçar, s. 157

⁶⁵⁹ Günay, **a.g.e.**, s. 665; Uluğ, **a.g.e.**, s. 373.

⁶⁶⁰ Günay, **a.g.e.**, s. 665

⁶⁶¹ Balo, **a.g.e.**, s. 6. Tedbire aykırı davranışların TCK’da düzenlenen “konut dokunulmazlığının ihlali” suçunu (m. 116) oluşturması hakkında bkz. Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 43.

tahsisinin kaldırılmamasına yönelik tedbir kararı ise ilgili kamu kurumuna bildirilir. Bu tedbirin devamı olarak müşterek konutun şiddet mağduruna tahsisi de düzenlenmiştir. Tahsis sadece müşterek konut için düzenlenmekte, bulunduğu yer ve benzeri buna dahil edilmemektedir⁶⁶².

Kanunun 8. maddesinin 2. fıkrası tedbirlerin sonradan duruma göre değiştirilmesi ile ilgilidir. Bir görüşe göre konuttan uzaklaştırmanın sonradan duruma göre azaltılması ya da kaldırılması doğabilecek olumsuzlukları önlemekte yeterli olmayabileceği için bunun yerine kademeli artan sürelerin öngörülmesi hem uygulama birliği hem de psikolojik açıdan daha uygun olabilir⁶⁶³. Madde düzenlemesi, kalacak yeri olmayan ve bulmakta zorlanan kişilerin barınma sorununu çözmeye yeterli olmadığından bahisle eleştirilmekte ve talepte bulunulması durumunda, ekonomik gücü olmayanlar bakımından bedelsiz barınma yeri sağlanması önerisi getirilmektedir⁶⁶⁴. Zira bu durum ortak konuta dönme çabalarının artması ve tekrar şiddete başvurma ihtimalleri söz konusudur⁶⁶⁵.

İstanbul Barosu tarafından hazırlanan raporda, incelenen dosyalardan 234 tanesinde bu kararın uygulandığı görülmektedir. Anılan raporda bu kararı vermektan bilerek imtina edildiği ifade edilmektedir. Rapora konu kararlarda maddenin sadece “müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması” kısmı yer almış, bu ifadeden sonra “ve” ile bağlanan kısmı olan “müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi” bölümü dahil edilmemiştir. Bu kararla birlikte velayete, çocuklarla kişisel ilişki kurulmasına, nafakaya dair herhangi bir düzenleme de yapılmadığı gözlemlenmektedir. Bunun elbette ki bir anlamı ve bazı sonuçları vardır. Bu durum öncelikle evden uzaklaştırılanın çocuklarını nasıl göreceğinin, çocuklarla nasıl ilişki kuracağının dikkate alınmadığı, bu ihtiyacın karşılanmadığı anlamına gelmektedir⁶⁶⁶. Bunların düzenlenmiyor oluşu kararın etkisini de azlatacaktır. Zira düzenlemelerin

---

⁶⁶² Günay, **a.g.e.**, s. 665.

⁶⁶³ Uğur, **6284**, s. 362.

⁶⁶⁴ Karakaya, **a.g.e.**, s. 44.

⁶⁶⁵ Karakaya, s. 44.

⁶⁶⁶ Öneriler, s. 11.

hem şiddete uğrayan hem şiddet uygulayan hem de çocuklar bakımından önemli olduğu kanaatindeyiz zira şiddet uygulayan çocuklarını göremediği ya da kadını rahatsız etmek için çocukları bahane ettiğinde, kadın tekrar tekrar psikolojik hatta fiziksel şiddete uğrayacak veya çocuklar sebebiyle görmek zorunda kalacaktır. Bu takdirde annenin gördüğü şiddet çocuklar üzerinde de olumsuz bir etki bırakacaktır. Bu kararlar beraber nafakaya hükmedilmemesi durumunda, Türkiye’de yaygın görüldüğü üzere evin geçiminden sorumlu kişinin şiddet uygulayan erkek olması durumunda şiddet gören kadın ve çocuklar ekonomik olarak zor durumda kalmaktadır. Bu durum günlük hayatın devam ettirilememesi, temel ihtiyaçların karşılanamaması sonucunu doğurabilir. Sırf ekonomik zorluklarla karşılaşmamak adına kadınlar bu tedbirin uygulanmasından vaz geçebilirler. Bu sebeplerle de şiddetin durduğundan bahsetmek artık mümkün olmayacaktır⁶⁶⁷. Evin geçimini sağlayamayacağı, ekonomik bağımsızlığı olmadığı için şiddet görenek yaşamak zorunda kalan, boşanamayan kadınların çokluğu göz önüne alınırsa bu tedbire hükmedilmemesinin önemi, yaratacağı olumsuz durum ortaya çıkacaktır. Durumun gerekliliklerine göre tahsis, velayet, kişisel ilişiki, nafaka gibi kararların birlikte verilmemesi çeşitli açılardan, şiddet gören kadının ve çocuklarının hak kaybına uğramasına sebep olacaktır⁶⁶⁸. Kanaatimizce bu durum şiddet meselesinin yeteri kadar önemsenmediğinden kadınların içinde buldukları vaziyetin anlaşılmaya çalışılmadan karar veriliyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte bazı çalışmalarda uzaklaştırmanın, ekonomik kaygılarla istenmeyen boşanma sonucunu doğuracağı endişesi ile kadınlar tarafından talep edilmediği belirtilmiştir⁶⁶⁹.

3.3.3.3. Korunan Kişilere, Buldukları Konuta, Okula ve İşyerine Yaklaşmaması

Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın korunan kişiye, konuta, okula, işyerine ve korunan kişinin bulunabileceği sair yerlere yaklaşmamasına ilişkin karar verilebilir. Sadece şahsa değil aynı zamanda fiziki mekanlara da yaklaşılmamasını

⁶⁶⁷ Öneriler, s. 11.

⁶⁶⁸ Öneriler, s. 12.

⁶⁶⁹ Ruhi, a.g.e., s. 544.

içermektedir. Bu tedbirin amacı şiddet mağdurunun yaşam alanına girip güvenliğini tehdit etmesini engellemek olarak ifade edilmiştir⁶⁷⁰. Şiddet uygulayan ve şiddet görenin müşterek konutu mevcut olsun olmasın, gerek yaşadıkları yerde gerekse bu alanın dışında korunmalarını sağlamayı amaçlamaktadır⁶⁷¹. Özellikle fiziksel şiddet içeren vakalarda, aynı olayların tekrar yaşanmaması, dozunun artmaması bakımından bu tedbire karar verilmesi yerinde olacaktır⁶⁷². Kanaatimizce cinsel şiddetin söz konusu olduğu durumlarda da travmatik etkinin tekrarlanmaması bakımından bu tedbirin uygulanması söz konusu olabilir.

Kararda hangi mesafeye kadar yaklaşmaması gerektiğinin belirtilmesi gerekir⁶⁷³. Bu tespit sayesinde kararın uygulanması kolaylaşacaktır. Böyle bir belirleme yok ise fail de kararı ihlal etme iradesi olmamasına karşın kastı olmaksızın tedbiri ihlal edebilecektir. Mesafe bakımından önemli olan mağdura uygulanan veya uygulanması muhtemel şiddeti engelleyecek uzaklığı sağlamasıdır⁶⁷⁴.

Şiddet uygulayanın ve şiddet görenin aynı yerde çalışıyor olması durumunda şiddet uygulayan hakkında işyerine yaklaşmama kararı nasıl uygulanacaktır? Aynı yerde ancak farklı birimlerde çalışıyor olmaları halinde sadece korunan kişinin çalıştığı birime yaklaşmaması çalışma özgürlüğünü ihlal etmeyecektir. Ancak aynı birimde çalışmalarında iş yerinin değiştirilmesi hem daha etkili bir çözüm olacak hem de çalışma özgürlüğünün engellenmesinin önüne geçecektir⁶⁷⁵. Ancak örneğin aynı üniversitede ve aynı sınıfın öğrencisi olan kişiler bakımından, olayın ağırlığına göre şiddete maruz kalan için bir nakil işleminin gerçekleşmesi gerekebilir. Zira bu durumda yaklaşmama kararının uygulanması söz konusu olamaz.

---

⁶⁷⁰Ceylan, **Aile İçi Şiddet**, s.39.

⁶⁷¹Karakaya, **a.g.e.**, s. 44.

⁶⁷²Günay, **a.g.e.**, s. 666.

⁶⁷³Erdem, **Aile**, s. 63; Necla Öztürk **a.g.e.**, s. 16.

⁶⁷⁴Erdem, **Aile**, s. 63; Günay, **a.g.e.**, s. 666; Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 16.

⁶⁷⁵Karakaya, **a.g.e.**, s. 45.

İstanbul Barosu tarafından hazırlanan raporda bu tedbirin 5. maddenin b bendinde düzenlenen tedbire göre daha fazla verildiği, bu tedbirin aslında b bendinin tamamlayıcısı olduğu ancak uygulamada evden uzaklaştırma gibi kullanıldığı bunun da şiddet görenin haklarının ihlale uğraması sonucu doğuracağı ifade edilmektedir⁶⁷⁶

3.3.3.4. Çocuklarla İlgili Daha Önce Verilmiş Bir Kişisel İlişki Kurma Kararı Varsa, Kişisel İlişkinin Refakatçi Eşliğinde Yapılması, Sınırlanması ya da Kaldırılması

Bu tedbir Yönetmeliğin 21. maddesinde düzenlenmiştir. Hâkim tarafından daha önce verilmiş, çocukla kişisel ilişki kurma kararı varsa kişisel ilişkinin refakatçi⁶⁷⁷ eşliğinde yapılmasına veya durumun özelliğine göre sınırlandırılmasına ya da tümüyle kaldırılmasına ilişkin karar verilebilir.

Hakkında tedbir uygulananın çocukları ile görüşme koşullarını kişisel ilişki kurma kararı olup olmasına göre ikili bir ayrıma giderek değerlendirmek gerekmektedir. Şayet çocuklarla kişisel ilişki kurulmasına dair bir karar varsa tedbir kararı kişisel ilişki dışında görüşülmesine mani olmakta iken kişisel ilişki kararı verilmemişse artık görüşme imkanı söz konusu olmayacaktır⁶⁷⁸.

Bu tedbirin uygulanması bakımından şiddet mağdurunun mutlaka çocuk olması gerekmez. Şiddet fiilleri çocukla kişisel ilişki gerçekleştirildiği sırada çocuğun velayet hakkına sahip kimseye yöneliyor olabilir. Bu tedbir ile kişisel ilişki yeniden düzenlenerek velayet hakkı sahibinin şiddetten korunması sağlanabilecektir⁶⁷⁹.

İstanbul Barosu'nun yayımlamış olduğu rapora göre, incelenen dosyaların 48 tanesinde bu madde uyarınca karar verildiği görülmektedir. Raporda bunun bir

⁶⁷⁶ Öneriler, s. 11.

⁶⁷⁷ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 19.04.2012 Tarih ve 2012/13 Sayılı Genelgesi'ne göre refakatçi 2004 Sayılı İcra İflas Kanunu m. 25/b gereğince Bakanlığın il ya da ilçe personeli arasından görevlendirilir (Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 938 dipnot 38).

⁶⁷⁸ Karakaya, **a.g.e.**, s. 46.

⁶⁷⁹ Günay, **a.g.e.**, s. 666.

eleştiri konusu olduğunu görmekteyiz⁶⁸⁰. Zaman zaman şiddet doğrudan kadına olmasa da çocuklar üzerinden çeşitli yöntemlerle devam ettirilmeye çalışılmaktadır⁶⁸¹. Erkeklerin çocuklarını bir tehdit unsuru olarak gerek eski gerek devam eden evlilik içindeki eşlerine karşı kullanmaları yaygın şekilde yaşanmaktadır.

3.3.3.5. Korunan Kişinin Yakınlarına, Tanıklarına ve Çocuklarına Yaklaşmaması

Hâkim tarafından gerekli görülmesi hâlinde, şiddet uygulayanın, şiddete uğramamış olsa bile korunan kişinin, yakınlarına, şiddetin tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına ilişkin karar verilebilir (Yönetmelik m. 22). Bu kimselere tanınan koruma kanun kapsamında korunuyor oldukları için değil fakat mağdura olan yakınlıkları sebebiyledir⁶⁸².

Hakim önüne gelen olayda, şiddet uygulayanın korunan kişinin yakınlarına, tanıklarına ve çocuklarına zarar verme ihtimali olup olmadığını değerlendirip bu şekilde karar vermelidir⁶⁸³. Kanaatimizce hakim burada somut olayın oluş şeklini dikkate almalıdır. Zira bir kimseyi baskı ve denetim altında tutmak için yakınlarına zarar vermekle korkutmak oldukça yaygın bir davranış şeklidir.

Şiddet uygulayanın ve şiddet mağdurunun çocukları ortak ise, ortak çocuklar yönünden yaklaşmama tedbirine karar verilebilmesi için daha önceden aile mahkemesi tarafından kişisel ilişki kurulmasına dair bir kararın verilmemiş olması gerekmektedir zira kişisel ilişki kurulmasına dair bir karar varsa yaklaşmama tedbiri ancak kişisel ilişkinin kurulmasının belirlendiği zamanlar dışında uygulanmasına karar verilebilir⁶⁸⁴.

⁶⁸⁰ Öneriler, s. 12.

⁶⁸¹ Aynı yönde Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 20, dipnot 74.

⁶⁸² Günay, **a.g.e.**, s. 667.

⁶⁸³ Günay, **a.g.e.**, s. 667.

⁶⁸⁴ Günay, **a.g.e.**, s. 667. Kanaatimizce şiddet uygulayan ile çocuklar arasında önceden verilmiş bir kişisel ilişki kurulması yönünde bir karar varsa hakimin bir önceki bende göre tedbir kararı vermesi daha yerinde olacaktır (Gökalp, **a.g.e.**, s. 142).

Baro'nun raporuna göre sadece 254 dosyada bu karar verilmiştir. Bu durum raporda "istem olmasa da hakim tarafından verilebilecek kararlardan olup sadece istemle karar verilmektedir" şeklinde yorumlanmaktadır⁶⁸⁵.

3.3.3.6. Şahsi Eşyalarına ve Ev Eşyalarına Zarar Vermemesi

Kanun sadece aile bireylerinin yaşamlarını, can güvenliklerini değil, aynı zamanda malvarlıklarını da güvence altına alır⁶⁸⁶. Hâkim tarafından, şiddet uygulayanın, korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine yönelik karar verilebilir (Yönetmelik madde 23). Kanun eşya ile ne kast edildiğini açıklamamıştır. Buradan maddi ya da manevi değeri olan taşınır ve taşınmaz malların anlaşılması gerektiği ileri sürülmektedir⁶⁸⁷. Öztan'a göre ev eşyası ; "*günlük yaşamda önem taşıyan ev bütün ailenin kullandığı şeylerdir. kitaplar, ev hayvanları , otomobil, mobilya , televizyon radyo, dahil olup kavram geniş yorumlanmalıdır*"⁶⁸⁸. Şiddet uygulayan diğer eşin, çocukların ya da aile bireylerinin eşyalarına zarar vereceğine yönelik tehditte bulunuyor ya da zarar veriyor olabilir⁶⁸⁹.

Her ne kadar kanunda açıkça belirtilmese de kişinin kendine ait eşyalara zarar vermesi aile bireylerinin maddi manevi bir takım olumsuz sonuçlar doğuracağından tedbir kararının kapsamına şiddet uygulayana ait eşyaların da dahil edilmesi gerekmektedir⁶⁹⁰. Ev eşyalarının mülkiyetinin kimde olduğu önemli değildir ancak ortak kullanıma özgülenmiş olması gerekmektedir⁶⁹¹. İzni olmadan farklı tasarruflarda bulunmak⁶⁹², zorla elinden almak, tahrip etmek, kırmak, bozmak, ya da sair yollarla yok etmek gibi eylemler zarar verme kapsamında değerlendirilebilir⁶⁹³. Zarar vermenin geniş ele alınması gerekmektedir⁶⁹⁵.

⁶⁸⁵ Öneriler, s. 12.

⁶⁸⁶ Uçar, **a.g.e.**, s. 157.

⁶⁸⁷ Uluğ, **a.g.e.**, s. 474; Balo, **a.g.e.**, s. 6.

⁶⁸⁸ Öztan, **a.g.e.**, s. 366-367.

⁶⁸⁹ Zevkliler/Acabey/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 850.

⁶⁹⁰ Ruhi, **a.g.e.**, s. 540.

⁶⁹¹ Günay, **a.g.e.**, s. 667.

⁶⁹² Biçkin, **a.g.e.**, s. 1454

⁶⁹³ Zevkliler/Acabey/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 850.

⁶⁹⁴ Baro'nun raporuna konu olan kararların 369 tanesinde bu maddeye göre karar verildiği ifade edilmiştir (Öneriler s. 12).

3.3.3.7. İletişim Araçlarıyla veya Sair Surette Rahatsız Etmemesi

Bu tedbirde şiddet mağdurunun korunması amacıyla iletişim araçlarıyla rahatsız edilmemesi düzenlenmektedir⁶⁹⁶. İletişim araçlarının kullanılması yoluyla rahat bozan bir diğer deyişle huzur ve sükun bozucu, kişide üzüntü, sıkıntı ve tedirginliğe sebep verecek hareketlerin⁶⁹⁷ yapılması durumunda bu tedbir gündeme gelmelidir. İletişim araçları kitle iletişim aracı ya da bireysel iletişim aracı olabilir. Örneğin televizyon, radyo, elektronik posta, telefon, faks, telgraf, mektup, kartpostal⁶⁹⁸, cep telefonu mesajı⁶⁹⁹, biriyle haber yollama⁷⁰⁰ bu kapsama girer. Bir kimsenin evinin ya da işyerinin devamlı şekilde telefon ile aranması, mektup, e-posta yollayarak veya sair bir yolla rahatsız edilmesi, huzursuzluk yaratılması⁷⁰¹ ya da yaratma eğiliminde olması durumunda bu tedbir uygulanabilir⁷⁰². Failin kart yazarak hakaret edilmesi, televizyonda yönettiği program vasıtası ile sataşması⁷⁰³ durumlarında da bu tedbire başvurulabilir⁷⁰⁴. İletişim araçları ile hakaret, sövme, tehdit, şantaj suçlarının işlenmesi mümkündür⁷⁰⁵.

Bu tedbir ile her türlü iletişimin yasaklanacağı düşünülmemeli, mağdurda rahatsızlık yaratan, huzursuzluk verme, şiddete uygulamak amacı ile kurulan iletişimler bu kapsamda değerlendirilmelidir⁷⁰⁶. Doktrinde de belirtildiği gibi,

⁶⁹⁵ Erdem, **4320**, s. 63.

⁶⁹⁶ Bkz. Yön. m. 24. Hakim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla, şiddet uygulayanın görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçlarıyla ya da sair surette korunan kişiyi rahatsız etmemesine yönelik karar verilebilir.

⁶⁹⁷ Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 43.

⁶⁹⁸ Ruhi, **a.g.e.**, s. 541; Uluğ, **a.g.e.**, s. 374.

⁶⁹⁹ Uçar, **a.g.e.**, s. 158

⁷⁰⁰ Erdem, **4320**, s. 64.

⁷⁰¹ Zevkliler/Acabey/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 850.

⁷⁰² Biçkin, **a.g.e.**, s. 1454.

⁷⁰³ Uçar, **a.g.e.**, s. 158.

⁷⁰⁴ Diğer bazı örnekler telefonda müzik dinletmek, küfretmek, korkutucu sözler sarf etmek, her gün mektup veya kartla eş ve çocuklarına rahatsız edici resim, afiş, korku verici figür ve semboller göndermek (Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 43-44).

⁷⁰⁵ Yacıoğlu, s. 43.

⁷⁰⁶ Badur, **a.g.e.**, s. 87; Ayan, **a.g.e.**, s. 328; Köseoğlu, **a.g.e.**, s. 330. Af dilemek, evine ya da işyerine her gün yemek sipariş etmek gibi fiilleri de bu kapsamda değerlendirilmiştir (Necla Öztürk, **a.g.e.**, s. 17).

örneğin çocukların velayeti gibi bir konuda iletişimin zaruri olduğu durumlarda ne yapılacağına dair düzenleme de yoktur⁷⁰⁷.

Uzaklaştırma tedbirini tamamlayan, etkisini güçlendiren bir tedbir olarak düşünülebileceğinden bu tedbir ile birlikte verilmesi yerinde olur⁷⁰⁸. İstanbul Barosu'nun yayımladığı raporda, rapora konu olan kararların 605 tanesinde bu madde uyarınca tedbiri kararı verildiği ifade edilmiştir⁷⁰⁹. Raporda bu kararın şiddet uygulayan kişinin özgürlüğünü sınırlamadığı, zaten olması gereken bir durumu düzenlediği için, tıpkı a) bendinde düzenlenen “şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması” gibi bir ikaz mahiyetinde verildiği belirtilmektedir. Biz de bu noktada aynı eleştirilere katılıyoruz.

3.3.3.8. Silahları Kolluğa Teslim Etmesi

Hâkim tarafından, şiddet mağdurunun korunması amacıyla şiddet uygulayana ait silâhların kolluğa teslimine ve tedbir süresinin sonuna kadar emanetine yönelik karar verilebilir (Yön. m. 25). Bu tedbir ile zarar verme ihtimaline istinaden gerçekleşme olanağı olan bir zararın engellenmek istenmesi söz konusudur⁷¹⁰. 6136 Sayılı Kanun'da suç olarak işaret edilen silahlar bakımından tedbir kararı olmaksızın kolluk bunlara el koymalıdır⁷¹¹. 4320 Sayılı Kanun'un madde metninde “varsa” ifadesi geçtiğinde, tedbir kararının verildiği tarihten sonra temin edilen ya da bulundurulmuş silahlar bakımından bir ihlalin de söz konusu olmayacağı belirtilmiştir⁷¹². Bizce tedbirin etkili hale gelmesi için en azından bir süre yasal yollardan silah temin edemiyor olması da denenebilir. Hakim yapılan başvuru ile birlikte şiddet uygulayanın psikolojik durumunu soruşturmalı, araştırmak ve gözlemek suretiyle tedbire ihtiyaç olup olmadığına karar vermelidir^{713 714}.

⁷⁰⁷ Badur, **a.g.e.**, s. 87.

⁷⁰⁸ Biçkin, **a.g.e.**, s. 1454; Zevkliler/Acabey/Gökyayla, **a.g.e.**, s. 850.

⁷⁰⁹ Öneriler, s. 12.

⁷¹⁰ Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 44.

⁷¹¹ Karakaya, **a.g.e.**, s. 47.

⁷¹² Balo, **a.g.e.**, s.6.

⁷¹³ Biçkin, **a.g.e.**, s. 1454; Köseoğlu, **a.g.e.**, s. 331.

⁷¹⁴ Oğuz Polat, Şiddet , s. 16; Şiddet fiilerinde ateşli silah kullanımının yaygın olduğunu, ateşli silahla işlenen adam öldürmelerin %60 gibi yaygın bir oranda olduğunu ifade etmektedir.

Zira kadın cinayetlerinde ve aile içi şiddette silah kullanımı oldukça yaygındır⁷¹⁵. Tedbir süresinin sonunda karar aynı yönde uzatılmazsa ya da başka bir suçta kullanılmamış ise şiddet uygulayana iade edilecektir⁷¹⁶.

İstanbul Barosu tarafından hazırlanan rapora göre incelenen dosyaların 235 tanesinde bu tedbire karar verildiği görülmektedir. Silah ruhsatına sahip olup olmadığının belirlenmesi ve bundan sonra teslimin takibi gerekir. Aksi halde tedbirin uygulanmasının bir anlamı olmayacaktır. Türkiye’de çok fazla ruhsatsız silah olduğu da unutulmamalıdır⁷¹⁷.

3.3.3.9. Kamu Görevi Nedeniyle Zimmetinde Bulunan Silahı Teslim Etmesi

Şiddet uygulayan, silah taşımamasını mecbur eden bir kamu görevi ifa ediyor olsa dahi, zimmetinde bulunan bu silahı kurumuna teslim etmesine yönelik karar verilmesi mümkündür. Kurum amiri, tedbir ortadan kalkmadıkça silahı şiddet uygulayana geri veremez. Silahın verilmesi ve geri alınması kurum amiri, şiddet uygulayan ve bir tanık arasında imzalanan tutanak ile gerçekleştirilir.

4320 Sayılı Kanun döneminde bu tedbirin kamu görevlileri açısından açıkça düzenlenmemiş olması eleştirilmiş⁷¹⁸, daha dikkati uygulanması gerekliliğine dikkat çekerek, sicil amirlerine durumun bildirilmesi, silahla eve yaklaşmasının yasaklanması ya da görev alanının yeniden düzenlenmesi yolu ile uygulamanın genişletilmesi önerilmiştir⁷¹⁹. 6284 Sayılı Kanun eksikliği doldurup uygulama alanını genişleterek kamu görevlileri ile ilgili bir düzenleme de getirmiş bulunmaktadır.

⁷¹⁵CHP İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş, 2016 yılının Bireysel Silahsızlanma Yılı ilan edilmesi için TBMM Başkanlığı’na kanun teklifi sunmuştur. Teklifte, 10 milyonun üzerinde silah bulunduğu ve bu sayının sadece 2,5 milyon civarında bir kısmının ruhsatlı olduğu bunun iki katından daha fazla sayıda ruhsatsız silah olduğu, evde ateşli silah bulunması ölüm riskini yüzde 12 artırdığı, bu durumun aile içi şiddet olaylarında ciddi yaralanma ve ölümlere yola açtığı, aile içi şiddet ve eş öldürmeyle sonuçlanan olayların yüzde 35-40’ında silah kullanıldığı ifade edilmiştir <http://www.ogunhaber.com/siyaset/2016-yili-bireysel-silahsizlanma-yili-ilan-edilsin-teklifi-544917h.html> (Erişim Tarihi: 16.08.18).

⁷¹⁶ Günay, **a.g.e.**, s. 668.

⁷¹⁷ Öneriler sayfa 13; 10 milyon silahın 7.5 milyonu ruhsatsız <http://www.umut.org.tr/7-5-milyon-ruhsatsız-silah/>

⁷¹⁸Uçar, **a.g.e.**, s. 158.

⁷¹⁹Badur, **a.g.e.**, s. 87.

Burada silah teslimi müsadere anlamına gelmez; tedbir süresi boyunca bir takım istenmeyen sonuçların önüne geçmek için korumaya alınması anlaşılmalıdır⁷²⁰. İstanbul Barosu tarafından yayımlanan “6284 Sayılı Yasanın Önemi Aile Mahkemeleri Uygulamaları ile Aksayan Yönleri ve Çözüm Önerileri” raporuna konu kararların yedi tanesinde isabetli bir şekilde bu tedbire hükmedildiği görülmektedir⁷²¹.

3.3.3.10. Korunan Kişilerin Buldukları Yerlerde Alkol ya da Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanmaması ya da Bu Maddelerin Etkisinde İken Yaklaşmaması, Muayene ve Tedavisinin Sağlanması

Bu önlem ile , şiddet uygulayan kişinin, korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanmasına düzenlenmektedir.

Hakkında tedbir uygulanan alkol ya da uyuşturucu madde olarak konuta geliyor veya bunları konutta kullanıyorsa bu şekilde konuta ya da iş yerine gelmemesine, sayılan neviden maddeleri buralarda kullanmamasına karar verilebilir.

Bu düzenlemenin temelinde alkol ve uyuşturucu madde kullanımı ile şiddet uygulanması arasında bir neden-sonuç ilişkisinin varlığı olması fikri vardır⁷²². Burada hakkında tedbir uygulanan kişinin kararı ihlal etmesi bakımından sarhoş olması gerekmez, sarhoşluk sınırında olmasa bile kararda işaret edilen maddeyi kullanmış olması ile ihlal gerçekleşmiş sayılacaktır⁷²³. Bu tedbire karar vermek için bir kez alkollü gelinmesi ya da konutta alkol alınması yeterli değildir, bunun alışkanlık haline getirilmesi gerekmektedir zira bu takdirde aileye yönelik ölçsüz bir

⁷²⁰ Günay, **a.g.e.**, s. 668; Ruhi, **a.g.e.**, s. 541.

⁷²¹ Rapor, s. 13.

⁷²² Yağcıoğlu, **a.g.e.**, s. 44.

⁷²³ Badur, **a.g.e.**, s. 87.

müdahale söz konusu olacaktır⁷²⁴. Alkol aldığıında evde bağırması, hakaret ve tehditte bulunması, fiziksel şiddete başvurusu⁷²⁵, dövüp işkence yapması, manevi cebirde⁷²⁶ bulunması durumunda bu tedbire başvurulabilir. Madde bağımlılığı ile şiddet uygulama arasında bir bağlantı bulunsa da şiddet sorununun sadece bu gibi nedenler üzerinden değerlendirilmemesi⁷²⁷ gerektiği kanaatindeyiz.

Hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasının sağlanması ve sonuçları ile tedbirin kişi üzerindeki etkilerinin takibi ŞÖNİM tarafından ilgili kurum veya kuruluş ile koordinasyon içerisinde yerine getirilir. ŞÖNİM olayın özelliğine göre bu kararın yerine getirilmesi sırasında kolluktan yardım isteyebilir. Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir. Hakkında önleyici tedbir kararı verilen kişinin aynı zamanda rehabilitasyonunun veya tedavi edilmesinin gerekli olduğuna karar verilmesi hâlinde, genel sağlık sigortası kapsamında karşılanmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır.

3.3.3.11. Muayene ve Tedavi İçin Başvurusu ve Tedavisinin Sağlanması

Hâkim, şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavisi için başvurusu ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilir. Muayene ve tedavi konusunda karar söz konusu olursa nereye başvurulacağı kanunda gösterilmiştir. İllerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezi bu görevi yerine getirir. Bundan sonra bir kamu sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi gerekmektedir. Tedavinin reddedilmesi durumun Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilmesi gerekmektedir.

⁷²⁴Biçkin, **a.g.e.**, s. 1455; Uluğ, **a.g.e.**, s. 475; Zevkliler, **a.g.e.**, s. 851.

⁷²⁵Zevkliler, **a.g.e.**, s. 851.

⁷²⁶Biçkin, **a.g.e.**, s. 1455.

⁷²⁷Mertoğlu, **a.g.e.**, s.56.

3.3.3.12. Çocuk Koruma Kanununda Yer Alan Tedbirlerin Uygulanması

Hakim 6284 Sayılı Kanun ile birlikte Çocuk Koruma Kanununda (ÇKK) yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlere karar verebileceği gibi 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir (6284 Sk. m. 5/3)⁷²⁸. Şiddet mağdurlarının çocuk olması halinde ÇKK'da belirtilen koruyucu ve destekleyici tedbirler de uygulanabilecektir. Çocuk Koruma Kanunu'nun 7. maddesi koruyucu ve destekleyici tedbire karar verme yetkisini 6284 sayılı Kanun'la aile hâkimine tanınmaktadır. Çocuk Koruma Kanununda düzenlenen korucuyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasına yönelik danışmanlık, eğitim, bakım ve barınma konularında ilişkin tedbirlerdir. Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeyi hedefler. Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesini amaçlar.

Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine yöneliktir. Sağlık tedbiri çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasını amaçlar. Barınma tedbiri ise barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yöneliktir.

---

⁷²⁸ Çocuk Koruma Kanununda düzenlenen tedbirler daha çok şiddet gören çocukların korunması ve desteklenmesine yöneliktir. Ancak bu düzenleme 6284 Sayılı Kanun metninde şiddet uygulayan hakkında verilecek önleyici tedbirler başlığı altında düzenlenmiştir. Bu düzenleme kanun yapma tekniği bakımından eleştirilmiş ve 3. madde içinde yer alması gerektiği ileri sürülmüştür. (Günay, a.g.e., s. 670).

3.3.3.13. Benzer Önleyici Tedbirler

Hâkim, kanunda sayılan önleyici tedbirler dışında önüne gelen vakanın özelliklerine göre benzer koruyucu tedbirlere hükmedebilir (6284 Sk. m. 4/1) . Kanunun saydığı tedbirlerin şiddeti önlemede yetersiz kalacağı, vakadan doğan ihtiyaçları karşılamadığı durumlar olabilir⁷²⁹. Gerçekten de 6284 Sayılı Kanun'un amacına ulaşması için kanunun tanıdığı takdir hakkını kullanmak gerekmektedir. Burda hakime tanınmış geniş bir takdir hakkı söz konusudur⁷³⁰. Ankara 4. Aile Mahkemesi bir kararında, şiddet gören ve şiddet uygulayan komşular bakımından, şiddet gören ve giriş katında oturanın rahatça balkona çıkabilmesi için failin balkona yaklaşmaması şeklinde bir karar vermiştir (Ankara 4. Aile Mahkemesi 21.02.2018 tarihli, 2017/1186 D. İş). Aile hakiminin başkaca tedbirlere karar vermesi konusunda yetkilendirilmesi olumlu bir gelişme olsa da yeni tedbire karar verilmediği sürece pratik bir fayda sağlaması da düşünülemez.

Hakim yeni tedbire karar verirken hem dikkatli olmalı hem de sağlayacağı yararı göz önünde bulundurmalıdır⁷³¹. Kanun, metinde yer almayan tedbirlere karar verirken dikkate alınacak ölçülerin ne olduğunu belirtmemesi pek de isabetli değildir⁷³². Kanaatimizce Kanunun 2. maddesinde uygulanmasında uyulacak atıf yapılan temel ilkeler kapsamında başta İstanbul Sözleşmesi olmak üzere uluslararası sözleşmelerin dikkate alınması gerekmektedir. Bu anlamda hakimin somut olayın özelliklerine dikkat etmesi, olabildiğince detaylı inceleme yapması gerekir. Bunlar önleyici tedbir olduğundan bilhassa şiddet failinin durumunun önem taşıdığı kanaatindeyiz.

⁷²⁹ Günay, **a.g.e.**, s. 671.

⁷³⁰ Çocukları üzerinde şiddet uygulayan ana baba için psikolojik kontrole, alkol bağımlılığı varsa tedavisi için hastaneye yatırılmasına karar verilmesi öneri olarak getirilmiş, bunlar 6284 Sayılı Kanun ile kanun metnine de girmiştir (Biçkin, **a.g.e.**, s. 1455).

⁷³¹ Mustafa Akın, **a.g.e.**, s. 95.

⁷³² Karar bu ölçülerin dışında ise m. 8 ihlaline ve devletin tazminat ödemesine dahi yol açabilir (Mustafa Akın, s. 97).

3.3.4. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Kolluk Amirinin Yetkileri

Kanun gecikmesinde sakınca olan hal için bir tanım getirmemiştir. Bu düzenleme yönetmeliğe bırakılmıştır. Buna göre gecikmesinde sakınca bulunan hal; “kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve re’sen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması hali” olarak düzenlenmiştir. Ancak bu noktada “risk değerlendirmesi” ile ne anlaşılması gerektiğinin de belirtilmesi gerekmektedir⁷³³.

Mülkî amir tarafından alınabilecek barınma yeri sağlanmasına ve geçici koruma altına alınmasına ilişkin tedbirler, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ilgili kolluk amirince de alınabilir. Kolluk amiri, evrakı en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunar. Mülkî amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde hakim tarafından alınabilecek şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama; müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi; korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve iş yerine yaklaşmaması; korunan kişinin şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin haller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması tedbirleri kolluk amiri tarafından

⁷³³Şiddete Son Platformu 2 Mart 2012 Açıklaması; Risk değerlendirmesi ve Yönetimi konusunda : Şiddete Son Platformu tarafından yapılan açıklamaya göre, taslakta bulunan risk faktörlerinin düzenlenmesi kanunlaşan metinde yer almamış, yönetmeliğe ekleneceği ifade edilmesine rağmen yönetmelik metninde de düzenlenmemiştir.

da alınabilir. Kolluk amiri evrakı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde hakimın onayına sunmalıdır. Hakim tarafından yirmi dört saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar⁷³⁴.

Süresi içinde mülki amirin ya da hakimın onaylamadığı tedbirlerin kendiliğinden kalkacağına dair düzenleme doktrinde, sürenin dolduğu anın tatile denk gelmesi ya da hakimın veya mülki amirin bir sebepten ötürü bulunmaması durumunda telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğurabileceği yönünde eleştiri almıştır⁷³⁵. Bu düzenlemenin uygulamada sorunlar çıkarabileceğini, yönetmelik ile açıklık getirilmesi gerektiğini ifade edilmiştir⁷³⁶. Ancak yönetmelikte de bu hüküm ile ilgili açıklık bulunmamaktadır. Tatil günleri bu sürelerin hesabına dahildir. Sürenin bitimi resmi tatile ya da haftasonuna rastlarsa süre takip eden ilk iş gününde sona erecektir.

3.3.5.Tedbir Nafakası

Türk hukukunda bakım ve yardım olmak üzere iki tür nafaka var. Tedbir nafakası ise yoksulluk ve iştirak ile birlikte bakım nafakasının bir türüdür⁷³⁷. Nafaka ile ilgili düzenleme mali hükümler başlığı altında yer almaktadır. Hakim 6284 Sayılı Kanun'da belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, nafaka verilmesi hususunda karar vermeye yetkilidir. Şiddet uygulayan kişinin ailenin geçimini sağlayıp sağlamadığına bakılır. Eğer ailenin geçimini üstlenmiş ise ya da geçime katkıda bulunuyor ise şiddet görenin yaşam koşulları dikkate alınarak nafakaya hükmedilmesi mümkündür (m. 5/f. 3-f. 4). Burada önemli olan , Medeni Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olmasıdır; böyle bir durum söz konusu ise 6284 Sayılı Kanuna göre tedbir nafakasına hükmedilmez.

⁷³⁴2015 yılı içerisinde İstanbul Anadolu Adliyesinde Aile Mahkemelerine toplam 12.353 adet tedbir talebi gelmiştir. Bunlardan UYAP sistem verilerine göre sadece 158 adedi kolluk amirinin tedbir kararının onaylanması şeklindedir (Erol, **a.g.e.**, s. 281).

⁷³⁵Moroğlu, **Yasa**, s. 379.

⁷³⁶Moroğlu, **Önlenmesi**, s. 39.

⁷³⁷ Simge Saraçoğlu, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa Kapsamında Tedbir Nafakasına Hükmedilmesinin Koşulları", **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. M. İlhan Ulusan'a Armağan, Cilt 15, Sayı 2, Temmuz 2016, s. 484.

Tedbir nafakası verilmesi mağdurun talebine bağlı değildir. 6284 Sayılı Kanun kapsamında nafakaya karar verilmesi durumunda, bu kararın bir nüshası alacaklının ya da borçlunun yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki icra dairesine gönderilecektir. Nafaka ödeyecek kimsenin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı söz konusu ise, herhangi bir başvuruya gerek olmadan nafakanın tahsili bu kişiye yatan paradan doğrudan yapılır. Bu işlemlerdeki posta masrafları olması durumunda, Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanacaktır.

Kanun düzenlemede “ailenin geçimini sağlayan” demek suretiyle tedbir nafakasına karar verilebilmesi bakımından önce bir ailenin varlığını aramakta olduğu anlaşılmaktadır. Gerek korumanın kapsamının geniş tutulması gerek ev içi şiddetin kapsamı göz önüne alındığında tedbir nafakası anlamında “aile”nin de geniş anlaşılması, resmi nikahlı olmayan, sadece fiili birliktelik yaşayan kimselerin de tedbir nafakası imkanından yararlanabileceğini kabul etmek gerekmektedir^{738 739}. Doktrinde bunun aksini savunan, tedbir nafakası bakımından evlilik birliğinin şart olduğunu söyleyen yazarlar da bulunmaktadır⁷⁴⁰.

3.4. Kadın Konukevleri

Kadına yönelik şiddetin vakalarında sığınma evleri çok büyük önem taşımaktadır. Konukevleri hukukumuzda “Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik”⁷⁴¹ (bundan sonra Konukevi Yönetmeliği olarak anılacaktır) ile düzenlenir. Konukevi Yönetmelikte; “fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara veya şiddete uğrayanların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde şiddet mağdurlarının varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve ‘konukevi’, ‘sığınma evi’, ‘kadın sığınağı’, ‘kadın evi’, ‘şefkat evi’ ve benzeri adlarla açılan yatılı sosyal

⁷³⁸ Saraçoğlu, **a.g.e.**, s. 492 , burada “eş” ifadesine yer verilmemesi bilinçli bir tercihtir.

⁷³⁹ Ankara 2. Aile Mahkemesi Esas 2018/291 D.İş Karar 2018/292 18.5.2018 Tarihli Karar. Mahkeme, İstanbul Sözleşmesi m. 3/b gereği partnerlerin de aile kapsamında yer aldığından bahisle şiddet uygulayanın şiddet uyguladığı sevgilisine tedbir nafakası vermesi gerektiğini karara bağlamıştır. (Ek-4).

⁷⁴⁰ Bölükbaşı, **a.g.e.**, s. 155

⁷⁴¹ 05.01.2013 Tarih ve 28519 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik.

hizmet kuruluğu” olarak tarif edilmiştir (Konukevi Yönetmeliği m. 3/f. i). 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi’nde kadın sığınma evlerini düzenleyen mevzuatın AB uyum süreci kapsamında revize edilmesi ve sığınma evi açma hususunun belediyelerin ihtiyarına bırakılmaması, gereken kriterleri taşıyıp taşımadıklarının kontrol edilmesi gerektiği hususları vurgulanmıştır.

Kadınların şiddet sonrasında barınma sorunlarının giderilmesi, güvenli bir ortama kavuşmaları, rehabilite edilmeleri, kendilerine yeni bir hayat kurarak ekonomik hayata katılımları sağlanarak adeta yeni bir yaşama kavuşmaları konuk evleri ile sağlanacaktır. Ancak Türkiye’de konuk evlerinin şartlarının çok iyi olduğu söylenemez. Öncelikle bu yerler için doğru bir isimlendirme yapılp yapılmadığı konusunda bir fikir birliği bulunmamaktadır. Kadın örgütleri bu alanlar için “kadın sığınağı” tabirini kullanmaktadır. Mevzuatımızın önceki halinde sığınma evi kelimesi kullanılırken şu an Kanunda ve haliyle ilgili yönetmeliklerde ‘konukevi’ kelimesinin tercih edilmekte olduğunu görmekteyiz. ‘Sığınma evi’ ve ‘konukevi’ terimleri kadın örgütlerince kadına yeterince sahip çıkılmadığı, kadının kendini kötü hissetmesine sebep olduğu için eleştirilmiştir. Ancak kadın örgütlerinin çabaları sonuçsuz kalmış ve birimlerin adı “konukevi” olarak metne girmiştir.

Kadın konukevleri konusunda Belediyeler Kanunu’nda bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre nüfusu 100 binin üzerinde olan yerlerde kadın sığınma evi açılması gerekmektedir⁷⁴². Ancak bu gereklilik belediyelerce yerine getirilmediğinden Türkiye’deki sığınma evi sayısı oldukça azdır. Örneğin İstanbul’da bu sayı çok yakın bir zamanda 9’a çıkmış olup şehrin kadın nüfusuna yetecek nitelikte olmaktan uzaktır⁷⁴³. Belediyelerin sığınma evi açmamaları halinde bir

⁷⁴² Belediyenin görev ve sorumlulukları: Madde 14- Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; a) (...) Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açabilirler <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

⁷⁴³ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın 20.04.2017 tarihli ve 44734 sayılı yazısı kapsamında belirtilen sayı 9’dur https://www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/yy_mevzuati/mevzuat_detay.php?kod=1465&turu=ge (Erişim Tarihi: 16.08.2018). İstanbul’da 36 Belediyeden Sadece 5’inde Sığınma Evi Bulunmaktadır. “Nüfusu 100 binin üzerindeki 36 belediyeyi sığınma talebiyle arandığında 5 belediyeden olumlu cevap alınmıştır. Bunlar Küçükçekmece, Kadıköy, Kağıthane, Pendik ve Eyüp. Direkt başvuru ile çalışmayıp, İlçe emniyete, İBB’ye veya şiddet Önleme ve İzleme Merkezi gibi kurumlara

yaptırımla karşı karşıya kalmaları söz konusu değildir, zira yaptırımı karşılayan hukuki bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu düzenleme 2012 yılında 6330 Sayılı Kanun'un 17. maddesi⁷⁴⁴ ile değiştirilinceye kadar nüfusu 50 bin olan Belediyeler hakkında geçerli idi. Bu bile kadın örgütlerince yüksek bir rakam olarak kabul edilirken düzenlemenin nüfusu 100 bin olan Belediyeler olarak değiştirilmesinin isabetli olduğunu söylemek mümkün değildir⁷⁴⁵.

ASPB'nin açıkladığı bilgiye göre kadın konukevi sayısı 2011'de 77 iken, 2016'da 137'ye ulaşmış, kadın konukevi kapasitesi 3 bin 443'e çıkmıştır⁷⁴⁶. Kadın konuk evlerinden hizmet alan şiddet mağduru kadınlardan 2016'da 61'i işe yerleştirilmiş olup, 375'i meslek edindirme kurslarına, 649'u sosyal, sanatsal, sportif faaliyetlere katılmıştır. Kadınlardan 292'si çocukları için kreş ve çocuk kulübü imkanından faydalanmıştır.

yönlendirmektedir. www.haberturk.com/yasam/haber/1417854-istanbulda-36-belediyeden-sadece-5inde-siginma-evi-bulunuyor/2 (Erişim Tarihi: 08.03.2018). İstanbul Milletvekili Celal Dinçer'in verdiği 7/1417 Sayılı soru önergesine, dönemin İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin tarafından 21.05.2012 tarihinde verilen cevapta, İstanbul'daki 36 belediyeden 6'sında kadın sığınma evi olduğu belirtilmiştir www2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-1417sgc.pdf (Erişim Tarihi: 08.03.2018). ekmekvegul.net/guncel-dosya/aile-bakanindan-mujde-2-kadin-konukevleri-yayginlasacak Yerel yönetimler bünyesindeki 33 kadın konukevinden 8'i büyükşehir belediyesine bağlı konukevi vardır. 22 büyükşehir belediyesi, 66 ilçe belediyesinin nüfusu gereği kadın konukevi açma zarureti mevcuttur. www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari/yy_mevzuati/mevzuat_detay.php?kod=1465&туру [≡ge.](#)

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 20.04.2017 tarihli ve 44734 sayılı yazısında "Nisan 2017 tarihi itibari ile Bakanlığa bağlı 101 kadın konukevi 2.657 kapasite, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı 1 kadın konukevi 12 kapasite, belediyelere bağlı 33 kadın konukevi 751 kapasite ile hizmet verdiklerini devam etmekte olduğunu ifade etmiştir. **KADAV Raporunda** : "18 Ağustos 2017 tarihinde BİMER üzerinden KSGM'ye yaptıkları bilgi edinme başvurusunda Ağustos 2017 tarihi itibariyle Türkiye'de bulunan sığınak sayısı ve kadın ve çocuk kapasitesine ilişkin olarak Ülke genelinde Bakanlığa bağlı 102 Kadın Konukevinde 2667 kapasite ile hizmet verilmekte olduğu yanıtı almıştır.

⁷⁴⁴ 06/12/2012 tarihli ve 28489 sayılı Resmi Gazete `de yayımlanan 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun www.mevzuat.gov.tr. İçişleri Bakanlığının verdiği cevapta; ülke genelinde, toplam 1.397 belediye tüzel kişiliği olup, bunlardan 30'u büyükşehir belediyesi, 204'ü nüfusu 100.000'i aşan il ve/veya ilçe belediyesi olmak üzere toplam 234 belediyenin kanunen kadın konukevi açma zorunluluğu olduğunu, yerel yönetimlere bağlı faaliyet yürüten 33 kadın konukevinden yalnızca 8'i büyükşehir belediyesi (Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Diyarbakır, Gaziantep, Mersin, İzmir) bünyesinde faaliyet yürüttüğünü, nüfusu 100.000'i aşan belediyelerden, yalnızca 24'ü bünyesinde kadın konukevi bulundurmakta olduğunu belirtmiştir www.yerelnet.org.tr/basvuru_kaynaklari (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

⁷⁴⁵ Kadın Eğitimi ve İstihdamı Girişimi, ASPB Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne Açık Mektup, Temmuz 2014 <http://www.keig.org/wp-content/uploads/2016/03/Aile-ve-Sosyal-PolitikalarBakanligi-CEDAW-son.pdf> (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

⁷⁴⁶ Sosyal Politika Alanında 2016 Böyle Geçti <http://aile.gov.tr/haberler/sosyal-politika-alaninda-2016-boyle-gecti> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

Her ne kadar Sığınakların işleyişine ilişkin Yönetmeliğin 13. maddesinde, “Şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan konuk evine kabul edilir.” denmiş olsa da maddenin devamında, 12 yaşından büyük erkek çocuğun, engelli çocuğu olan kadınların (m. 13/c) ve 60 yaşından büyük kadınların (m.13/ e) devlet sığınaklarına kabul edilmeyeceği ifade edilmiştir. Bu kimseler bakımından can güvenliği riski olmamak kaydıyla, talep edilmesi ve gerekli olduğuna dair sosyal inceleme raporuna istinaden, ŞÖNİM tarafından uygun görülmesi halinde, kira ve iaşesi karşılanmak üzere bağımsız bir ev kiralanmak suretiyle barındırılması yoluna gidileceği belirtilmiştir.

ŞÖNİM’e yapılan yönlendirmeler sonucu Yönetmelikte işaret edilen hizmetin sağlandığı bilinen bir örnek de bulunmamaktadır. Bu durum aslında c) ve e) fıkraları kapsamında kalan kadınların konukevi imkanından yararlandırılmıyor oluşu anlamına gelecek ve “bütün kadınların hiçbir ayırım yapılmadan” konuk evlerine kabul edilmesi kuralına istisna getirilmesi ayrımcılık yapılması anlamına gelecektir.

Kadınlar çocuklarını bırakmak istemediklerinden şiddet gördükleri eve dönmeye mecbur kalmaktadırlar⁷⁴⁷. 60 yaş üzeri kadınların hangi sebeple böyle bir ayrıma tabi tutulduğunu anlamak güçtür. 60 yaşından büyük kadınların sığınakta kalmak yerine başkaca kuruluşlarda kalmasına karar vermek kanımızca şiddetle mücadele politikalarının da içini boşaltmak olacaktır. Zira içinde buldukları durum herhangi bir barınma ihtiyacı olarak ele alınmakta, sığınakların sağaltıcı etkisinden uzaklaştırılmaktadırlar. Üstelik kadınların, adresleri herkesin ulaşımına açık ve fiziken rahat görülebilen yaşlı bakım evlerine yerleştirmek hayatlarını da tehlikeye atmak anlamına gelmektedir⁷⁴⁸.

⁷⁴⁷ Mor Çatı, **Mücadele Mekanizmaları**, s. 32-33.

⁷⁴⁸ **A.g.e.**, s. 33.

Ancak farklı kaynaklarda da dile getirildiği üzere kadınlar konuk evine gitmek istememekte, burayı neredeyse bir cezaevi olarak görmektedirler. Gerçekten de güvenlik gerekçesiyle kadınların özgürlükleri aşırı kısıtlanmaktadır. Bu kısıtlanmanın kadınların iletişim kurmalarına, ev ya da iş arayışlarına etki ettiği haller söz konusudur⁷⁴⁹. Tıpkı bunun gibi, çalışanların tutum ve davranışları ile ilgili de bir takım olumsuzluklara rastlanmaktadır⁷⁵⁰. Bu konuda basına yansıyan bir takım haberler de bulunmaktadır.

Konuk evleri ile ilgili bir başka sorun da bunların gizliliği konusundadır. Ülkemizde konuk evinde öldürülen kadınlar bulunmaktadır. Ayrıca Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yemek ihalesi verirken bir konuk evinin adresini de gazetede yayımlamıştı⁷⁵¹. Bu gibi durumlar akıllara kadınların konuk evine gitmek istememesinin nedenlerinden birinin de güven sorunu olabileceğini getirir.

Kadın Konukevleri Yönetmeliği'nin 3. maddesinde ilk kabul birimlerini iki haftaya kadar kalınabilen birimler olarak öngörmektedir. Buralar ŞÖNİM'e başvuran kadınlar ve yanlarındaki çocuklarının geçici olarak kalabilecekleri yerlerdir. Yönetmelik burada ilk gözlemlerin, tıbbi kontrol ve tedavilerinin gerçekleştirilmesini, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelemeye tabi tutulmasını düzenlemektedir. Her ne kadar yönetmelik burada kalış süresinin iki hafta olduğunu düzenliyor olsa da uzadığı durumlar da yaşanmaktadır⁷⁵².

⁷⁴⁹ Bkz. Mor Çatı **İzleme Raporu**, s. 13.

⁷⁵⁰ Raporunda, sığınakta görev yapanların tutum ve davranışlarından kaynaklanan bir hoşnutsuzluk ifade edilmektedir. Bunun temelinde de sığınakta kalan kadınların ihtiyaçlarına karşı ciddiye alınmayan bir tutum, zaman zaman hakaret, psikolojik şiddete maruz bırakılma gibi örnekler yatmaktadır. Bu davranışlar sığınaktaki kadınların evlenmeleri için önayak olmaya kadar varmaktadır (Bkz. Mor Çatı **İzleme Raporu**, s. 13).

⁷⁵¹ Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğü, 'Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi' Yönetmeliğinde kadın konukevlerinin telefon, adres bilgilerinin gizli tutulması düzenlenmiş olmasına rağmen, Bakanlık yemek ihalesi için sığınma evine ait adres ve telefon bilgilerini yerel bir gazetede yayımladı. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nün Resmi ihale ilanını Kadın Konukevi'nin adres ve telefon numaraları ile yayımlandı <http://www.aksam.com.tr/guncel/bakan-el-koydu-kadin-siginma-evi-tasiniyor/haber-234721> (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

⁷⁵² Mor Çatı, **Mücadele Mekanizmaları**, s. 30-31, Rapor kapsamında görüşülen kadınlardan bazıları, ilk kabul birimlerinde "2 haftaya kadar" diye tanımlanan geçici kalma süresinin uzadığını, 1 aydan fazla bir süre kalıcı bir sığınığa nakledilmeyi beklediklerini paylaşmışlardır.

3.5. Davalara Katılım

6284 Sayılı Kanun'un hazırlık aşamasında görüşlerine danışılan kadın örgütlerinin kadın hakları konusundaki etkinliği bilinmektedir. Opuz v. Türkiye Davasında, AIHM uyuşmazlığı değerlendirirken, "Türkiye'de aile içi şiddet ve kadınların durumuna ilişkin raporlar" başlıklı bölümde Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın ve KA-MER'in 4320 Sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin görüşlerinden ve araştırma raporlarından faydalanılmıştır.⁷⁵³ Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Derneği'nin ve Van Kadın Dayanışma Derneği'nin kadın cinayeti davalarında müdahillikleri bulunmaktadır. Kadın hakları ile ilgili yaşanan gelişmeler, kadın sığınaklarının açılması, kadına karşı şiddet ile mücadele kadın hareketinin etkinliği sonucu gerçekleşmiştir. Kadın örgütlerinin etkin çalışmalarına rağmen 6284 Sayılı Kanun'un 20. maddesinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na tanınan kadına karşı şiddet davalarına katılma hakkının kadın örgütlerine tanınmamıştır. Bu durum doktrinde de eleştiri konusu yapılmıştır⁷⁵⁴. Kanaatimizce, bakanlığa verilen bu yetkinin kadın örgütlerine evleviyetle verilmesi gerekirdi. Kadın örgütleri kadının toplumdaki yeri, çalışması, ekonomik hayata katılması, şiddet görmeden yaşaması, siyasi yaşama katılabilmesi gibi pek çok alanda incelemeler ve çalışmalar yapmaktadır. Bu durum meseleye kadın odaklı yaklaşılmadığını, kadınların hemcinsleri ile omuz omuza verdikleri mücadelenin önemsenmediğini, sorunun toplumdan uzak değerlendirildiğini göstermektedir. Kadının toplumdaki durumunda yaşanan iyileşmelerin esas itibarıyla bu mücadeleye bağlı olduğu da düşünüldüğünde bu yetkinin kadın örgütlerine verilmemesi modern hukuk anlayışından uzakta kalmak anlamına gelecektir.

⁷⁵³insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/data/Opuz_Turkiye_Karari_AIHM.pdf s.17-18 06.08.2018

⁷⁵⁴Centel,a.g.e., s.4

3.6. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

Kadına yönelik şiddetin sadece bir asayiş sorunu olmaması, bunun önlenmesi bakımından sosyal politikalar geliştirilmesini gerekli kılmış ve bunlar kapsamında sürekli hizmet veren, başvuru ve takip sürecinin merkezileştiği bir yapının oluşturulması elzem hale gelmiştir⁷⁵⁵. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ilk kez 6284 Sayılı Kanun ile hukukumuzda giriş yapmıştır. ŞÖNİM'ler oluşturulan yeni mekanizmada koordinasyonu sağlamak üzere görev yapmaktadırlar. Bunlar temel hizmet mekanizması olarak sunulmuştur.

Şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esaslı ile yürüten merkezleri ifade eder. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik ile ilgili düzenlemeler bir yönetmelik ile yapılmıştır⁷⁵⁶. Bu noktada belirtmek gerekmektedir ki İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan 'özen gösterme' ilkesi, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde temel teşkil eden ve kanunun da altyapısını oluşturan kurumların geliştirilmesi görevinin devlete ve doğrudan ASPB'ye ait olmasını gerekli kılar⁷⁵⁷.

Merkezlerle ilgili detaylı düzenleme Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik ile yapılmıştır⁷⁵⁸. Yönetmelik ŞÖNİM'lerin kuruluş, işleyiş ve yürüteceği işlemlere ilişkin usul ve esaslar ile buralarda çalışacak personelin görev, yetki ve sorumluklarını belirtir (m.1). Üstlendikleri önemli görev ve görevin gerçekleştirilebilmesi için ŞÖNİM'lerin kolay ulaşılabilir yerlerde olması gerekmektedir. Bu bağlamda İstanbul gibi kalabalık nüfuslu bir şehirde merkeze

⁷⁵⁵ İpek Beyza Altıparmak, **a.g.e.**, s. 454.

⁷⁵⁶ 17.03.2016 Tarih ve 29656 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-8.htm>

⁷⁵⁷ TKB, s. 21.

⁷⁵⁸ 17 Mart 2016 Tarihli ve 29656 Sayılı Resmi Gazete

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-8.htm>

uzak yerlerde olmak üzere iki adet ŞÖNİM'in olması büyük bir eksiklikdir⁷⁵⁹. ŞÖNİM'lerin işlevlerini yerine getirebilmeleri için ulaşılabilir, bilinir⁷⁶⁰ ve yeterli sayıda olmaları gerekmektedir. Ancak bunların karşılanmaması ŞÖNİM'lerin ihtiyaca cevap vermemesi, kadınların şiddete uğradıkları zaman önce karakola başvurmaları sonucunu doğurmaktadır⁷⁶¹.

ŞÖNİM'ler, 2012 yılının Kasım ayından itibaren pilot illerde kurulup görev yapmaya başladılar. 2015 yılı Kasım ayı itibariyle 14 şehirde pilot uygulama başlatılmış ve ŞÖNİM açılmış bulunmaktadır⁷⁶². 2016 yılının Temmuz ayında bu rakam 47'ye ulaşmıştır⁷⁶³. 2017 Haziran ayı itibariyle, Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı yıla yakın zaman geçmiş olmasına rağmen 81 ilin 49'unda ŞÖNİM bulunmaktadır⁷⁶⁴. Hükümetin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planının hedefleri arasında ŞÖNİM'lerin 81 ilde kurulması da bulunmaktadır⁷⁶⁵. Ancak bu açıklamadan dokuz ay önce bir milletvekilinin verdiği soru önergesine verilen cevapta 49 ilde ŞÖNİM olduğu, 2016 yılı sonu itibariyle 81 ilde ŞÖNİM açılmasının hedeflendiği belirtilmektedir⁷⁶⁶. Hedeflere rağmen dokuz ay içinde ŞÖNİM sayısında bir artış olmamıştır. Donatımın her ilde aynı olmaması bir sorundur ve bu sorun esas itibariyle ŞÖNİM Yönetmeliğinin geç çıkmasına da bağlıdır⁷⁶⁷.

⁷⁵⁹ TÜİK 2018 Verileri uyarınca İstanbul nüfusu 15 milyon 67 bin 724'dür, erişim www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1590

⁷⁶⁰ Mor Çatı Rapor sayfa 17, Rapor. ŞÖNİM'lerin açılmasından itibaren 1.5 yıl sonra hazırlanmış olmasına rağmen kurumun bilinirliği sağlanamamış, görüşülen kadınların çok azı devlet kurumlarınca ŞÖNİM'e yönlendirilmiş, kadınlar kurumu sivil toplum kuruluşlarından ya da internetten öğrenmişlerdir.

⁷⁶¹ Mor Çatı İlk Rapor sayfa 16. Bu raporda ayrıca çözümün daha hızlı olması sebebiyle, Mor Çatı'ya başvuran kadınların karakola yönlendirildiği belirtilmektedir. Ankara ŞÖNİM 2013 yılında 1447 başvuru aldıklarını, yarından fazla kadının emniyet aracılığı ile geldiğini ifade etmiştir (Altıparmak, a.g.e., s. 455).

⁷⁶² www.kadinininsanhaklari.org/destek-almak-icin/siddete-karsi/

⁷⁶³ İller için bkz. kadininstatusu.aile.gov.tr/uygulamalar/siddet-onleme-ve-izleme-merkezi.

⁷⁶⁴ <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54296592369dc32358ee2c0c/%C5%9E%C3%96N%C4%B0M%20WEB%20C4%B0LET%C4%B0C5%9E%C4%B0M%20Haziran%202017.pdf>)

⁷⁶⁵ www.aile.gov.tr/haberler/siddetle-mucadelede-81-ilin-sonimi-olacak (Erişim Tarihi: 10.08.2018).

⁷⁶⁶ Sezgin Tanrıkulu'nun vermiş olduğu soru önergesine 23.11.2016 tarihinde verilen cevaba ilişkin olarak bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d26/7/7-6381sgc.pdf>

⁷⁶⁷ KEFEK Raporu, KEFEK Başkanı İknur İnceöz 14 ilde ŞÖNİM'in bulunduğunu, bunların yapısının, donatımının ilden ile yeri geldiğinde farklılık arz ettiğini, ekipman ve uygulama noktasında bazı sorunlar ve altyapısında eksikler olduğunu belirtmiştir.

KADAV'ın hazırlamış olduğu rapor kapsamında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na yöneltilen 22 Mayıs 2015 tarihli bilgi edinme başvurusuna ŞÖNİM'lerden 2015 yılında, Türkiye genelinde toplam 27.892 kadının hizmet aldığı belirtilmiştir⁷⁶⁸. 2017 yılında ise 73 bin kişi ŞÖNİM'lerden hizmet almıştır⁷⁶⁹.

Tıpkı konukevleri gibi ŞÖNİM'ler de açıkça hem nicel hem de nitel anlamda yetersiz kalmıştır. ŞÖNİM'lerin sayısı kadar, altyapısının nasıl hazırlandığı, ne şekilde hizmet verdiği, hangi standartlara uyulduğu da önemlidir. Mor Çatı'nın İzleme Raporu'na göre yeni açılan ŞÖNİM'ler bu standartları karşılamamaktadır⁷⁷⁰. 6284 Sayılı Kanun'un ve bağlı olarak yürürlüğe giren yönetmeliklerin sistematığı, ŞÖNİM'lerin “tek kapı” sistemi denilen; tüm hizmetlerin bir yerde ve tek seferde sunulmasına dayanıyor olsa da, hem kurumların hem de personellerinin gerek sayısal gerekse niteliksel anlamda yetersiz oluşu, kendilerine tayin edilen işlevi de yerine getiremediklerini göstermektedir⁷⁷¹. Zira özellikle kadına yönelik şiddetle mücadele alanında, bütünlüklü, sistemli bir politikanın yokluğu halinde ana mekanizmanın dışlilerinin tek başına iyi işlerliğinin olması çok zordur. Bu durum, şüphesiz ki kadınların karşı karşıya kaldığı mağduriyetin üzerine yenilerinin eklenmesi demektir.

Kanunda ve Yönetmelikte düzenlendiği üzere ŞÖNİM'ler şiddete uğrayana ve şiddet görene birlikte, fiziksel olarak aynı mekanda hizmet vermektedirler. Ancak bu durum sakıncalıdır. Bu düzenleme merkezlerin “aile terapisi” gibi ele alınması ve işletilmesi sonucunu doğuracaktır. Üstelik kadın ve erkeğin şiddetle karşı karşıya kalma konusundaki durumunun eşitlenmesi, erkeklerin “hasta” oldukları için şiddet uyguladıklarının da kabulü gibi bir yansıması olmaktadır⁷⁷².

---

www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.mv_goruntule?pTutanakId=350 (Erişim Tarihi: 28.01.2018)

⁷⁶⁸ Bkz. KADAV Rapor s. 16

⁷⁶⁹ <https://www.verikaynagi.com/grafik/yillara-gore-sonimden-hizmet-alan-kisi-sayisi/>

⁷⁷⁰ Bkz. Mor Çatı İzleme Raporu

⁷⁷¹ KADAV, Rapor, s. 12

⁷⁷² Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Çalıştayı Sonuç Bildirgesi - 21 Şubat 2013, Hukuk, Sosyal Politika ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Açısından ŞÖNİMLER (KOZALAR) Çalıştayı Sonuç Bildirgesi <https://www.morcati.org.tr/tr/neler-yapiyoruz/basin-aciklamalari/177-sonim-siddet-onleme->

Bakanlığın, ŞÖNİM'lerin 81 ilde açılması çalışmalarının yanı sıra hastanelerde şiddet mağduru kadınlar için "Kadın İzlem Merkezi-Kriz İlk Müdahale Merkezi" veya kısa adıyla "KİM" olarak adlandırılan merkezler kurması gündemdedir. İstanbul Sözleşmesi'ndeki yükümlülükleri dikkate alarak, 2016-2020 dönemini kapsayan Kadına Şiddetle Mücadele 3. Ulusal Eylem Planı'nı yürürlüğe koyan Bakanlık, KİM'leri bu planda cinsel şiddet mağdurları için özel hizmet modellerinin oluşturulmasına yönelik tedbir doğrultusunda Sağlık ve Adalet Bakanlıklarıyla iş birliğinde hayata geçirmeyi planlamaktadır.

Bununla birlikte İstanbul Sözleşmesi'nin 25. maddesinde kurulması düzenlenen cinsel şiddet müdahale merkezleri Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren neredeyse beş yıl geçmiş olmasına rağmen cinsel şiddete maruz kalanlar için müdahale merkezi kurulmamıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye’de kadına karşı şiddet kadın hareketinin gündemine girdikten sonra üstlenilen uluslararası taahhütler çerçevesinde yapılan anayasal ve kanuni değişiklikler kadına karşı şiddet sorununun daha görünür ve konuşulur olmasına yol açmıştır. Opuz v. Türkiye Davası Türkiye’de hukuk sisteminin nasıl kadın aleyhine işlediğini ortaya koyarak Türkiye’yi tazminata mahkum etmiştir. İstanbul Sözleşmesi’nin yürürlüğe girmesinden sonra yeni bir düzenleme ihtiyacı doğmuştur. 4320 Sayılı Kanun İstanbul Sözleşmesi’nin getirdiği sistemden çok uzakta olup 6284 Sayılı Kanun’da 4320 Sayılı Kanun’da hiç yer almayan bazı düzenlemeler bulunmaktadır. 6284 Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un yürürlüğe girmesinin yeni bir sistemin hayata geçirilmesi anlamına geldiğini görüyoruz. Bu kanun sayesinde hukuken bir ilerleme kaydedildiğini söylemek mümkündür. Öncelikle koruma tedbirleri koruyucu ve önleyici nitelikte olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Koruma tedbirini verebilecek makamlar genişletilmiş, koruma tedbirlerinin sayısı artırılmıştır. Koruma tedbirlerinden yararlanmak için kanunun amacına uygun düşecek şekilde şiddet görme şartı aranmamaktadır, şiddet görme tehlikesinin olması yeterli hale gelmiştir. 4320 Sayılı Kanun zamanındaki koruma tedbirlerinden kimlerin yararlanabileceğine dair tartışma sona ermiştir. Zira 6284 Sayılı Kanun sadece evli kadını korumaz, şiddet gören ya da görme tehlikesi bulunan hatta ısrarlı takip mağduru olan tüm kadınları korumaktadır. Kanun kurumlararası koordinasyon getirmiş, koruma kararları ile ilgili durumların takip edilmesi ve şiddet mağdurlarına destek hizmetleri verilmesi için ŞÖNİM’ler kurulmuştur. Koruma sistemi içinde de, düzenlendiği şekilde amacına uygun olarak uygulanması halinde ŞÖNİM’ler şiddetin ortadan kaldırılması konusunda etkili olacaktır⁷⁷³. Türkiye zaman içinde bu sorunun çözümü konusunda ilerleme kaydetmiştir.

---

⁷⁷³Bacaksız, a.g.e., s.37.

Tüm bunlarla beraber Kanun adından başlayarak bir takım tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Kadına karşı şiddet ile mücadele etmek, ortadan kaldırmak, şiddet gören ya da görme tehlikesi olan kadının daha fazla mağdur olmasının önüne geçmek için düzenlenmiş bir kanunun başlığının seçiminde, ailenin açık bir şekilde neden öncelendiğini anlamak güçtür. Bu teknik, anlamsız bir detay gibi gözükse de kanun koyucunun münhasıran kadına karşı şiddet konusuyla ilgili bir düzenleme yapmaktan imtina ettiğini düşündürmektedir.

Yeni düzenlemenin olumlu tarafları olmakla beraber eksiklikleri vardır ve özellikle kadın hukukçuların uygulamaya yönelik aksaklık olarak değerlendirdikleri konular hakkındaki önerileri dikkate alınmamış olması önemli bir eksikliktir.⁷⁷⁴ Kanaatimizce kadına yönelik şiddet konusunda mücadele veren kadın hukukçuların görüşlerinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Zira şiddet gören kadınlarla doğrudan temas ederek yasaların uygulanma aşamasında yer aldıkları için pratikteki aksaklıklara hakim olmadıkları düşünülemez. Ayrıca sorunu sadece teknik bir mesele değil, toplumsal bir sorun olarak değerlendirdikleri, bu konuda geliştirdikleri hassasiyet de şiddet yasası anlamında temel teşkil eder.

Kanun her ne kadar detaylı düzenlemeler getirmiş olsa da Türkiye’de kadın sorunu kendisini en çok uygulamada göstermektedir. Gerek 4320 Sayılı Kanun gerek 6284 Sayılı Kanun döneminde kanunun açıkça ihlal edildiği, hiç uygulanmadığı durumlarla karşılaşmıştır. Bu konuda Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’nın Matra Fonu’nun Finansal Katkısıyla hazırladığı 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları ve Yaygın Olumlu Örnekler adlı raporu somut olaylar üzerinden kanunun ne şekilde tatbik edildiğini ortaya koymaktadır.

---

⁷⁷⁴Moroğlu, **Önlenmesi**, s .36.

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'ni imzalamasına, 6284 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesine rağmen kadına karşı şiddetin ve onun en üst boyutu olan kadın cinayetlerinin de hala devam ettiğini görmekteyiz. Üstelik bu Sözleşme çekince konmaksızın imzalanmıştır ve bazı devlet yetkilileri kadına yönelik şiddetle ilgili konular gündeme geldiğinde Sözleşmenin ilk imzacısı olmanın, ülkemiz adına ne denli önemli olduğunun altını çizerek, gurur kaynağı olarak işaret ederler. Sözleşme Avrupa'da kadına yönelik şiddet anlamında bağlayıcılığı olan ilk (ve şu ana kadar tek) metin olma itibarıyla büyük önemi haizdir. Ancak Türkiye, Sözleşme 2014 yılının Ağustos ayından bu yana yürürlükte olan Sözleşmeye dair yükümlülüklerini de yerine getirmemektedir. Kanunun ve cezai yaptırımların varlığına rağmen şiddet vakalarının sürmekte oluşu hukukun kadına karşı şiddeti önlemede yetersiz olduğunu düşündürmektedir. 6284 Sayılı Kanun üzerine bazı eserler bulunsa da, doktrinde uygulamanın nasıl olduğu, koruma tedbirlerinin nasıl uygulandığı ile ilgili bir takım eksiklikler bulunmaktadır. Kanunun ve daha sonra yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren uzun bir süre geçmediğinden uygulama ile ilgili fazlaca eser ortaya konmamıştır. Kanunun eksikliklerinin olup olmadığı, toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına karşı şiddetle mücadele amacına uygun olup olmadığı, kadına yönelik şiddet konusunu bir asayiş meselesi mi toplumsal bir sorun olarak mı ele aldığı uygulama üzerinde çok durulmadığı için tam olarak anlatılamamıştır. Mahkemelerin koruma kararlarını nasıl verdikleri, uygulama tekniğinin nasıl olduğu gibi çok temel noktalar eksik bırakılmıştır. Opuz v. Türkiye kararı başta olmak üzere çeşitli vakaları göz önünde bulundurduğumuzda kanuni düzenlemelerin nasıl olduğu kadar nasıl uygulandığının da çok önemli olduğunu fark ediyoruz. Zira kadına karşı şiddetin pek çok kişi tarafından önemli bir sorun, çözülmesi gereken toplumsal bir mesele olarak görülmediği aşikardır. Bazı durumlarda Kanun'un uygulanması için erkek egemen sistemi aşması gerektiğini söylemek yerinde olacaktır. Etkin uygulamanın bu hukuki düzenlemeye sahip çıkmaktan geçtiğini, uygulanması bakımından çekinceler yaratılmasının önüne geçeceği kanaatindeyiz.

Kadına karşı şiddet ile mücadelede Türkiye'nin hukuk sisteminin nerede olduğunu anlamak için bu noktaların aydınlatılması gerekmektedir. Bilhassa bu konu ile ilgili incelemeler yapan ve kadına tanınan pozitif ayrımcılığı, günde ortalama beş kadının öldüğü bir ülkede bu konuda gösterilmesi gereken hassasiyeti göz ardı

ederek kaleme alınan çalışmalar bizi konu üzerine yoğunlaşmaya sevk etmiştir. Sözleşme imzalamanın ya da kanun yapmanın bir anlam ifade etmediğinin en somut örneği kadına yönelik şiddet konusunda Türkiye'dir. Bu konuda yapılacak belki de en önemli şey kadınlar ve erkekler arasında tam bir eşitliğin sağlanmasını hedefleyen bir şiddetle mücadele politikasının devlet tarafından benimsenmesi gerekmektedir. Hukukun varlığı bu sorunu çözmek anlamında yeterli olamamaktadır. Devlet tarafından yetki ve görev verilen her öznenin mekanizmanın nasıl işlediğini gösteren bir eğitimden ve toplumsal cinsiyet eğitiminden geçmiş olması gerekir. Ayrıca hukukun uygulanmaması, keyfi muamelelerde bulunulması yaptırımsız kalmamalıdır.

Her ne kadar önlemlerin gerek idare gerekse yargı tarafından ne kadar etkin uygulandığı önlemlerin amacına ulaşip ulaşmadığı konusunda hayati önem taşısa da kadınların önündeki sosyal ve ekonomik engeller ortadan kaldırılmadan şiddet de engellenemez . Bu engellerin kaldırılması ise kadın-erkek eşitliği konusunda bir zihniyet dönüşümü ile sağlanabilir⁷⁷⁵. Velidedeoğlu'nun dediği gibi ; *“Türkiye’de Cumhuriyetten sonra da hala süregelen kadınlık sorunu bir hukuk sorunu değil, bir gerçekler sorunudur. Çünkü hukuk kuralları ancak halkı ruhuna yerleştiği sürece bir anlam taşır. (...) Çünkü Türkiye’de kadın sorunu, gerçekte kadın sorunu değil, bir erkek zihniyet ve taassubu sorunudur. Kadını, mal, mülk gibi erkeğin buyruğunda bir varlık, bir köle sayan gelenek, görenek ve zihniyet yıkılması sorunudur”*⁷⁷⁶.

---

⁷⁷⁵ Öden, a.g.e., s. 93.

⁷⁷⁶Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, **Toplumsal Yaşam ve Hukuk**, s. 175.

KAYNAKÇA

ACAR Feride , “CEDAW’dan İstanbul Sözleşmesi’ne : Kadınların İnsan Hakları ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi”, **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara 2014, s. 61-75. (Uluslararası Standartlar)

ACAR Feride, “Kadınların İnsan Haklarının Gerçekleştirilmesi ve Ayrımcılığın Önlenmesinde Uluslararası Standartlar”, **T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Hukukta Kadın Sempozyumu**, 30 Eylül-1Ekim 1999, Ankara. (1999)

ACAR Feride, “Kadının İnsan Hakları”, **İnsan Hakları Hukuku ve Kadın, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını**, 2003, s. 20-31. (Kadının İnsan Hakları)

ACAR Feride, “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve Türkiye”, **Türk Kadınlar Birliği Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Çerçevesinde 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Değerlendirilmesi Çalıştayı Sonuç Kitapçığı** içinde, Ankara, Haziran 2016, s. 7-17. (TKB)

AKBULUT Berrin, “6284 Sayılı Kanunda Şiddet ve İstanbul Sözleşmesi’nin Türk Ceza Kanunu Açısından Değerlendirilmesi”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Yıl:5, Sayı: 16, s. 144-173.

AKIN Ayşe, “Bir Sağlıkçı Gözünden Kadına Yönelik Şiddet, **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara 2014, s.153-165.

AKIN Mustafa, Belirtilmeyen Tedbirler ve Danışmanlık Tedbiri, **Terazi Hukuk Dergisi**, Y: 2, S:14, Ekim 2007.

AKINTÜRK Turgut /ATEŞ Derya, **Aile Hukuku İkinci Cilt**, Yenilenmiş 20. Bası, İstanbul, Ekim 2017.

AKİPEK ÖCAL Şebnem, “Aile İçi Şiddete Yönelik Özel Yasal Düzenlemeler Kapsamında Bedensel Zararların Tazmini ve Sorumluluk”; **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi, 4-5-6 Nisan 2013**, s. 467- 476.

AKTEPE Evrim/ATAY İnci Meltem, Çocuk Evlilikleri ve Psikososyal Sonuçları, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/300086>

ALTINAY Ayşegül /ARAT Yeşim, **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet**, İstanbul 2007.

ALTIPARMAK İpek Beyza, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede ŞÖNİM’lerin Rolü: Ankara Örneği”, **The Journal of Academic Social Science Studies, International Journal of Social Science**, Number: 36, Summer II 2015, s. 449-464.

ATİLA DEMİR Sevim/FİDAN Fatma/NAM Dilek, “Sakarya’da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet: Görünümü, Nedenleri ve Önlenmesine Yönelik Yaklaşımlar”, **Aile İçi Şiddet ve Polis** içinde, Editör: Serdar Kenan Gül, Ankara 2013.

AYAN Serkan, **Evlilik Birliğinin Korunması**, TBB Yayınları, Ocak 2004.

Ayrımcılığa Karşı Kadın Hakları Derneği, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı Hakkındaki Görüş ve Öneriler Aile İçi Şiddeti Önlemede Avusturya Modeli”, Hazırlayan Av. Fatma BENLİ, Eylül 2006.

BACAKSIZ Pınar, 6284, “Sayılı Ailenin Korunmasına ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının Korunması”, **Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması** Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Mayıs 2013, Editör: Prof. Dr. Nur CENTEL, s. 13-39.

BADUR Emel, “Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler”, s. 65, tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-84-543 (Erişim Tarihi: 08.12.2018)

BADUR Emel / ERTEM Burcu, Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları, **TBB Dergisi**, Sayı 65, Yıl 2006, s. 89-118.

BAKIRCI Kadriye, “Aile İçi Şiddete İş Hukuku Araçlarıyla Müdahale Edilebilir Mi?”, **Çalışma ve Toplum Dergisi**, Yıl: 2009, Sayı: 2, s. 111-121.

BAKIRCI Kadriye, “İstanbul Sözleşmesi”, www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/ (Erişim Tarihi : 22.02.2019)

BALO Yusuf Solmaz, Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması, **Aile ve Toplum**, Yıl: 5 Cilt: 2 Sayı: 6 Ekim-Aralık 2003.

BİÇKİN İnci, “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da Düzenlenen Geçici Hukuksal Koruma Önlemleri”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt 80, Sayı 4, Yıl 2006, s. 1449-1460.

BOZKURT ŞENER Ekin, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi, T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2011.
(<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/2522/ekinsener.pdf>) (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

BÖLÜKBAŞI Özge, **6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadın ve Aile Bireylerinin Korunması**, Ankara, 2015.

CAN GÜRKAN Özlem , COŞAR Fatma, Ekonomik Şiddetin Kadın yaşamındaki Yeri Casique ve Furegato 2006; Çivi ve ark. 2008; Fawole 2008; Köse ve Beşer 2007; Riger ve Krieglstein 2000; Xu ve ark. 2005, Akt.
<http://hemsirelik.maltepe.edu.tr/dergiler/cilt2sayi3/cilt2sayi3/124-129.pdf> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

CENTEL Nur, “Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması”, Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Mayıs 2013, Editör: Prof. Dr. Nur CENTEL, s. 1-13.

CEYLAN Ebru, “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler”, **TBB**, S. 109, Y 2013, s. 13-54. (Aile İçi Şiddet)

CEYLAN Ebru, Yeni Türk Medeni Kanunu’nda Aile Konutunun Önemi, **TBB**, 2017 (128), s. 203-230. (Aile Konutu)

Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli**, CEİD Yayınları:1-2. Basım, Mayıs 2014.

ÇİFTÇİ Merve, “Bazı Uluslararası Sözleşmelerde Kadına Tanınan Haklar: Genel Bakış”, **Türk Hukukunda Kadın**, Editörler Necla ÖZTÜRK, Güven YARAR, Şule ARSLAN , Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 163-187.

DELİCE Murat, “Polis Kayıtlarına Yansımış Şiddet Olaylarının İncelenmesi: Erzurum Örneği”, **Aile İçi Şiddet ve Polis** içinde, Editör: Serdar Kenan Gül, Ankara, 2013.

DEMİRKİR ÜNLÜ Müge, **Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddet**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2013.

DE VIDO Sara, “**The Istanbul Convention and its impact on EU law and policies**”,
http://www.eracom.eu/oldoku/SNLLaw/15_Istanbul_Convention/118DV29_de_Vido_EN.pdf (Erişim Tarihi: 25.11.2018)

DE VIDO Sara, “States’ Positive Obligations to Eradicate Domestic Violence: The Politics of Relevance in the Interpretation of the European Convention on Human Rights” <https://esil-sedi.eu/wp-content/uploads/2017/07/ESIL-Reflection-De-Vido-.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

DOĞAN İzzet, “Kadına Yönelik Şiddet, Uluslararası Belgeler, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ve Bu Yasada Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir İnceleme”, www.turkhukuk sitesi.com/makale_930.htm (Erişim Tarihi: 20.11.2018)

DOĞAN Recep, Kadına Yönelik Şiddetin Bir Türü Olarak Israrlı Takip (Stalking) Kavramı ve Suçu, **Ankara Barosu Dergisi**, 2014/2, s. 136-156.

DOĞAN Recep, Kadının Şiddete Karşı Korunmasında Devletin Özen Yükümlülüğü ve Uluslararası Standartlar, **Ankara Barosu Dergisi**, 2016/2, s. 91-121.

DURAL Mustafa /ÖĞÜZ Tufan /GÜMÜŞ Alper, **Türk Özel Hukuku, Cilt III, Aile Hukuku**, İstanbul, Şubat 2019.

EKŞİ Aysel, Kadına Karşı Şiddet, **İnsan Hakları Hukuku ve Kadın**'ın içinde, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını, 2003, s. 61-65.

EMİROĞLU Turgut, “6284 Sayılı Yasaya Genel Bakış”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Cilt:8, Yıl:2012 Sayı:97-98.
ERDEM Mehmet, “Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun” (4320), s. 44-77, tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-73-369 (Erişim Tarihi: 16.10.2018).

ERDEM Mehmet, **Aile Hukuku**, 2. Baskı, Ankara, Şubat 2019.

ERDOĞAN Meral, “Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması”, **Hukukta Kadın Sempozyumu**, 30 Eylül- 1 Ekim 1999Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, s. 91-98.

ERGÜNEŞ DURAN Ezgi, **İstanbul Sözleşmesi'nin İç Hukuk Bakımından İncelenmesi ve Sözleşme'nin Uygulanmasında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Rolü**, Uzmanlık Tezi, Ankara, Nisan 2014.

EROĞLU Feride, “Anayasalarda Toplumsal Cinsiyet ve Kadınlarla İlgili Hükümler”. <http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/02/Avrupa-ulkelerinde-Kadin-Erkek-esitligi.pdf> (Erişim Tarihi: 25.11.2018)

EROL Emin, “6284 Sayılı Yasa ve Uygulama”, **İstanbul Barosu Dergisi** Yıl:2016, Cilt 90 Sayı: 2 s. 277-285.

ERTÜRK Yakın, **Sınır Tanımayan Şiddet**, Metis Yayınları, Nisan 2015.

ERTÜRK Şükran /ÖZDAMAR Demet, “Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C: 11, Özel Sayı, 2009, s. 1169-1218.

ERYILMAZ Mesut Bedri/GÜLEÇ Hüseyin Başol/ BÜKER Hasan, **Tehdit Altındaki Kişilerin Korunması**, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara 2012.

GEMALMAZ Mehmet Semih, **Ulusalüstü İnsan Hakları Hukuku Belgeleri, II. Cilt/Uluslararası Sistemler**, İstanbul, Legal 2010 s.95-146.

FEYZİOĞLU Feyzi Necmettin, **Aile Hukuku**, İstanbul 1979.

GENÇCAN Ömer Uğur, **Aile Mahkemesi Davaları**, 3. Baskı, Ankara, Mart 2019.

GENÇCAN Ömer Uğur, “Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Amaç ve Kapsamı”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl:2012, Cilt:8, Sayı: 97-98.

GÜNAY Mehmet, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler,” **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Temmuz 2012, Sayı 10, Yıl 3, s. 647-686 .

GÜMÜŞ Mustafa Alper, **Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri , Teori ve Uygulamada (TMK M.185-281)**, Ocak 2008, 1. Baskı.

GÜMÜŞ Mustafa Alper, “Evlilik Birliğinde Eşlerin Aydınlatma (Bilgi Verme) Yükümü”, **Maltepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2006/2, s. 203-220.

GÜRKAN Ülker, “Türkiye’de Kadının Toplumsal ve Hukuki Statüsü”, **Hukukta Kadın Sempozyumu**, 30 Eylül- 1 Ekim 1999, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, s. 38-45.

GÜRGEY Fatma İrem Çağlar, “Ev-İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2015, Sayı: 4.

GÜVEN Kudret, “4320 Sayılı ‘Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un Getirdiği Hukuki Tedbirler”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S.1-2, 1998, s. 1-28.

GÖKKAYA Veda Bilican “Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet”, **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 12, Sayı 2, 2011, s.101-112.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Araştırmaları Enstitüsü, **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması**, Ankara, 2015.

HARCAR Tijen/ÇAKIR Özlem /SÜRGEVİL Olca/BUDAK Gönül, “Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu”, **Tematik Yazılar, Toplum ve Demokrasi**, 2 (4), Nisan-Aralık, 2008, s. 51-70.

HATEMİ Hüseyin/SEROZAN Rona, **Aile Hukuku**, İstanbul, 1993.

HAVUTÇU Ayşe, Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Aile İçi Şiddet Yönünden Bedensel Zararların Tazmini, **Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini Esasları ve Usulü Kongresi, 4-5-6 Nisan 2013**, s. 403-450.

İŞLETEN İPEK Mehtap, “Aile Konutu Şerhi ve Şerhin İyiniyetli Üçüncü Kişilere Etkisinin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 4.10.2006 Tarihli, E. 2006/2-591, K.2006/624 Sayılı Kararı Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Doç. Dr. Melike BATUR YAMANER Anısına Armağan**, 2014, Cilt II, s. 927-955.

KABASAKAL Tuba, “Violence Against Women in Turkey: An Analysis of Barriers to the Effective Implementation of International Commitment <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&r&fileOid=8955273> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

KADAV, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu**, Hazırlayanlar: Nihan Damarlı, Nisan Kuyucu, Ankara 2017.

KAHVECİ Nalan, “4320 Sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanunda 5636 Sayılı Kanun İle Yapılan Değişiklikler”, **İzmir Barosu Dergisi**, C. 72, S. 3, 272-312, Temmuz 2007.

KANDEMİR Fersu Ege, **Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri**, Şubat 2019, Ankara.

KARAGÜLMEZ Alper/ URAL Sami Sezai, **Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usulleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003,

KARAKAYA Ramazan, **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, 2. Baskı, Ankara 2018.

KARINCA Eray, Boşanmış veya Nikahsız Birliktelik Yaşayan Kadının 4320 Sayılı Kanun Kapsamında Korunması, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Temmuz 2010, Yıl:1, Sayı: 2 .

KARINCA Eray, “Kadınlar Tetik Durun”,
<http://www.aljazeera.com.tr/gorus/kadinlar-tetik-durun> (Erişim Tarihi 11.01.2019)

KARINCA Eray, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler**, Aralık 2008.

KAYPAK Şafak/KAHRAMAN Mehmet, “Türkiye’de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl 2016, Cilt 13, Sayı 33, s. 298-315

KILIÇOĞLU Ahmet, **Aile Hukuku**, Ankara, Ocak, 2019.

KILIÇOĞLU YILMAZ Kumru, “Evlilik Birliğinin Korunması”, **TBB Dergisi**, 2015, s. 423-464

KIRBAŞ CANIKOĞLU Seher, “Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl: 2015, Sayı: 3, s. 355-379.

KORKUT OWEN Fidan/OWEN W. Dean, T.C. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet**, Ekim 2008.

KÖPRÜLÜ Bülent/KANETİ Selim, **Aile Hukuku**, İstanbul, 1985-86.

KÖSEOĞLU Bilal, Ailenin Şiddetten Korunması, **TBB Dergisi**, Sayı 77, 2008, s. 307-341.

LUNDGREN Eva, **Şiddetin Normalleştirilmesi Süreci**, Türkçesi: Berna Ekal, İstanbul, Mayıs 2009.

MERTOĞLU Münevver, “2004 Yılından İtibaren İstanbul ve Bakırköy Adliyesi’ne İntikal Eden Aile İçi Şiddet Olaylarında Sanık, Mağdur ve Şiddet Olaylarının Profili-

6284 Sayılı Yasanın Yansımaları”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, C. 16, Özel Sayı 2014, s. 4331-4353. (Profil)

MERTOĞLU Münevver, “Aile İçinde Şiddet Uygulayan Erkeklerin Mağduriyetleri”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Cilt:8 , Yıl:2012 Sayı:97-98. (Mağduriyet)

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, Hollanda İstanbul Başkonsolosluğu Matra Fonu’nun Finansal Katkısıyla; 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları ve Yaygın Olumlu Örnekler, https://www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu (Erişim Tarihi: 14.12.2018) (**Mor Çatı İzleme Raporu**)

Mor Çatı, Aile içi Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Sonuçları <https://www.morcati.org.tr/tr/8-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/5-aile-ici-siddetin-cocuklar-uzerindeki-sonuclari>

Mor Çatı, **Türkiye’de Erkek Şiddetiyle Mücadele Mekanizmaları İzleme Raporu (Mücadele Mekanizmaları)**, İstanbul, Mart 2016

Mor Çatı, **Erkek Şiddetine Karşı Kadın Dayanışması**, 2. Baskı, İstanbul, 2012.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Uluslararası Hukuk Mekanizmaları Pratik Bilgiler El Kitabı**, Ağustos 2016,

MOROĞLU Nazan, Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Avrupa Konseyi’nden Kararı Bir Adım: “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi”, (Av.Kon.), www.tukd.org.tr/dosya/TUBAKKOM_Avrupa_Konseyi_Sozlesmesi.doc (16.10.2018)

MOROĞLU Nazan, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi” (Yasa), s.366. tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-99-1169 (28.08.2018)

MOROĞLU Nazan, “Kadına Yönelik Şiddet ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun” s.6 (Kanun), www.tukd.org.tr/dosya/KadinaYonelikSiddet.doc, (Erişim Tarihi: 08.10.2018)

MOROĞLU Nazan, “Kadınların İnsan Hakları Bildirisi ve Ek İhtiyari Protokol”, (İnsan Hakları), **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı**, İstanbul, 1999, s. 881-909

MOROĞLU Nazan, “Kadının İnsan Haklarına Yönelik Uluslararası Sözleşmeler”, **Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri**, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, İstanbul 2013,(Kadın Hakları).

MOROĞLU Nazan, “Kadın ve Yurттаş Hakları”, <https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKE7mbylx53qbey0TzQOx> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

MOROĞLU Nazan, “Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl: 2012, Cilt: 8, Sayı: 97-98, s.35 (Önlenmesi).

MORTAŞ Süleyman, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Aile Hayatının Korunması**, İstanbul 2016.

NUHOĞLU Ayşe, Kadına Yönelik Şiddet, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Cilt:8, Yıl:2012 Sayı:97-98, s.

ODER Bertil Emrah, “Kadınların İnsan Haklarının Uluslararası Düzeyde Korunması”,
http://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/Books/khuku/giris_kadinlarin_insan_haklarini_n_uluslararasi_duzeyde_korun.pdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

OĞUZMAN Kemal /DURAL Mustafa, **Aile Hukuku**, İstanbul, 1998.

ÖDEN Merih, Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev-İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi”, **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara 2014, s. 77-93.

ÖKTEM Seda, “Aile Birliğinde Eşlerin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması”, **TBB Dergisi**, Y 2006, S 67, s. 337- 349.

ÖNCÜ ARSLAN Gülay, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Yaklaşımları, Ceza Hukukunda Kadının Şiddete Karşı Korunması”, **Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuka Genç Yaklaşımlar Konferans Serisi No.1, On İki Levha Yayıncılık**, İstanbul, Mayıs 2013, Editör: Prof. Dr. Nur CENTEL, s. 39-65.

ÖZBİLEN Arif Barış/ SOYGÜT ARSLAN Mualla Buket, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Değerlendirilmesi”,
<http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/handle/11467/680#sthash.fH9ohkqB.dpbs>
(Erişim Tarihi: 16.08.2018).

ÖZTAN Bilge, **Aile Hukuku**, Ankara, Ekim 2015.

ÖZTÜRK Emine, **Türkiye’de Aile İçi Şiddet**, Ankara, 2017.

POLAT Oğuz, “Şiddet”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Yıl: 2016, Cilt: 22, Sayı: 1, s. 15-34.

RUHİ Ahmet Cemal, “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması”, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:VI, Sayı: 1-4, s 529-562. (2004)

SAĞIROĞLU Mehmet Şerif, **Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, 1. Baskı, İstanbul, Mart 2013.

SARAÇOĞLU Simge, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa Kapsamında Tedbir Nafakasına Hükmedilmesinin Koşulları”, **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. M. İlhan Ulusan’a Armağan, Cilt 15, Sayı 2, Temmuz 2016, s. 483- 501.

SEVAL Hale Nur, Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Konusunda Temel Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler”, **Türk Hukukunda Kadın**, Editörler Necla ÖZTÜRK, Güven YARAR, Şule ARSLAN , Adalet Yayınevi, 2017, s. 105-129.

ŞAFAK Ayşe Aydın, **Feminist Bir Bakışla Türk Hukukunda Kadın Bedeni**, 1. Baskı, İstanbul, Nisan 2014.

ŞAHİN HODOĞLUGİL Nalan/AKIN Ayşe, Cinsiyet Eşitliği, Barış ve Gelişme Yolunda Pekin+5 Sonuçları ve Türkiye’de Durum www.huksam.hacettep.edu.tr. (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

ŞEN Ersa/ BAŞARIR Tuğçe, “Ensest Mağdurlarından Birisi: Kadın”, **TBB Dergisi**, Yıl: 2012, Sayı: 99, s. 317-340.

ŞENER Ülkü, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?”, **Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı**, Mart 2012, taayayinlari.gov.tr/upload/pdf/taad16.pdf (Erişim Tarihi: 02.12.2018)

ŞIPKA Şükran, **Aile Konutu ile İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası**, Beta Basım Yayın, Haziran 2004.

Şiddete Son Platformu 2 Mart 2012 Açıklaması

<http://www.sosyalistfeministkolektif.org/tag/siddete-son-platformu> (Erişim Tarihi : 28.08.2018)

TATLILIOĞLU Kasım, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015’in Genel Bir Değerlendirilmesi”, **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 16 (Özel Sayı 1):115-122, 2014, s. 114.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi

TEKİNAY Selahattin Sulhi, **Türk Aile Hukuku**, 7. Baskı, Filiz Yayınevi, 1990.

TİĞLİ Hüseyin, “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması”, **TAAD**, Cilt:1,Yıl 2, Sayı 5 (Erişim Tarihi: 02.12.2018)

TOSUN Kerim , “6284 Sayılı Yasa Hakkında İnceleme”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl:2012 Cilt:8 Sayı:97-98, s.99-100.

TUSKAN Aydeniz Alisbah, “Toplumsal Cinsiyet, Toplumda Kadına Bıçılan Roller, Çözümleri ve Kadınların Adalete Erişiminde İstanbul Barosu’nun Rolü”, **Kadın Hakları Adli Yardım Eğitim Seminerleri, İstanbul Barosu Kadın Hakları**

Merkezinin Meslekiçi Eğitim Seminer Programı, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2013.

TUTAREL KIŞLAK Şennur/YENİOCAK Nilgün, “Psikolojik Açıdan Aile İçi Şiddet”, **Aile İçi Şiddet ve Polis** içinde, s. 133-134.

Türk Kadınlar Birliği Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) Çerçevesinde 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Değerlendirilmesi Çalıştayı Sonuç Kitapçığı içinde, Ankara, Haziran 2016 (TKB).

TÜRKMEN Ahmet, Israrlı Takip, Radikal 2
<http://www.radikal.com.tr/radikal2/israrli-takip-1082991/> (Erişim Tarihi:16.10.2018)

UÇAR Mehmet Ali, **Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası**, Yetkin Yayınevi, 1. Bası, Ankara, 2003.

UĞUR Hüsamettin, “Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri” (6284), s. 333-366, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-101-1208> (Erişim Tarihi: 16.10.2018).

UĞUR Hüsamettin, Aile Bireyleri ve Kadını Şiddete Karşı Korunması (Şiddet), **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl: 2012 Cilt:8 Sayı:97-98, s. 109-123.

ULUĞ İlknur, “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Aile İçi Şiddetin Önlenmesi”, **Prof. Dr. Hüseyin Hatemi’ye Armağan**, Haziran 2009, s. 367-382.

UYGUR, Gülriz, “2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Işığında Kadına Yönelik Şiddeti Önlemeye Yönelik Devletin Ödevi: Değişen Devlet Anlayışı mı? s. 859- 891 kasum.ankara.edu.tr/files/2013/02/Gülriz-Uygur-2006_17 (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

UYGUR Gülriz/ GÜRGEY ÇAĞLAR F. İrem, “Kadınlarm ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet”, **Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet**, Editörler: Funda Kaya, Nadire Özdemir, Gülriz Uygur, Ankara 2014. s. 9-60.

UYUMAZ Alper/ AKKURT Sinan, “Domestic Violence and Protection of the Victim within the Scope of Turkish Civil Code and Relevant Legislation” <http://www.iises.net/download/Soubory/soubory-puvodni/CP-2013-A-Prague-9788090524170.pdf> (Erişim Tarihi: 22.10.2018)

UYUMAZ Alper/AKDAĞ İdris, Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Mağdurunun Korunması, **Gazi Üniversitesi HFD**, CXIX Y 2015, S2 , s. 45-94.

ÜNAL Gülseren, “Aile İçi Şiddet”, **Aile ve Toplum**, Y:7, C:2,S:9, Ocak-Mart 2005.

VAN DER GAAG Nikki, **Feminizm**, Sel Yayıncılık, 2018.

VELİDEDEOĞLU Hıfzı Veldet, **Türk Medeni Hukuku Cilt 2 : Aile Hukuku**, İstanbul, 1965.

VELİDEDEOĞLU Hıfzı Veldet, **Toplumsal Yaşam ve Hukuk**, Hil Yayın, İstanbul, 1983.

VURAL DİNÇKOL Bihterin, “**Kadının İnsan Hakları**”, İnsan Hakları Hukuk ve Kadın, İstanbul Ticaret Üniversitesi Yayını, 2003, s. 13-20.

YENİSEY Feridun, “Uluslararası Sözleşmede Kadına Yönelik ‘Şiddet Riskinin’ Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl:2012 Cilt:8 Sayı:97-98, s.10-14.

YAĞCIOĞLU Ali Haydar, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 913-966.

YILDIZ Selim, “Aile İçi Şiddet”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, Yıl:2012, Cilt:8 Sayı:97-98, s.81-82

YILMAZ Canan, **Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarına Göre Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi**, Ankara, 2016

ZEVKLİLER Aydın/ ACABEY Mehmet Beşir/GÖKYAYLA K. Emre, **Medeni Hukuk**, 6. Bası, Ankara, 2000.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR:

Birleşmiş Milletler Genel Kurul Tarafından Kabul Edilen Karar Üçüncü Komite Raporu (A/63/425) 63/155
www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefuluslararası_belgeler/kadinapdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 57/179 No'lu Kararı
www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/463_1.pdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 57/179 No'lu Kararı
www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/463_1.pdf (Erişim Tarihi: 16.02.2019)

CEDAW General Recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating General Recommendation No. 19
www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/GR35 (Erişim Tarihi: 16.02.2019)

Eğitim-Sen, 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında Eğitimin Durumu Raporu
<http://egitimsen.org.tr/2018-2019-egitim-ogretim-yilinda-egitimin-durumu-raporu/> (Erişim Tarihi: 16.02.2019)

Elektronik Destek Sistemi ve Pilot Uygulamaları,
kadininstatusu.aile.gov.tr/data/54295027369dc32358ee2bb4/EDSWEB.docx;
 (16.08.2018)

Group of Experts on Action Against Violence Against Women and Domestic Violence, <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio>

Hürriyet Gazetesi Resmi Web Sitesi, Aile İçi Şiddete Son Kampanyası
<http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

İstanbul Barosu Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede 6284 sayılı Yasanın Önemi Aile Mahkemeleri Uygulamaları İle Aksayan Yönleri ve Çözüm Önerileri,
<http://www.baroturk.com/kadina-yonelik-siddeti-onlemede-cozum-onerileri-14611h.htm> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

International Labour Conference 108th Session 2019, Report V , Ending Violence and Harassment in the World of Work https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_637108.pdf (Erişim Tarihi: 22.06.2019)

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele
<http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/58528516369dc524d057a5fe/Kadina%20Yonelik%20Şiddetle%20Mücadele%20Broşürü.pdf>

KEFEK Raporu
www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklaripTutanakId=3502 (Erişim Tarihi: 28.01.2018).

Komisyon Raporu <http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/02/anayasa-KEFEK.pdf>
 (Erişim Tarihi: 25.11.2018)

Mor Çatı - ŞÖNİM (Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri) Çalıştayı Sonuç Bildirgesi - 21 Şubat 2013, Hukuk, Sosyal Politika ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Açısından ŞÖNİMLER (KOZALAR) Çalıştayı Sonuç Bildirgesi
<https://www.morcati.org.tr/tr/neler-yapiyoruz/basin-aciklamalari/177-sonim-siddet-onleme-ve-izleme-merkezleri-calistayi-> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

Opuz v. Türkiye Türkiye Kararı
 İnsanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/data/Opuz_Turkiye_Karari_AIHM.pdfs.17-18
 (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

Resmi Gazete 20.03.2012 Tarihli ve 28239 Sayılı <https://resmigazete.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

Resmi Gazete 29.11.2011 Tarihli ve 28127 Sayılı. <https://resmigazete.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 25.11.2018).

Resolution 1635 (2008) Combating violence against women: towards a Council of Europe Convention <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?fileid=17682&wrqid=0&wrqref=&ref=1&lang=EN>
 (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

Resolution Combating violence against women: towards a Council of Europe Convention <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails>

(Erişim Tarihi: 16.08.2018)

Sivil Toplum Örgütlerinin Gölge Raporu, İstanbul Sözleşmesi Türkiye İzleme Platformu

http://kadinininsanhaklari.org/wpcontent/uploads/2018/06/Istanbul_Soz_TR_Izleme_Platformu_G%C3%B6lge_Rapor2.pdf (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Projesi, **Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010**, [https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/kadına-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadına-yonelik-aile-ici-siddetle-mucadele-](https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadına-yonelik-aile-ici-siddetle-mucadele-)

T.C. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, **Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planı 2016-2020**

</kadininstatugov.tr//54296cb3369dc32358ee2c51/ulul%20eylem%20planı%2020.pdf> (Erişim 16.08.2018)

T.C. Adalet Bakanlığı'na sunulan Soru Önergesi ve Cevabı

<http://www.tbmm.gov.tr/d23/7/7-8533c.pdf>

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c051/b012/tbmm230510120839.pdf> (Erişim Tarihi: 25.12.2017).

T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı resmi internet

sitesi https://www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

TÜBAKKOM, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Taslağı Hakkında Öneriler

web.ebaro.web.tr/uploads/00/Haberler/Komisyonlar/TUBAKKOM/Yasa_Degisiklik/4230_oneri.pdf (Erişim Tarihi: 08.12.2018)

TÜİK Verileri www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1590

(16.08.2018)

Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunmasına Dair Kanun Tasarı Taslağı'na İlişkin Değerlendirme ve Öneriler

www.tukd.org.tr/dosya/siddetle_mucadele_yasasi_hk.doc (Erişim Tarihi: 24.10.2018)

UN WOMEN , General Assembly 58th Session (2003), Meetings and Documentation Gender-related Agenda Items,

<https://www.un.org/womenwatch/daw/documents/ga58.htm>

UN WOMEN Report, Progress of the World's Women 2019-2020, Families in a Changing World, <http://www.unwomen.org/>

</media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2019/progress-of-the-worlds-women-2019-2020-en.pdf?la=en&vs=3512> (Erişim Tarihi: 22.02.2019)

UN WOMEN Interactive Multimedia Infographic

<http://interactive.unwomen.org/multimedia/infographic/violenceagainstwomen/en/index.html#intimate-2> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

UN WOMEN World Conferences on Women <http://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women>

UNICEF Resmi internet sitesi <https://www.unicef.org/turkey/çocuk-yaşta-evlilik>

University of Copenhagen, Against Women and the EU Accession to the Istanbul Convention, 2017,

https://staticcuris.ku.dk/portal/files/190630616Violence_against_women_and_the_EU_accession_to_the_Istanbul_Convention.pdf (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

WHO, World Report On Violence and Health, 2002

www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

World Bank Women Business and The Law Indicators and Related Research 2018

<http://documents.worldbank.org/curated/en/926401524803880673/pdf/125804-PUB-REPLACEMENT-PUBLIC.pdf> (Erişim Tarihi: 24.05.2019)

4320 Sayılı Kanun Hakkında TÜBAKKOM'un Önerileri

<http://tubakkom.barobirlilik.org.tr/yasa.html> (Erişim Tarihi: 16.08.2018)

T.C.
ANKARA
11. AİLE MAHKEMESİ

TÜRK MİLLETİ ADINA

DEĞİŞİK İŞ KARAR

ESAS NO : 2018/421 D.İş
KARAR NO : 2018/414
HAKİM :
KATİP :
TALEP EDEN : 1- POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ -
TALEP EDEN : 2-
KARŞI TARAF :
TALEP : 6284 sayılı yasa gereğince koruma kararı
TALEP TARİHİ : 09/04/2018
KARAR TARİHİ : 09/04/2018

Yenimahalle Kaymakamlığı Merkezî Amirliğinin 07/04/2018 tarih ve 1096 sayılı yazısına istinaden Yenimahalle Kaymakamlığı Polis Merkezi Amirliğince 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 2.maddesinin 2.Fıkrası gereğince şiddet uygulayan hakkında uygulanan tedbirlerin süresi de belirtilerek onaylanmasına karar verilmesini talep etmiş olmaktadır;

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda:

H Ü K Ü M : Yukarıdaki açıklanan nedenlerle;

Her ne kadar, Yenimahalle Kaymakamlığı Polis Merkezi Amirliğinin 07/04/2018 tarih ve 1096 sayılı yazısı ile 6284 Sayılı Yasa kapsamında verilen koruma kararının onaylanması talep edilmiş ise de, olayın iş yerindeki birlikte çalışanların tartışmasına yönelik olup mağdurun Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına şikayet hakkı bulunduğundan, talep 6284 Sayılı Yasa kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, Yenimahalle Kaymakamlığı Polis Merkezi Amirliğinin 07/04/2018 tarihli kararı ile talep edilen onaylanma talebinin reddine,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda karar verildi. 09/04/2018

Katip
(E-İmza ile
imzalanmıştır.)

Hakim
(E-İmza ile
imzalanmıştır.)

T.C.
ANKARA
4. AİLE MAHKEMESİ

SAYI : 2017 1186 D.İş

DURUŞMA TUTANAĞI

CELSE NO : 1
CELSE TARİHİ : 21.02.2018

HAKİM :
KATİP :

Belirli gün ve saatte celse açıldı.

Mağdur

, Şiddet Uygulayan S

Mağdur Vekili

, duruşmaya katıldı.

Olayın mağduru olduğunu söyleyen , İlavali benim oturduğum 14 nolu binanın yanındaki 16 nolu binada işyeri işletiyor, aracını benim yürüme koridoruma koyduğu için rahatsız oluyorum. kendisine bu durumu hatırlattığımda avukatımın dilekçede yazmış olduğu gibi bana hakaretlerde bulundu, kendisinden korkuyorum, gerekli önlemlerin alınmasını istiyorum, davalının itirazını kabul etmiyorum, dedi. Beyanı okundu. İmzası alındı.

Davacı vekili; müvekkilimin beyanlarına katılıyorum, dedi.

Şiddet uygulayan davacı bana kafayı takmış durumdu, yıllar önce aynı mahallede oturan oto yıkamada çalışan bir çocuk için kendisine sarkıntılıkta bulunduğu ilişkin şikayette bulunmuştu, çocuk bizi şahit olarak yazdırmıştı, bizde mahkemeye geldik, şahit olduk, o gün bugündür davacı benimle uğraşiyor, her gördüğü yerde bana küfür ediyor, hakaret ediyor, ben şikayetçi oldum, savcıya ifadeye geldik, savcı bey bizi idare edin diye gönderdi, komşu binada tekstil işi yapıyorum, ayın 15 gününü şehir dışında geçiriyorum, davacıyla yüzyüze gelecek muhattap olacak bir durum yok, ancak beni her gördüğü yerde tahrik edip duruyor, davacıyla yüzyüze gelmek istemiyorum, k arşı karşıya da gelmek istemiyorum, benim kendisine bir yanlım olduysa binlere kez özür diliyorum, dedi, beyanı okunud. İmzası alındı.

Duruşmaya son verildi.

G.D:

1-Mahkememizin 08/12/2017 tarihli 6284sayılı yasaya göre öngörülen tedbir kararlarının bugünden geçerli olmak üzere aşağıdaki şekilde değiştirilmiş olarak uygulanmasına,

A) tarafların karşılıklı olarak birbirlerine tehdit, hakaret, şiddete yönelik tutkum ve davranış içerisinde , yada birbirlerini küçük düşürücü hareketlerde bulunmalarına, birbirlerine selam vermemelerine,

TÜRK MİLLETİADINA

**T.C.
ANKARA
İL AİLE MAHKEMESİ**

EK KARAR

ESAS NO : 2016/652 D.İş
KARAR NO : 2016/652
HAKİM : C
KATİP : C
MAĞDUR : C
KARŞI TARAF : C

DAVA : 6284/SK Gerekince Verilen Koruma Kararına Muhalefet
DAVA TARİHİ : 04/08/2016
KARAR TARİHİ : 24/04/2017

Mahkememizde görülmekte bulunan 6284 Sayılı Kanun Gerekince verilen koruma kararına muhalefet davasının yapılan açık yargılamasının sonunda,

GEREĞİDÜŞÜNÜLDÜ:

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 09/02/2017 tarih, 2016/6728 sayılı yazıları ile karşı tarafın mahkememizin 04/08/2016 tarih, 2016/652 Değişik İş sayılı kararına 14/11/2016 tarihinde muhalefet ettiği iddiasıyla zorlama hapsi verilmesi talep edilmiştir.

Mahkememize duyusuna açılmasına karar verilmiş, mağdur kişi beyanında, tedbir kararına rağmen karşı tarafın kendisi ve çocukları rahatsız ettiği, başka bir geliri olmadığı için ev temizliğine gittiğini, işe giderken karşı tarafın kendisini takip ettiğini, evin önüne gelip tehdit ettiğini, boşanma davalarının halen devam ettiğini, cezalandırılmaması istediğini bildirmiştir.

Mahkememizin 04/08/2016 tarih, 2016/652 Değişik İş sayılı karar ile karşı taraf hakkında 6284 SK 5/1-a, b, c, d, e, f ve h bendleri uyarınca 6 ay süreli tedbir kararı verilmiş, kararın mahkememizce 26/08/2016, zabıtaca 08/08/2016 tarihinde birzati tebliğ edildiği, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2016/160776 sayılı sonuşuruna evrakında kusuruyla karşı tarafın açtığı kişiyi takip ettiği kabul ettiği anlaşılmış, mahkememiz tedbir kararının konunun kişiyi yakışına, şiddet tehdidini içeren söz ve davranışta bulunmak suretiyle muhalefet ettiği kanaatine varıldığından zorlama hapsi verilmesine karar verilmiştir.

HÜKÜM : Kararı bir suretinin karşı tarafa tebliğine, Davanın iteligi gereği hürş alınmasına yer olmadığına, Dair mağdur kişinin ydüzüne, itirazı kabul olmak üzere verilen karar uygulanarak usulen iptal edildi. 24/04/2017

[Mühür]
1/1

YAPİBİLGİLERİ: Bilgi için: <http://mahkemeler.gov.tr> adresinde YPHCPW - V766FPM - R3QJUM - IZYZZPW ile erişilebilir.

T.C.
ANKARA
TÜRK MİLLETİ ADINA

2. AİLE MAHKEMESİ

6284 SAYILI KANUNA GÖRE KORUMA KARARI

ESAS NO : 2018/291 D.İ.ğ
KARAR NO : 2018/292
HAKİM :
KATİP :
TEDBİR İSTEYEN :
KARŞI TARAF :

DAVA TÜRÜ : 6284 Sayılı Kanuna Göre Koruma Kararı
TALEP TARİHİ : 17/05/2018
KARAR TARİHİ : 18/05/2018

Tedbir isteyen vâkâfesi ile karşı tarafın erkek arkadaş olduğunu aralarında doğrudan ilişki olduğunu, karşı tarafın hâmile olduğunu öğrenmesinden sonra şiddet uygulayıp kendisinin tedbir ettirip tedbirler 6284 sayılı yasadaki tedbirlerin uygulanmasını ve bu çerçevede nafaka verilmesini istemiştir.

Nüfus kayıtlarından taraflar arasında evlilik bağının olmadığı anlaşılmıştır.

Her ne kadar 6284 sayılı yasa da açık bir hüküm bulunmamasına ise de İstanbul Sözleşmesi'nin 3.b bendi uyarınca partnerlerin de aile içi şiddet tanımı içinde yer aldığı, Anayasa'nın 99.maddesi hükmüne uyarınca anne ve baba çocuklarına karşı şiddet uygulamalarıyla ilgili olarak tedbirler alınması gerektiğini, aynı zamanda farklı hükümler kapsamında temel hak ve özgürlüklere ilişkin maddelerdeki amaçlarına ulaşılabilmesi için tedbirler alınması gerektiğini, tedbirler alınması zorunlu olduğu dikkate alınarak ve doğrudan ilişkiye göre tedbir mahkemesince değerlendirilmelidir.

HÜKÜM:
1- Talebin KABULÜ ile 6284 sayılı yasanın 8.maddesi gereğince [redacted] mahkememiz karar tarihinden geçerli olmak üzere 3 AY ŞİDDETİ (c) bendi uyarınca şiddet mağdurluza yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya tehdit içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına,
3-6284 sayılı yasanın 51.maddesinin (e) bendi uyarınca; korunan kişilere, bu kişilerin bulunabildikleri konutla, okula ve işyerine yaklaşımlarını engellemesine,
4-6284 sayılı yasanın 51.maddesinin (f) bendi uyarınca; korunan kişiyi izlemiş aracılarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine,
5- 6284 sayılı yasanın 54.maddesi uyarınca tedbir karar süresince geçerli olmak üzere aylık 300.00 TL nafakanın şiddet uygulayanın 13.maddesinin 1. bendi gereğince hüküm olunan tedbire aykırı davranışta bulunmamasına,
6-6284 sayılı yasanın 53.maddesinin 1. bendi gereğince hüküm olunan tedbire aykırı davranışta bulunmamasına,
Fürl bir suç oluştursa bile fâil edilten tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre aykırılığın her tekrarda, fâil 6284 sayılı yasanın 13.maddesinin 2. bendi gereğince tedbir kararının geçerli olduğu süre içinde her tekrarda tabii tedbir tedbir [redacted] ile ihbarına,
7-Kararın taraflara tebliğine, bilgi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara İl Müdürlüğü'ne bildirilmesine gereği için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmesine, nafaka kararı yönünden gereği için Ankara Şişli ve Etiler Mahkemesi'ne gönderilmesine,
8-İncelemenin talep üzerine 6284 sayılı yasanın 9. maddesi gereğince teblih veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde mahkememize verilecek dilekçe ile Ankara 3.Aile Mahkemesi nezdinde itirazı kabul olmak üzere karar verildi. 18/05/2018

Hakim :
Katip :
C-İMZA

ÖZGEÇMİŞ

Gökçesu ÖZGÜL KALAFAT 1984 yılında İstanbul'da doğmuştur. 2003 yılında Saint Benoit Fransız Lisesi'nden mezun olarak İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde Hukuk eğitimine başlamış ve 2007 yılında eğitimini tamamlamıştır. 2009 yılında avukatlık yapmaya başlamıştır. Kadına karşı şiddet ile mücadele ve kadının ekonomik olarak güçlenmesi alanlarında çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev yapmıştır. Bu tez çalışması ile 2019 yılında Galatasaray Üniversitesi'nde Özel Hukuk alanında Tezli Yüksek Lisans eğitimini tamamlaması beklenmektedir.

TEZ ONAY SAYFASI

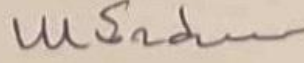
Üniversite : T.C. GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Hazırlayanın Adı Soyadı : Gökçesu ÖZGÜL KALAFAT
Tez Başlığı : 6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI ve KADINA KARŞI
ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN ve TEDBİR
KARARLARININ UYGULANMASI
Savunma Tarihi : 19/ 12 / 2019
Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet ERDEM

JÜRİ ÜYELERİ

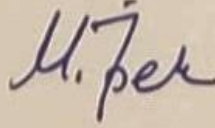
Unvanı, Adı Soyadı

İmza

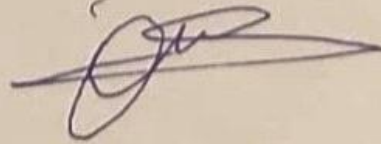
Prof. Dr. Mehmet ERDEM

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap İPEK İŞLETEN

Doç. Dr. Seda ÖKTEM ÇEVİK

Prof. Dr. M. Yaman ÖZTEK
Enstitü Müdürü

